పీ ఠి క.

ఈ ,,యాజుషస్మార్తమంత్రపాఠము ద్వితీయభాగము,, అను గ్రంథము వైదికాభిమాన వేదవిద్యాభిలాషుల యుపయోగార్థము. ఆ 1913 సం॥ నందు సహస్రప్రతులు ముద్రించి ప్రకటించితి, ఆగ్రంథమును గాంచిన పండితులును, విద్యార్థులును, ఉపాధ్యాయులును, పురోహితులును, సమ్మోదితు లగుటయే గాక స్మార్తాభిమానులు దానిని స్వీకరించి పునః బహుజను లీగ్రంథమును బంపుమని వ్రాస్తూ యుండిరి. పునర్ముద్రణమందుంచుటచే వ్రాసిన వారికి శీఘ్రములో పంపలేకపోతిని. భగవదానుగ్రహమువలన పూర్వముకన్న మఱికొన్ని విషయములు చేర్చి ముద్రించితిని. ఇఁక సజ్జనులు సహాయులై నాశ్రమను సార్థకము చేయుదురేని నిట్టి యుద్గ్రంథము లనేకములు వెలువరింప నుత్సాహినగుదును. విద్యాదక్షులు సమయోచితమును సద్గ్రంథప్రకటన ప్రయోజనమును, నెఱుంగుదురు గాన విశేషము విన్నవింపఁ బనిలేదు. ఈగ్రంథమందు స్వరాదిస్ఖాలిత్యము లున్నచో వానిం గనుగొన్న మహనీయులు నన్ను మన్నించి వానిని నాకుఁ దెలిపిరేని తృతీయముద్రణమందు సవరణచేయుదును. కావుబట్టి బుధోత్తములనుఁ బ్రార్థించెదను.

బందరు–బచ్చుపేట
మచిలీపట్టణము

ఇట్లు
చల్లా–లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

ఏతద్విషయాః.

సంఖ్య	విషయాః	పుట

ద్వితీయముద్రణే విషయాస్సమాప్తాః.

యాజుషస్మార్తమంత్రపాఠము.

ప్రథమభాగము—సస్వరము.

దీనివెల 2-8-0-పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఇది 340 పేజీలుకలది, వెలసులభము, ఫలమధికము. ఈప్రకటన తమ మిత్రులకుఁ జూపుఁడు.

ఆలస్యముచేసిన ప్రయోజనము కలుగదు. ప్రతులు చాలాభాగము వ్యయపడినవి. ఇది స్మార్తగృహస్థులకును, స్మార్తవిద్యార్థులకును, పురోహితులకును, రాజాశ్రితులకును, యాజ్ఞికులకును, స్వస్తివాచకులకును, శివాలయ-విష్ణ్వాలయార్చకులకున్ను, కొంతభాగము ఋగ్వేదులకును, బ్రాహ్మణమాత్రుల కందఱికిని, అత్యావశ్యకముగ నుండఁదగినది. స్మార్తవిషయములన్నియును, గురుసాహాయ్యములేకయే సులభముగ గ్రహింపఁదగును. (1) రుద్రాభిషేకము మొదలగు వాని కావశ్యకమైన నమకము, చమకము, పురుషసూక్తము, మహాన్యాసము, దశశాంతులు మొదలగునవియు (2) సూర్యనమస్కారములు మొదలగు వాని కావశ్యకమైన అరుణము, సౌరము, త్రిచవిధానము మొదలగునవియు (3) నిత్యపారాయణయోగ్యమైన శ్రీసూక్తము, భూసూక్తము, ఉపనిషత్తులు అనఁగా చిత్తి, శిక్ష, ఆనందవల్లి, భృగువల్లి, నారాయణము మొదలగునవియు (4) గ్రహశాంతులకును, నవగ్రహాదిజపములకును అత్యావశ్యకమైన నక్షత్రేష్టి, (స్వాహాకారములతో) ఇదిగాక నవగ్రహాదిమంత్రములు మొదలగునవియు గ్రహపీడ, పిశాచపీడ మొదలగు నుపద్రవనివారణకు పఠింపఁదగిన సర్ప, దేవీ, రాత్రి, హిరణ్య, నీళాసూక్తములు మొదలగునవియు (5) వివాహోపనయనాదికర్మల కావశ్యకమైన మంత్రపన్నములు రెండును, ఇదిగాక నాచికేతాంతము వఱకధిశ్రవణమును, అంత్యకర్మమనఁగా పైతృమేధికము, ఇందు నుపయోగించు పితృమేధపన్నమును ఇందుకలవు. పంచమకూర్పునందు ముద్రించిన ప్రతులలో స్వల్పముగా నున్నవి. వలయువారు వెంటనే వ్రాసి తెప్పించుకొనగలరు.

బందరు-బచ్చుపేట
మచిలీపట్టణము }

ఇట్లు
చల్లా-లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

చెల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణే నమః.

ఆశీర్వచన మంత్ర దర్పణము.

ప్రారంభాశీర్వచనమ్.

(౧) యోవా ఏతాం బ్రహ్మణో వేద । అమృతేనావృతాం పురీమ్। తస్మై బ్రహ్మచ బ్రహ్మాచ । ఆయుః కీర్తిం ప్రజాం దదుః॥ భాగధేయే నైవైనం ప్రణయతి । బ్రాహ్మణ ఆగ్నేయ ఉద్ధరేత్ । బ్రాహ్మణో వై సర్వా దేవతాః॥ సర్వాభి రేవైనం దేవతాభి రుద్ధరతి॥ యావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసంతి। తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యో దివే దివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం కీర్తయే దేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి॥ పర్యాప్త్యై అనంతరాయాయ సర్వ స్తోమోఽతిరాత్ర ఉత్తమ మహర్భవతి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వమేవ తేనాప్నోతి సర్వం జయతి॥ శతమానం...దీర్ఘమాయుః. (౧)

(౨) శతం జీవ శరదో వర్ధమాన ఇత్యపి నిగమో భవతి శతమితి శతం దీర్ఘమాయుః । మరుత ఏనా వర్ధయంతి । శత మేనమేవ శతాత్మానం భవతి శత మనంతం భవతి। శత మైశ్వర్యం భవతి। శతమితి శతం దీర్ఘమాయుః॥ అగ్నే యశస్విన్ యశసేమమర్పయేంద్రావతీ మపచితీ మిహా వహ । అయం మూర్ధా [illegible] ర్చా స్సమానానా ముత్తమశ్లోకో అస్తు॥ (౨)

దంపత్యాశీర్వాదః.

(3) అయమగ్నిర్గృహపతి స్సుశర్గ్ం సత్పుష్టివర్ధనః । యథా భగస్త్వాభ్యాం దధద్రయిం పుష్టి మథోప్రజామ్। ప్రజాయాఆభ్యాం ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మయచ్ఛతమ్ । యథైనయోర్న ప్రమియాతా ఉభయో ర్జీవతోః ప్రజాః। తేనభూతేన హవిషాఽయమాప్యాయతాం పునః। జాయాం యామస్మా ఆవాక్షుస్తగ్ం రసే నాభివర్ధతామ్। అభివర్ధతాం పయసాఽభిరాష్ట్రేణ వర్ధతామ్। రయ్యాస్సహస్రపోషస్సై మౌస్తా మనపేక్షితౌ । ఇహైవ స్తం మావియోష్టం విశ్వమాయు ర్వ్యశ్నుతమ్ ॥ (3)

సర్వ ఆశీర్వచనమ్.

(४) ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృత ప్రతీకో ఘృత యోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్ర మభి రక్షతాదిమమ్ ॥

ఆయుర్దా ఇత్యాయుఃఽదాః । అగ్నే । హవిషః । జుషాణః। ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృతఽప్రతీకః । ఘృతయోనిరితి ఘృతఽయోనిః । ఏధి । ఘృతం । పీత్వా । మధు । చారు । గవ్యం । పితా । ఇవ । పుత్రం । అభీతి । రక్షతాత్ । ఇమమ్ ॥

ఆయుర్దాఅగ్నే । ఆయుర్దాఇత్యాయుఃఽదాః । అగ్నే హవిషః। హవిషో జుషాణః । జుషాణో ఘృతప్రతీకః । ఘృతప్రతీకో ఘృత యోనిః । ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృతఽప్రతీకః । ఘృతయోనిరేధి ।

ఘృతయోనిరితి ఘృతఽయోనిః । ఏధీత్యేధి। ఘృతం ప్రీత్వా। ప్రీత్వా మధు । మధుచారు । చారుగవ్యం । గవ్యం పితా । పితేవ । ఇవ పుత్రమ్ । పుత్రమభి । అభిరక్షతాత్ । రక్షతాదిమం । ఇమమితీమమ్ ॥ శోచిష్కేశో ఘృతనిర్ణిక్పావకః । సుయజ్ఞో అగ్నిర్యజథాయ దేవాన్ ॥ ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరగ్నిః । ఘృతైః సమిద్ధో ఘృతమస్యాన్నమ్ । ఘృతప్రుషస్త్వా సరితో వహంతి । ఘృతం పిబంత్సుయజాయతీ దేవాన్ ॥ ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణః। ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రేధి । ఘృతం ప్రీత్వా మధు చారుగవ్యమ్। పితేవపుత్రమభిరక్షతాదిమమ్ ॥ శతమానం...తి ॥ (౪)

దంపత్యాశీర్వాదః.

(౫) అస్మై దేవాసోవపుషే చికిత్సత యమాశిరా దంపతీవామమశ్నుతః। పుమాన్పుత్రోజాయతే విందతేవస్వథ విశ్వే అరపాఏధతేగృహః। ఆశీర్దాయాదంపతీవామమశ్నుతా మరిష్టో రాయస్సచతాగ్ం సమోకసా । య ఆసిచత్సం దుగ్ధం కుంభ్యాసహేష్టేన యామన్నమతింజహాతుసః । సర్పిర్గ్రీవీపీవర్యస్య జాయాపీవానః పుత్రా అకృశాసో అస్య । సహజానిర్య స్సుమఖస్యమాన ఇన్ద్రాయాశిరగ్ం సహ కుంభ్యాదాత్ । ఆశీర్మ ఊర్జముత సుప్రజాస్త్వ మిషం దధాతు ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్ । సఞ్జయన్ క్షేత్రాణి సహసాహ మిన్ద్ర కృణ్వానో అన్యాగ్ం అధరాన్ సపత్నాన్ । ఆశిషమే [illegible] వా శాస్తే పూర్ణపాత్రే। అంతతో ఽస్మత్సభా । చతుష్పద్యా [illegible]

ప్రతిష్ఠితం పత్న్యై పూర్ణపాత్రే భవతి। అస్మిఀల్లోకే ప్రతితిష్ఠానీతి। అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి। అథో వాగ్వా అనుష్టుక్। వాఙ్మిథునమ్। ఆపో రేతః ప్రజననమ్। ఏతస్మాద్వై మిథునాద్విద్యోతమానస్తనయన్వర్షతి। రేతస్సించన్। ప్రజాః ప్రజనయన్। యద్వై యజ్ఞస్య బ్రహ్మణా యుజ్యతే। బ్రహ్మణా వైతస్య విమోకః। అద్భిశ్శాన్తిః। విముక్తం వా ఏతర్హి యోక్త్రం బ్రహ్మణా। ఆదాయైనత్పత్నీ సహోప ఉపగృహ్ణీతే శాంత్యై। అంజలౌ పూర్ణపాత్ర మానయతి। రేత ఏవాస్యాం ప్రజాం దధాతి। ప్రజయా హి మనుష్యః పూర్ణః। ముఖం విమృష్టే। అవభృథస్యైవ రూపం కృత్వోత్తిష్ఠతి॥ శతమానం,.....తి॥ (౫)

(౬) మన్త్రమ్॥ ఆశాసానా సౌమనస సంప్రజాగ్ం సౌభాగ్యం తనూమ్। అగ్నేరనువ్రతా భూత్వా సన్నహ్యే సుకృతాయకమ్॥

పదం॥ ఆశాసానేత్యా- శాసానా। సౌమనసమ్। ప్రజామితి ప్ర- జామ్। సౌభాగ్యమ్। తనూమ్। అగ్నేః। అనువ్రతేత్యను- వ్రతా। భూత్వా। సమితి। నహ్యే। సుకృతాయేతి సు-కృతాయ। కమ్।

క్రమమ్॥ ఆశాసానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా- శాసానా సౌమనస సంప్రజామ్। ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర- జాం సౌభాగ్యం తనూమ్। తనూమితి తనూమ్। అగ్నే రనువ్రతా।

అనువ్రతా భూత్వా । అనువ్రతేత్యను-వ్రతా । భూత్వాసమ్ ।
సన్నహ్యే వహ్యై సుకృతాయ । సుకృతాయకమ్ । సుకృతాయేతి
సు- కృతాయ । కమితికమ్ ॥

జట ॥ ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమనస మ్మాశాసానాశా
సానా సౌమనసమ్ । ఆశాసానేత్యా- శాసానా । సౌమన సంప్రజా
మ్ప్రజాగ్ం సౌమనసగ్ం సౌమనసమ్ప్రజామ్ । ప్రజాగ్ం సౌభాగ్య
గ్ం సౌభాగ్యమ్ప్రజా మ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్ । ప్రజామితి ప్ర-
జామ్। సౌభాగ్యంతనూం తనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యంతనూమ్
తనూమితి తనూమ్। అగ్నే రనువ్రతానువ్రతాగ్నే రగ్నేరనువ్రతా ।
అనువ్రతాభూత్వా భూత్వానువ్రతానువ్రతా భూత్వా । అనువ్రతే
త్యను-వ్రతా । భూత్వాసగ్ం సంభూత్వా భూత్వాసమ్ । సన్నహ్యే
వహ్యేసగ్ం సంవహ్యే । వహ్యే సుకృతాయ సుకృతాయ వహ్యే
వహ్యే సుకృతాయ । సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుకృతా
యకమ్ । సుకృతాయేతి సు-కృతాయ । కమితికమ్ ॥

ఘన॥ ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమన సమ్మాశాసానా శాసా
నాసౌమన సమ్ప్రజామ్ప్రజాగ్ం సౌమన సమ్మాశాసానా శాసానా
సౌమన సమ్ప్రజామ్ । ఆశాసానేత్యా-శాసానా । సౌమన సమ్ప్రజా
మ్ప్రజాగ్ం సౌమనసగ్ం సౌమనసమ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభా
గ్యమ్ప్రజాగ్ం సౌమనసగ్ం సౌమన సమ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్ ।
ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యమ్ప్రజా మ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యం

తనూ స్తనూగ్ం సౌభాగ్యమ్ప్రజామ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యన్తనూమ్ ।
ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । సౌభాగ్యం తనూ స్తనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ం
సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూమితితనూమ్ । అగ్నేరనువ్రతానువ్రతాగ్నే
రగ్నే రనువ్రతా భూత్వా భూత్వానువ్రతాగ్నే రగ్నే రనువ్రతా
భూత్వా । అనువ్రతా భూత్వా భూత్వానువ్రతానువ్రతా భూత్వా
సగ్ం సమ్భూత్వాను వ్రతానువ్రతా భూత్వాసమ్। అనువ్రతేత్యను-
వ్రతా । భూత్వాసగ్ం సమ్భూత్వా భూత్వా సంనహ్య నహ్య
సంభూత్వా భూత్వా సంనహ్య । సంనహ్య నహ్యసగ్ం సంనహ్య
సుకృతాయ సుకృతాయ నహ్యసగ్ం సంనహ్య సుకృతాయ ।
నహ్య సుకృతాయ సుకృతాయ నహ్య నహ్య సుకృతాయ కం
కగ్ం సుకృతాయ నహ్య నహ్య సుకృతాయకమ్ । సుకృతాయ
కం కగ్ం సుకృతాయ సుకృతాయకమ్ ॥ సుకృతాయేతి సు-కృ
తాయ । కమితికమ్ ॥

పది॥ యత్ప్రాఙ్ప్రత్యఙ్వ్యాసీత । అనయాస్త మదండధీత ।
దేవానా మృత్నియాస్త మదండధీత । దేశాద్దక్షిణత ఉదీచ్యాన్యాస్తై ।
ఆత్మనో గోపీథాయ । ఆశాసానా సౌమనస మిత్యాహ । మేధ్యామే
వైనాజ్యె వరీఙ్య్కృత్వా । ఆశిషా సమర్ధయతి । అగ్నేరనువ్రతా
భూత్వా సన్నహ్య సుకృతాయ కమిత్యాహ । ఏతద్వై పత్నియై
వ్రతోపనయనమ్। తేనైవైనాం వ్రతముపనయతి ॥ శతమానం...తి॥

(౭) బృహస్పతే సవితర్బోధయైనగ్ం సగ్ంశితం చిత్సన్తరాగ్ం సగ్ంశిశాధి । వర్ధయైనమ్మహతే సౌభగాయ విశ్వఏనమను మదన్తు దేవాః ॥

పదం॥ బృహస్పతే । సవితః । బోధయ । ఏనమ్ । సగ్ం శితమితిసమ్-శితమ్ । చిత్ । సన్తరామితిసమ్ - తరాత్ । సమితి । శిశాధి । వర్ధయ । ఏనమ్ । మహతే । సౌభగాయ । విశ్వే । ఏనమ్। అన్వితి । మదన్తు । దేవాః ॥

క్రమం॥ బృహస్పతె సవితః । సవితర్బోధయ । బోధయైనమ్ । ఏనగ్ం సగ్ంశితమ్ । సగ్ం శితంచిత్ । సగ్ం శితమితిసమ్-శితమ్ । చిత్సన్తరామ్ । సన్తరాగ్ంసమ్ । సన్తరామితి సమ్-తరామ్ । సగ్ం శిశాధి । శిశాధీతి శిశాధి । వర్ధయైనమ్ । ఏనమ్మహతే । మహతె సౌభగాయ । సౌభగాయ విశ్వే । విశ్వఏనమ్ । ఏనమను । అను మదన్తు । మదన్తుదేవాః । దేవా ఇతి దేవాః ॥

జట॥ బృహస్పతె సవితస్సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతె సవితః । సవితర్బోధయ బోధయ సవిత స్సవితర్బోధయ । బోధయైనమే నంబోధయ బోధయైనమ్ । ఏనగ్ంసగ్ం శితగ్ంసగ్ం శితమేనమేనగ్ం సగ్ంశితమ్ । సగ్ంశితం చిచ్చిత్సగ్ం శితగ్ం సగ్ం శితంచిత్। సగ్ం శితమితిసమ్-శితమ్ । చిత్సన్తరాగ్ం సన్తరాం చిచ్చిత్సన్తరామ్ । సన్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం సన్తరాగ్ం సన్తరాగ్ంసమ్ । సన్తరామితి సమ్-తరామ్ । సగ్ం శిశాధి శిశాధి సగ్ం సగ్ం శిశాధి ।

శిశాధీతి శిశాధి । వర్ధయైనమేనం వర్ధయ వర్ధయైనమ్ । ఏనం మహతే మహత ఏన మేనం మహతే । మహతే సౌభగాయ సౌభగాయ మహతే మహతే సౌభగాయ । సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వే । విశ్వఏన మేనం విశ్వే విశ్వఏనమ్ । ఏనమన్వ న్వేనమేనమను । అనుమదన్తు మదన్త్వన్వనుమదన్తు । మదన్తు దేవా దేవామదన్తు మదన్తు దేవాః । దేవా ఇతి దేవాః ॥

ఘన॥ బృహస్పతే సవిత స్సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితర్బోధయ బోధయ సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితర్బోధయ । సవితర్బోధయ బోధయ సవిత స్సవితర్బోధయైన మేనమ్బోధయ సవిత స్సవితర్బోధయైనమ్। బోధయైనమేనమ్బోధయ బోధయైనసగ్ం సగ్ం శితగ్ం సగ్ం శితమేనం బోధయ బోధయైనసగ్ం సగ్ం శితమ్। ఏనసగ్ం సగ్ం శితగ్ం సగ్ం శితమేన మేనసగ్ం సగ్ం శితం చిచ్చిత్స గ్ం శితమేన మేనసగ్ం సగ్ం శితంచిత్ । సగ్ంశితం చిచ్చిత్సగ్ం శితగ్ం సగ్ంశితం చిత్సన్తరాగ్ం సన్తరాం చిత్సగ్ం శితగ్ం సగ్ం శితం చిత్సన్తరామ్ । సగ్ం శితమితి సమ్-శితమ్ । చిత్సన్తరాగ్ం సన్తరాం చిచ్చిత్సన్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం సన్తరాం చిచ్చిత్సన్తరా గ్ం సం సన్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం సన్తరాగ్ం సన్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి శిశాధిసగ్ం సన్తరాగ్ం సన్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి । సన్తరా మితి సమ్-తరామ్ । సగ్ం శిశాధి శిశాధిసగ్ం సగ్ం శిశాధి । శిశా ధీతిశిశాధి । వర్ధయైనమేనం వర్ధయ వర్ధయైనం మహతే మహతఏనం

వర్ధయ వర్ధయైనమహ్నా తే। ఏనం మహ్నా తే మహ్నాత ఏనమేనం మహ్నా తే సౌభగాయ సౌభగాయ మహ్నాత ఏనమేనం మహ్నా తే సౌభగాయ। మహ్నా తే సౌభగాయ సౌభగాయ మహ్నా తే మహ్నా తే సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభగాయ మహ్నా తే మహ్నా తే సౌభగాయ విశ్వే। సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వ ఏనమేనం విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వ ఏనమ్। విశ్వ ఏనమేనం విశ్వే విశ్వ ఏనమన్వన్వేనం విశ్వే విశ్వ ఏనమను। ఏనమన్వన్వేనమేన మనుమదన్తు మదన్త్వన్వేనమేనమను మదన్తు। అనుమదన్తు మదన్త్వన్వనుమదన్తు దేవా దేవా మదన్త్వన్వను మదన్తు దేవాః। మదన్తు దేవా దేవా మదన్తు మదన్తు దేవాః। దేవా ఇతి దేవాః॥

పద॥ వ్యానాదుపాగ్ంశుసవనమ్। వాచ ఐన్ద్రివాయవమ్। దక్షక్రతుభ్యాం మైత్రావరుణమ్। శ్రోత్రాదాశ్వినమ్। చక్షుషశ్శుక్రామన్థినౌ। ఆత్మన ఆగ్రయణమ్। అఙ్గేభ్య ఉక్థ్యమ్। ఆయుషో ధ్రువమ్॥

(౮) మంత్రః॥ పునస్త్వాదిత్యా రుద్రా వసవస్సమిన్ధతాం పునర్బ్రహ్మాణో వసునీథయజ్ఞైః। ఘృతేన త్వం తనువో వర్ధయస్వ సత్యాస్సన్తు యజమానస్య కామాః॥

పదం॥ పు। త్వా। ఆదిత్యాః। రుద్రాః। వసవః। సమితి। ఇన్ధతామ్। పునః। బ్రహ్మాణః। వసునీథేతి వసు-నీథ।

యజ్ఞైః। ఘృతేన। త్వం। తనువః। వర్ధయస్వ। సత్యాః। సన్తు। యజమానస్య। కామాః॥

క్రమం॥ పునస్త్వా। త్వాదిత్యాః। ఆదిత్యారుద్రాః। రుద్రా వసవః। వసవస్సం। సమిన్ధతామ్। ఇన్ధతాం పునః। పునర్బ్రహ్మాణః। బ్రహ్మాణో వసునీథ। వసునీథయజ్ఞైః। వసునీథేతివసు-నీథ। యజ్ఞైరితి యజ్ఞైః। ఘృతేనత్వమ్। త్వంతనువః। తనువో వర్ధయస్వ। వర్ధయస్వసత్యాః। సత్యాస్సన్తు। సన్తు యజమానస్య। యజమానస్య కామాః। కామాఇతికామాః॥

జట॥ పునస్త్వాత్వా పునః పునస్త్వా। త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వాత్వాదిత్యాః। ఆదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రాః। రుద్రావసవో వసవో రుద్రా రుద్రావసవః। వసవస్సగ్‌ం సంవసవో వసవస్సమ్। సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్‌ం సగ్‌ం సమిన్ధతామ్। ఇన్ధతాంపునః పునరిన్ధతా మిన్ధతాంపునః। పునర్బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణః పునః పునర్బ్రహ్మాణః। బ్రహ్మాణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణో వసునీథ। వసునీథయజ్ఞైర్యజ్ఞైర్వసునీథ వసునీథయజ్ఞైః। వసునీథేతివసు-నీథ, యజ్ఞైరితియజ్ఞైః॥ ఘృతేనత్వం త్వంఘృతేన ఘృతేనత్వమ్। త్వం తనువ స్తను వస్త్వం త్వం తనువః। తనువో వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తనువ స్తనువో వర్ధయస్వ। వర్ధయస్వ సత్యా స్సత్యా వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ సత్యాః। సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యా స్సత్యాస్సన్తు। సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజ

మానస్య । యజమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమా
నస్య కామాః । కామా ఇతి కామాః ॥

ఘన ॥ పునస్త్వాదిత్యా పునః పునస్త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా
పునః పునస్త్వాదిత్యాః । త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రా
రుద్రా ఆదిత్యాస్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రాః । ఆదిత్యా రుద్రా రుద్రా
ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రా వసవో వసవో రుద్రా ఆదిత్యాః ఆదిత్యా
రుద్రా వసవః । రుద్రా వసవో వసవో రుద్రా రుద్రా వసవస్సగ్ం
సంవసవో రుద్రా రుద్రా వసవస్సమ్ । వసవస్సగ్ం సంవసవోవ సవ
స్సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సంవసవోవ సవస్సమిన్ధతామ్ । సమిన్ధతా
మిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమిన్ధతామ్పునః పునరిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమిన్ధతా
మ్పునః । ఇన్ధతామ్పునః పునరిన్ధతా మిన్ధతా మ్పునర్బ్రహ్మాణో
బ్రహ్మాణః పునరిన్ధతా మిన్ధతా మ్పునర్బ్రహ్మాణః । పునర్బ్రహ్మాణో
బ్రహ్మాణః పునః పునర్బ్రహ్మాణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మాణః పునః
పునర్బ్రహ్మాణో వసునీథ । బ్రహ్మాణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మాణో
బ్రహ్మాణో వసునీథ యజ్ఞై ర్యజ్ఞై ర్వసునీథ బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణో
వసునీథ యజ్ఞైః । వసునీథ యజ్ఞై ర్యజ్ఞై ర్వసునీథ వసునీథ యజ్ఞైః ।
వసునీథేతి వసు-నీథ । యజ్ఞై రితి యజ్ఞైః । ఘృతేన త్వం త్వఘృతేన
ఘృతేన త్వం తనువ స్తనువ స్త్వ ఘృతేన ఘృతేనత్వం తనువః ।
త్వం తనువ స్తనువ స్త్వం త్వం తనువో వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తను
వ స్త్వం త్వం తనువో వర్ధయస్వ । తనువో వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ

త్తనువ స్తనువో వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యా వర్ధయస్వ త్తనువ స్తనువో
వర్ధయస్వ సత్యాః । వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యా వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ
సత్యా స్సంతు సంతు సత్యా వర్ధయస్వ వర్ధయస్వే సత్యాస్సంతు ।
సత్యాస్సంతు సంతు సత్యా స్సత్యాస్సంతు యజమానస్య యజ
మానస్య సంతు సత్యా స్సత్యా స్సంతు యజమానస్య । సంతు
యజమానస్య యజమానస్య సంతు సంతు యజమానస్య కామాః
కామా యజమానస్య సంతు సంతు యజమానస్య కామాః । యజ
మానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్య కామాః ।
కామా ఇతి కామాః ॥

పది ॥ పునస్త్వాదిత్యా రుద్రావసవ స్సమిన్ధతా మిత్యాహై
తావా ఏతం దేవతా అగ్నేస్సమిన్ధతే తాభిరేవైనగ్ం సమిన్ధే బోధాస
బోధీత్యాహ ప్రతిష్ఠతే బోధయత్యేవైనం తస్మాత్సుప్త్వా ప్రజాః ప్రబు
ధ్యంతే యథాస్థాన ముపతిష్ఠతే తస్మాద్యథాస్థానమ్పశవః పునరేత్యో
పతిష్ఠన్తే ॥ శతమానం...తి ॥

(౯) మన్త్రః ॥ సన్త్వాసిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనఞ్చ ॥

పదం ॥ సమితి । త్వా । సిఞ్చామి । యజుషా । ప్రజామితి
ప్ర-జామ్ । ఆయుః । ధనమ్ । చ ॥

క్రమం ॥ సన్త్వా । త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా । య
జుషా ప్రజామ్ । ప్రజామాయుః । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । ఆయుర్ధ
నమ్ । ధనఞ్చ । చేతిచ ॥

జట ॥ సన్త్వా త్వాసగ్ం సన్త్వా। త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామి త్వా త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా । యజుషా ప్రజామ్ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామ్ । ప్రజా మాయు రాయుః ప్రజా మ్ప్రజా మాయుః । ప్రజా మితి ప్ర-జామ్ । ఆయుర్ధనం ధనమాయు రాయుర్ధనమ్ । ధనఞ్చ చధనం ధనఞ్చ । చేతి చ ॥

ఘన॥ సన్త్వా త్వాసగ్ం సన్త్వా సిఞ్చామి సిఞ్చామి త్వాసగ్ం సన్త్వా సిఞ్చామి । త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామి త్వా త్వాసిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి త్వా త్వాసిఞ్చామి యజుషా । సిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా ప్రజా మ్ప్రజాం యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా ప్రజామ్ । యజుషా ప్రజాం ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజా మాయురాయుః ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామాయుః । ప్రజామాయురాయుః ప్రజా మ్ప్రజామాయుర్ధనం ధనమాయుః ప్రజామ్ప్రజా మాయుర్ధనమ్ । ప్రజామితి ప్ర-జామ్। ఆయుర్ధనం ధనమాయు రాయుర్ధనఞ్చ చధన మాయు రాయుర్ధనంచ। ధనంచ చధనం ధనంచ । చేతిచ ॥

పది ॥ శ్రేయోవసీయ ఆయథ్సమ్భూత మ్భూతమ్ । చిత్రః కేతుః ప్రభానాభాన్థ్సమ్భాన్ । జ్యోతిష్మాగ్ స్తేజస్వానా తపగ్ స్తపన్నభి తపన్ । రోచనో రోచమాన శ్శోభన శ్శోభమానః కల్యాణః ॥

(౧౦) స:॥ ఓజసే జుహోమ్యోజో విద్రస్యో జోమహా మాహ స్తేస్స్వాహ మోజో హాసిష్టం మానూమోజో హాస్తీవర్చస్వి భ్రాజస్వి త్వం దేవేషు భూయాః భ్రాజస్వంతం మామాయుష్మంతం వర్చస్వంతం మనుష్యేషు కురువా రూశ్చత్వా పాంచభ్రాజసే జుహోమిః సువర్విదసి సువర్ణామాహ స్తేస్స్వాహగ్ం సువర్ హాసిష్టం మామాగ్ం సువర్ హాస్తీన్మయి మేధాంమయి ప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు ॥

పది ॥ మేధాదేవీ జుషమాణాన అగాద్విశ్వాచీ భద్రాసు మనస్య మానా । త్వయాజుష్టాను దమానాదురుక్తాన్బృహద్వ దేమ విదథేసువీరాః । త్వయాజుష్ట ఋషిర్భవతి దేవిత్వయా బ్రహ్మ గతశ్రీరుతత్వయా । త్వయాజుష్టశ్చిత్రం విందతేవసు సానోజుష స్వద్రవిణోనమేధే । మేధామ ఇంద్రోదధాతు మేధాం దేవీ సరస్వతీ । మేధాంమే అశ్వినావు భావాధత్తాం పుష్కరస్రజా । అప్సరాసుచయామేధా గంధర్వేషుచ యన్మనః । దైవీంమేధా సరస్వతీ సామాం మేధాసు రభిర్జుషతాగ్ం స్వాహా । ఆమాంమేధాసు రభిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతీ జగమ్యా । ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానా సామాంమేధాస్తు ప్రతీకాజుషం తామ్। మయిమేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు మయిమేధాం మయి ప్రజాం

మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు ॥ శతమానం...తి ॥

(౧౧) సం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత తతో వై తే సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన విందంత ప్రథతే ప్రజయా పశుభిస్తాం మాత్రా మాప్నోతి యాం తే గచ్ఛన్ య ఏవం విద్వానేతమగ్నిం చినుతే॥

పదం ॥ ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః । అచిన్వత । తతః। వై । తే । సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం-సహస్రం । పుత్రాన్। అవిందంత । ప్రథతే । ప్రజయేతి-ప్ర-జయా । పశుభిరితి పశు-భిః । తాం । మాత్రాం । ఆప్నోతి । యాం-తే, అగచ్ఛన్ । యః । ఏవం। విద్వాన్ । ఏతం । అగ్నిం । చినుతే ॥

క్రమం ॥ ప్రజాకామా అచిన్వత । ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః । అచిన్వత తతః । తతో వై । వై తే । తేసహస్రగ్ం సహస్రం - సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ । సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం - సహస్రం । పుత్రానవిందంత । అవిందంత ప్రథతే । ప్రథతే ప్రజయా । ప్రజయా పశుభిః । ప్రజయేతి ప్ర-జయా । పశుభిస్తాం । పశుభిరితి పశు-భిః । తాం మాత్రాం ॥ మాత్రా మాప్నోతి । ఆప్నోతియాం । యాం తే । తేగచ్ఛన్ । అగచ్ఛన్ యః । య ఏవం । ఏవం విద్వాన్ । విద్వానేతం । ఏత మగ్నిం । అగ్నిం చినుతే । చినుత ఇతి చినుతే ॥

జట ॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్ర జాకామా అచిన్వత । ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః । అచి న్వత తత స్తతో చిన్వతా చిన్వత తతః । తతో వై వై తత స్తతో వై । వై తే తేవై వై తే । తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహ స్రంతే తేసహస్రగ్ం సహస్రం। సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్పుత్రా న్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ । సహస్ర గ్ం సహస్రమితి సహస్రం-సహస్రం । పుత్రాన విందంతా విందంత పుత్రాన్పుత్రాన విందంత । అవిందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే । ప్రథతే ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్ర జయా । ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిః । ప్రజయేతి ప్ర-జయా । పశుభిస్తాం తాంపశుభిః పశుభిస్తాం । పశుభి రితి పశు-భిః । తాం మాత్రాం మాత్రాం తాం తాం మాత్రాం। మాత్రామాప్నో త్యాప్నోతి మాత్రాం మాత్రాం మాప్నోతి । ఆప్నోతియాం యా మాప్నో త్యాప్నోతి యాం । యాంతే తేయాం యాంతే । తేగచ్ఛ న్గచ్ఛంతే తేగచ్ఛన్ । అగచ్ఛన్ యో యో గచ్ఛన్న గచ్ఛన్ యః । యఏవ మేవం యో యఏవం । ఏవం విద్వాన్ విద్వానేవ మేవం విద్వాన్ । విద్వానేతమేతం విద్వాన్ విద్వానేతం । ఏతమగ్ని మగ్ని మేత మేత మగ్నిం । అగ్నిం చినుతే చినుతేగ్ని మగ్నిం చినుతే । చినుత ఇతి చినుతే ॥

ఘన ॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్ర
జాకామా అచిన్వత తత స్తతో చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజాకామా
అచిన్వత తతః । ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః । అచిన్వత
తత స్తతో చిన్వతా చిన్వత తతోవై వై తతో చిన్వతా చిన్వత
తతోవై । తతోవై వై తత స్తతో వై తే తేవై తత స్తతో వై తే ।
వై తే తేవై వై తే సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రిం
తేవై వై తే సహస్రగ్ం సహస్రం । తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహ
స్రగ్ం సహస్రింతే తేసహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ పుత్రాన్థ్సహ
స్రగ్ం సహస్రింతే తేసహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ । సహస్రగ్ం
సహస్రం పుత్రాన్ పుత్రాన్థ్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం
సహస్రం పుత్రానవిందంతా విందంతపుత్రాన్థ్సహస్రగ్ం సహస్ర
గ్ం సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన విందంత । సహస్రిగ్ం సహస్రి
మితి సహస్రం । సహస్రిం । పుత్రాన విందంతా విందంత పుత్రాన్
పుత్రాన విందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంత పుత్రాన్పుత్రాన విం
దంత ప్రథతే । అవిందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంతా విందంత ప్ర
థతే ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే ప్ర
జయా । ప్రథతే ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా పశు
భిః పశుభిః ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః । ప్రజయా
పశుభిః పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిస్తాం తాం పశుభిః ప్ర
జయా ప్రజయా పశుభిస్తాం । ప్రజయేతి ప్ర-జయా । పశుభిస్తాం

తాం పశుభిః పశుభిస్తాం మాత్రాం మాత్రాం తాం పశుభిః పశు
భిస్తాం మాత్రాం । పశుభిరితి పశుభిః । తాం మాత్రాం మాత్రాం
తాం తాం మాత్రామాప్నోత్యాప్నోతి మాత్రాం తాం తాం
మాత్రామాప్నోతి । మాత్రామాప్నోత్యాప్నోతి మాత్రాం
మాత్రామాప్నోతి యాం యామాప్నోతి మాత్రాం మాత్రామా
ప్నోతి యాం । ఆప్నోతి యాం యామాప్నోత్యాప్నోతి యాం తే
తే యామాప్నోత్యాప్నోతి యాం తే । యాం తే తే యాం యాం తే
గచ్ఛన్తి గచ్ఛన్తి తే యాం యాం తే గచ్ఛన్తి । తే గచ్ఛన్తి గచ్ఛన్తి
తే తే గచ్ఛన్తి యే యే గచ్ఛన్తి తే తే గచ్ఛన్తి యే । గచ్ఛన్తి యే
యే గచ్ఛన్తి గచ్ఛన్తి య ఏవమేవం యే గచ్ఛన్తి గచ్ఛన్తి య ఏవం ।
య ఏవమేవం యో య ఏవం విద్వాన్ విద్వానేవం యో య ఏవం
విద్వాన్ । ఏవం విద్వాన్ విద్వానేవమేవం విద్వానేతమేతం విద్వా
నేవమేవం విద్వానేతం । విద్వానేతమేతం విద్వాన్ విద్వానేత
మగ్నిమగ్నిమేతం విద్వాన్ విద్వానేతమగ్నిం । ఏతమగ్నిమగ్ని
మేత మేతమగ్నిం చినుతే చినుతేఽగ్నిమేత మేత మగ్నిం చినుతే ।
అగ్నిం చినుతే చినుతేఽగ్నిమగ్నిం చినుతే । చినుత ఇతి చినుతే ॥

పది ॥ ప్రాంగ్రీహంశ్యేష్ట్వా యజతే । ఇమాం జనతాగ్ం సం
గృహ్ణానీతి । ద్వాదశారత్ని రశనా భవతి । ద్వాదశమాసాః సంవత్స
రః । సంవత్సరమేవావరుంధే । మౌంజీ భవతి । ఊర్గ్వై ముంజాః ।

ఊర్ధ్వమేవావరుంధే । చిత్రానక్షత్రం భవతి । చిత్రంవా ఏతత్కర్మ । యజత్వమేధస్సమృద్ధ్యై ॥ శతమానం...తి ॥

౧౭॥ సగ్ంహితా॥ ఓషధయస్సంవదంతే సోమేన సహరాజ్ఞా। యస్మై కరోతి బ్రాహ్మణ స్తగ్ం రాజన్పారయామసి ॥

పదం ॥ ఓషధయః । సమితి । వదంతే । సోమేన । సహ । రాజ్ఞా । యస్మై । కరోతి । బ్రాహ్మణః । తం । రాజన్ పారయామసి ॥

క్రమం ॥ ఓషధయస్సం । సంవదంతే । వదంతే సోమేన । సోమేన సహ । సహరాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా । యస్మై కరోతి । కరోతి బ్రాహ్మణః । బ్రాహ్మణ స్తం । తగ్ంరాజన్ । రాజన్పారయామసి । పారయామసీతి పారయామసి ॥

జట ॥ ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం । సంవదంతె వదంతే సగ్ం సంవదంతె । వదంతే సోమేన సోమేనవదంతె వదంతె సోమేన । సోమేనసహ సహసోమేన సోమేనసహ । సహరాజ్ఞా రాజ్ఞాసహ సహరాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా । యస్మై కరోతి కరోతి యస్మై యస్మైకరోతి । కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి బ్రాహ్మణః । బ్రాహ్మణ స్తం తం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణ స్తం । తగ్ం రాజన్రాజన్ తం తగ్ం రాజన్ । రాజన్పారయామసి పారయామసి రాజన్పారయామసి । పారయామసీతి పారయామసి ॥ శతమానం...తి ॥

౧౩ ॥ ప్రేతా అసదన్థ్సుకృతస్య లోకే తావిష్ణోపాహి పాహి యజ్ఞమ్ పాహియజ్ఞపతిమ్ పాహిమాం యజ్ఞనియమ్ ॥

పదం ॥ ప్రేతాః । అసదన్ । సుకృతస్యేతి సు-కృతస్య । లోకే । తాః । విష్ణో ఇతి । పాహి । పాహి । యజ్ఞమ్ । పాహి । యజ్ఞపతి మితి యజ్ఞ-పతిమ్ । పాహి । మామ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్ ॥

క్రమం ॥ ప్రేతా అసదన్ । అసదన్థ్సుకృతస్య । సుకృతస్య లోకే । సుకృతస్యేతి సు-కృతస్య । లోకే తాః । తావిష్ణో । విష్ణో పాహి । విష్ణో ఇతి విష్ణో । పాహి పాహి । పాహి యజ్ఞమ్ । యజ్ఞమ్పాహి । పాహి యజ్ఞపతిమ్ । యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతిమితి యజ్ఞ-పతిమ్ । పాహిమామ్ । మాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్ ॥

జట ॥ ప్రేతా అసద న్నసద న్ప్రేతా ప్రేతా అసదన్ । అసదన్థ్సుకృతస్య సుకృతస్యాసద న్నసద న్థ్సుకృతస్య । సుకృతస్య లోకే లోకే సుకృతస్య సుకృతస్య లోకే । సుకృతస్యేతి సు-కృతస్య । లోకే తాస్తా లోకే లోకే తాః । తావిష్ణో విష్ణో తా స్తావిష్ణో । విష్ణో పాహి పాహి విష్ణో విష్ణో పాహి । విష్ణో ఇతి విష్ణో । పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి । పాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి పాహి యజ్ఞమ్ । పాహి యజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిం పాహి పాహి యజ్ఞపతిమ్ । యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతి మితి

యజ్ఞ-పతిమ్ । పాహిమా మ్మామ్పాహి పాహిమామ్ । మాంయజ్ఞ
నియం యజ్ఞనియం మాం మాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి
యజ్ఞ - నియమ్ ॥

ఘన॥ ఏతా అసద న్నసదన్నేతా ఏతా అసదన్థ్సుకృతస్య
సుకృతస్యాసద న్నేతా ఏతా అసదన్థ్సుకృతస్య । అసదన్థ్సుకృతస్య
సుకృతస్యాసద న్నసదన్థ్సుకృతస్య లోకే లోకే సుకృతస్యాసద న్నస
దన్థ్సుకృతస్య లోకే । సుకృతస్య లోకే లోకే సుకృతస్య సుకృ
తస్యలోకే తాస్తాలోకే సుకృతస్య సుకృతస్య లోకేతాః । సుకృ
తస్యేతి సు-కృతస్య । లోకేతా స్తాలోకే లోకేతా విష్ణో విష్ణోతా
లోకే లోకేతావిష్ణో । తావిష్ణో విష్ణోతా స్తావిష్ణో పాహి పాహి విష్ణో
తాస్తా విష్ణో పాహి । విష్ణోపాహి పాహివిష్ణో విష్ణోపాహి పాహిపాహి
పాహి విష్ణో విష్ణో పాహి పాహి । విష్ణో ఇతి విష్ణో । పాహి పాహి
పాహి పాహి పాహి పాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి పాహి పాహి పాహి
యజ్ఞమ్ । పాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి పాహియజ్ఞ మ్పాహి పాహి
యజ్ఞమ్పాహి పాహి యజ్ఞమ్పాహి । యజ్ఞమ్పాహి పాహియజ్ఞం
యజ్ఞమ్పాహి యజ్ఞపతిం యజ్ఞపతి మ్పాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి
యజ్ఞపతిమ్ । పాహి యజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతి
మ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞ
పతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిం యజ్ఞపతి మ్పాహిమా మ్మామ్పాహి
యజ్ఞపతిమ్ యజ్ఞపతిం పాహిమామ్ । యజ్ఞపతి మితి యజ్ఞ-పతిమ్ ।

పాహిమా మగ్నేపాహి పాహిమాం యజ్ఞనియం యజ్ఞనియ మాగ్నే పాహి పాహిమాం యజ్ఞనియమ్। మాం యజ్ఞ నియం యజ్ఞ నియం మాం మాం యజ్ఞనియమ్। యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్॥

బ్రాహ్మణమ్॥ ఏతా అసద స్సుకృతస్య లోక ఇత్యాహ। సత్యం వై సుకృతస్య లోకః। సత్యమేవైనా స్సుకృతస్య లోకే సాద యతి। తా విష్ణో పాహీత్యాహ। యజ్ఞో వై విష్ణుః। యజ్ఞస్య ధృత్యై। పాహి యజ్ఞం పాహి యజ్ఞపతిం పాహిమాం యజ్ఞని యమిత్యాహ। యజ్ఞాయ యజమానాయాత్మనే। తేభ్య ఏవాశిష మాశాస్తే ఽనార్త్యై॥ శతమానం......ఇతి॥

౧౪॥ కదాచన స్తరీరసి నేన్ద్ర సశ్చసి దాశుషే। ఉపోపేన్ను మఘవన్ భూయ ఇన్నుతే దానం దేవస్య పృచ్యతే। ఉపయామ గృహీతో ఽస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా। కదాచన ప్రయుచ్ఛస్యుభే నిపాసి జన్మనీ। తురీయాదిత్య సవనంత ఇన్ద్రియ మాతస్థావమృతం దివి। యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్న మాదిత్యాసో భవతా మృడ యన్తః। ఆవో ఽర్వాచీ సుమతిర్వ వృత్యాదగ్ంహో శ్చిద్యా వరివో విత్తరాసత్। వివస్వ ఆదిత్యైష తే సోమ పీథ స్తే స్మిన్మత్స్వ। శ్రదస్మై నరో వచసే దధాతన యదాశీర్దా దంపతీ వామమశ్నుతః।

పదం॥ కదా। చన। స్తరీః। అసి। న। ఇంద్ర। సశ్చసి। దాశుషే। ఉపోపేత్యుప-ఉప। ఇత్। ను। మఘవన్నితి మఘ-వన్।

భూయాః । ఇత్ । ను । తే । దానమ్ । దేవస్య । పృచ్యతే । ఉప
యామ గృహీత ఇత్యుపయామ - గృహీతః । అసి । ఆదిత్యేభ్యః ।
త్వా । కదా । చన । ప్రేతి । యుచ్ఛసి । ఉభే ఇతి । నీతి । పాసి ।
జన్మనీఇతి । తురీయ । ఆదిత్య । సవనమ్ । తే । ఇంద్రియమ్ । ఏతి ।
తస్థౌ । అమృతమ్ । దివి । యజ్ఞః । దేవానామ్ । ప్రతీతి । ఏతి ।
సుమ్నమ్ । ఆదిత్యాసః । భవత । మృడయన్తః । ఏతి । వః । అర్వా
చీ । సుమతిరితి సు - మతిః । వవృత్యాత్ । అగ్ంహోః । చిత్ ।
యా । వరివోవిత్తరేతి వరివోవిత్ - తరా । అసత్ । వివస్వః ।
ఆదిత్య । ఏషః । తే । సోమపీథ ఇతి సోమ-పీథః । తేన । మందస్వ ।
తేన । తృప్య । తృప్యాస్మ । తే । వయం । తర్పయితారః । యా ।
దివ్యా । వృష్టిః । తయా । త్వా । శ్రీణామి ॥

క్రమం ॥ కదాచన । చన స్తరీః । స్తరీరసి । అసిన । నేంద్ర ।
ఇంద్రసశ్చసి । సశ్చసిదాశుషే । దాశుష ఇతి దాశుషే । ఉపో
పేత్ । ఉపోపేత్యుప-ఉప । ఇన్ను । నుమఘవన్ । మఘవన్భూయాః ।
మఘవన్నితి మఘ-వన్ । భూయఇత్ । ఇన్ను । నుతే । తేదానమ్ ।
దానందేవస్య । దేవస్య పృచ్యతే ॥ పృచ్యత ఇతి పృచ్యతే । ఉప
యామగృహీతోఽసి । ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ-గృహీతః ।
అస్యాదిత్యేభ్యః । ఆదిత్యేభ్యస్త్వా । త్వేతిత్వా । కదాచన । చనప్ర ।
ప్రయుచ్ఛసి । యుచ్ఛస్యుభే । ఉభేని । ఉభే ఇత్యుభే । నిపాసి । పాసి
జన్మనీ । జన్మనీ ఇతి జన్మనీ । తురీయాదిత్య । ఆదిత్యసవనం । సవ

సన్త్ర । తత్త్వింద్రియమ్ । ఇంద్రియమా । ఆతస్థా । తస్థావమృతమ్ । అమృతం దివి । దివీతి దివి । యశో దేవానామ్ । దేవానాం ప్రతి । ప్రత్యేతి । ప్రతిసుమ్నమ్ । సుమ్నమాదిత్యాసః । ఆదిత్యాసో భవత । భవతా మృడయన్తః । మృడయన్త ఇతి మృడయన్తః । ఆవః । వో ర్వాచీ । అర్వాచి సుమతిః । సుమతిర్వ వృత్యాత్ । సుమతి రితి సు-మతిః । వవృత్యాదగ్ హోః । అగ్ హోశ్చిత్ । చిద్యా । యా వరివో విత్తరా । వరివో విత్తరాసత్ । వరివో విత్తరేతి వరివోవిత్-తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వ ఆదిత్య । ఆదిత్యైషః । ఏష తే । తేసోమపీథః । సోమపీథ స్తేన । సోమపీథ ఇతి సోమ-పీథః । తేన మందస్వ । మందస్వతేన । తేనతృప్య । తృప్యతృప్యాస్మ । తృప్యా స్మతె । తెవయం । వయం తర్పయితారః । తర్పయితారో యా యాదివ్యా । దివ్యావృష్టిః । వృష్టిస్తయా । తయాత్వా । త్వా శ్రీ ణామి । శ్రీణామీతి శ్రీణామి ॥

జట ॥ కదాచన చనకదా కదాచన । చన స్తరీ స్తరీశ్చన చన స్తరీః । స్తరీరస్యసి స్తరీ స్తరీరసి । అసినవాస్యసిన । నేంద్రేంద్ర నవేంద్ర । ఇంద్రస్సశ్చసి సశ్చసీంద్రేంద్ర సశ్చసి । సశ్చసిదాశుషే దాశుషెసశ్చసి సశ్చసిదాశుషె । దాశుష ఇతి దాశుషె । ఉపో పెది దుపోపోపెత్ । ఉపోపెత్యుప-ఉప । ఇన్నున్విదిన్ను । నుమఘవ న్మఘవ న్నునుమఘవన్ । మఘవన్భూయో భూయోమఘవ న్మఘ వన్భూయః । మఘవన్నితి మఘ-వన్ । భూయఇదిద్భూయో భూయ

ఇత్ । ఇన్నున్విదిన్ను । నుతే తేను నుతే । తేదానం ద నంతే
తేదానం । దానం దేవస్య దేవస్యదానం దానం దేవస్య । దేవస్య
పృచ్యతే పచ్యతేదేవస్య దేవస్యపృచ్యతే । పృచ్యత ఇతి పృచ్యతే ।
ఉపయామ గృహీతో౽స్య స్యుపయామ గృహీత ఉపయామ గృహీ
తో౽సి । ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ - గృహీతః । అస్యాది
త్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యో స్యస్యాదిత్యేభ్యః । ఆదిత్యేభ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్య
ఆదిత్యేభ్యస్త్వా । త్యేతిత్వా । కదాచన చనకదా కదాచన । చనప్ర
ప్రచన చనప్ర । ప్రయుచ్ఛసి యుచ్ఛసిప్ర ప్రయుచ్ఛసి । యుచ్ఛ
స్యుభే ఉభేయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభే । ఉభెనిస్యుభె ఉభెని । ఉభె
ఇత్యుభె । నిపాసి పాసిని నిపాసి । పాసిజన్మనీ జన్మనీపాసి పాసిజన్మనీ ।
జన్మనీ ఇతి జన్మనీ । తురీయాది త్యాదిత్య తురీయ తురీయాదిత్య ।
ఆదిత్యసవనగ్ం సవనమాది త్యాదిత్యసవనం, సవనంతే తేసవనగ్ం
సవనంతే । తఇంద్రియ మింద్రియంతే తఇంద్రియం । ఇంద్రియ
మింద్రియ మింద్రియమా । ఆతస్థౌ తస్థా వాతస్థౌ । తస్థావమృత
మమృతంతస్థౌ తస్థావమృతమ్ । అమృతం దివి దివ్యమృత మమృతం
దివి । దివీతిదివి । యజ్ఞో దేవానాం దేవానాంయజ్ఞో యజ్ఞో దేవానాం ।
దేవానాంప్రతి ప్రతిదేవానాం దేవానాంప్రతి । ప్రత్యేత్యేతి ప్రతి
ప్రత్యేతి । ఏతిసుమ్నగ్ం సుమ్నమేత్యేతి సుమ్నమ్ । సుమ్నమాది
త్యాసః ఆదిత్యాసస్సుమ్నగ్ం సుమ్నమాదిత్యాసః । ఆదిత్యాసో భవత
భవతాదిత్యాస ఆదిత్యాసో భవత । భవతా మృడయంతో మృడ

యంత్వో భవత్ర భవతామృడయన్తః। మృడయన్త ఇతి మృడయన్తః।
ఆవో వ ఆవః। వో ర్వాచ్యర్వాచీవో వోర్వాచీ। అర్వాచీసుమతిః
సుమతిరర్వాచ్యర్వాచి సుమతిః। సుమతిర్వవృత్యాద్వవృత్యా
త్సుమతి స్సుమతిర్వవృత్యాత్। సుమతిరితి సు-మతిః। వవృత్యా
దగ్ంహో రగ్ంహోర్వవృత్యా ద్వవృత్యాదగ్ంహోః। అగ్ంహోశ్చి
చ్చిదగ్ంహో రగ్ంహోశ్చిత్। చిద్యా యాచి చ్చిద్యా। యావరివో
విత్తరా వరివోవిత్తరాయా యావరివోవిత్తరా। వరివోవిత్తరాసదస
ద్వరివోవిత్తరా వరివోవిత్తరాసత్। వరివోవిత్తరేతి వరివోవిత్-
తరా। అసదిత్యసత్। వివస్వఆది త్యాదిత్యవివస్వో వివస్వఆదిత్య।
ఆదిత్యైవ స్సేవఆది త్యాదిత్యైవః। ఏవ తే తవేవ ఏవతే। తేసోమ
పీథ స్సోమపీథ స్తే తేసోమపీథః। సోమపీథ స్తేన తేనసోమపీథ స్సోమ
పీథ స్తేన। సోమపీథ ఇతి సోమ-పీథః। తేనమందస్వ మందస్వతేన
తేనమందస్వ। మందస్వ తేన తేనమందస్వ మందస్వతేన। తేన
తృప్యతృప్య తేన తేనతృప్య। తృప్యత్రృప్యాస్మ తృప్యాస్మతృప్య
తృప్యత్రృప్యాస్మ। తృప్యాస్మతే తేతృప్యాస్మ తృప్యాస్మతే। తేవ
యం వయంతే తేవయమ్। వయం తర్పయితార స్తర్పయితారో
వయం వయంతర్పయితారః। తర్పయితారోయా యాతర్పయితార
స్తర్పయితారోయా। యాదివ్యా దివ్యాయా యాదివ్యా। దివ్యా
వృష్టి ర్వృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టిః। వృష్టిస్తయా తయావృష్టి ర్వృష్టి

ష్టి స్తయా । తయాత్వా త్వాతయా తయాత్వా । త్వాశ్రీణామి శ్రీణామిత్వా త్వాశ్రీణామి । శ్రీణామీతి శ్రీణామి ॥

ఘన ॥ కదాచన చనకదా కదాచన స్తరీ స్తరీశ్చనకదా కదా చన స్తరీః । చన స్తరీ స్తరీశ్చన చన స్తరీర స్యసి స్తరీశ్చన చన స్తరీరసి । స్తరీరస్యసి స్తరీ స్తరీరసిన నాసి స్తరీ స్తరీరసిన । అసిన నాస్యసి నేం ద్రేంద్ర నాస్యసినేంద్ర । నేంద్రేంద్రన నేంద్రసశ్చసి సశ్చసీంద్రన నేంద్రసశ్చసి । ఇంద్రసశ్చసి సశ్చసీంద్రేంద్ర సశ్చసిదాశుషే దాశు షే సశ్చసీంద్రేంద్ర సశ్చసిదాశుషే । సశ్చసిదాశుషే దాశుషే సశ్చసి సశ్చసిదాశుషే । దాశుష ఇతి దాశుషే । ఉపోపేదిదుపోపే పోపెన్ను న్విదుపోపెపోపెన్ను । ఉపోపెత్యుప-ఉప । ఇన్నున్విదున్ను మఘవన్మఘవ న్విదిన్నుమఘవన్ । నుమఘవ న్మఘవ న్నునుమఘవ న్భూయో భూయోమఘవ న్నునుమఘవన్భూయః । మఘవన్భూ యో భూయోమఘవ న్మఘవన్భూయ ఇదిద్భూయోమఘవ న్మఘ వన్భూయఇతి । మఘవన్నితి మఘ-వన్ । భూయ ఇదిద్భూయో భూయ ఇన్నున్విద్భూయో భూయఇన్ను । ఇన్నున్విదిన్నుతే తెన్విది న్నుతే । నుతే తేను నుతేదానం దానంతేను నుతేదానం । తేదానం దానంతె తేదానందేవస్య దేవస్యదానంతె తేదానందేవస్య । దానం దేవస్య దేవస్యదానం దానం దేవస్య పృచ్యతే పృచ్యతే దేవస్య దానం దానం దేవస్యపృచ్యతే । దేవస్యపృచ్యతె పృచ్యతెదేవస్య దేవస్యపృచ్యతే । పృచ్యత ఇతి పృచ్యతే । ఉపయామగృహీతో

స్య స్యుపయామ గృహీత ఉపయామ గృహీతో స్యాదిత్యేభ్య ఆది
త్యేభ్యో స్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతో స్యాదిత్యేభ్యః ।
ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ-గృహీతః । అస్యాదిత్యేభ్య ఆది
త్యేభ్యో స్యస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్యో స్యస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా ॥
ఆదిత్యేభ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా । త్వేతి త్వా ॥ కదా
చన చనకదా కదాచనప్ర ప్రచనకదా కదాచనప్ర । చనప్ర ప్రేచన
చనప్రయుచ్ఛసి యుచ్ఛసిప్రచన చనప్రయుచ్ఛసి । ప్రయుచ్ఛసి యు
చ్ఛసిప్ర ప్రయుచ్ఛస్యుభె ఉభెయుచ్ఛసిప్ర ప్రయుచ్ఛస్యుభె । యుచ్ఛ
స్యుభె ఉభెయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభె నిన్యుభెయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభెని ॥
ఉభెనిన్యుభే ఉభేనిపాసి పాసిన్యుభె ఉభెనిపాసి । ఉభెఇత్యుభె । నిపాసి
పాసిని నిపాసిజన్మనీ జన్మనీపాసిని నిపాసిజన్మనీ ॥ పాసిజన్మనీ జన్మనీ
పాసి పాసిజన్మనీ । జన్మనీ ఇతిజన్మనీ ॥ తురీయాది త్యాదిత్యతురీయ
తురీయాదిత్య సవనగ్ సవనమాదిత్య తురీయ తురీయాదిత్యసవనం ।
ఆదిత్యసవనగ్ సవనమాది త్యాదిత్యసవనం తె తైసవనమాది త్యా
దిత్యసవనం తె । సవనం తె తైసవనగ్ సవనంతఇంద్రియ మింద్రియం
తైసవనగ్ సవనంత ఇంద్రియం । తఇంద్రియ మింద్రియం తె తఇం
ద్రియ మేంద్రియం తె తఇంద్రియమా । ఇంద్రియ మేంద్రియ మిం
ద్రియమాతస్థౌ తస్థా వేంద్రియ మింద్రియమాతస్థౌ । ఆతస్థౌ తస్థౌ
వాతస్థావమృత మమృతంతస్థౌ వాతస్థావమృతం । తస్థావమృత మమృ
తంతస్థౌ తస్థావమృతందివి దివ్యమృతంతస్థౌ తస్థావమృతందివి । అమృ

తంద్దివి ద్దివ్యమృత మమృతంద్దివి। ద్దివీతిద్దివి। యజ్ఞో దేవానాం దేవా
నాంయజ్ఞో యజ్ఞో దేవానాంప్రతి ప్రతి దేవానాం యజ్ఞో యజ్ఞో దేవా
నాంప్రతి। దేవానాంప్రతి ప్రతి దేవానాం దేవానాం ప్రత్యేత్యేతి ప్రతి
దేవానాం దేవానాంప్రత్యేతి। ప్రత్యేత్యేతి ప్రతిప్రత్యేతి సుమ్నగ్
సుమ్నమేతిప్రతి ప్రత్యేతి సుమ్నమ్। ఏతిసుమ్నగ్ సుమ్న మేత్యేతి
సుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యాస స్సుమ్నమేత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసః।
సుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యాసస్సుమ్నగ్ం సుమ్నమాదిత్యాసో భవత
భవతాదిత్యాసస్సుమ్నగ్ సుమ్నమాదిత్యాసో భవత। ఆదిత్యాసో
భవత భవతాదిత్యాస ఆదిత్యాసోభవతా మృడయంతో మృడ
యంతో భవతాదిత్యాస ఆదిత్యాసోభవతా మృడయంతః। భవతా
మృడయంతో మృడయంతోభవత భవతామృడయంతః। మృడ
యంత ఇతి మృడయంతః। ఆవో వ ఆవో ర్వా చ్యర్వాచీవ ఆవో
ర్వాచీ। వోర్వాచ్య ర్వాచీవో వోర్వాచీసుమతి స్సుమతిరర్వాచీవో
వోర్వాచీసుమతిః। అర్వాచీసుమతి స్సుమతిరర్వా చ్యర్వాచీ సుమతి
ర్వవృత్యా ద్వవృత్యా త్సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాత్।
సుమతిర్వవృత్యా ద్వవృత్యాత్సుమతి స్సుమతిర్వవృత్యా దగ్ంహో
రగ్ంహో ర్వవృత్యాత్సుమతి స్సుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహోః। సుమతి
రితి సు-మతిః। వవృత్యాదగ్ంహో రగ్ంహో ర్వవృత్యా ద్వవృ
త్యాదగ్ంహోశ్చి చ్చిదగ్ంహో ర్వవృత్యాద్వవృత్యా దగ్ంహోశ్చిత్।
అగ్ంహోశ్చి చ్చిదగ్ంహోరగ్ం హోశ్చిద్యాయా చిదగ్ం హోరగ్

హాచ్ఛిద్రా । ఛిద్రాయా చిచ్ఛిద్రా వరివోవిత్తరా వరివోవిత్త
రాయా చిచ్ఛిద్రా వరివోవిత్తరా । యావరివోవిత్తరా వరివోవిత్త
రాయా యావరివోవిత్తరా సదసద్వరివో విత్తరాయా యావరివో
విత్తరాసత్ । వరివోవిత్తరాసదసద్వరివోవిత్తరా వరివోవిత్తరా
సత్ । వరివోవిత్తరేతి వరివోవిత్-తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వ
ఆదిత్యాదిత్యవివస్వో వివస్వ ఆదిత్యైష ఏష ఆదిత్యవివస్వో వివస్వ
ఆదిత్యైషః । ఆదిత్యైషఏష ఆదిత్యాదిత్యైష తేతఏష ఆదిత్యాది
త్యైష తే । ఏష తే త ఏష ఏష తే సోమపీథ స్సోమపీథ స్త ఏష ఏష తే
సోమపీథః । తే సోమపీథ స్సోమపీథ స్తే తే సోమపీథ స్తేన తేన సోమ
పీథ స్తే తే సోమపీథ స్తేన । సోమపీథ స్తేన తేన సోమపీథ స్సోమపీథ స్తేన
మందస్వ మందస్వ తేన సోమపీథ స్సోమపీథ స్తేన మందస్వ । సోమ
పీథ ఇతి సోమపీథః । తేనమందస్వ మందస్వ తేన తేనమందస్వ తేన
తేనమందస్వ తేన తేన మందస్వ తేన । మందస్వ తేన తేనమం
దస్వ మందస్వ తేనతృప్య తృప్య తేనమందస్వ మందస్వ తేనతృప్య ।
తేనతృప్య తృప్య తేన తేనతృప్య తృప్యాస్మ తృప్యాస్మ తృప్య తేన
తేనతృప్య తృప్యాస్మ । తృప్య తృప్యాస్మ తృప్యాస్మ తృప్య తృప్య
తృప్యాస్మ తే తే తృప్యాస్మ తృప్య తృప్య తృప్యాస్మ తే । తృప్యాస్మ తే
తే తృప్యాస్మ తృప్యాస్మ తే వయం వయం తే తృప్యాస్మ తృప్యాస్మ తే
వయమ్ । తే వయం వయం తే తే వయం తర్పయితార స్తర్పయితారో

వయంతే తేవయం తర్పయితారః । వయం తర్పయితార స్తర్పయితారో వయం వయం తర్పయితారో యా యాతర్పయితారో వయం వయం తర్పయితారో యా । తర్పయితారో యా యాతర్పయితార స్తర్పయితారో యాదివ్యా దివ్యా యా తర్పయితార స్తర్పయితారో యాదివ్యా । యాదివ్యా దివ్యాయా యాదివ్యావృష్టి ర్వృష్టిర్దివ్యా యా యాదివ్యావృష్టిః । దివ్యావృష్టి ర్వృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టి స్తయా తయావృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టి స్తయా । వృష్టి స్తయా తయా వృష్టి ర్వృష్టి స్తయా త్వా త్వాతయావృష్టి ర్వృష్టి స్తయా త్వా । తయా త్వా త్వాతయా తయా త్వా శ్రీణామి శ్రీణామిత్వా తయా తయా త్వా శ్రీణామి । త్వాశ్రీణామి శ్రీణామిత్వా త్వాశ్రీణామి । శ్రీణామీతి శ్రీణామి ॥

పది॥ ఆశాస్తేయం యజమానోఽసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజాస్త్వ మాశాస్తే । సజాతవనస్యా మాశాస్తే । ఉత్తరాం దేవ యజ్యామాశాస్తే । భూయో హవిష్కరణ మాశాస్తే । దివ్యంధామాశాస్తే । విశ్వంప్రియ మాశాస్తే । యదనేన హవిషాశాస్తే । తదశ్యా త్తదృధ్యాత్ । తదస్మై దేవారాసంతాం । తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యో వనతే । వయమగ్నే ర్మానుషాః । ఇష్టంచ వీతంచ । ఉభే చన్నో ద్యావా పృథివీఅగ్ంహసస్పాతాం । ఇహగతిర్వామస్యేదంచ । నమో దేవేభ్యః ॥

౧౫॥ బృహస్పతి సుతస్యత ఇందో, ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3 స్సజూర్దేవేనత్వష్ట్రా సోమం పిబస్వాహా ॥

పదం॥ బృహస్పతి సుతస్యేతి బృహస్పతి - సుతస్య । తే । ఇంద్రో ఇతి । ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః । పత్నీవంత మితి పత్నీ-వంతం । గ్రహం । గృహ్ణామి । అగ్నా 3 ఇ । పత్నీవా 3 ఇతి పత్నీ - వాః । సజూ రితి స - జూః । దేవేన । త్వష్ట్రా । సోమం । పిబ । స్వాహా ॥

క్రమం॥ బృహస్పతి సుతస్యతె । బృహస్పతి-సుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । తఇంద్రో । ఇంద్రో ఇంద్రియావతః । ఇంద్రో ఇతీంద్రో। ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం । ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ - వతః । పత్నీవంతం గ్రహం । పత్నీవంతమితి పత్నీ-వంతం । గ్రహంగృహ్ణామి। గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇ । అగ్నా 3 ఇ పత్నీవాః 3 । పత్నీవా 3 స్సజూః । పత్నీవా 3 ఇతి పత్నీ-వా3ః । సజూర్దేవేన । సజూరితి స-జూః । దేవేనత్వష్ట్రా। త్వష్ట్రాసోమం । సోమంపిబ । పిబస్వాహా । స్వాహేతిస్వాహా ॥

జట॥ బృహస్పతి సుతస్యతే తేబృహస్పతి సుతస్య బృహస్పతి సుతస్యతె । బృహస్పతి సుతస్యేతి బృహస్పతి - సుతస్య । త ఇంద్రో ఇంద్రోతే తఇంద్రో । ఇంద్రో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇంద్రో ఇంద్రో ఇంద్రియావతః । ఇంద్రో ఇతీంద్రో ఇంద్రియావతః పత్నీ

వంత్రం పత్నివంత మింద్రియావత ఇంద్రియావత్రః పత్నివంతం। ఇంద్రి
యావత్రి ఇతీంద్రియ-వ్రత్రః । పత్నివంత్రంగ్రహం గ్రహం పత్నివంత్రం
పత్నివంత్రంగ్రహం । పత్నివంత్ర మిత్రి పత్ని-వంత్రం । గ్రహం గృహ్ణామి
గృహ్ణామిగ్రహం గ్రహం గృహ్ణామి । గృహ్ణామ్యగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇ
గృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా ఇ । అగ్నా 3 ఇ పత్నీవా3ః పత్నీవా 3
అగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇ పత్నీవా3ః । పత్నీవా 3 స్సజూః స్సజూః
పత్నీవా3ః పత్నీవాస్సజూః । పత్నీవా 3 ఇత్రి పత్ని-వా3ః । సజూ
ర్దేవేన దేవేనసజూ స్సజూర్దేవేన । సజూరితి స-జూః। దేవేనత్వష్ట్రా
త్వష్ట్రాదేవేన దేవేనత్వష్ట్రా । త్వష్ట్రా సోమగ్ం సోమం త్వష్ట్రా
త్వష్ట్రాసోమం । సోమంపిబ పిబసోమగ్ం సోమంపిబ । పిబస్వాహా
స్వాహాపిబ పిబస్వాహా । స్వాహేత్రి స్వాహా ॥

ఘనః బృహస్పతిసుతస్య తే తెబృహస్పతి సుతస్య బృహస్పతి
సుతస్యత ఇందో ఇందోతె బృహస్పతి సుతస్య బృహస్పతి సుతస్యత
ఇందో । బృహస్పతిసుతస్యేత్రి బృహస్పతి-సుతస్య। తఇంద్రో ఇంద్రోతె
తఇంద్రో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందోతె తఇందో ఇంద్రియా
వతః । ఇంద్రో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందో ఇందో ఇంద్రి
యావత్రః పత్నివంత్రం పత్నివంత మింద్రియావతఇందో ఇందో ఇంద్రి
యావత్రః పత్నివంతం । ఇంద్రో ఇతీందో । ఇంద్రియావత్రః పత్నివంత్రం
పత్నివంత మింద్రియావత ఇంద్రియావతః పత్నివంత్రం గ్రహం గ్రహం
పత్నివంత మింద్రియావత ఇంద్రియావత్రః పత్నివంత్రంగ్రహం । ఇంద్రి

యావత్త ఇతీంద్రియ-వత్తః । పత్నీవంతం గ్రహం గ్రహం పత్నీవంతం పత్నీవంతం గ్రహం గృహ్ణామి గృహ్ణామి గ్రహం పత్నీవంతం పత్నీవంతం గ్రహం గృహ్ణామి । పత్నీవంతమితి పత్నీ-వంతం। గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామి గ్రహం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇ గృహ్ణామి గ్రహం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇ । గృహ్ణామ్యగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇ గృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇ పత్నీవా3ః పత్నీవా 3 అగ్నా 3 ఇ గృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇ పత్నీవా3ః । అగ్నా 3 ఇ పత్నీవా3ః పత్నీవా 3 అగ్నా 3 అగ్నా ఇ పత్నీవా 3 స్సజూః స్సజూః పత్నీవా 3 అగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇ పత్నీవా 3 స్సజూః । పత్నీవా 3 స్సజూః స్సజూః పత్నీవా3ః పత్నీవా 3 స్సజూర్దేవేన దేవేనసజూః పత్నీవా3ః పత్నీవాస్సజూర్దేవేన । పత్నీవా 3 ఇతి పత్నీవా3ః । సజూర్దేవేన దేవేనసజూః స్సజూర్దేవేనత్వష్ట్రా త్వష్ట్రా దేవేనసజూః స్సజూర్దేవేనత్వష్ట్రా । సజూరితి స-జూః । దేవేనత్వష్ట్రా త్వష్ట్రా దేవేన దేవేనత్వష్ట్రాసోమగ్ం సోమంత్వష్ట్రా దేవేన దేవేనత్వష్ట్రా సోమం । త్వష్ట్రాసోమగ్ం సోమంత్వష్ట్రా త్వష్ట్రాసోమంపిబ పిబసోమంత్వష్ట్రా త్వష్ట్రాసోమంపిబ । సోమంపిబ పిబసోమగ్ం సోమంపిబస్వాహా స్వాహాపిబ సోమగ్ం సోమంపిబ స్వాహా । పిబస్వాహా స్వాహాపిబ పిబ స్వాహా । స్వాహేతి స్వాహా ॥

దీనికి పది అనఃగ - బ్రాహ్మణము.

ప్రాంగ్రహాన్గృహ్త్వా యజతే । ఇమూంజనతాగ్ం సంగృహ్ణా

సీతి । ద్వాదశారత్నీరశనా భవతి । ద్వాదశమాసా స్సంవత్సరః । స్సంవత్సరమేవా వరుంధే । మ్యాంజీభవతి । ఊర్గ్వైముంజాః । ఊర్జ మేవా వరుంధే । చిత్రానత్ఫత్రంభవతి । చిత్రంవా ఏతత్కర్మ। యు దశ్వమేధ స్సమృద్ధ్యై ॥

ఈ పది అనంతరమందు "శతమానం భవతి" అనునది చెప్ప వలయును.

౧౬॥ సగ్ంహితా ॥ వాచా మేంద్రియేణా విశవస్త న్తమృతూ నాం ప్రీణామి సమా ప్రీతః ప్రీణాతు గ్రీష్మ మృతూనాం ప్రీణామి సమా ప్రీతః ప్రీణాతువర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి తామా ప్రీతాః ప్రీణంతు శరదమృతూనాం ప్రీణామి సామాప్రీతా ప్రీణాతు హేమంత శిశిరావృతూనాం ప్రీణామితౌ మాప్రీతౌ ప్రీణీతామగ్నీ షోమయో రహం దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాస మగ్నేరహం దేవయజ్య యాన్నాదో భూయాసం ॥

పదం॥ వాచా । మా । ఇంద్రియేణ । ఏతి । విశ । వసంతం । ఋతూనాం । ప్రీణామి । సః । మా । ప్రీతః । ప్రీణాతు । గ్రీష్మం। ఋతూనాం । ప్రీణామి । సః । మా । ప్రీతః । ప్రీణాతు । వర్షాః। ఋతూనాం । ప్రీణామి । తాః । మా । ప్రీతాః । ప్రీణంతు । శర దం । ఋతూనాం । ప్రీణామి । సా । మా । ప్రీతా । ప్రీణాతు । హేమంత శిశిరావితి హేమంత-శిశిరా । ఋతూనాం । ప్రీణామి । తౌ । మా । ప్రీతౌ । ప్రీణీతాం । అగ్నీషోమయో రిత్యగ్నీ-సోమ

యోః । అహం । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । చక్షుష్మాన్ । భూయాస్తం । అగ్నేః । అహం । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాద ఇత్యన్న-అదః । భూయాస్తమ్ ॥

క్రమం॥ వాచామా । మేంద్రియేణ । ఇంద్రియేణా । ఆవిశ । విశవసంతం । వసంతమృతూనాం। ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిసః। సమా । మాప్రీతః । ప్రీతఃప్రీణాతు । ప్రీణాతుగ్రీష్మం । గ్రీష్మమృతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిసః । సమా । మాప్రీతః । ప్రీతఃప్రీణాతు । ప్రీణాతువర్షాః । వర్షాఋతూనాం । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామితాః । తామా । మాప్రీతాః । ప్రీతాఃప్రీణంతు । ప్రీణంతు శరదం । శరదమృతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిసా । సామా । మాప్రీతా । ప్రీతాప్రీణాతు। ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా । హేమంత శిశిరావృతూనాం । హేమంత శిశిరావితి హేమంత శిశిరా । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామితౌ । తౌమా । మాప్రీతౌ। ప్రీతౌ ప్రీణీతాం । ప్రీణీతామగ్నీ షోమయోః। అగ్నీషోమయోరహం । అగ్నీషోమయో రిత్యగ్నీ-సోమయోః । అహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్ । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । చక్షుష్మాన్భూయాసం । భూయాసమగ్నేః । అగ్నేరహం । అహందేవయజ్యయా । దేవయజ్యయాన్నాదః । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదోభూయాసం । అన్నాద ఇత్యన్న-అదః । భూయాసదద్భిః ॥

జట। వాచామా మావాచా వాచామా । మేంద్రియేణేంద్రి
యేణమా మేంద్రి - యేణ । ఇంద్రియే ణేంద్రియే ణేంద్రియేణా ।
ఆవిశవిశావిశ । విశవసంతం వసంతంవిశ విశవసంతం । వసంతమృ
తూనా మృతూనాం వసంతం వసంతమృతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి
ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిస సప్రీణామి ప్రీణా
మిసః । సమా మాస సమా । మాప్రీతః ప్రీతోమా మాప్రీతః ।
ప్రీతఃప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతః ప్రీతఃప్రీణాతు । ప్రీణాతుగ్రీష్మం గ్రీ
ష్మంప్రీణాతు ప్రీణాతు గ్రీష్మం । గ్రీష్మ మృతూనా మృతూనాం
గ్రీష్మం గ్రీష్మమృతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామిస సప్రీణామి ప్రీణామిసః । సమా
మాస సమా । మాప్రీతః ప్రీతోమా మాప్రీతః । ప్రీతః ప్రీణాతు
ప్రీణాతుప్రీతః ప్రీతఃప్రీణాతు । ప్రీణాతు వర్షా వర్షాః ప్రీణాతు
ప్రీణాతు వర్షాః । వర్షాఋతూనా మృతూనాంవర్షా వర్షా
ఋతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం
ప్రీణామి । ప్రీణామితా స్తాఃప్రీణామి ప్రీణామితాః । తామా మాతా
స్తామా । మాప్రీతాః ప్రీతామా మాప్రీతాః । ప్రీతాః ప్రీణంతు
ప్రీణంతు ప్రీతాః । ప్రీతాః ప్రీణంతు । ప్రీణంతు శరదగ్ం శరదం
ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరదం । శరదమృతూనా మృతూనాగ్ం శరదగ్
శరదమృతూనాం । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూ
నాంప్రీణామి । ప్రీణామిసా సాప్రీణామి ప్రీణామిసా । సామా మాసా

సామా । మ్మాప్రీతా ప్రీతామా మాప్రీతా । ప్రీతా ప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతా ప్రీతాప్రీణాతు । ప్రీణాతు హేమన్తశిశిరా హేమన్త శిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమన్తశిశిరా । హేమన్త శిశిరావృతూనా మృతూనాగ్ం హేమన్తశిశిరా హేమన్తశిశిరావృతూనాం । హేమన్త శిశిరావితి హేమన్త-శిశిరా । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామితౌ తౌప్రీణామి ప్రీణామితౌ । తౌమా మ్మాతౌ తౌమా। మ్మాప్రీతౌ ప్రీతౌమా మాప్రీతౌ। ప్రీతౌప్రీణీతాం ప్రీణీతాంప్రీతౌ ప్రీతౌప్రీణీతాం । ప్రీణీతామగ్నీషోమయో రగ్నీషోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతా మగ్నీషోమయోః । అగ్నీషోమయోరహ మహమగ్నీషోమయో రగ్నీషోమయోరహం । అగ్నీషోమయో రిత్యగ్నీ-సోమయోః । అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయా చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్ దేవయజ్యయా దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్ । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూయాసం । భూయాసమగ్నే రగ్నేర్భూయాసం భూయాసమగ్నేః । అగ్నేరహ మహమగ్నే రగ్నేరహం । అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయాన్నాదో న్నాదో దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాన్నాదః। దేవయజ్యయేతి దేవ - యజ్యయా । అన్నాదో భూయాసం భూయాస

మన్నాదో న్నాదో భూయాసమ్ । అన్నాద ఇత్యన్న-అదః । భూయా
స్తందబ్ధి ర్దబ్ధిర్భూయాసం భూయాసందబ్ధిః ॥

ఘన॥ వాచామా మావాచా వాచా మైంద్రియే ణైంద్రియేణ
మావాచా వాచా మైంద్రియేణ । మైంద్రియే ణైంద్రియేణమా మైం
ద్రియేణైంద్రియేణమా మైంద్రియేణ । ఇంద్రియే ణైంద్రియే ణైంద్రి
యేణావిశ విశైంద్రియే ణైంద్రియేణావిశ । ఆవిశవిశావిశ వసంతం
వసంతం విశావిశవసంతం । విశవసంతం వసంతంవిశ విశవసంతమృ
తూనా మృతూనాంవసంతంవిశ విశవసంతమృతూనాం । వసంతమృ
తూనా మృతూనాంవసంతం వసంత మృతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృ
తూనాంవసంతం వసంతమృతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాంప్రీణామి
ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాంప్రీణామిస సప్రీణామ్యృతూనా మృతూ
నాంప్రీణామిసః । ప్రీణామిస సప్రీణామి ప్రీణామిసమా మాసప్రీణామి
ప్రీణామిసమా। సమా మాస సమాప్రీతః ప్రీతో మాస సమాప్రీతః।
మాప్రీతః ప్రీతో మా మాప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతో మా మా
ప్రీతఃప్రీణాతు । ప్రీతఃప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతః ప్రీతఃప్రీణాతు గ్రీష్మం
గ్రీష్మం ప్రీణాతుప్రీతః ప్రీతఃప్రీణాతుగ్రీష్మం । ప్రీణాతుగ్రీష్మం గ్రీ
ష్మంప్రీణాతు ప్రీణాతుగ్రీష్మమృతూనా మృతూనాం గ్రీష్మం ప్రీణాతు
ప్రీణాతు గ్రీష్మమృతూనాం । గ్రీష్మమృతూనా మృతూనాంగ్రీష్మం
గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాం గ్రీష్మం గ్రీష్మమృ
తూనాంప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూ

నాంప్రీణామిస సప్రీణామ్యృతూనాం మృతూనాంప్రీణామిస। ప్రీణా మిస సప్రీణామి ప్రీణామిసమా మ్మాసప్రీణామి ప్రీణామిసమా। సమా మ్మాస సమాప్రీతః ప్రీతో మ్మాస సమాప్రీతః। మ్మాప్రీతః ప్రీతో మా మాప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతో మా మాప్రీతఃప్రీణాతు। ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతః ప్రీతఃప్రీణాతువర్‌షా వర్‌షాః ప్రీణాతుప్రీతః ప్రీతఃప్రీణాతువర్‌షాః। ప్రీణాతువర్‌షా వర్‌షాఃప్రీణాతు ప్రీణాతు వర్‌షాఋతూనా మృతూనాం వర్‌షాప్రీణాతు ప్రీణాతువర్‌షాఋతూ నాం। వర్‌షాఋతూనాం మృతూనాంవర్‌షా వర్‌షాఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాం వర్‌షా వర్‌షా ఋతూనాం ప్రీణామి। ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాంప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామితాః। ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామి ప్రీణామితామా మ్మాతాఃప్రీణామి ప్రీణామితామా। తామా మ్మాతా స్తామాప్రీతాః ప్రీతామ్మాతా స్తామాప్రీతాః। మ్మాప్రీతాః ప్రీతామా మాప్రీతాః ప్రీణంతు ప్రీణంతుప్రీతామా మాప్రీతాప్రీ ణంతు। ప్రీతాఃప్రీణంతు ప్రీణంతుప్రీతాః ప్రీతాఃప్రీణంతు శరదగ్ శరదంప్రీణంతు ప్రీతాః ప్రీతాఃప్రీణంతు శరదం। ప్రీణంతు శరదగ్ శరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరదమృతూనా మృతూనాగ్ శరదంప్రీ ణంతు ప్రీణంతు శరదమృతూనాం। శరదమృతూనా మృతూనాగ్ శరదగ్ శరద మృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాగ్ శరదగ్

శరదమృతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాం ప్రీణామిసా సాప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాంప్రీణామిసా।
ప్రీణామిసా సాప్రీణామి ప్రీణామిసామా మాసా ప్రీణామి ప్రీణామి
సామా । స మా మాసా సామాప్రీతా ప్రీతామాసా సామాప్రీతా।
మాప్రీతా ప్రీతామా మాప్రీతా ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతామా
మాప్రీతా ప్రీణాతు । ప్రీతాప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతా ప్రీతాప్రీణాతు
హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీతా ప్రీతా ప్రీణాతు
హేమంతశిశిరా। ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు
ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా వృతూనా మృతూనాగ్ం హేమంతశిశిరా
ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా వృతూనాం । హేమంతశిశిరా
వృతూనా మృతూనాగ్ హేమంతశిశిరా హేమంత శిశిరావృతూనాం
ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాగ్ం హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరావృ
తూనాం ప్రీణామి । హేమంతశిశిరావితి హేమంత-శిశిరా । ఋతూ
నాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామితౌ తౌప్రీణా
మ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామితౌ । ప్రీణామితౌ తౌప్రీణామి ప్రీ
ణామితౌమా మాతౌప్రీణామి ప్రీణామితౌమా । తౌమా మాతౌ
తౌమాప్రీతౌ ప్రీతౌమాతౌ తౌమాప్రీతౌ । మాప్రీతౌ ప్రీతౌమా
మాప్రీతౌ ప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీతౌమా మాప్రీతౌ ప్రీణీతాం ।
ప్రీతౌప్రీణీతాం ప్రీణీతాంప్రీతౌ ప్రీతౌప్రీణీతా మగ్నిషోమావా రగ్ని
షోమావా। ప్రీణీతాంప్రీతౌ ప్రీతౌప్రీణీతా మగ్నీషోమావా। [illegible]

తామగ్నీషోమయో రగ్నీషోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతామగ్నీ షోమ
యోరహ మహమగ్నీషోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతా మగ్నీషోమయో
రహం । అగ్నీషోమయోరహ మహమగ్నీషోమయో రగ్నీషోమయో
రహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మగ్నీషోమయో రగ్నీషోమ
యోరహం దేవయజ్యయా । అగ్నీషోమయో రిత్యగ్నీ-సోమయోః ।
అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మహం దేవయజ్యయా
చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాం దేవయజ్యయాహ మహం దేవయజ్యయా
చక్షుష్మాన్ । దేవయజ్యయా చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాం దేవయజ్య
యా దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షుష్మాన్
దేవయజ్యయా దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాసం । దేవయజ్య
యేతి దేవ-యజ్యయా । చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షు
ష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూయాసమగ్నే రగ్నేర్భూయాసం చక్షుష్మాగ్
శ్చక్షుష్మా న్భూయాసమగ్నేః । భూయాసమగ్నే రగ్నేర్భూయాసం
భూయాసమగ్నేరహ మహమగ్నేర్భూయాసం భూయాసమగ్నేరహం ।
అగ్నేరహ మహమగ్నే రగ్నేరహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ
మగ్నే రగ్నేరహం దేవయజ్యయా । అహం దేవయజ్యయా దేవ
యజ్యయాహ మహం దేవయజ్యయాన్నాదో న్నాదో దేవయజ్య
యాహ మహం దేవయజ్యయాన్నాదః । దేవయజ్యయాన్నాదో న్నా
దో దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాన్నాదో భూయాసం భూయాస
మన్నాదో దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాన్నాదో భూయాసం । దేవ

యజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదో భూయాసం భూయాసమ
న్నాదో న్నాదోభూయాస్తందబ్ధి ర్దబ్ధిర్భూయాస మన్నాదో న్నాదో
భూయాస్తందబ్ధిః । అన్నాద ఇత్యన్న-అదః । భూయాస్తందబ్ధి ర్దబ్ధిర్భూ
యాసం భూయాస్తందబ్ధిరస్యసి దబ్ధిర్భూయాశం భూయాస్తందబ్ధిరసి ॥

(పది) వసంతే నతుర్నా దేవాః । వసవ స్త్రి వృతా స్తుతమ్ ।
రథంతరేణ తేజసా । హవిరింద్రేవదధుః । గ్రీష్మేణ దేవాఋ
తునా । రుద్రాః పంచదశే స్తుతమ్ । బృహతాయశసాబలమ్ । హవి
రింద్రేవదధుః । వర్షాభిర్ ఋతునాదిత్యాః । స్తోమేసప్తదశే
స్తుతమ్ ॥౧॥ వైరూపేణవిశౌజసా । హవిరింద్రేవదధుః । శారదే
నతుర్నా దేవాః । ఏకవిగ్ంశఋభవస్తుతమ్ । వైరాజేన శ్రియా
శ్రియమ్ । హవిరింద్రేవదధుః । హేమంతే నతుర్నా దేవాః ।
మరుత స్త్రీణవే స్తుతమ్ । బలేన శక్వరీస్సహః । హవిరింద్రేవదధుః
దధుః । శైశిరేణ ఋతునా దేవాః । త్రియ స్త్రిగంశే మృతగ్గ్ స్తుతమ్ ।
సత్యేన రేవతీఃక్షత్రమ్ । హవిరింద్రేవదధుః ॥

౧౭॥ సగ్ంహిత ॥ బ్రహ్మ న్త్వగ్ రాజన్బ్రహ్మాసి మిత్రోసి
సుశేవో బ్రహ్మ న్త్వగ్ రాజన్బ్రహ్మాసి వరుణోసి సత్యధర్మేంద్రక్ష్వ
వజ్రోసి వార్త్రఘ్న స్తేనమే రధ్యదిశోభ్యయగ్ం రాజా భూత్సర్వో
షా(ర)ం సుమంగలా(ర)ం సత్యరాజా(ర)ః । ఆపాంన ప్త్రై స్వాహో
శోనన ప్త్రై స్వాహాగ్నయె గృహపతయె స్వాహా ॥

పదం॥ బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మా । అసి । మిత్రః । అసి । సుశేవ ఇతి సు-శేవః । బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మా । అసి । వరుణః అసి । సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్య । వజ్రః । అసి । వార్త్రఘ్న ఇతి వార్త్రఘ్నః । తేన । మే । రధ్య । దిశః అభీతి । అయం । రాజా । అభూత్ । సుశ్లోకా(ర)ం ఇతి సు-శ్లోకా(ర)ం సుమంగలా(ర)ం ఇతి సు-మంగలా(ర)ం సత్యరాజా(ర)ం నితి సత్య-రాజా(ర)న్ । అపాం । నప్త్రే । స్వాహా । ఊర్జః । నప్త్రే । స్వాహా । అగ్నయే । గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయే । స్వాహా ॥

క్రమం॥ బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ంరాజన్ । రాజన్బ్రహ్మా । బ్రహ్మాసి । అసిమిత్రః । మిత్రోసి । అసిసుశేవః । సుశేవోబ్రహ్మన్ । సుశేవ ఇతి సు-శేవః । బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ంరాజన్ । రాజన్బ్రహ్మా । బ్రహ్మాసి । అసివరుణః । వరుణోసి । అసిసత్యధర్మా । సత్యధర్మేంద్రస్య । సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్య వజ్రః । వజ్రోసి । అసివార్త్రఘ్నః । వార్త్రఘ్నస్తేన । వార్త్రఘ్న ఇతి-వార్త్రఘ్నః । తేనమే । మేరధ్య । రధ్యదిశః । దిశోభి । అభ్యయం । అయగ్ంరాజా । రాజాభూత్ । అభూత్సుశ్లోకా(ర)ం సుశ్లోకా(ర)ం సుమంగలా(ర)ం । సుశ్లోకా(ర)ం ఇతి సు-శ్లోకా(ర)ం । సుమంగలా(ర)ం సత్యరాజా(ర)న్ । సుమంగలా(ర)ం ఇతి సు-మంగలా(ర)ం । సత్యరాజా(ర) నితి సత్య-రాజా(ర)న్ । అపాంనప్త్రే । నప్త్రే

స్వాహా । స్వాహోర్జః । ఊర్జో నప్త్రే । నప్త్రే స్వాహా । స్వాహాగ్నయే । అగ్నయే గృహపతయే । గృహపతయే స్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయే । స్వాహేతి స్వాహా ॥

జట॥ బ్రహ్మా౩ న్త్వంత్వం బ్రహ్మా౩న్బ్రహ్మా౩ న్త్వం। త్వగ్ంరాజ న్రాజ న్త్వం త్వగ్ంరాజన్ । రాజన్బ్రహ్మ బ్రహ్మరాజ న్రాజన్బ్రహ్మ। బ్రహ్మాస్యసిబ్రహ్మ బ్రహ్మాసి । అసిమిత్రో మిత్రోఽస్యసి మిత్రః । మిత్రోఽస్యసిమిత్రో మిత్రోఽసి । అసిసుశేవ స్సుశేవో స్యసిసుశేవః । సుశేవో బ్రహ్మా౩న్బ్రహ్మా౩న్థ్సుశేవ స్సుశేవో బ్రహ్మా౩న్ । సుశేవ ఇతి సు-శేవః । బ్రహ్మా౩ న్త్వం త్వం బ్రహ్మా౩న్బ్రహ్మా౩ న్త్వం । త్వగ్ంరాజ న్రాజ న్త్వం త్వగ్ంరాజన్ । రాజన్బ్రహ్మ బ్రహ్మరాజన్రాజన్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాస్యసిబ్రహ్మ బ్రహ్మాసి। అసివరుణో వరుణోఽస్యసి వరుణః। వరుణోఽస్యసివరుణో వరుణోఽసి । అసిసత్యధర్మా సత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మా । సత్యధర్మేంద్ర స్యేంద్రస్య సత్యధర్మా సత్యధర్మేంద్రస్య । సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్యవజ్రో వజ్ర ఇంద్ర స్యేంద్రస్యవజ్రః । వజ్రోఽస్యసివజ్రో వజ్రోఽసి । అసివార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నోఽస్యసివార్త్రఘ్నః । వార్త్రఘ్న స్తేన తేనవార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్న స్తేన । వార్త్రఘ్న ఇతి వార్-త్రఘ్నః । తేనమే మే తేన తేనమే । మేరథ్య రథ్యమే మేరథ్య । రథ్యదిశో దిశోరథ్య రథ్యదిశః । దిశో భ్యోభిదిశో దిశోభి । అభ్యయ మయమభ్య౩భ్యయం । అయగ్ంరాజా రాజాయ మయగ్ంరాజా । రాజాభూద భూద్రాజా రాజాభూత్ । అభూత్స

శ్లోకా (ఠ)ం సుశ్లోకా (ఠ)ం అభూద భూత్సుశ్లోకా (ఠ)ం । సుశ్లో
కా (ఠ)ం సుమంగలా (ఠ)ం సుమంగలాం (ఠ)ం సుశ్లోకా (ఠ)ం సుశ్లో
కా (ఠ)ం సుమంగలా (ఠ)ం । సుశ్లోకా (ఠ)ం ఇతి సు-శ్లోకా(ఠ)ం ।
సుమంగలా (ఠ)ం సత్యరాజా (ఠ) స్సత్యరాజా (ఠ) స్సుమంగలా(ఠ)ం
సుమంగలా (ఠ)ం సత్యరాజాః । సుమంగలా (ఠ)ం ఇతి సు-మం
గలా (ఠ)ం । సత్యరాజానితి సత్య-రాజాః । అపాంన ప్త్రే న ప్త్రేపా
మపాంన ప్త్రే । న ప్త్రేస్వాహా స్వాహాన ప్త్రే న ప్త్రేస్వాహా । స్వా
హోర్జః ఊర్జస్వాహా స్వాహోర్జః । ఊర్జోన ప్త్రే న ప్త్రేఊర్జ
ఊర్జోన ప్త్రే । న ప్త్రేస్వాహా స్వాహాన ప్త్రే న ప్త్రేస్వాహా । స్వాహా
గ్నయే గ్నయేస్వాహా స్వాహాగ్నయే । అగ్నయే గృహపతయే గృహ
పతయేగ్నయే గ్నయేగృహపతయే । గృహపతయే స్వాహా స్వాహా
గృహపతయే గృహపతయే స్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ-
పతయే । స్వాహేతి స్వాహా ॥

ఘన॥ బ్రహ్మ3 న్త్వంత్వం బ్రహ్మ3న్బ్రహ్మ3 న్త్వగ్ంరాజ న్రాజ
న్త్వం బ్రహ్మ3 న్బ్రహ్మ3 న్త్వగ్ం రాజన్ । త్వగ్ంరాజ న్రాజ న్త్వం
త్వగ్ రాజన్బ్రహ్మ బ్రహ్మరాజ న్త్వం త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ । రాజ
న్బ్రహ్మ బ్రహ్మరాజ న్రాజన్బ్రహ్మ స్యసి బ్రహ్మ రాజ న్రాజన్బ్ర
హ్మాసి । బ్రహ్మ స్యసిబ్రహ్మ బ్రహ్మాసి మిత్రో మిత్రోసి బ్రహ్మ
బ్రహ్మాసిమిత్రః । అసిమిత్రో మిత్రోస్యసి మిత్రోస్యసి మిత్రోస్యసి
మిత్రోసి । మిత్రో స్యసిమిత్రో మిత్రోసిసుశేవ స్సుశేవోసిమిత్రో

మిత్రో౽సి సుశేవః । అసి సుశేవస్సుశేవో౽స్యసి సుశేవో బ్రహ్మా౩న్బ్రహ్మా౩
స్సుశేవో౽స్యసి సుశేవో బ్రహ్మా౩న్ । సుశేవో బ్రహ్మా౩న్బ్రహ్మా౩న్థ్సుశేవ
స్సుశేవో బ్రహ్మా౩ స్త్వం త్వం బ్రహ్మా౩న్థ్సుశేవ స్సుశేవో బ్రహ్మా౩ స్త్వమ్ ।
సుశేవ ఇతి సు-శేవః । బ్రహ్మా౩ స్త్వం త్వం బ్రహ్మా౩ న్బ్రహ్మా౩ స్త్వగ్ం
రాజన్రాజ న్త్వం బ్రహ్మా౩ న్బ్రహ్మా౩ స్త్వగ్ం రాజన్ । త్వగ్ం రాజన్రాజ
న్త్వం త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మా బ్రహ్మా రాజ న్త్వం త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మా ।
రాజన్బ్రహ్మా బ్రహ్మా రాజన్రాజన్బ్రహ్మా౽స్యసి బ్రహ్మా రాజన్రాజ
న్బ్రహ్మా౽సి । బ్రహ్మా౽స్యసి బ్రహ్మా బ్రహ్మా౽సి వరుణో వరుణో౽సి బ్రహ్మా బ్ర
హ్మా౽సి వరుణః । అసి వరుణో వరుణో౽స్యసి వరుణో౽స్యసి వరుణో౽స్యసి
వరుణో౽సి । వరుణో౽స్యసి వరుణో వరుణో౽సి సత్యధర్మా సత్యధర్మా౽సి
వరుణో వరుణో౽సి సత్యధర్మా । అసి సత్యధర్మా సత్యధర్మా౽స్యసి సత్య
ధర్మేంద్రస్యేంద్రస్య సత్యధర్మా౽స్యసి సత్యధర్మేంద్రస్య । సత్యధర్మేం
ద్రస్యేంద్రస్య సత్యధర్మా సత్యధర్మేంద్రస్య వజ్రో వజ్ర ఇంద్రస్య సత్య
ధర్మా సత్యధర్మేంద్రస్య వజ్రః । సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్య
వజ్రో వజ్ర ఇంద్ర స్యేంద్రస్య వజ్రో౽స్యసి వజ్ర ఇంద్ర స్యేంద్రస్య
వజ్రో౽సి । వజ్రో౽స్యసి వజ్రో వజ్రో౽సి వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నో౽సి
వజ్రో వజ్రో౽సి వార్త్రఘ్నః । అసి వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నో౽స్యసి
వార్త్రఘ్న స్తేన తేన వార్త్రఘ్నో౽స్యసి వార్త్రఘ్న స్తేన । వార్త్రఘ్న
స్తేన తేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్న స్తేన మే మే తేన వార్త్రఘ్నో
వార్త్రఘ్న స్తేన మే । వార్త్రఘ్న ఇతి వార్త్ర-ఘ్నః । తేన మే

ష్మైతేన తేనమైరధ్య రధ్యమైతేన తేనమైరధ్య । మైరధ్య రధ్యమై
మైరధ్యదిశో దిశోరధ్యమై మైరధ్యదిశః । రధ్యదిశో దిశోరధ్య రధ్య
దిశో భ్యభిదిశోరధ్య రధ్యదిశోభి । దిశోభ్యభిదిశో దిశోభ్యయమయ
మభిదిశో దిశోభ్యయం । అభ్యయ మయమభ్యా 3 అభ్యయగ్ంరాజా
రాజాయమభ్యా 3 అభ్యయగ్ంరాజా । అయగ్ంరాజా రాజాయ
మయగ్ం రాజాభూద భూద్రాజాయమయగ్ం రాజాభూత్ । రాజా
భూద భూద్రాజా రాజాభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం అభూ
ద్రాజా రాజా భూత్సుశ్లోకా (౪)ం । అభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లో
కా(౪)ం అభూ దభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సుమంగ
లా(౪)ం సుశ్లోకా(౪)ం అభూ దభూత్సుశ్లోకా(౪)ం సుమంగలా(౪)ం।
సుశ్లోకా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం
సుశ్లోకా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సత్యరాజా (౪) న్త్సత్యరాజా (౪)
న్త్సుమంగలా (౪)ం సుశ్లోకా (౪.ం సుశ్లోకా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం
సత్యరాజాన్ । సుశ్లోకా (౪)ం ఇతి సు-శ్లోకా (౪) । సుమంగ
లా(౪)ం సత్యరాజా (౪) న్త్సత్యరాజా (౪) న్త్సుమంగలా (౪) సుమంగ
లా (౪)ం సత్యరాజాన్ । సుమంగలా (౪)ం ఇతి సు-మంగలా (౪)ం।
సత్యరాజా (3) నితి సత్యరాజాన్ । అపాంనప్త్రే నప్త్రేపా మపాం
నప్త్రేస్వాహా స్వాహానప్త్రేపా మపాంనప్త్రేస్వాహా । నప్త్రేస్వాహా
స్వాహానప్త్రే నప్త్రేస్వాహోర్జ ఊర్జస్వాహానప్త్రే నప్త్రేస్వాహో
ర్జ ।। స్వాహోర్జ ఊర్జస్స్వాహా స్వాహోర్జోర్జనప్త్రే నప్త్రేఊర్జ

స్వాహా స్వాహోర్జోనప్త్రే। ఊర్జో నప్త్రే నప్త్ర ఊర్జ ఊర్జో నప్త్రేస్వాహా స్వాహా నప్త్ర ఊర్జ ఊర్జో నప్త్రేస్వాహా। నప్త్రే స్వాహా స్వాహా నప్త్రే నప్త్రేస్వాహా గ్నయే గ్నయేస్వాహా నప్త్రే నప్త్రేస్వాహాగ్నయే। స్వాహాగ్నయే గ్నయేస్వాహా స్వాహాగ్నయే గృహపతయే గృహపతయేగ్నయేస్వాహా స్వాహాగ్నయే గృహపతయే। అగ్నయే గృహపతయే గృహపతయే గ్నయే గ్నయే గృహపతయే స్వాహా స్వాహా గృహపతయేగ్నయే గ్నయేగృహపతయే స్వాహా। గృహపతయే స్వాహా స్వాహా గృహపతయే గృహపతయే స్వాహా। గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయే। స్వాహేతిస్వాహా॥

(దీనికి పది) ఓద్ధసముద్భ్రువతే। పరమేష్ఠీవాప్రేషః। యదో ద్రనః। పరమామైవైనగ్గ్ శ్రియంగమయతి। సుశ్లోకా (ర)ం సుమం గలా (ర)ం సత్యరాజా 3 నిత్యాహ। ఆశిషమేవైతా మాశాస్తే। శౌనశ్శేపమాఖ్యాపయతే। వరుణపాశాదేవైనంముంచతి। పరిక్ష్య తంభవతి। శతాయుః పురుషః శతేంద్రియః। ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥

౧౮॥ (సగ్ం హిత) సృజతుజీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నె స్త్వమాత్రయా జగత్యై వర్తస్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవస్త్వ సవితోత్సృజతు జీవాతవే జీవనస్యాయా ఇమమగ్న ఆయుష్యేవర్చసే కృధిప్రియగ్ రేతో వరుణసోమరాజః। మాతేవాస్మా అదితేశర్మ యచ్ఛ విశ్వేదేవా జరదష్టిర్యథాసత్। అగ్నిరాయుష్మాన్త్సవనస్పతి

తిభిరాయుష్మాన్తేన త్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి సోమ ఆయు
ష్మాన్త్స ఓషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్త్స దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రా
హ్మణై రాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మంతస్తే ఽమృతేనపితర ఆయుష్మం
తస్తే స్వధయాయుష్మంతస్తేన త్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి ॥

పదం॥ సృజతు । జీవాతవే । జీవనస్యాయై । అగ్నేః । త్వా ।
మాత్రయా । జగత్యై । వర్తన్యై । ఆగ్రయణస్య । వీర్యేణ ।
దేవః । త్వా । సవితా । ఉదితి । సృజతు । జీవాతవే । జీవన
స్యాయై । ఇమం । అగ్నే । ఆయుషే । వర్చసే । కృధి । ప్రియం ।
రేతః । వరుణ । సోమ । రాజన్ । మాతా । ఇవ । అస్మై ।
అదితే । శర్మ । యచ్ఛ । విశ్వే । దేవాః । జరదష్టి రితి జరత్-
అష్టిః । యథా । అసత్ । అగ్నిః । ఆయుష్మాన్ । సః । వనస్పతిభి
రితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్ । తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయు
ష్మంతం । కరోమి । సోమః । ఆయుష్మాన్ । సః । ఓషధీభి రిత్యోష
ధీ-భిః । యజ్ఞః । ఆయుష్మాన్ । సః । దక్షిణాభిః । బ్రహ్మ ।
ఆయుష్మత్ । తత్ । బ్రాహ్మణైః । ఆయుష్మత్ । దేవాః । ఆయు
ష్మంతః । తే । అమృతేన । పితరః । ఆయుష్మంతః । తే । స్వధ
యేతి స్వ-ధయా । ఆయుష్మంతః, తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయు
ష్మంతం । కరోమి ॥

క్రమం॥ సృజతుజీవాతవే । జీవాతవే జీవనస్యాయై । జీవన
స్యాయాఅగ్నేః । అగ్నేస్త్వా । త్వామాత్రయా । మాత్రయాజగత్యై ।

జగత్యైవ ర్తన్యా । వర్తన్యాగ్రయణస్య । అగ్రయణస్య వీర్యేణ । వీర్యేణ దేవః । దేవస్త్వా । త్వాసవితా । సవితోత్ । ఉత్సృజతు । సృజతు జీవాతవె । జీవాతవె జీవనస్యాయై । జీవనస్యాయా ఇమం । ఇమమగ్నే । అగ్నఆయుషే । ఆయుషేవర్చసే । వర్చసేకృధి । కృధి ప్రియం । ప్రియగ్‌ం రేతః । రేతో వరుణ । వరుణసోమ । సోమ రాజన్ । రాజన్నితి రా–జన్ । మాతేవ । ఇవాస్మై । అస్మాఅదితె । అదితెశర్మ । శర్మయచ్ఛ । యచ్ఛవిశ్వే । విశ్వేదేవాః । దేవాజరదష్టిః । జరదష్టిర్యథా । జరదష్టిరితి జరత్–అష్టిః । యథాసత్ । అసదిత్యసత్ । అగ్నిరాయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్సః । సవనస్పతిభిః । వనస్పతిభిరాయుష్మాన్ । వనస్పతిభిరితి వనస్పతి–భిః । ఆయుష్మాన్ తేన । తేనత్వా । త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంతం । ఆయుష్మంతంకరోమి । కరోమి సోమః । సోమఆయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్సః । సఓషధీభిః । ఓషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిరితోష్యధీ–భిః । యజ్ఞఆయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్సః । సదక్షిణాభిః । దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్తత్ । తద్బ్రాహ్మణైః । బ్రాహ్మణైరాయుష్మత్ । ఆయుష్మద్దేవాః । దేవా ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంతస్తె । తెమృతేన । అమృతేనపితరః । పితరఆయుష్మంతః ఆయుష్మంతస్తె । తేస్స్వధయా । స్వధయాయుష్మంతః । స్వధయేతి స్వ–ధయా । ఆయుష్మంతస్తేన । తేనత్వా । త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంతం । ఆయుష్మంతంకరోమి । కరోమీతి క–రోమి ॥

దాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్ తత్తదాయుష్మ
దాయుష్మత్తత్ । తద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై స్తత్తద్బ్రాహ్మణైః ।
బ్రాహ్మణై రాయుష్మ దాయుష్మద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై రాయు
ష్మత్ । ఆయుష్మద్దేవా దేవా ఆయుష్మ దాయుష్మద్దేవాః । దేవా
ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతో దేవా దేవాఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంత
స్తేన ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తే । తేమృతేనా మృతేనతే తేమృ
తేన । అమృతేనపితరః పితరో మృతే నామృతేనపితరః । పితరఆయు
ష్మంత ఆయుష్మంతః పితరః పితర ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంత స్తేత
ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తే । తేస్స్వధయా స్వధయాతే తేస్స్వధ
యా । స్వధయాయుష్మంత ఆయుష్మంతస్స్వధయా స్వధయాయు
ష్మంతః । స్వధయేతి స్వ-ధయా । ఆయుష్మంత స్తేన తేనాయుష్మంత
ఆయుష్మంత స్తేన । తేనత్వా త్వాతేన తేనత్వా । త్వాయుషా యు
షాత్వా త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంత మాయుష్మంతమా యు
షాయుషాయుష్మంతం । ఆయుష్మంతం కరోమి కరోమ్యాయుష్మంత
మాయుష్మంతంకరోమి । కరోమీతి క-రోమి ॥

ఘన॥ సృజతుజీవాతవే జీవాతవేసృజతు సృజతుజీవాతవే జీవ
నస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవేసృజతు సృజతుజీవాతవేజీవనస్యాయై।
జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయా
అగ్నే రగ్నేర్జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నేః ।
జీవనస్యాయా అగ్నే రగ్నేర్జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నేస్త్వ త్వా

గ్నేర్జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నిస్త్వా । అగ్నిస్త్వా త్వాగ్ని
రగ్నిస్త్వామాత్రియా మాత్రియాత్వాగ్ని రగ్నిస్త్వామాత్రియా ।
త్వామాత్రియా మాత్రియాత్వా త్వామాత్రియా జగత్యై జగత్యై
మాత్రియాత్వా త్వామాత్రియా జగత్యై । మాత్రియా జగత్యై
జగత్యైమాత్రియా మాత్రియాజగత్యై వర్తన్యా వర్తన్యాజగత్యై
మాత్రియా మాత్రియా జగత్యై వర్తన్యా । జగత్యై వర్తన్యా
వర్తన్యా జగత్యై జగత్యై వర్తన్యాగ్రియణ స్యాగ్రయణస్యవర్త
న్యాజగత్యై జగత్యై వర్తన్యాగ్రియణస్య । వర్తన్యాగ్రయణ స్యా
గ్రయణస్యవర్తన్యా వర్తన్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ వీర్యేణాగ్రయ
ణస్యవర్తన్యా వర్తన్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ । ఆగ్రియణస్యవీర్యేణ
వీర్యేణాగ్రయణ స్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవో దేవో వీర్యేణాగ్ర
యణ స్యాగ్రయణస్య వీర్యేణదేవః । వీర్యేణ దేవో దేవోవీర్యేణ
వీర్యేణ దేవస్త్వా త్వాదేవో వీర్యేణ వీర్యేణ దేవస్త్వా । దేవస్త్వా
త్వాదేవో దేవస్త్వా సవితా సవితాత్వా దేవో దేవస్త్వా సవితా ।
త్వాసవితా సవితాత్వా త్వాసవితో దుత్సవితాత్వా త్వాసవితోత్ ।
సవితో దుత్సవితా సవితోత్సృజతు సృజతూత్సవితా సవితోత్సృ
జతు । ఉత్సృజతు సృజతూ దుత్సృజతు జీవాతవే జీవాతవేసృజతూ
దుత్సృజతు జీవాతవే । సృజతు జీవాతవే జీవాతవే సృజతు సృజతు
జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవేసృజతు సృజతుజీవాతవే
జీవనస్యాయై । జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవా

తవే జీవన్తస్యాయా ఇమ మిమంజీవన్తస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవన్త స్యాయా ఇమమ్ । జీవన్తస్యాయా ఇమ మిమం జీవన్తస్యాయై జీవన్త స్యాయా ఇమమగ్నేగ్న ఇమంజీవన్తస్యాయై జీవన్తస్యాయా ఇమమగ్నే ఇమమగ్నేగ్న ఇమ మిమమగ్న ఆయుష ఆయుషేగ్న ఇమ మిమమగ్న ఆయుషే । అగ్న ఆయుష ఆయుషేగ్నేగ్న ఆయుషేవర్చసె వర్చస ఆయుషేగ్నేగ్న ఆయుషేవర్చసే । ఆయుషేవర్చసే వర్చస ఆయుష ఆయుషే వర్చసేకృధి కృధివర్చస ఆయుష ఆయుషే వర్చసె కృధి । వర్చసేకృధి కృధివర్చసేవర్చసెకృధిప్రియంప్రియంకృధివర్చసె వర్చసే కృధిప్రియం । కృధిప్రియం ప్రియంకృధి కృధిప్రియగ్ం రేతో రేతః ప్రియంకృధి కృధిప్రియగ్ం రేతః । ప్రియగ్ం రేతో రేతః ప్రియం ప్రియగ్ం రేతోవరుణ వరుణరేతః ప్రియం ప్రియగ్ం రేతోవరుణ । రేతోవరుణ వరుణరేతో రేతోవరుణసోమ సోమవరుణరేతో రేతో వరుణసోమ । వరుణసోమ సోమవరుణ వరుణసోమరాజ న్రాజన్త్సోమ వరుణ వరుణసోమరాజన్ । సోమరాజ న్రాజన్త్సోమ సోమరాజన్ । రాజన్నితి రాజన్ । మాతేవేవమాతా మాతేవాస్మా అస్మాఇవ మాతా మాతేవాస్మై । ఇవాస్మా అస్మా ఇవేవాస్మా అదితే దితే స్మా ఇవేవాస్మాఅదితే । అస్మాఅదితే దితేస్మా అస్మాఅదితేశర్మ శర్మాదితేస్మా అస్మాఅదితేశర్మ । అదితేశర్మ శర్మాదితే దితేశర్మ యచ్ఛ యచ్ఛశర్మాదితే దితేశర్మయచ్ఛ । శర్మయచ్ఛ యచ్ఛశర్మ శర్మయచ్ఛవిశ్వే విశ్వేయచ్ఛశర్మ శర్మయచ్ఛవిశ్వే । యచ్ఛవిశ్వే

విశ్వేయచ్ఛ యచ్ఛవిశ్వేదేవా దేవావిశ్వేయచ్ఛ యచ్ఛవిశ్వేదేవాః।
విశ్వేదేవా దేవావిశ్వే విశ్వేదేవా జరదష్టి ర్జరదష్టిర్దేవావిశ్వే విశ్వే
దేవాజరదష్టిః। దేవాజరదష్టి ర్జరదష్టిర్దేవా దేవాజరదష్టిర్యథా
యథాజరదష్టిర్దేవా దేవాజరదష్టిర్యథా। జరదష్టిర్యథా యథాజరదష్టి
ర్జరదష్టిర్యథాసదస ద్యథాజరదష్టి ర్జరదష్టిర్యథాసత్। జరదష్టి రితి
జరత్-అష్టిః। యథాసద సద్యథా యథాసత్। అసదిత్యసత్।
అగ్నిరాయుష్మా నాయుష్మానగ్ని రగ్నిరాయుష్మాన్థ్స సఆయుష్మానగ్ని
రగ్నిరాయుష్మాన్థ్సః। ఆయుష్మాన్థ్స సఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్స వన
స్పతిభి ర్వనస్పతిభిస్స ఆయు[illegible] నాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిః। సవన
స్పతిభి ర్వనస్పతిభిస్స సవనస్పతిభిరాయుష్మా నాయుష్మాన్ వనస్పతి
భిస్స సవనస్పతిభిరాయుష్మాన్। వనస్పతిభిరాయుష్మా నాయుష్మాన్
వనస్పతిభి ర్వనస్పతిభి రాయుష్మాన్తేన తేనాయుష్మాన్ వనస్పతిభి
ర్వనస్పతిభిరాయుష్మాన్తేన। వనస్పతిభి రితి వనస్పతి-భిః। ఆయుష్మా
న్తేన తేనాయుష్మా నాయుష్మాన్తేనత్వా త్వాతేనాయుష్మా నాయు
ష్మాన్తేనత్వా। తేనత్వా త్వాతేన తేనత్వాయు షాయుషాత్వాతేన
తేనత్వాయుషా। త్వాయుషా యుషాత్వా త్వాయుషాయుష్మంత
మాయుష్మంత మాయుషాత్వా త్వాయుషాయుష్మంతం। ఆయుషా
యుష్మంత మాయుష్మంతమాయు షాయుషాయుష్మంతంకరోమి కరో
మ్యాయుష్మంతమాయు షాయుషాయుష్మంతంకరోమి। ఆయుష్మంతం
కరోమి కరోమ్యాయుష్మంత మాయుష్మంతం కరోమిసోమః సోమః

కర్తోమ్యాయుష్మంత్త మాయుష్మంతం కరోమిసోమః । కర్తోమిసోమః
సోమఃకరోమి కరోమిసోమ ఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్సోమః కరోమి
కరోమిసోమ ఆయుష్మాన్ । సోమ ఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్సోమ
సోమఆయుష్మాన్త్స సఆయుష్మాన్థ్సోమ సోమఆయుష్మాన్త్సః । ఆయు
ష్మాన్త్స సఆయుష్మా నాయుష్మాన్త్స ఓషధీభి రోషధీభిస్స ఆయుష్మా
నాయుష్మాన్త్స ఓషధీభిః । సఓషధీభి రోషధీభిస్స సఓషధీభి ర్యజ్ఞో
యజ్ఞఓషధీభిస్స సఓషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిర్యజ్ఞో యజ్ఞఓషధీభి రోష
ధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మా నాయుష్మాన్ యజ్ఞఓషధీభి రోషధీభిర్యజ్ఞ ఆయు
ష్మాన్ । ఓషధీభి రిత్యోషధి - భిః । యజ్ఞఆయుష్మా నాయుష్మాన్
యజ్ఞో యజ్ఞఆయుష్మాన్త్స సఆయుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞఆయుష్మాన్త్సః ।
ఆయుష్మాన్త్స సఆయుష్మా నాయుష్మాన్త్స దక్షిణాభి ర్దక్షిణాభిస్స
ఆయుష్మా నాయుష్మాన్త్స దక్షిణాభిః । సదక్షిణాభి ర్దక్షిణాభిస్స సద
క్షిణాభిర్బ్రహ్మ బ్రహ్మదక్షిణాభిస్స సదక్షిణాభిర్బ్రహ్మ । దక్షిణాభి
ర్బ్రహ్మ బ్రహ్మదక్షిణాభి ర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మ దాయుష్మద్బ్రహ్మ
దక్షిణాభి ర్దక్షిణాభి ర్బ్రహ్మాయుష్మత్ । బ్రహ్మాయుష్మ దాయుష్మ
ద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మ త్త తదాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మ త్తత్ ।
ఆయుష్మ త్త తదాయుష్మ దాయుష్మ త్తద్బ్రాహ్మణై బ్రాహ్మణై స్త
దాయుష్మ దాయుష్మ త్తద్బ్రాహ్మణైః । తద్బ్రాహ్మణై బ్రాహ్మణై స్త
త్తద్బ్రాహ్మణై రాయుష్మ దాయుష్మద్బ్రాహ్మణై స్త త్తద్బ్రాహ్మణై
రాయుష్మత్ । బ్రాహ్మణై రాయుష్మ దాయుష్మద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రా

హ్మణై రాయుష్మద్దేవా దేవా ఆయుష్మద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై రా
యుష్మద్దేవాః । ఆయుష్మద్దేవా దేవాఆయుష్మ దాయుష్మద్దేవాఆయు
ష్మంత ఆయుష్మంతో దేవాఆయుష్మ దాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మంతః।
దేవాఆయుష్మంత ఆయుష్మంతో దేవా దేవాఆయుష్మంతస్తే తఆయు
ష్మంతో దేవా దేవాఆయుష్మంతస్తే । ఆయుష్మంతస్తే తఆయుష్మంత
ఆయుష్మంతస్తే మృతేనా మృతేనత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తే
మృతేన । తేమృతేనా మృతేనతే తేమృతేనపితరః పితరోమృతేనతే
తేమృతేనపితరః । అమృతేనపితరః పితరోమృతేనా మృతేనపితర
ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితరోమృతేనా మృతేనపితరఆయుష్మంతః।
పితరఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితర పితర ఆయుష్మంతస్తే తఆయు
ష్మంతః పితరః పితరఆయుష్మంతస్తే । ఆయుష్మంతస్తే తఆయుష్మంత
ఆయుష్మంతస్తే స్వధయా స్వధయాత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తే
స్వధయా । తెస్వధయా స్వధయాతె తెస్వధయాయుష్మంత ఆయు
ష్మంతస్వధయాతె తెస్వధయాయుష్మంతః॥ స్వధయాయుష్మంత ఆయు
ష్మంతస్వధయా స్వధయాయుష్మంతస్తేన తెనాయుష్మంత స్వధయా
స్వధయాయుష్మంతస్తేన । స్వధయేతి స్వ-ధయా । ఆయుష్మంతస్తేన
తెనాయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తేనత్వా త్వాతేనాయుష్మంత ఆయు
ష్మంతస్తేనత్వా । తేనత్వా త్వాతేన తేనత్వాయుషా యుషాత్వా
తేన తేనత్వాయుషా । త్వాయుషా యుషాత్వా త్వాయుషాయు
ష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాత్వా త్వాయుషాయుష్మంతం ।

ఆయుషాయుష్మంత్త మాయుష్మంత్త మాయు షాయు షాయుష్మంతం కరోమి కర్రోమ్యాయుష్మంత్రమాయు షాయుషాయుష్మంతం కరోమి । ఆయుష్మంతంకరోమి కర్రోమ్యాయుష్మంత్త మాయుష్మంతం కరోమి । కర్రోమీతి క-రోమి ॥

(దీనికి పది) అగ్నిస్త్వా మాత్రయే త్వ్యాహాత్మానమేవాస్మిన్నే తేన దధాత్యృత్విజఃపర్యా హుర్యావంత ఏవ ర్త్విజ సస్సం భిషజ్యంతి బ్రహ్మణో హ స్త మన్వారభ్య పర్యాహు రేకద్ధైవ యజమాన ఆయుర్ధ ధత్తాయు దేవతస్య తద్ధిరణ్యాద్ఘృతం నిష్పిబత్యాయుర్వై ఘృతమమృత గ్ం హిరణ్యమమృతా దేవాయుర్నిష్పిబతి శతమానంభవతి శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యే వేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి ॥

౧౯॥ (సంహిత) మారుతమసి మరుతామోజో ఽపాంధారాం భింధిర మయత మరుతః శ్యేనమాయినం మనోజవసం వృషణగ్ం సువృక్తిమ్ ॥

పదం॥ మారుతమ్ । అసి। మరుతాం । ఓజః। అపాం। ధారాం। భింధి । రమయత । మరుతః । శ్యేనం । ఆయినం । మనోజవస మితి మనః-జవసం । వృషణం । సువృక్తి మితి సు-వృక్తిమ్ ॥

క్రమం ॥ మారుతమసి । అసిమరుతాం । మరుతామోజః । ఓజోఽపాం । అపాంధారాం । ధారాంభింధి । భింధిరమయత । రమయత మరుతః । మరుతశ్శ్యేనం । శ్యేనమాయినం । ఆయినం మనోజవసం ।

మనోజవస్త వృషణం । మనోజవస్తమితి మనః-జవస్తం । వృషణగ్ం సువృక్తిమ్ । సువృక్తిమితి సు-వృక్తిమ్ ॥

జట॥ మారుతమస్యసి మారుతం మారుతమసి । అసిమరుతాం మరుతామస్యసి మరుతాం । మరుతామోజ ఓజో మరుతాం మరుతామోజః । ఓజోపా మపామోజ ఓజోపాం। అపాంధారాం ధారామపా మపాంధారాం । ధారాంభింధి భింధిధారాం ధారాంభింధి । భింధిరమయత రమయత భింధి భింధిరమయత । రమయత మరుతో మరుతో రమయత రమయతమరుతః । మరుతశ్యేనగ్ శ్యేనంమరుతో మరుత శ్యేనం । శ్యేనమాయిన మాయినగ్ శ్యేనగ్ శ్యేనమాయినం। ఆయినంమనోజవస్తం మనోజవసమాయిన మాయినం మనోజవనం । మనోజవస్తం వృషణం వృషణం మనోజవస్తం మనోజవస్తం వృషణం । మనోజవస్తమితి మనః-జవస్తం । వృషణగ్ సువృక్తిగ్ సువృక్తిం వృషణం వృషణగ్ సువృక్తిమ్ । సువృక్తిమితి సు-వృక్తిమ్ ॥

ఘన ॥ మారుతమ స్యసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం మరుతామసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం । అసిమరుతాం మరుతామస్యసి మరుతామోజ ఓజోమరుతా మస్యసి మరుతామోజః । మరుతామోజ ఓజోమరుతాం మరుతామోజోపా మపామోజోమరుతాం మరుతామోజోపాం । ఓజోపా మపామోజ ఓజోపాంధారాం ధారామపామోజ ఓజోపాంధారాం । అపాంధారాం ధారామపా మపాంధారాంభింధి భింధిధారామపా మపాంధారాంభింధి । ధారాంభింధి

భింధిధారాం ధారాంభింధి రమయత రమయత భింధిధారాం ధారాం భింధిరమయత। భింధిరమయత రమయతభింధి భింధిరమయతమరుతో మరుతో రమయతభింధి భింధిరమయత మరుతః। రమయత మరుతో మరుతోరమయత రమయత మరుతశ్యేనగ్గ్ శ్యేనం మరుతోరమయత రమయత మరుతశ్యేనం। మరుతశ్యేనగ్గ్ శ్యేనంమరుతో మరుతశ్యేన మాయిన మాయినగ్గ్ శ్యేనం మరుతో మరుతశ్యేనమాయినం। శ్యేన మాయిన మాయినగ్గ్ శ్యేనగ్గ్ శ్యేనమాయినం మనోజవసం మనో జవస మాయినగ్గ్ శ్యేనగ్గ్ శ్యేనమాయినం మనోజవసం। అయినం మనోజవసం మనోజవస మాయిన మాయినం మనోజవసం వృషణం వృషణం మనోజవస మాయిన మాయినం మనోజవసం వృషణం। మనోజవసం వృషణం వృషణం మనోజవసం మనోజవసం వృషణగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిం వృషణం మనోజవసం మనోజవసం వృష ణగ్ం సువృక్తిమ్। మనోజవస మితి మనః - జవసం। వృషణగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిమ్ వృషణం వృషణగ్ సువృక్తిమ్। సువృక్తి మితి సు-వృక్తిమ్।

పది॥ ప్రజాపతిః ప్రణేతా। బృహస్పతిః పురఏతా। యమః పంథాః॥ చన్ద్రమాః పునరసుస్వాహా। అగ్నిరన్నాదోన్నపతిః। అన్నా ద్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయద దాతుస్వాహా। సోమోరాజా రాజపతిః। రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయద దాతుస్వాహా।

వరుణ స్సమ్రాట్ ఛ్సమ్రాట్పతిః । సామ్రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞే యజ
మానాయ దదాతు స్వాహా ॥

౨౦॥ (సగ్ంహిత) నవోనవో భవతి జాయమానోహ్నాం కేతు
రుషసామేత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో విదధాత్యాయ న్ప్రచన్ద్రమా స్తి
రతే । దీర్ఘమాయుః ॥

పదం॥ నవోనవ ఇతి నవః-నవః । భవతి । జాయమానః ।
అహ్నామ్ । కేతుః । ఉషసామ్ । ఏతి । అగ్రే । భాగమ్ । దేవేభ్యః ।
వీతి । దధాతి । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రేతి । చన్ద్రమాః । తిరతి ।
దీర్ఘం । ఆయుః ॥

క్రమం॥ నవోనవో భవతి । నవోనవ ఇతి నవః-నవః । భవతి
జాయమానః । జాయమానోహ్నామ్ । అహ్నాం కేతుః । కేతురుష
సామ్ । ఉషసామేతి । ఏత్యగ్రే । అగ్రఇత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యః ।
దేవేభ్యోవి । విదధాతి । దధాత్యాయన్ । ఆయన్ప్ర । ఆయన్నిత్యా-
యన్ । ప్రచంద్రమాః । చంద్రమాస్తిరతి । తిరతిదీర్ఘమ్ । దీర్ఘ
మాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

జట॥ నవో, వో భవతి భవతినవోనవో నవోనవో భవతి । నవో
నవ ఇతి నవః-నవః । భవతిజాయమానో జాయమానో భవతి భవతి
జాయమానః జాయమానోహ్నా మహ్నాంజాయమానో జాయమానో
హ్నాం । అహ్నాంకేతుః కేతురహ్నా మహ్నాం కేతుః । కేతురుషసా
ముష సాంకేతుః కేతురుషసాం । ఉషసామే త్యేత్యుషసా ముషసా

మేతి । ప్రత్యగ్రే అగ్రమేత్యేత్యగ్రే । అగ్ర ఇత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో దేవేభ్యోభాగం భాగం దేవేభ్యః । దేవేభ్యోవి విదేవేభ్యో దేవేభ్యోవి। విదధాతి దధాతివి విదధాతి । దధాత్యాయ న్నాయన్దధాతి దధాత్యాయన్ । ఆయన్ప్ర ప్రాయ న్నాయన్ప్ర । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రచంద్రమాః శ్చంద్రమాః ప్ర ప్రచంద్రమాః । చంద్రమా స్తిరతి తిరతి చంద్రమా శ్చంద్రమా స్తిరతి । తిరతి దీర్ఘం దీర్ఘం తిరతి తిరతి దీర్ఘం । దీర్ఘ మాయు రాయుర్దీర్ఘం దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

ఘన॥ నవోనవో భవతి భవతి నవోనవో నవోనవో భవతి జాయమానో జాయమానో భవతి నవోనవో నవోనవో భవతి జాయమానః। నవోనవ ఇతి నవః-నవః । భవతి జాయమానో జాయమానో భవతి భవతి జాయమానోహ్నా మహ్నాం జాయమానో భవతి భవతి జాయమానోహ్నాం। జాయమానోహ్నా మహ్నాం జాయమానో జాయమానోహ్నాం కేతుః కేతురహ్నాం జాయమానో జాయమానోహ్నాం కేతుః। అహ్నాం కేతుః కేతురహ్నా మహ్నాం కేతురుషసా ముషసాం కేతురహ్నా మహ్నాం కేతురుషసాం । కేతురుషసా ముషసాం కేతుః కేతురుషసామే త్యేత్యుషసాం కేతుః కేతురుషసామేతి। ఉషసామే త్యేత్యుషసా ముషసామేత్యగ్రే అగ్రమేత్యుషసా ముషసామేత్యగ్రే । ఏత్యగ్రే అగ్రమేత్యేత్యగ్రే । అగ్ర ఇత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో దేవేభ్యోభాగం భాగం దేవేభ్యోవి విదేవేభ్యోభాగం భాగం దేవేభ్యోవి ।

ర్దేవేభ్యోవి విర్దేవేభ్యో ర్దేవేభ్యోవిదధాతి దధాతివిర్దేవేభ్యో ర్దేవేభ్యో విదధాతి । విదధాతి దధాతివి విదధాత్యాయన్నా యన్దధాతివి విదధాత్యాయన్। దధాత్యాయన్నా యన్దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర ప్రాయన్దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర । ఆయన్ప్ర ప్రాయన్నాయ న్ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రాయన్నాయన్ప్రచంద్రమాః । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రచంద్రమా శ్చంద్రమాః ప్ర ప్రచంద్రమా స్తిరతి తిరతిచంద్రమాః ప్ర ప్రచంద్రమా స్తిరతి । చంద్రమా స్తిరతి తిరతిచంద్రమా శ్చంద్రమా స్తిరతిదీర్ఘం దీర్ఘంతిరతిచంద్రమా శ్చంద్రమా స్తిరతిదీర్ఘం । తిరతిదీర్ఘం దీర్ఘంతిరతి తిరతి దీర్ఘమాయు రాయుర్దీర్ఘంతిరతి తిరతిదీర్ఘమాయుః । దీర్ఘమాయు రాయుర్దీర్ఘం దీర్ఘమాయుః। ఆయురిత్యాయుః ॥

(దీనికిపది) నవోనవోభవతి జాయమానఇతి పురోనువాక్యా భవత్యాయురేవాస్మిన్ తయాదధాతి యమాదిత్యా అగంశుమాప్యాయ యంతీతియాజ్యై వైనమేతయాప్యాయయతి ।

౨౧॥ (సగ్ంహిత) (క్షుత్తె) తస్మాదాహుర్యశ్చైవం వేద యశ్చనక్షథా పుత్రస్య కేవలం క్షథాసాధారణం పితురిత్యస్కన్నమేవ తద్యత్ప్రియాజేష్విష్టేషు స్కన్దతి గాయత్ర్యేవతేనగర్భం ధత్తేసాప్రజాంపశూన్ యజమానాయ ప్రజనయతి ।

పదం॥ (క్షుత్తె) తస్మాత్ । ఆహుః । యః । చ । ఏవమ్ । వేద । యః । చ । న । క్షథా । పుత్రస్య । కేవలమ్ । క్షథా । సాధా

రణమ్ । పితుః । ఇతి । అస్మ-న్నమ్ । ఏవ । తత్ । యత్ । ప్రయా
జేష్వితి ప్ర-యాజేషు । ఇష్టేషు । స్కందతి । గాయత్రీ । ఏవ । తేన ।
గర్భం । ధత్తే । సా । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । పశూన్ । యజమా
నాయ । ప్రేతి । జనయతి ।

క్రమం॥ (కురు తైతస్మాత్) తస్మాదాహుః । ఆహుర్యః । య
శ్చ । చైవం । ఏవం వేద । వేదయః । యశ్చ । చన । నకథా । కథా
పుత్రస్య । పుత్రస్య కేవలమ్ । కేవలంకథా । కథాసాధారణం । సాధా
రణంపితుః । పితురితి । ఇత్యస్మ-న్నమ్ । అస్మన్నమేవ । ఏవతత్ ।
తద్యత్ । యత్ప్రయాజేషు । ప్రయాజేష్విష్టేషు । ప్రయాజేష్వితి
ప్ర-యాజేషు । ఇష్టేషుస్కందతి । స్కందతిగాయత్రీ । గాయత్ర్యేవ
ఏవతేన । తేనగర్భమ్ । గర్భంధత్తే । ధత్తేసా । సాప్రజామ్ । ప్రజాం
పశూన్ । ప్రజామితి ప్ర-జాం । పశూన్యజమానాయ । యజమా
నాయప్ర । ప్రజనయతి । జనయతీతి జ-నయతి ।

జటా॥ కురు తైతస్మా త్తస్మాత్కురు తె కురు తైతస్మాత్ । తస్మా
దాహు రాహు స్తస్మా త్తస్మాదాహుః । ఆహుర్యో య ఆహు రాహు
ర్యః । యశ్చ చయో యశ్చ । చైవ మేవంచ చైవం । ఏవంవేద వే
దైవ మేవంవేద । వేదయో యోవేద వేదయః । యశ్చ చయో
యశ్చ । చన నచ చన । నకథా కథాన నకథా । కథాపుత్రస్య
పుత్రస్యకథా కథాపుత్రస్య । పుత్రస్య కేవలం కేవలంపుత్రస్య పుత్రస్య
కేవలం । కేవలంకథా కథాకేవలం కేవలంకథా । కథాసాధారణాగ్ం

సాధారణంక్రథా క్రథాసాధారణం । సాధారణంప్రితుః ప్రితుఃసాధార ణగ్ం సాధారణంప్రితుః । ప్రితురితీతిప్రితుః ప్రితురితి । ఇత్యస్కన్న మ స్కన్నమితీ త్యస్కన్నం । అస్కన్నమే వై వాస్కన్న మస్కన్నమేవ । ఏవత త్తద్దేవైవ తత్ । తద్య ద్యత్త త్తద్యత్ । యత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషు యద్యత్ప్రయాజేషు । ప్రయాజేష్విష్టేష్వి ష్టేషు ప్రయా జేషు ప్రయాజేష్విష్టేషు । ప్రయాజేష్వితి ప్రయాజేషు । ఇష్టేషు స్కందతి స్కందతీష్టే ష్టేష్విష్టేషుస్కందతి । స్కందతి గాయత్రీ గాయ త్రీస్కందతి స్కందతిగాయత్రీ । గాయత్ర్యే వైవగాయత్రీ గాయ త్ర్యేవ । ఏవతేన తేనైవైవ తేన । తేనగర్భం గర్భంతేన తేనగర్భం । గర్భంధత్తే ధత్తేగర్భం గర్భంధత్తే । ధత్తేసా సాధత్తే ధత్తేసా । సాప్రజాం ప్రజాగ్ంసా సాప్రజాం । ప్రజాంప్రశూన్ ప్రశూన్ప్ర జాం ప్రజాంప్రశూన్ । ప్రజామితి ప్ర-జాం । ప్రశూన్యజమానాయ యజమానాయప్రశూన్ ప్రశూన్యజమానాయ । యజమానాయప్ర ప్రయజమానాయ యజమానాయప్ర । ప్రజనయతి జనయతిప్ర ప్రజ నయతి । జనయతీతి జ-నయతి ॥

ఘన ॥ కురుతే తస్మా త్తస్మాత్కురుతే కురుతే తస్మాదాహు రాహు స్తస్మాత్కురుతే కురుతే తస్మాదాహుః । తస్మాదాహు రాహు స్తస్మా త్తస్మాదాహుర్యో య ఆహు స్తస్మా త్తస్మాదాహుర్యః । ఆహు ర్యో య ఆహు రాహుర్యశ్చ చయఆహు రాహుర్యశ్చ । యశ్చ చ యో యశ్చైవ మేవం చయో యశ్చైవం । చైవ మేవంచ చైవం

వేద్ధ వేద్దైవంచ చైవంవేద। ఏవంవేద్ధ వేద్దైవ మేవం వేద్ధయో
యోవేద్దైవ మేవంవేద్ధయః। వేద్ధయో యోవేద్ధ వేద్ధయశ్చ చయో
వేద్ధ వేద్ధయశ్చ। యశ్చ చయో యశ్చన నచయో యశ్చన। చన
నచ చనకథా కథానచ చనకథా। నకథా కథాన నకథా పుత్రస్య
పుత్రస్యకథాన నకథాపుత్రస్య। కథాపుత్రస్య పుత్రస్యకథా కథా
పుత్రస్యకేవలం కేవలంపుత్రస్యకథా కథాపుత్రస్యకేవలం। పుత్రస్య
కేవలం కేవలంపుత్రస్య పుత్రస్య కేవలంకథా కథాకేవలం పుత్రస్య
పుత్రస్య కేవలంకథా। కేవలంకథా కథాకేవలం కేవలంకథా సాధా
రణగ్ం సాధారణం కథాకేవలం కేవలం కథాసాధారణం। కథా
సాధారణగ్ం సాధారణంకథా కథాసాధారణంపితుః పితుఃసాధారణం
కథా కథాసాధారణం పితుః। సాధారణం పితుః పితుస్సాధారణాగ్
సాధారణం పితురితీతి పితుస్సాధారణాగ్ సాధారణం పితురితి। పితురి
తీతిపితుః పితురిత్యస్కన్న మస్కన్నమితి పితుః పితురిత్యస్కన్నమ్।
ఇత్యస్కన్న మస్కన్నమితీ త్యస్కన్నమేవై వాస్కన్నమితీ త్యస్క
న్నమేవ। అస్కన్నమేవైవాస్కన్న మస్కన్నమేవత త్తదేవాస్కన్న
మస్కన్నమేవతత్। ఏవత త్తదేవైవ తద్య ద్యత్త దేవైవతద్యత్।
తద్య ద్యత్త త్తద్యత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషుయ త్త త్తద్యత్ప్రయా
జేషు। యత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషుయద్య త్త్ప్రయాజేష్విష్టేష్వి
ష్టేషు ప్రయాజేషుయద్య త్ప్రయాజేష్విష్టేషు। ప్రయాజేష్విష్టేష్వి
ష్టేషు ప్రయాజేషు ప్రయాజేష్విష్టేషు స్కందతి స్కందతీష్టేషు

ప్రయాజేషు ప్రయాజేష్విష్టేషు స్కందతి । ప్రయాజేష్వితి ప్రయా జేషు । ఇష్టేషు స్కందతి స్కందతీష్టే ష్విష్టేషు స్కందతి గాయత్రీ గాయత్రీ స్కందతీష్టే ష్విష్టేషు స్కందతి గాయత్రీ । స్కందతిగా యత్రీ గాయత్రీస్కందతి స్కందతి గాయత్ర్యై వైవగాయత్రీస్కందతి స్కందతిగాయత్ర్యేవ । గాయత్ర్యే వైవగాయత్రీ గాయత్ర్యేవ తేన తేనైవగాయత్రీ గాయత్ర్యేవ తేన । ఏవ తేన తేనైవైవ తేన గర్భం గర్భం తేనైవైవ తేనగర్భం । తేనగర్భం గర్భం తేన తేనగర్భం ధత్తే ధత్తే గర్భం తేన తేనగర్భం ధత్తే । గర్భం ధత్తే ధత్తే గర్భం గర్భం ధత్తేసా సాధత్తే గర్భం గర్భం ధత్తేసా । ధత్తేసా సాధత్తే ధత్తేసాప్ర జాం ప్రజాగ్ంసాధత్తే ధత్తేసాప్రజాం । సాప్రజాం ప్రజాగ్సా సా ప్రజాంపశూ౯ పశూన్ప్రజాగ్సా సాప్రజాంపశూన్ । ప్రజాం పశూన్ పశూన్ ప్రజాం ప్రజాంపశూన్ యజమానాయ యజమా నాయ పశూన్ప్రజాం ప్రజాంపశూ౯ యజమానాయ । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । పశూ౯యజమానాయ యజమానాయపశూ౯ పశూ౯ యజమానాయప్ర ప్రయజమానాయపశూ౯ పశూ౯యజమానాయ ప్ర । యజమానాయప్ర ప్రయజమానాయ యజమానాయప్ర జన యతి జనయతి ప్రయజమానాయ యజమానాయప్ర జనయతి । ప్రజ నయతి జనయతిప్ర ప్రజనయతి । జనయతీతి జ-నయతి ॥

పది॥ ఐంద్రాగ్న ముపసాదితమ్ । సర్వాభ్యో వా ఏష దేవతా భ్యో జుహోతి । యోఽగ్నిహోత్రం జుహోతి । యథాఖలువై ధేనుం

త్రిభిరేవ తర్పయతి । ఏవమగ్నిహోత్రీ యజమానం తర్పయతి । తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః । ప్రసువర్గం లోకం జానాతి । పశ్యతి పుత్రమ్ । పశ్యతి పౌత్రమ్ । ప్రప్రజయా పశుభిర్మిథునైర్జాయతే । యస్యైవం విదుషోఽగ్నిహోత్రం జుహ్వతి । య ఉ చైనదేవం వేద ॥

౨_౨॥ (సగ్ంహిత) యదాజ్యేన ప్రయాజా ఇజ్యంత ఆజ్యేన పత్నీసంయాజా ఋచమనూచ్య పత్నీసంయాజానామృచా యజత్యజామిత్వాయాథో మిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రాయణో వై యజ్ఞః పఙ్క్త్యుదయనః పఞ్చ ప్రయాజా ఇజ్యంతే చత్వారః పత్నీసంయాజాః సమిష్టయజుః పఞ్చమం పఙ్క్తిమేవాను ప్రయంతి పఙ్క్తిమనూద్యంతి ॥

పదం ॥ యత్ । ఆజ్యేన । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యంతే । ఆజ్యేన । పత్నీసంయాజా ఇతి పత్నీ-సంయాజాః । ఋచమ్ । అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానామితి పత్నీ-సంయాజానామ్ । ఋచా । యజతి । అజామిత్వాయేత్యజామి-త్వాయ । అథో ఇతి । మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ । పఙ్క్తిప్రాయణ ఇతి పఙ్క్తి-ప్రాయణః । వై । యజ్ఞః । పఙ్క్త్యుదయన ఇతి పఙ్క్తి-ఉదయనః । పఞ్చ । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యంతే । చత్వారః । పత్నీసంయాజా ఇతి పత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజురితి సమిష్ట-యజుః । పఞ్చమం । పఙ్క్తిం । ఏవ । అన్వితి । ప్రయంతీతి ప్ర-యంతి । పఙ్క్తిం । అను । ఉదితి । యంతి ॥

క్రమం॥ యదాజ్యేన। ఆజ్యేనప్రయాజాః। ప్రయాజాఇజ్యంతే। ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః। ఇజ్యంత ఆజ్యేన। ఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః। పత్నీసంయాజా ఋచమ్। పత్నీసంయాజా ఇతి పత్నీ-సంయాజాః। ఋచమనూచ్య। అనూచ్యపత్నీ సంయాజానాం। అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య। పత్నీసంయాజానా మృచా। పత్నీసంయాజానా మితి పత్నీ-సంయాజానామ్। ఋచాయఇతి। యజత్యజామిత్వాయ। అజామిత్వాయాథో। అజామిత్వాయే త్యజామి-త్వాయ। అథోమిథునత్వాయ। అథో ఇత్యథో। మిథునత్వాయ పఙ్క్తి-ప్రాయణః। మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ। పఙ్క్తి-ప్రాయణో వై। పఙ్క్తి-ప్రాయణ ఇతి పఙ్క్తి-ప్రాయణః। వైయజ్ఞః। యజ్ఞఃపఙ్క్త్యుదయనః। పఙ్క్త్యుదయనఃపఞ్చ। పఙ్క్త్యుదయనఇతి పఙ్క్తి-ఉదయనః। పఞ్చప్రయాజాః। ప్రయాజా ఇజ్యంతే। ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః। ఇజ్యంతే చత్వారః। చత్వారః పత్నీసంయాజాః। పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః। పత్నీసంయాజా ఇతి పత్నీ-సంయాజాః। సమిష్టయజుః పఞ్చమమ్। సమిష్టయజురితి సమిష్ట-యజుః। పఞ్చమంపఙ్క్తిమ్। పఙ్క్తిమేవ। ఏవాను। అనుప్రయంతి। ప్రయంతిపఙ్క్తిమ్। ప్రయంతీతి ప్ర-యంతి। పఙ్క్తిమను। అనూత్। ఉద్యంతి। యంతీతి యంతి॥

జట॥ యదాజ్యే నాజ్యేన యద్యదాజ్యేన। ఆజ్యేనప్రయాజాః ప్రయాజాఆజ్యే నాజ్యేన ప్రయాజాః। ప్రయాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యంతే। ప్రయాజా ఇతి ప్ర - యాజాః।

ఇజ్యంత ఆజ్యే నాజ్యేనేజ్యంత ఇజ్యంత ఆజ్యేన । ఆజ్యేనపత్నీసంయాజాః
పత్నీసంయాజా ఆజ్యే నాజ్యేనపత్నీ సంయాజాః । పత్నీసంయాజా ఋచ
మృచంపత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజా ఋచం । పత్నీసంయాజా ఇతి
పత్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్యా నూచ్యర్చ మృచమనూచ్య ।
అనూచ్య పత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజానా మనూచ్యానూచ్య
పత్నీసంయాజానాం । అనూచ్యే త్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానామృ
చర్చా పత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజానామృచా । పత్నీసంయా
జానా మితి పత్నీ - సంయాజానాం । ఋచాయజతి యజత్యృచర్చా
యజతి । యజత్యజామిత్వా యాజామిత్వాయ యజతి యజత్యజామి
త్వాయ । అజామిత్వాయాథో అథో అజామిత్వా యాజామిత్వా
యాథో । అజామిత్వాయే త్యజామి-త్వాయ । అథో మిథునత్వాయ
మిథునత్వా యాథో అథో మిథునత్వాయ । అథో ఇత్యథో । మిథున
త్వాయ పంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో మిథునత్వాయ మిథున
త్వాయ పంక్తిప్రాయణః । మిథునత్వాయేతి మిథున - త్వాయ ।
పంక్తిః ప్రాయణో వై వై పంక్తిః ప్రాయణః పంక్తి ప్రాయణో వై ।
పంక్తిప్రాయణ ఇతి పంక్తి-ప్రాయణః । వై యజ్ఞో యజ్ఞో వై వై యజ్ఞః ।
యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞో యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః ।
పంక్త్యుదయనః పంచ పంచ పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పంచ ।
పంక్త్యుదయన ఇతి పంక్తి-ఉదయనః । పంచ ప్రయాజాః ప్రయాజాః
పంచ పంచప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతే ప్రయాజాః

ప్రయాజా ఇజ్యంతే । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యంతే చత్వార
శ్చత్వార ఇజ్యంత ఇజ్యంతే చత్వారః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః
పత్నీసంయాజా శ్చత్వార శ్చత్వారః పత్నీసంయాజాః । పత్నీసం
యాజా స్సమిష్టయజు స్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా
స్సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజా ఇతి పత్నీసంయాజాః । సమిష్టయజుః
పంచమం పంచమగ్ం సమిష్టయజు స్సమిష్టయజుః పంచమం । సమిష్ట
యజురితి సమిష్ట-యజుః । పంచమంపఙ్క్తిం పఙ్క్తింపంచమం పంచ
మంపఙ్క్తిం । పఙ్క్తిమేవైవ పఙ్క్తిం పఙ్క్తిమేవ । ఏవాస్య స్యైవై
వాను । అనుప్రయంతి ప్రయంత్యన్వనుప్రయంతి । ప్రయంతి పఙ్క్తిం
పఙ్క్తింప్రయంతి ప్రయంతి పఙ్క్తిం । ప్రయంతీతి ప్ర-యంతి । పఙ్క్తి
మన్వనుపఙ్క్తిం పఙ్క్తిమను । అనూదు దన్వనూత్ । ఉద్యంతి యంత్యు
దుద్యంతి । యంతీతి యంతి ॥

ఘన॥ యదాజ్యే నాజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయా
జా ఆజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః । ఆజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయాజా
ఆజ్యే నాజ్యేన ప్రయాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతే ప్రయాజా ఆజ్యే నాజ్యేన
ప్రయాజా ఇజ్యంతే । ప్రయాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతే ప్రయాజాః ప్రయాజ
ఇజ్యంత ఆజ్యే నాజ్యేనేజ్యంతే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యంత ఆజ్యేన ।
ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యంత ఆజ్యే నాజ్యేనేజ్యంత ఇజ్యంత
ఆజ్యేన పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనేజ్యంత ఇజ్యంత ఆజ్యేన
పత్నీసంయాజాః । ఆజ్యేన పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యే

నాజ్యేన పత్నీసంయాజాఋచ మృచం పత్నీసంయాజా ఆజ్యే నాజ్యేన
పత్నీసంయాజాఋచం। పత్నీసంయాజాఋచ మృచం పత్నీసంయాజాః
పత్నీసంయాజా ఋచమనూచ్యానూచ్యర్చం పత్నీసంయాజాః పత్నీ
సంయాజాఋచమనూచ్య। పత్నీసంయాజా ఇతి పత్నీ-సంయాజాః।
ఋచమనూచ్యానూచ్యర్చ మృచమనూచ్య పత్నీసంయాజానాం
పత్నీసంయాజానామనూచ్యర్చ మృచమనూచ్య పత్నీసంయాజానాం।
అనూచ్య పత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజానామనూచ్యానూచ్య
పత్నీసంయాజానామృచర్చా పత్నీసంయాజానామనూచ్యానూచ్య
పత్నీసంయాజానామృచా। అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య। పత్నీసంయాజానా
మృచర్చా పత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజానామృచాయజతి
యజత్యృచా పత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజానామృచాయజతి।
పత్నీసంయాజానామితి పత్నీ-సంయాజానాం। ఋచాయజతి యజ
త్యృచర్చా యజత్యజామిత్వా యాజామిత్వాయ యజత్యృచర్చా
యజత్యజామిత్వాయ। యజత్యజామిత్వా యాజామిత్వాయ యజతి
యజత్యజామిత్వాయాథో అథో అజామిత్వాయ యజతి యజత్యజా
మిత్వాయాథో। అజామిత్వాయాథో అథో అజామిత్వా యాజా
మిత్వాయాథో మిథునత్వాయ మిథునత్వాయాథో అజామిత్వా
యాజామిత్వా యాథోమిథునత్వాయ। అజామిత్వాయేత్యజామి-
త్వాయ। అథో మిథునత్వాయ మిథునత్వాయాథో అథోమిథున
త్వాయ పంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో మిథునత్వాయాథో అథో

మిథునత్వాయ పంక్తిప్రాయణః । అథో ఇత్యథో । మిథునత్వాయ
పంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో మిథునత్వాయ మిథునత్వాయ
పంక్తిప్రాయణో వై వై పంక్తిప్రాయణో మిథునత్వాయ మిథునత్వా
య పంక్తిప్రాయణో వై । మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ । పంక్తి
ప్రాయణో వై వై పంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో వై యజ్ఞో యజ్ఞో వై
పంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో వై యజ్ఞః । పంక్తిప్రాయణ ఇతి
పంక్తి-ప్రాయణః । వై యజ్ఞో యజ్ఞో వై వై యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః
పంక్త్యుదయనో యజ్ఞో వై వై యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః । యజ్ఞః పంక్త్యుద
యనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞో యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంచ పంచ పంక్త్యు
దయనో యజ్ఞో యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంచ । పంక్త్యుదయనః పంచ
పంచ పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పంచ ప్రయాజాః ప్రయాజాః
పంచ పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పంచ ప్రయాజాః । పంక్త్యుదయన
ఇతి పంక్తి-ఉదయనః । పంచ ప్రయాజాః ప్రయాజాః పంచ పంచ ప్ర
యాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతే ప్రయాజాః పంచ పంచ ప్రయాజా ఇజ్యంతే ।
ప్రయాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యంతే చత్వార
శ్చత్వార ఇజ్యంతే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యంతే చత్వారః । ప్ర
యాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యంతే చత్వార శ్చత్వార ఇజ్యంత
ఇజ్యంతే చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా శ్చత్వార ఇజ్యంత
ఇజ్యంతే చత్వారః పత్నీసంయాజాః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీ
సంయాజా శ్చత్వార శ్చత్వారః పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజు స్సమిష్ట

యుజః పత్నీసంయాజా శ్చత్వార శ్చత్వారః పత్నీసంయాజా స్సమిష్ట
యుజః । పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజు స్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః
పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః పంచమం పంచమగ్ం సమిష్టయజుః
పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాః సమిష్టయజుః పంచమం । పత్నీసం
యాజా ఇతి పత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజుః పంచమం పంచమగ్ం
సమిష్టయజుః సమిష్టయజుః పంచమం పంక్తిం పంక్తిం పంచమగ్ం
సమిష్టయజు స్సమిష్టయజుః పంచమంపంక్తిం। సమిష్టయజురితి సమిష్ట-
యజుః । పంచమంపంక్తిం పంక్తింపంచమం పంచమం పంక్తిమ్మేవైవ
పంక్తిం పంచమం పంచమంపంక్తిమేవ । పంక్తిమేవైవపంక్తిం పంక్తి
మేవాన్వ న్వేవపంక్తిం పంక్తిమేవాను । ఏవాన్వన్వేవైవాను ప్రి
యంతి ప్రియంత్య న్వేవైవాను ప్రియంతి। అనుప్రియంతి ప్రియంత్య
న్వనుప్రియంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రియంత్య న్వనుప్రియంతి పంక్తిం।
ప్రియంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రియంతి ప్రియంతి పంక్తిమన్వను పం
క్తిం ప్రియంతి ప్రియంతి పంక్తిమను । ప్రియంతీతి ప్ర - యంతి ।
పంక్తిమన్వనుపంక్తిం పంక్తిమనూదు దన్వనుపంక్తిం పంక్తిమనూత్ ।
అనూదు దన్వనూద్యంతి యంత్యుదన్వనూద్యంతి । ఉద్యంతి యంత్యు
దుద్యంతి । యంతీతి యంతి ॥

(దీనికి పది) ఆశాస్తేయం యజమానో౽సౌ । ఆయురాశాస్తే ।
సుప్రజాస్త్వమాశాస్తే । సజాతవనస్యామాశాస్తే । ఉత్తరాం దేవ

యజ్ఞ్యా మా౽౽శాస్తే। భూయో హవిష్కరణ మా౽౽శాస్తే। దివ్యంధా మా౽౽శాస్తే। విశ్వంప్రియమా౽౽శాస్తే। యదనేన హవిషా౽౽శాస్తే। తద శ్యాత్తదృధ్యాత్। తదస్మై దేవారాసంతామ్। తదగ్నిర్దేవో దేవే భ్యోవనతే। వయమగ్నేర్మానుషాః। ఇష్టంచ వీతంచ। ఉభేచనో ద్యావా పృథివీ అగ్ంహసస్పాతామ్। ఇహగతి ర్వామస్యేదంచ। నమో దేవేభ్యః ॥ శతమానం...తి ॥

౨౩॥ శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ నేష్టఃపత్నీముదానయేత్యా హాగ్నీ దేవనేష్టరి రేతో దధాతి నేష్టాపత్నియా ముద్గాత్రాసఙ్ఖ్యాపయతి ప్రజాపతిర్వా ఏషయదుద్గాతా ప్రజానాం ప్రజననాయ్తాప ఉపప్రవ ర్తయతి రేతఏవతద్సిఞ్చత్యూరుణోప పరివర్తయత్యూరుణాహి రేత స్సిచ్యతే నగ్నంకృత్యోరు ముపప్రవర్తయతి యదాహినగ్న ఊరు ర్భవత్యథమిథునీ భవతోథ రేతస్సిచ్యతేథప్రజాః ప్రజాయంతే ॥

పది ॥ సోమోరాజా మృతగ్ంసుతః। ఋజీషేణాజహా న్మృత్యుమ్। ఋతేనసత్యమింద్రియమ్। విపానగ్ం శుక్రమంధసః। ఇంద్ర స్యేంద్రియమ్। ఇదమ్పయో మృతంమధు। సోమమద్భ్యోవ్యపిబత్। ఛందసాహగ్ంస శ్శుచిషత్। ఋతేన సత్యమింద్రియమ్। అద్భ్యః క్షీరంవ్యపిబత్ ॥౧॥ కృఙ్ఙాఙ్గిరసోధియా। ఋతేన సత్యమింద్రియమ్। అన్నాత్పరిస్రుతోరసమ్। బ్రహ్మణావ్యపిబత్క్షత్రమ్। ఋతేన సత్య మింద్రియమ్। రేతోమూత్రంవిజహాతి। యోనిమ్ప్రవిశదింద్రియమ్। గర్భోజరాయుణావృతః। ఉల్బంజహాతి జన్మనా। ఋతేన సత్యమింద్రి

యమ్ ॥౨॥ వేదేన రూపే వ్యకరోత్ । సతాసతీ ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమింద్రియమ్ । సోమేన సోమౌ వ్యపిబత్ । సుతాసుతౌ ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమింద్రియమ్ । దృష్ట్వా రూపే వ్యాకరోత్ । సత్యానృతే ప్రజాపతిః । అశ్రద్ధామనృతేఽదధాత్ । శ్రద్ధాగ్ం సత్యే ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమింద్రియమ్ । దృష్ట్వా పరిస్రుతో రసమ్ । శుక్రేణ శుక్రం వ్యపిబత్ । పయస్సోమం ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమింద్రియమ్ । విపానగ్ం శుక్రమంధసః । ఇంద్రస్యేంద్రియమ్ । ఇదం పయోఽమృతం మధు ॥౩॥

౨౪॥ అగ్నే గృహపతే సుగృహపతిరహం త్వయా గృహపతినా భూయాసగ్ం సుగృహపతిర్మయా త్వగ్గృహపతినా భూయాశ్శతగ్ం హిమాస్తామాశిషమాశాసే తంతవే జ్యోతిష్మతీం తామాశిషమాశాసే ముష్మై జ్యోతిష్మతీమ్ ॥

వది॥ అగ్నే గృహపత ఇత్యాహ యథా యజురేవైతచ్ఛతగ్ం హిమా ఇత్యాహ శతం త్వా హేమంతా నింధిషీయేతి వావైతదాహ పుత్రస్య నామ గృహ్ణాతి అన్నాదమేవైనం కరోతి తామాశిషమాశాసే తంతవే జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రోఽజాతస్స్యాత్ తేజస్వ్యేవాస్య బ్రహ్మవర్చసీ పుత్రో జాయతే తామాశిషమాశాసే ముష్మై జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రో జాతస్స్యాత్ తేజ ఏవాస్మిన్ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి ॥

౨౮॥ మన్త్రమ్॥ సృజతుజీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నేస్త్వా మాత్రయా జగత్యై వర్తనాయ్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవస్త్వా సవితో త్సృజతుజీవాతవే జీవనస్యాయా ఇమమగ్న ఆయుషేవర్చసే కృధి ప్రియగ్ం రేతోవరుణ సోమరాజన్। మాతేవాస్మా అదితేశర్మ యచ్ఛవిశ్వే దేవాజరదష్టిర్యథాసత్। అగ్నిరాయుష్మాన్స వనస్పతిభి రాయుష్మాంతేన త్వాయుషాయుష్మంత ఙ్కరోమిసోమ ఆయుష్మాన్స ఓషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్స దక్షిణాభి ర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణై రాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మంతస్తే ఽమృతేన పితర ఆయుష్మంతస్తేస్స్వ ధయాయుష్మంతస్తేన త్వాయుషాయుష్మంతఙ్కరోమి॥

పది॥ ఘృతం నిష్పిబత్యాయురైవ ఘృతమమృతగ్ం హిరణ్య మమృతా దేవాయుర్నిష్పిబతి శతమానమ్భవతి శతాయుః పురుష శ్శతేన్ద్రియ ఆయుష్యే వేంద్రియె ప్రతితిష్ఠత్యథోఖలు యావతీస్స మా ఏష్యన్మన్యేత తావన్మానగ్గ్ స్యాత్సమృధ్యా ఇమమగ్న ఆయుషె వర్చసె కృధీత్యాహాయు రేవాస్మిన్ వర్చోదధాతి విశ్వేదేవా జర దష్టిర్యథాస దిత్యాహ జరదష్టిమేవైన ఙ్కరోత్యగ్ని రాయుష్మానితి హ స్సజ్రహ్మత్యే తేవై దేవా ఆయుష్మంతస్త ఏవాస్మి న్నాయుర్దధతి సర్వమాయురేతి॥

౨౭। ఆశాస్తేయం యజమానోసౌ। ఆయురాశాస్తె। సుప్ర జాస్త్వమాశాస్తె। సజాత వనస్యామాశాస్తె। ఉత్తరాన్దేవయజ్యా మాశాస్తె। భూయో హవిష్కరణమాశాస్తె। దివ్యన్ధామాశాస్తె।

విశ్వమ్ప్రియమాశాస్తే । యదనేన హవిషాశాస్తే । తదశ్యాత్తదృధ్యాత్ । తదస్మై దేవా రాసన్తామ్ । తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యో వనతే । వయమగ్నేర్మానుషాః । ఇష్టఞ్చ వీతఞ్చ । ఉభే చ నో ద్యావాపృథివీ అగ్ంహసస్పాతామ్ । ఇహ గతిర్వామస్యేదఞ్చ । నమో దేవేభ్యః ॥

ఆశాస్తేఽయం యజమానోఽసావిత్యాహ నిర్దిశ్యైవైనగ్ం సువర్గంలోకం గమయత్యాయురాశాస్తే సుప్రజాస్త్వమాశాస్త ఇత్యాహాశిషమేవైతామాశాస్తే సజాతవనస్యామాశాస్త ఇత్యాహ ప్రాణా వై సజాతాః ప్రాణానేవ । నాన్తరేతి తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యో వనతే వయమగ్నేర్మానుషా ఇత్యాహాగ్నిర్దేవేభ్యో వనుతే వయం మనుష్యేభ్య ఇతి వావైతదాహేహ గతిర్వామస్యేదఞ్చ నమో దేవేభ్య ఇత్యాహ యాశ్చైవ దేవతా యజతి యాశ్చ న తాభ్య ఏవోభయీభ్యో నమస్కరోత్యాత్మనోఽనార్త్యై ॥

౨౭॥ అగ్నే తేజస్విన్ తేజస్వీ త్వం దేవేషు భూయాస్తేజస్వన్తం మామాయుష్మన్తం వర్చస్వన్తం మనుష్యేషు కురు దీక్షాయై చ త్వా తపసశ్చ తేజసే జుహోమి తేజోవిదసి తేజో మా మా హాసీన్మాహం తేజో హాసిషం మా మాం తేజో హాసీదిన్ద్రౌజస్విన్నోజస్వీ త్వం దేవేషు భూయా ఓజస్వన్తం మామాయుష్మన్తం వర్చస్వన్తమ్మనుష్యేషు కురు బ్రహ్మణశ్చ త్వా క్షత్రస్య చ ॥

సమ్రాజాన్ విశ్వేభిర్దేవేభిః పృతనాజయామి జాగతేన ఛన్దసా సప్తదశేన స్తోమేన వామదేవ్యేన సామ్నా వషట్కారేణ వజ్రేణాపరజా

నిర్దైణ స్తయుజోవయగం సాక్షహ్యేమ పృతన్యతః । ఘ్నన్వృత్రాణ్య ప్రతి । యత్తే అగ్నే తేజస్తేనాహం తేజస్వీ భూయాస్తం యత్తే అగ్నే వర్చస్తేనాహంవర్చస్వీ భూయాస్తంయత్తే అగ్నేహ రస్తేనా హాగం హరస్వీభూయాసమ్॥

అహా స్తస్మిన్నేన్ద్రి వాయువోగృహ్యతే తస్మాదైన్ద్రి వాయువ స్యాయతనె స పహమహస్సుచ్ఛక్రోగృహ్యత ఆగ్రయణస్య వాప్తతద్వాయ తనం యత్షష్ఠమహా స్తస్మిన్సుచ్ఛక్రోగృహ్యతే తస్మాచ్ఛుక్రస్యాయత నెష్ట మెహాన్నాగ్రయణోగృహ్యతే ఛన్దాగం స్యైవతద్వివాహాయన్తి ప్రవస్యసో విత్రాహా మాప్నోత్రియ ఏవం వెదాథో దైవతాభ్య ఏవయజ్ఞే స్తంవిదంధాతి తస్మాద్విద మనోన్యస్మై దదాతి ॥

అథ ఋగ్వేదాశీః

౨౧॥ ఇన్ద్రి శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని ధేహి చిత్తిం దక్షస్య సుభగత్వ మస్మే।పోషం రయీణా మరిష్టిం తనూనాం స్వాద్మానం వాచ స్సుదినత్వ మహ్నామ్ ॥ ఇన్ద్రి శ్రేష్ఠాని । శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని । ద్రవిణాని ధేహి । ధేహి చిత్తిం । చిత్తిం దక్షస్య । దక్షస్య సుభగత్వం। సుభగత్వ మస్మే । సుభగత్వ మితి సుభగ-త్వమ్ । అస్మె ఇత్యస్మే । పోషం రయీణాం । రయీణా మరిష్టిం । అరిష్టిం తనూనాం । తనూనాం స్వాద్మానం । స్వాద్మానం వాచః । వాచ స్సుదినత్వం । సుదినత్వ మహ్నాం । సుదినత్వమితి సుదిన-త్వం । అహ్నా మిత్యహ్నాం । త్రక్షో నదైతాం ద్వంద్వ మిందైణ దేవతా స్సర్వం తే । ద్వంద్వం

వై మిథునం తస్మా ద్ద్వంద్వా న్మిథునం ప్రజాయతే । ప్రజాత్యై
ప్రజాయతే । ప్రజయా పశుభిర్య ఏవం వేద ॥ శతమానం...తి ॥
ఇత్యృగ్వేదాశీః ॥

ఆశాస్తే యం యజమానో౽సౌ । ఆయు రాశాస్తే ।
సుప్రజాస్త్వ మాశాస్తే । సజాతవనస్యా మాశాస్తే । ఉత్తరాం
దేవయజ్యా మాశాస్తే । భూయో హవిష్కరణ మాశాస్తే । దివ్యం
ధామాశాస్తే । విశ్వంప్రియమాశాస్తే । యదనేన హవిషాశాస్తే ।
తదశ్యా త్తదృధ్యాత్ । తదస్మై దేవా రాసంతాం । తదగ్ని ర్దేవో
దేవేభ్యో వనతే । వయమగ్నే ర్మానుషాః । ఇష్టంచ వీతంచ । ఉభేచ నో
ద్యావాపృథివీ అగ్ంహసస్పాతామ్ । ఇహ గతి ర్వామస్యేదం చ ।
నమో దేవేభ్యః ॥ శతమానం...తి ॥

అగ్ని॥ ఆయుర్దా దేవజరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృత
పృష్ఠో అగ్నే । ఘృతం పిబ న్నమృతం చారుగవ్యం పితేవ పు
త్రం జరసే న యేమమ్ । సుప్రజాః ప్రజయా భూయాః సువీరో
వీరై స్సువర్చా వర్చసా సుపోషః పోషైః । నారాయణశ ర్మైష
తే దేవసూర్య బ్రహ్మచారీ తంగోపాయస మామృతైష తే సూర్య
పుత్రస్స దీర్ఘాయు స్సమామృత । యాగ్ం స్వస్తి మగ్ని ర్వాయు
స్సూర్య శ్చంద్రమా ఆపో౽నుసంచరంతి తాగ్ం స్వస్తి మనుసంచర
నారాయణశర్మన్ । ఇమ మగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రియగ్ం
రేతో వరుణసోమరాజన్ । మాతే వాస్మా అదితే శర్మయచ్ఛ విశ్వే

దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిష్ట ఆయుః ప్రతరాం దధా త్వగ్ని ష్టే పుష్టిం ప్రతరాంకృణోతు । ఇన్ద్రో మరుద్భిర్ ఋతుధా కృణో త్వాఽఽదిత్యై స్తే వసుభి రాదధాతు । మేధాం తే దేవస్సవితా మేధాం దేవీ సరస్వతీ । మేధాం తే అశ్వినా దేవావాధత్తాం పుష్కర స్రజా । త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వ య్యగ్ని స్తేజో దధాతు త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వ యీంద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు॥ శతమానం...తి ॥

త్వష్టా జాయామ జనయ త్త్వష్టాస్యై త్వాంపతిమ్ । త్వష్టాసహ స్రమాయూగ్ంషి దీర్ఘమాయుః కృణోతు వామ్॥ శతమానం...తి॥

30॥ ఓషధయస్సగ్ం వదన్తే సోమేన సహ రాజ్ఞా । యస్మై కరోతి బ్రాహ్మణస్తగ్ం రాజన్పారయామసి ॥ ... (పదక్రమము:) ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం । సంవ దంతే వదంతెసగ్ం సంవదంతే । వదంతె సోమేన సోమేన వదంతే వంద తెసోమేన । సోమేన సహ సహ సోమేన సోమేన సహ । సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞా సహ సహ రాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా । యస్మైకరోతి కరోతి యస్మై యస్మై కరోతి। కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి బ్రాహ్మణః । బ్రాహ్మణ స్తం తం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణ స్తం। తగ్ంరాజన్రాజన్తం తగ్ంరాజన్ । రాజన్పారయామసిపారయా మసిరాజన్రాజన్పారయామసి । పారయామసీతి పారయామసి ॥

బహుగ్వై బహ్వశ్వాయై బహ్వజావికాయై । బహువ్రీహియవా యై బహుమాషతిలాయై । బహుహిరణ్యాయై బహుహస్తికాయై।

బృహద్భాస్తపూర్ వ్ష్టాయై రయిమ్మత్యై పుష్టిమత్యై । బృహద్రాయి స్పోషాయై రాజాస్తు ॥ శతమానం...తి ॥

అథసామ వేదాఽశీర్వాదః

3౧॥ ఆమహ్యాయవం॥ ఋక్కు- ॥౧॥ ఉచ్చా తెజాతమంధసోదివిషద్భూ మ్యాదదె । ఉగ్రంశర్మమహీశ్రవః । సనఇన్ద్రాయయజ్యవె వరుణాయమరుద్భ్యః । పరివోవిశ్వరిస్రవా । ఏనావిశ్వాన్యర్య ఆద్యుమ్నాని మానుషాణాం । సిషాసంతోవనామహె॥

(సామా) ఉచ్చాతా ఆఇజాతా అమంధసాహా । దీవాయిసా అద్భూఉ । మ్యాఆదదాయి । ఉగ్రంశర్మా । మహాఆయిశ్రవా ఉవా అ । స్తా ఉషెవవ । సనాఆఆ ఇన్ద్రాఅయా యజ్యవాయి । వారూణా ఆయాఅ । మరూఉద్భ్యః । పరివో ఒవాఇత్ । పరాఆయిశ్రవాఉ వాఅ । స్తాఉషెవవ । ఏనావా ఆవిశ్వా అని అర్య అ । ద్యుమ్నా నాఆయిమాఅ । నుషా ఆణాం । సీషాసంతాః । వనా అమహాః ఉవా అస్తా ఉషేవవ ॥ శతమానం...తి ॥

3౨॥ ఇమంస్తో ఓమాం । అహాః ఆఆతెవఇ । తావె వేదాసెవ హోయి । రాధా ఆఆమిాఈవ । సంమా ఆఆహెవమ । మానీఈ షాయా ఆహోయి । భద్రాఆఆహీ ఈనాహ । ప్రమా ఆఆతీఈర । స్యాసంసదేవహోయి । అగ్నా ఆఆయిసా ఆఖ్యాయి । మారాయి షా ఆమ । వాయంతవాఆఆహోఽఽఇడ ॥

33॥ వామదేవ్యం॥ ఋక్కు ॥3॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీసదా వృధస్సఖా । కయాశచిష్ఠయావృతా ॥ కస్త్వాసత్యో మదానాంమం హిష్ఠోమత్సదంధసః । దృఢాచిదారుజెవసు । అభీషుణస్సఖీనా మవి తాజరితౄణామ్ । శతంభవాస్యూతయే ॥

సామం॥ కా౨ఽయ్రయా౨ఽర్థ | నశ్చా ౨ఽఆఆయిత్రా౨ ఆఆర్థ భువాత్॥ (తి) ఓమూ౨తీ౨సాదావృధస్స | ఖాజా ఉహోఽఇహాయి| కయా౨ఽఆశచాయి | ష్ఠయాహో౨ఽఇ | హింమా౨ఽర్థ | వా ౨ఽఅర్తో౨ఽఇ | హాయి | కా౨ఽఅస్వా౨ఽర్థ | సత్యో౨ఽఓఓమదాఽర్థనాం | ఓంమా౨ | హిష్ఠో ఓమా౨ఽత్సా౨ఽద్దంధ | సాజౌ౨ఽఉహోఽఇహా యి | దృఢా౨ఽఆచిద | రుజా౨ఽహోఽఇ | హింమా౨ఽర్థ | వా౨ ఆసోఽఇ | హాయి | ఆ౨ఽఆభీఇష్ణూణా౨ఽఆఆసాఆఖీఈనాం | ఓంమా౨ వితార్థ | జరా౨ఽయిత్యాఇ | ణా౨ | ఔఊఉహోఽఇహాయి | శతా౨ అంభవ | సియా౨ఽహో౨ఽఇ | హింమా౨ఽఆ | తా౨ఽఆవో౨ఽఇ హాయి॥

3౮॥ కాలేయం॥ ఋక్కు॥ తరోభిర్వోవిదద్వసుమింద్రంస బాధఊ తయే | బృహద్గాయంతస్సుతసోమె | అధ్వరెహువెభరం నకారిణం| నయందుర్ధావరం తెనస్థిరాముర్మదెషు శిప్రమంధసః | యఆద్య త్యాశశమానాయసున్వతెదాతా జరిత్రఉక్థ్యమ్॥

(సామం) తరోఓభాఆయుర్వో ఓవీదద్వసూం | ఇంద్రాంసా ఆబా | ధాఉతాయా ఆయిభ్రీహద్గాఅయాఆం | తాఅఆఅనూతా అసోమెఎఅ | ధ్వాఆరాయి | హువాయిభారా | వాఅఅఅఓఓవ | నకాఅరీణాం హోఇడ॥

హువెభాఆరంనాకాఅరీణాం | హువాయిభారాం | నాకా ఆరీణాఆం | నాయందుర్ధాఅ | వాఆఆఅ | రంతె వీనస్థిఈరాహా |

మూఁడేరాః । మదాయిషుశౌ । వాఅఅఅ । ఓఓవ । ప్రమాంధసాహా

హౌఇడ ॥

మదేవేషూడేశాయి । ప్రామంధసాహా । మాదాయిషుశాయి ।
ప్రామంధాసాఅః । యుఆఅద్యుత్యాఅ । శాఅఆఅ । శమానా
అయాసు । న్వాఆతాయి । దాతాజారా । వాఅఅఅ । ఓఓవ । త్రౌ
ఉక్థ్యాం హౌఇడ ॥

పది॥ త్రయీవిద్యా హింకారస్త్రయ ఇమేలోకాస్స ప్రస్తా
వోగ్ని ర్వాయురాత్యస్స ఉద్గీథోనక్షత్రాణి వయాంసిమరీచ యస్స
ప్రతిహారస్సర్పా గంధర్వాః పితర స్తం నిధనమేతత్సామ సర్వస్మి
న్ప్రోతం॥

ఆయుర్విశ్వాయుర్విశ్వం విశ్వమాయురసీ మహిప్రాజాంత్వ
ష్టా రాజనీధేహ్యస్మే॥ శతంజీవే మశరదోవతుంతె సర్వానా మాన
శీమహి॥ శతమానం...తి॥

3గీ॥ పునానస్సోమధారయా పోవసానో ఋషసి । ఆరత్నధాయో
నిమృతస్య సీదత్స్యుత్సో దేవోహిరణ్యయః । దుహాన ఊధర్ది వ్యం
మధుప్రియం ప్రత్నం సథ స్థమాసదత్ । అపృచ్ఛ్యంధర్ణం వాజ్యౌ
ఋషసిన్నృభిర్ధౌతో విచక్షణః॥

రౌరవం॥ పునానస్సోఓమ్రా౨ఆధా౨రా౨ఆ౨ఆయ । ఓ౨
మా౨పోవసానో అర్షస్యారత్నధామో౨ విమృతస్యసా౨అయిద
సాయి । ఓ౨వహో౨ఆఉహ్వా । ఉత్సో దేవో౨హిరా౨అహ్వాయి । ఓ

౨హౌ ఆఉహౌ । ణ్యాయా౨ । ఔ హో హోఽ౨ వా హోఇడ । ఉతో దేవో౨హౌ౨ఆయిర ణ్యా౨ఆ౨ఆయాహౌ । ఓ౨మూ౨తో దేవో హి రణ్య తొదువాన ఊ౨ధర్దివ్యం మధూ౨ఉప్రియాం । ఓ౨హౌఆఉవ। ప్రత్నం స్తథ స్తమా ఆహౌయి । ఓ౨హౌఆఉవ । సాదా౨త్ । ఔ ఉ హోఽ౨వా హో ఈడ । ప్రత్నం సథస్థా౨ఆమా౨సా౨ఆ౨ఆదాతు। ఓంప్రా౨త్నం సథ స్తమాసదదా పృచ్యంధరుణంవా౨జియా౨అర్ష సాయి । ఓ౨హౌఆఉవ । నృభిర్ధౌతో౨విచా౨ఆహౌయి । ఓ౨హౌఆ ఉవ । త్ణా౨। ఔ ఉ హోఽ౨వా హో ఈడ॥

౩౬॥ అభిత్వాశూరనోను మోదుగ్ధాఇవధేనవః । ఈశానమస్యజగ తస్సు వర్ధ్రశమీశాన మింద్రసుస్తుషః । నత్వావాజనో౯ దివ్యోన పార్థివోన జాతోన జనిష్యతే । అశ్వాయంతో మఘవన్నింద్రవా జినోగవ్యంతస్త్వా హవామహే ॥

రథంతరం॥ హింం ఆ౨భిత్వా శూరనో ఓనూమో౨వా౨। ఆ౨దుగ్గా ఇవధేనవ ఈశాఅనమస్య జగతః । ఓంవాగ్భా౨భూభాభి భభిభభభీభాభాభభభభః । సుహ౨అర్ధ్రశాం । ఆ౨తుశా౨నా మా౨ఆయింద్రా౨ఆఆ । సూ౨స్థా౨ఉ౨తషా ఓ౨వాజహౌ ఉషా అస్సు । ఈఈఈశ్రో౨వా౨॥

నామింద్రసుస్థుషోనత్వావాం అన్యో ౨దివియః । ఓంవాగ్భా ౨భీభభుభుభోభభా । భభోభిభిభో ౨నపా౨ర్థివాః । ననజా౨తో౨

నా౼౩ఆత్రజాఆత్ర । న్తా౼౩యిష్యా౼౩ఆ౼౩ఆతా । ఒఓవ్వాజహాఉవాఅస్సు।
నాజో౼౩వా౼౩ । తో౼౩నాజనిమ్య తె అశ్వ్యాయంతో ఓమఘవన్ని ।
ఓం వాగ్భో౼౩ । భాభభిభభేభభాభభోభభభభి । ద్రవా౼౩ఆజినాః ।
గవ్యంతస్త్వా౼౩ఆ౼౩షా౼౩ఆత్ర । వా౼౩మా౼౩ఆత్రహా । ఓఓవాజహా
ఉవాఅస్సు॥

—♦ సరస్వతి అధ్యాయాః ♦—

శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ మూలం॥ సద్యోదీక్షయన్తి సద్యస్సోమంక్రీణ న్తిపుణ్డరిస్రజాం ప్రయచ్ఛతి దశభిర్వత్సతరై స్సోమం క్రీణాతి దశపేయో భవతిశతం బ్రాహ్మణాః పిబన్తి సప్తదశగ్ స్తోత్రం భవతి ప్రాకాశావధ్వర్యవే దధాతి స్రజముద్గాత్రేరుక్మగ్ం హోత్రేశ్వంప్రస్తో తృప్రతిహర్తృభ్యాం ద్వాదశ ప్రష్ఠౌహీ ర్బ్రహ్మణొవశాం మైత్రావరుణాయ ఋషభం బ్రాహ్మణా చ్ఛగ్ంసినే వాససీ నేష్టాపోతృభ్యాగ్ స్థూరియవాచిత మచ్ఛావాకాయా నడ్వాహ మగ్నీధే భార్గవో హోతా భవతి శ్రాయన్తీయం బ్రహ్మసామం భవతి వారవన్తీయ మగ్నిష్టోమ సామగ్ం సారస్వతీ రపో గృహ్ణాతి॥

పదం॥ ఓంసద్యః । దీక్షయన్తి । సద్యః । సోమం। క్రీణన్తి । పుణ్డరిస్రజాం । ప్రేతి । యచ్ఛతి । దశభిరితి దశ-భిః । వత్సతరైః । సోమం। క్రీణాతి । దశపేయ ఇతి దశ-పేయః । భవతి । శతం । బ్రాహ్మణాః । పిబన్తి । సప్తదశమితి సప్త-దశం । స్తోత్రం । భవతి । ప్రాకాశౌ । అధ్వర్యవె। దధాతి। స్రజం । ఉద్గాత్ర ఇత్యుత్-గాత్రే ।

రుక్మం । హోత్రే । అశ్వం । ప్రస్తోతృప్రతిహర్తృభ్యా మితి
ప్రస్తోతృ ప్రతిహర్తృ-భ్యాం । ద్వాదశ । పష్ఠౌహీః । బ్రహ్మణే ।
వశాం । మైత్రావరుణాయేతి మైత్రా-వరుణాయ । ఋషభం ।
బ్రాహ్మణాచ్ఛగ్ంసినే । వాససీ ఇతి । నేష్టాపోతృభ్యా మితి నేష్టా
పోతృ-భ్యాం । స్థూరి । యవాచితమితి యవ-ఆచితం । అచ్ఛావా
కాయ । అనడ్వాహం । అగ్నీధ ఇత్యగ్ని-ఇధే । భార్గవః । హోతా ।
భవతి । శ్రాయన్తీయం । బ్రహ్మసామమితిబ్రహ్మ-సామం । భవతి ।
వారవన్తీయమితి వార-వన్తీయం । అగ్నిష్టోమసామ మిత్యగ్నిష్టోమ-
సామం । సారస్వతీః । అపః । గృహ్ణాతి ॥

క్ర మ ము.

సద్యోదీక్షయన్తి । దీక్షయన్తిసద్యః । సద్యస్సోమం । సోమం
క్రీణన్తి । క్రీణన్తి పుణ్డరిస్రజాం । పుణ్డరిస్రజాంప్ర । ప్రయచ్ఛతి ।
యచ్ఛతిదశభిః । దశభిర్వత్సతరైః । దశభిరితి దశ-భిః । వత్సతరై
స్సోమం । సోమం క్రీణాతి । క్రీణాతిదశపేయః । దశపేయో భవతి ।
దశపేయ ఇతి దశ-పేయః । భవతిశతం । శతం బ్రాహ్మణాః । బ్రా
హ్మణాః పిబన్తి । పిబన్తిసప్తదశం । సప్తదశగ్గ్స్తోత్రం । సప్తదశ
మితి సప్త-దశం । స్తోత్రంభవతి । భవతి ప్రాకాశౌ । ప్రాకాశా
వధ్వర్యవే । అధ్వర్యవే దదాతి । దదాతిస్రజం । స్రజముద్గాత్రే ।
ఉద్గాత్రేరుక్మం । ఉద్గాత్ర ఇత్యుత్-గాత్రే । రుక్మగ్ం హోత్రే । హో
త్రేశ్వం । అశ్వం ప్రస్తోతృ ప్రతిహర్తృభ్యాం । ప్రస్తోతృ ప్రతిహ

త్రృభ్యాం ద్వాదశ । ప్రస్తోతృ ప్రతిహ ర్తృభ్యామితి ప్రస్తోతృప్రతి హ ర్తృ-భ్యాం । ద్వాదశపస్త్రాహీః । ప్రస్త్రాహీ ర్బ్రహ్మణ । బ్రహ్మణ వశాం । వశాం మైత్రావరుణాయ । మైత్రావరుణాయ ఋషభం । మైత్రావరుణాయేతి మైత్రా-వరుణాయ । ఋషభం బ్రాహ్మణా చ్ఛగ్ంసిన । బ్రాహ్మణాచ్ఛగ్ంసినేవాససీ । వాససీనేష్టా పోతృ భ్యాం । వాససీ ఇతి-వాససీ । నేష్టాపోతృభ్యాగ్ స్థూరి । నేష్టాపోతృ భ్యామితి నేష్టాపోతృ-భ్యాం । స్థూరియవాచితం । యవాచితమచ్ఛా వాకాయ । యవాచితమితి యవ-ఆచితం । అచ్ఛావాకాయా నడ్వాహం । అనడ్వాహ మగ్నిధే । అగ్నిధే భార్గవః । అగ్నిధ ఇత్య గ్ని-ఇధే । భార్గవోహోతా । హోతాభవతి । భవతి శ్రాయ న్తీ యం । శ్రాయన్తీయం బ్రహ్మసామం । బ్రహ్మసామం భవతి । బ్రహ్మసామమితి బ్రహ్మ-సామం । భవతివారవన్తీయం । వార వన్తీయమగ్నిష్టోమసామం । వారవన్తీయ మితి వార-వన్తీయం । అగ్నిష్టోమసామగ్ సారస్వతీః । అగ్నిష్టోమసామ మిత్యగ్నిష్టోమ-సామం । సారస్వతీరపః । ఆపోగృణాతి గృణాతీతి గృణాతి ॥ శత మానం...తి॥

— ఋ గ్వే దా శీః. —

రాయోబుధ్నస్సంగ మనో వసూనాం యజ్ఞస్య కేతుర్మన్మ సాధనో వేః, అమృతత్వం రక్షమాణా సఏనం దేవా అగ్నిం ధార యన్ద్రవిణోదాం, నూచపురాచసదనం రయీణాం జాతస్యచజాయ

షూనస్యా క్షత్రాం క్షత్రశ్చగోషాం భవతశ్చ భూరేర్దేవా అగ్ని ధార యన్ద్రవి విణ్ణోదాం॥ శతమానం భవతి శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యే వేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥

అవోచామ మహాతే సౌభగాయ సత్యం త్వేషాభ్యాం మహిమానమిన్ద్రియాం। అస్మాన్త్స్విన్ద్రా వరుణా ఘృతశ్చుత్రిభిస్సా ప్తేభి రవతం శుభస్పతీ। ఇంద్రా వరుణాయ దృషిభ్యో మనీషాం వాచో మతింశ్రుత మదత్తమగ్రే, యాని స్థానాన్య సృజంత ధీరా యజ్ఞం తన్వానా స్తపసాభ్యపశ్యం ఇంద్రావరుణా సౌమనసమదృప్తం రాయస్పోషం యజమానేషు ధత్తం, ప్రజాంపుష్టిం భూతి మస్మాసు ధత్తం దీర్ఘాయుత్వాయ ప్రతిరతంన ఆయుః-తమర్వంత్తం నసాపసి మగుషం నద్రివక్శిశుం, మర్మృజ్యంతే ద్వివేదివే, భోధద్యన్మా హరిభ్యాం కుమారస్సాహ దేవ్యః, అచ్ఛానహాత ఉదరం, ఉతత్యాయ జతాహరీ కుమారాత్సాహ దేవ్యాత్, ప్రయతాస్యద్య ఆదదే, ప్రమ వాందేవావశ్వినా కుమారస్సాహ దేవ్యః, దీర్ఘాయురస్తు సోమకః, తంయువం దేవావశ్వినా కుమారం సాహదేవ్యం దీర్ఘాయుషం కృణో తన, శతమానం...తిష్ఠతి॥

అస్మిన్ దేవాసో వపుషే చికిత్సత యమాశిరా దంపతీవామ మశ్నుతః। పుమాన్పుత్రో జాయతే విందతేవస్వథ విశ్వే అరపా ఏధతే గృహః। ఆశీర్దాయా దంపతీ వామమశ్నుతా మరిష్టో రాయ స్సచతాగ్ంసమోకసా। య ఆసించత్సందుగ్ధంకుంభ్యా సహేష్టేన యామన్న మతింజహాతు సః। సర్పిర్గ్రీవీ పీవర్యస్య జాయా పీవానః పుత్రా అకృశాసో అస్య। సహజానిర్య స్సుమఖస్యమాన ఇంద్రాయాశిరగ్ంసహ కుంభ్యాదాత్। ఆశీర్మ ఊర్జముత సుప్రజా స్త్వమిషం దధాతు ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్। సంజయన్ క్షేత్రాణి సహ సాహ మింద్రకృణ్వానో అన్యాగ్ం అధరాన్ త్సపత్నాన్। ఆశిషమేవై తామాశా స్తేపూర్ణ పాత్రే। అంతతోఽనుష్టుభా। చతుష్పదా వా ఏతచ్ఛందః ప్రతిష్ఠితం పత్న్యై పూర్ణపాత్రే భవతి। అస్మిన్ లోకే ప్రతితిష్ఠానీతి। అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి। అథో వాగ్వా అనుష్టుప్। వాఙ్మిథునమ్। ఆపో రేతః ప్రజననమ్। ఏతస్మాద్వై మిథునా ద్విద్యోతమాన స్తనయన్వర్షతి। రేతస్సించన్। ప్రజాః ప్రజనయన్। యద్వై యజ్ఞస్య బ్రహ్మణా యుజ్యతే। బ్రహ్మణా వై తస్య విమోకః। అద్భిశ్శాన్తిః। విముక్తం వా ఏత ర్హి యోక్త్రం బ్రహ్మణా। ఆదాయైన త్పత్నీసహాప ఉపగృహ్ణీతే శాంత్యై। అంజలౌ పూర్ణపాత్రమానయతి। రేతఏవాస్యాం ప్రజాం దధాతి। ప్రజయాహి మనుష్యః పూర్ణః। ముఖం విమృష్టే। అవభృథ స్యైవ రూపం కృత్వోత్తిష్ఠతి॥ శతమానం... తి॥

ఆచార్య సంభావనమ్.

(శంకర సంభావనా.) నకర్మణాన ప్రజాయా ధనేన త్యాగేనైకే అమృతత్వమానశుః। పరేణనాకం నిహితం గుహాయాం విభ్రాజదే తద్యతయో విశన్తి, వేదాంతవిజ్ఞానసునిశ్చితార్థా స్సన్న్యాసయో గాద్యతయ శ్శుద్ధసత్త్వాః. తే బ్రహ్మలోకేతు పరాంతకాలే పరామృ తాత్పరి ముచ్యంతిసర్వే. దహ్రం విపాపం పరమేశ్మభూతం యత్పుం డరీకం పురమధ్యసగ్గ్స్థం, తత్రాపి దహ్రం గగనం విశోక స్తస్మిన్య దంత స్తదుపాసితవ్యం. యో వేదాదౌస్వరః ప్రోక్తో వేదాంతే చ ప్రతి ష్ఠితః, తస్య ప్రకృతిలీనస్య యః పరస్స మహేశ్వరః॥

బృహస్పతి సంభావనా.

బృహస్పతే సవితర్బోధయైనగ్ం సగ్ంశితం చిత్సంతరాగ్ం సగ్ంశిశాధి। వర్ధయైనం మహతేసౌభగాయ విశ్వఏన మనుమద న్తుదేవాః॥

దీక్షితం సంభావనా.

అగ్నిరగ్రే ప్రథమోదేవతానాం। సంయాతానాము త్తమో విష్ణురాసీత్। యజమానాయ పరిగృహ్య దేవాన్। దీక్షయేదగ్ం హవిరాగచ్ఛతన్నః। అగ్నిశ్చవిష్ణోతపఉ త్తమంమహః। దీక్షాపాలే భ్యోవనతగ్ం హిశక్రా। విశ్వైర్దేవై ర్యజ్ఞియైస్సంవిదానా। దీక్షా మ స్మై యజమానాయధ త్తమ్॥

విద్వత్సంభావనా.

యోఅర్వాచీనతవా పురాణే వేదంవిద్వాగ్ం సమభితోవదం త్యాదిత్యమేవ తె పరివదంతి సర్వేఅగ్నిం ద్వితీయం తృతీయంచహగ్ం సమితియావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసంతితస్మా ద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యోదివేదివే నమస్కుర్యాత్॥

అథ స్వస్తి మంత్రార్థాః.

స్వస్తి॥ మంత్రార్థా స్సత్యా స్సఫలా స్సంత్వితి భవంతో మహాంతోఽనుగృహ్ణంతు॥ ఇతి సభ్యః బ్రూయాత్॥ అనంతరం పరిషదుచ్చై స్తథాఽస్త్వితి సభ్యోద్దేశం పూరయేత్॥ ఏతత్పూర ణం యజమానస్య క్రియాలోప పూర్త్యైభవతి। శ్లో॥ జపచ్ఛిద్రం తపశ్ఛిద్రం యచ్ఛిద్రం యజ్ఞకర్మణి। సర్వం భవతి నిచ్ఛిద్రం బ్రాహ్మణై రుపపాదిత మితి స్మృతేః॥ ఏవ ము త్తరత్రాపూర్వోపా సీయమ్। ... ... వేదో క్తం పరిపూర్ణ మాయుష్య మ స్త్వితి భవంతో మహాంతోను గృహ్ణంతు॥

సతత పరిమిత శౌర్య శాశ్వతపద నిత్యమంగళ విశిష్టావాప్త్యైన శేమణ వస్తు వాహన నిరంతర శోభన పరంపరావాప్తి నిరంతరారోగ్య బలవృద్ధి విజృంభమాణ శరీర సౌకర్య తపోవృద్ధి వాక్సిద్ధి శతాయుర్ధన కనక వస్తు వాహన గజ తురగానేక సకలశాస్త్ర మైత్రీకరణ చతురంగ సేనాసన్నాహన ఛత్ర చామర మణీ భూషణాదియుక్తౌభూత్వా దంపతీ అవిచ్ఛిన్నప్రీతిద్వారా మార్కండేయవ దీర్ఘాయుష్మంతౌ భూయాస్తామితి భవంత శ్శ్రీమంతో......తు॥ తథాస్తు ॥౧॥ ఇమౌ జాయాపతీ వాణీ హిరణ్యగర్భా వివపూజ్యౌ లక్ష్మీనారాయణావివ పూర్ణానందౌ - గౌరీ శంకరావివ నిత్యానపాయౌ - అరుంధతీ వసిష్ఠావివ తపస్సమృద్ధౌ - సీతా రామావివ సకలభోగభాగ్యోపేతౌ - రాధా కృష్ణావివ సఫల సకలమనోరథౌ - అనసూయాత్రీ ఇవ పాతివ్రత్య సత్య శౌచపరాయణౌ - చిరాయుష్మంతౌ ధన కనక వస్తు వాహన పుత్ర పౌత్రాద్యభివృద్ధిమంతౌచ స్యాతామితి భవంతః...తు ॥౨॥ గురుదేవతా ప్రసాదేన నిశ్చితౌ - నిరుపద్రవౌ - నిరోగౌ - నిర్వ్యసనౌ - నిర్దుఃఖౌ - భగవద్భక్తిభాజౌ స్యాతామితి భవంత...తు ॥3॥ అస్మిన్మహూర్తే లగ్నహోరాద్రేక్కాణ నవాంశ ద్వాదశాంశాది సమయేషు యేయేగ్రహాః యజమానస్య జన్మనక్షత్ర జన్మరాశివశాత్ నామనక్షత్ర నామరాశి వశాచ్చ శుభేతరస్థానేషుస్థితాః తేషాం గ్రహాణాం శుభఫల దాతృత్వం భూయాదితి భ...తు ॥౪॥ యేయే గ్రహాః శుభస్థానేషుస్థితాః తేచాత్యంత శుభఫలదానె నానుకూలా భవంత్వితి భ...తు ॥౫॥ అనుష్ఠితముహూర్తల్లగ్నంచ సకలదోష విరహితం శుభబలకలితంచ సుఖప్రదం భూయాదితి భ...తు ॥౬॥ వేదోక్తం పరిపూర్ణమాయుష్యమస్త్వితిభవంతో మహాంతోనుగృహ్ణంతు ॥౭॥ అనయోర్దంపత్యోః ప్రీతిరవిచ్ఛిన్నాస్త్వితి భ...తు ॥౮॥ అనయోర్దంపత్యోః గృహస్థాశ్రమ ధర్మ కర్మనిష్ఠాగరిష్ఠత్వం భూ...తు ॥౯॥ ఇమౌదంపతీ అన్యోన్యప్రీతియుక్తౌ సాలంకారౌ సంతాన సంపత్సమృద్ధౌ కీర్తిమంతౌ సుఖభాగినౌ భూయాస్తామితి భ...తు ॥౧౦॥

(తత్ర తత్ర కర్మణి ప్రకృతకర్మ సంసిద్ధిం సమనంత కర్మాధి కార సిద్ధించవ దేత్ । సర్వత్ర కర్మసుస్వామ్యుద్దేశేన కార్యా)

ఉపనయన కాలే మహదాశీర్వచన మంత్రార్థాః.

అస్యవటోః వేదోక్తం పరిపూర్ణ...తు ॥ అస్యవటో ర్గురుకుల వాస బ్రహ్మచర్యవ్రత కాలద్వయాగ్నికార్య వేదాధ్యయన భిక్షా చరణ గురుశుశ్రూషణాదా మతిరచంచలా స్త్వితి భ...తు ॥౧౧॥ అస్యవటో ర్గురుదేవతానుగ్రహేణ ప్రణవ శ్రద్ధామేధా సిద్ధిర స్త్వితి ...తు ॥౧౨॥ అస్యవటోః పరిపూర్ణ బ్రహ్మవర్చస్వీత్వం భూయా దితి...తు ॥౧౩॥ యచ్చ యజమాన హృదయం యేచ యజమా నానుబంధినః సర్వేపి భగవత్ప్రసాదేన కల్యాణాభిసంధయః కల్యాణ భాజశ్చ భవంత్వితి భ...తు ॥౧౪॥ యదస్మిన్ మహోత్సవే యత్కించి దపళబ్దితం యాజకానాం యచ్చాశ్రావి పరుషం జనైః యచ్చశ్రుత మశ్లీలంవా తత్సర్వమపి వేదఘోషేణ బ్రాహ్మణాశీ ర్వచన బలేనచ శాంతకలుషం సుమంగళం శ్రావ్యం స్వస్తికృచ్చ భూయాదితి భ...తు ॥౧౫॥ వసిష్ఠ వాలఖిల్య విశ్వామిత్ర ద్వైశం పాయన దక్ష కాత్యాయన కౌండిన్య గౌత మాంగీరస పరాశర వ్యాస వాల్మీకి భరద్వాజ శుక శౌనక సనత్కుమార జాబాలి బాదరాయణ కుంభసంభవ నిత్యతపో మతంగ కౌండిన్య శండిల శాండిల్య నాచికేత వృషభ మందరపాల కపిలవర్ణ గాంగేయ విభాండకాదీనా మాయురారోగ్యక రాశీర్వచన పాత్రస్త్వం భూ...తు ॥౧౬॥

సంతతి శ్రీరస్తు......భవతు ॥ తతస్సభాం ప్రతిసాష్టాంగం ప్రణమ్య మంత్రాక్షతాః ప్రతిగృహ్ణీయాత్ ॥ అపిచ ॥ దేశకులా చారానురోధేన సంప్రదాయ పరిపాట్యనుసరణేన కర్తవ్యం ॥

అథ కేచిత్పాఠః.

౧ అనయో ర్దంపత్యో శ్శిశోశ్చ వేదోక్తం దీర్ఘాయుష్యం భూయాదితి...భవం...తు॥

౨ అస్మిన్ ముహూర్తే స్సుముహూర్తో భూయాదితి భవంతో మహాంతోను గృహ్ణంతు ॥

3 ఏతల్లగ్నాపేక్షయా ఆదిత్యాదీనాం నవానాం గ్రహాణాం శుభస్థాన ఫలావాప్తిర స్త్వితి భవంతో...గృహ్ణంతు ॥

౪ శ్రీమాతాం తత్రభవతాం మహతాం భూసురాణాం శ్రీమత్పాదారవిందమూలే కృతప్రణామా కృతాంజలిపుటావిమౌదంపతీ। శ్రద్ధావంతౌ, మేధావంతౌ, ప్రజ్ఞావంతౌ, ధారణావంతౌ, బహుపుత్రవంతౌ, బహుమిత్రవంతౌ, బుద్ధిమంతౌ, బుద్ధిమంతౌ, ధనధాన్య సమృద్ధివంతౌచ భూయాస్తామితి భవంతో...గృహ్ణంతు॥

౫ ఇమౌ దంపతీ సుఖాలింగితాంగౌ, దయా భాగపాంగౌ, విశుద్ధాంతరంగౌ, జితాసత్ప్రసంగౌ, కృతాకృత్యభంగౌ, విపాపానుషంగౌ, శుభాత్మీయ లింగౌ, గుణాధిక్యంతుగాచ భూయాస్తామితి భవంతో...గృహ్ణంతు ॥

౬ ఇమౌదంపతీ సువాససౌ, సుమనసౌ, సువర్చసౌ, నిరంతర విధిహుత జాతవేదసౌ, నిజతనుప్రభా తిరస్కృతతమసౌ, అవిరతన వనవదృశ్య మానవపుషౌ, హేలావిలసిత వచసౌ, మాలాలంకృత శిరసౌ, వేలావిరహిత యశసౌచ భూయాస్తామితి భవం...తు ॥

౭ అనయో ర్దంపత్యోః...కైరవణీ చంద్రమసోరివ, కోక ఘటలీ సూర్యయోరివ, చాతకమండలీ మేఘయోరివ, పికసుందరీ మాకందయోరివాన్యోన్యం ప్రీతిరవిచ్ఛిన్నా స్త్వితి భవంతో...... గృహ్ణంతు ॥

౮ అనయో ర్దంపత్యోః......అస్య దేవ దేవస్య, అఖిలాండ కోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య, సంసారతాపాధిక పరిశ్రాంత నిజజన సంతాపహరణ చరణాతపత్రస్య, పంచబాణ తూణీరసదృశ జంఘా ద్వయస్య, కరికరభ పీనవృత్తాయతో రూద్వయస్య, కుండలీపతి భోగసన్నిభ కరమండిత దోర్దండస్య, శ్రీవత్సకౌస్తుభాది విలసత్పీన దృఢవిశాల వక్షస్థలస్య, మణిమయ మకరకుండలాలంకృత కర్ణద్వ

యస్య, అకలంక పూర్ణశశాంక బింబమివ సుందర ముఖారవిందస్య, ప్రణతజన సంపత్కర పరమ కరుణాకటాక్ష వీక్షణస్య, ఇంద్రనీల సమాన దివ్యదేహస్య, వైదేహీసహిత శ్రీరామచంద్ర ప్రసాదా దాయుష్మత్సుగుణానేక బహు సుపుత్రావాప్తిర స్త్వితి భవంతో... గృహ్ణంతు ॥

౯ అనయోర్దంపత్యోః బృందారకవర కందర్పజిత అరవింద ప్రభవసనంద ప్రథిత మునీంద్ర ప్రభృతిక వందిప్రియతమ బృందస్తుత శుభశీలః । సత్యవ్రతగత వేగవతీసరిదుత్తర తటకాంచీ విలసదనంత సరోవర విశ్వసృగుత్తర వేదికృత సద్వరనుత హస్తిమహీధర మస్త మణీకృత నిస్తులమహిమ హిరణ్మయీ పుణ్యకోటీనిలయః ప్రవిమల మదమోద వేధోవిహిత హయమేధోధృత మధురవపానిరుపమ పరి మళ పరిహాసవదనో భగవాన్ దేవాధిరాజో భగవాన్ (మహారాజ వరదరాజో) నిరంతరం శ్రేయఃప్రదో భూయాదితి భవంతో...... గృహ్ణంతు ॥

౧౦ ఇమౌ దంపతీ అనుపదవిజృంభమాణ మహాసంపద్విశేష తోషితయా । ప్రతిదినం కాలత్రయేపి సముద్ఘోష్యమాణ పటహా- ఫణహా- వక్త్రి- ఫల్లికా- మండుక- వీక- కామ్రగంధా- కాహళీ- సరళీ- మురళీ- నిస్సాణభేరీ దుందుభి- శంఖ- శృంగ- మృదంగ- వంశోద్ధాభుజ- మడ్డుక- డిండిమ- దుండుకి- నిధక్కా- ఢక్కా- ఝుక్కా- ధక్కులిబంభా- తిమిరదర్దర- ఝర్ఝర- ఘర్ఘర- విపంచీ సారంగీ ప్రముఖానంద మాంగళికవాద్య సంపూరితతయా- క్వచన- ధణాంధణాం క్వచి ఝ్ఝుణాం ఝుణాం క్వాపి బంభుం బంభుం క్వచి డ్డుం డుం క్వచి ద్ధిం ధిం క్వచి త్కణ కణ క్వచి ఝ్ఝుణ ఝుణ ఝుణ క్వచి ఝుఝ్ఝుణాం ఝుఝ్ఝుణా మిత్యాది శ్రుతిసుభగం భావుకనిధ్వాన దంధ్వన్యమాన గేహాంకణా-నిత్యోత్సవ కోలాహల సామాజిక మనో

రంజక అప్సరోగణ ధిక్కారితస్కార- ధైర్యవిజయ- ధ్వజాయత-
సావయవసుస్థిర- విద్యుల్లతా సందోహ సందేహ సంధాయి- మనోజ్ఞ
వారసుందరీ- క్రీడానర్తన సాభినయ థిక్తాం ధిక్తాం దిరుగుడు- తక్
ఝుణు ఝుణుతాం- తద్ధిమి ధిమితాం- తద్ధిమి థిమితా మిత్యాది-
నిషాద ఋషభ- గాంధార- షడ్జమధ్యమ ధైవత- పంచమాఖ్య-
సప్తస్వ- రసంయుక్త- సంగీతశ్రవణ- సంపూర్ణానందా చ- భూయా
స్తామితి శ్రీమంతో ధీమంతో భూమంతో భవంతో మహాంతోను
గృహ్ణంతు॥

౧౧ ఇమౌ దంపతీ వాణీ విరిఞ్చావివ వర్ధితానురాగౌ- పార్వతీ పరమేశ్వరావివ పరస్పర ప్రణయరసభరభరితౌ- కమలా కమలలోచనావివ కలిత కరుణాకటాక్షౌ- ఇంద్రాణీ మహేంద్రావివ ఇదంమానౌ- రతికందర్పావివ అతిసుందరతాదర్పౌ- సీతా రామావివ సిద్ధమనోరథౌ- రుక్మిణీ కృష్ణావివ రూపశాలినౌ- ప్రభా ప్రభావంతావివ అవినాభావవంతౌ- లోపాముద్రా కుంభసంభవావివ లోకపావనాలోకౌ- సావిత్రీ సత్యవంతావివ సత్యసంధౌ- దమయంతీ నళావివ దేదీప్యమాన దివ్యదేహౌ- అరుంధతీ వసిష్ఠావివ శ్రుతి స్మృతిగోచర నిత్య నైమిత్తికాది నిఖిల కర్మానుష్ఠానపరౌ- అతిధన్యౌ- అతిధన్యమాన్యౌ- ప్రతిష్ఠితపాత్రప్రతిపాదితకన్యౌ- ఊరీకృతసౌజన్యౌ- దూరీకృతదౌర్జన్యౌ- మహితజన మూర్ధన్యౌ- బహుపుణ్యౌ- బహుగణ్యౌ బహు లావణ్యౌ- బహు వైచక్షణ్యౌ- బహు దాక్షిణ్యౌ- ఆశ్రిత శరణ్యౌ- విహిత భగవత్ప్రావణ్యౌ- విదిత వేదపారీణ్యౌ- నిత్య తారుణ్యౌ- భృత్యకారుణ్యౌ- కమనీయ కరచరణారుణ్యౌ- విబుధాగ్రగణ్యౌ- బహుధావర్ణ్యౌ- వివిధ విహారారణ్యౌ- బహుపుష్టౌ- బహుదృష్టౌ సుశ్లిష్టౌ అక్లిష్టౌ అరుష్టౌ అనష్టౌ అకష్టౌ అభ్రష్టౌ విబుధ తోషణౌ విగత దూషణౌ మహిత భూషణౌ శత్రు భీషణౌ పాప

శోషణౌ ధర్మ పోషణౌ శాంతౌ దాంతౌ కాంతౌ క్షాంతౌ అపరి భ్రాంతౌ అపరిశ్రాంతౌ విదితవేదాంతౌ విగతవాదాంతౌ విహిత ఖేదాంతౌ బహుపుత్రౌ బహుమిత్రౌ బహుసత్త్వౌ శుభవక్త్రౌ సుచ రిత్రౌ శుభనేత్రౌ కమనీయగాత్రౌ రమణీయగోత్రౌ అధితాఽఖిల శాస్త్రౌ జైత్రౌ దవీయాంసౌ గరీయాంసౌ బలీయాంసౌ పటీయాంసౌ దృఢీయాంసౌ సజ్జననేదీయాంసౌ దుర్జనదవీయాంసౌ పరిహృత పాపీ యాంసౌ శ్రేయాంసౌ భూయాంసౌ ప్రేయాంసౌ భూయాస్తామితి శ్రీమంతౌ ధీమంతౌ భూమంతౌ భవంతౌ మహాంతోను గృహ్ణాంతు॥

ఏవం వివాహమహోత్సవే స్వస్తిమంత్రార్థాః.

---

౧ అస్యవటోః ప్రణవశ్రద్ధా మేధాప్రజ్ఞా ధారణాసిద్ధి ర్భూ యాదితి...తు॥

౨ అస్యవటోః బ్రహ్మతేజోభివృద్ధిః సదాచారసంపత్తిః సకల గుణాభిరామతా సద్గురు శుశ్రూషా సాయంప్రాత పీతిశ్రతిహోత్రవిధిః సదాధ్యయనశీలతా శుభ్రకౌపీనమౌంజీ దండాజినధారితా, కాలే కాలే సంధ్యావందనతా భూయాదితి...తు॥

3 అయంవటుః మార్కండేయవ దీర్ఘాయుష్మాన్ - బృహ స్పతిరివ వాగ్మీ, వత్సఇవ బ్రహ్మచర్యవ్రతచారీ- పరాశరఇవ చతు ర్వేదపారంగతః, ఆదిశేషఇవ అశేషశాస్త్రప్రవక్తా, మనురివ స్మృతి కర్తా, భర్గఇవ బాహ్యశాస్త్ర చతురః, వాల్మీకిరివ కావ్యకరణ నిపుణః, అంభోధిరివ గాంభీర్యః, తుషారగిరిరివ ధైర్యవాన్, వ్యాస సూనురివ జ్ఞానవాన్, కపిలమహర్షిరివ యమనియమాసన ప్రాణా యామ ప్రత్యాహార ధ్యానధారణ సమాధ్యష్టాంగయోగ యుక్తః, వసిష్ఠఇవ వ్యాఖ్యావిఖ్యాతః, ప్రభాకరఇవ భాస్వాన్, అత్రేయఇవ

ఆహ్లాదకరః, అశ్వినేయావివ రూపసంపన్నః, సదాచార సంపన్నో భూయాదితి...గృహ్ణంతు॥

ర అయంవటుః వేదవేదాంగేతి హాసాగమన్యాయ కావ్యాలంకార, నాటక, గాన, కవిత్వ, కామశాస్త్ర, ద్యూత నైపుణ్య దేశ భాషాజ్ఞాన లిపి కర్మవాచక సమస్తావధాన స్వరశాస్త్ర శకున సాముద్రిక రత్నపరీక్షా స్వర్ణపరీక్షా అశ్వలక్షణ గజలక్షణ మల్లవిద్యా అపాకర్మ దోహాళ గంధవాద రసవాద ఖనీవాదాగ్ని స్తంభ వాయు స్తంభ ఖడ్గ స్తంభ జల స్తంభ వశ్యాకరణ మోహన విద్వేషణ ఉచ్చాటన మారణ కాలవంచన పాదుకాసిద్ధి కృష్యాసవ కర్మలావుక యుద్ధమృగయా రతికౌశల అదృష్టకరణి ద్యూతకరణి చిత్రలోహ పాషాణ మృద్దారు వేణుచర్మాంబర క్రియాచార్య ఔషధసిద్ధి మంత్రసిద్ధి స్వరవంచనా దృష్టివంచనా అంజన జలప్లవన వాక్సిద్ధి ఘుటికాసిద్ధీంద్రజాల మహేంద్రజాలాఖ్య చతుష్షష్ఠి విద్యాపారంగతో భూయా దితి.........గృహ్ణంతు॥

అస్యవటో క్వేదాస్సర్వే ప్రతిభా సంతామితి భవంతో...తు॥ తథాస్తు॥ అస్యవటో స్సాంగవేద వేదాంతపారంగ తత్వమస్త్వితి భవంతో...తు॥తథాస్తు॥ అస్యవటో స్సకలవిద్యానైపుణ్య మస్త్వితి భవంతో...తు॥ తథాస్తు॥

స్వ స్తి మం త్రా ర్థా స్స మా ప్తాః.

స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణమ్

హరిః ఓమ్ ॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥

హరిః ఓమ్ ॥ సహ వై దేవానాం చాసురాణాం చ యజ్ఞౌ ప్రతతావాస్తాం వయగ్ం స్వర్గం లోకమేష్యామో వయమేష్యామ ఇతి తేఽసురాస్సన్నహ్య సహైవ చాచరన్బ్రహ్మచర్యేణ తపసైవ దేవాస్తేఽసురా అముహ్యగ్ంస్తే న ప్రాజానగ్ంస్తే పరాభవన్తే న స్వర్గం లోకమాయన్ప్రసృతేన వై యజ్ఞేన దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్నప్రసృతేనాసురాన్పరాభావయన్ప్రసృతో హ వై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞోఽప్రసృతోఽనుపవీతినో యత్కిఞ్చ బ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవ తత్తస్మాద్యజ్ఞోపవీత్యేవాధీయీత యాజయేద్యజేత వా యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా అజినం వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహుముద్ధరతేఽవ ధత్తే సవ్యమితి యజ్ఞోపవీతమేతదేవ విపరీతం ప్రాచీనావీతగ్ం సంవీతం మానుషమ్ ॥ ౧ ॥

రక్షాగ్ంసి హ వా పురోఽనువాకే తపోఽగ్రమతిష్ఠన్త తాన్ప్రజాపతిర్వరేణోపామన్త్రయత తాని వరమవృణీతాదిత్యో నో యోద్ధా ఇతి తాన్ప్రజాపతిరబ్రవీద్యోధయధ్వమితి తస్మాదుత్తిష్ఠన్తగ్ం హ వా తాని రక్షాగ్ంస్యాదిత్యం యోధయన్తి యావదస్తమన్వగాత్తాని హ వా ఏతాని రక్షాగ్ంసి గాయత్రియాఽభిమన్త్రితేనామ్భసా శామ్యన్తి తదు హ వా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వాభిముఖాస్సన్ధ్యాయాం గాయత్రియాఽభిమన్త్రితా ఆప ఊర్ధ్వం విక్షిపన్తి తా ఏతా ఆపో వజ్రీభూత్వా తాని రక్షాగ్ంసి మన్దేహారుణే ద్వీపే ప్రక్షిపన్తి యత్ప్రదక్షిణం ప్రక్రమన్తి తేన పాప్మానమవధూన్వన్త్యుద్యన్తమస్తం యన్తమాదిత్యమభిధ్యాయన్కుర్వన్బ్రాహ్మణో విద్వాన్సకలం భద్రమశ్నుతేఽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవ సన్బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద ॥ ౧॥

యద్దేవా దేవహేళనం దేవాసశ్చకృమా వయమ్ । ఆదిత్యాస్తస్మాన్మా ముఞ్చత ఋతస్యర్తేన మామిత । దేవా జీవనకామ్యా యద్వాచాఽనృతమూదిమ । తస్మాన్న ఇహ ముఞ్చత విశ్వే దేవాస్సజోషసః । ఋతేన ద్యావాపృథివీ ఋతేనత్వగ్ం సరస్వతి । కృతాన్నః పాహ్యేనసో యత్కిఞ్చానృతమూదిమ । ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణౌ సోమో ధాతా బృహస్పతిః । తే నో ముఞ్చన్త్వేనసో యదన్యకృతమారిమ । సజాతశగ్ంసాదుత జామిశగ్ంసాజ్జ్యాయసశ్శగ్ంసాదుత వా కనీయసః । అనాధృష్టం దేవకృతం యదేనస్తస్మాత్త్వమస్మాఞ్జాత-

వేదో ముముగ్ధి॥3॥ యద్వాచా యన్మనసా బాహుభ్యామూరుభ్యామ ష్ఠీవద్భ్యాగ్ంశిశ్నైర్యదనృతం చకృమా వయమ్ । *అగ్నిర్మా తస్మాదేనసః ప్రముఞ్చతు చకృమ యాని దుష్కృతా । యేన త్రితో అర్ణవాన్నిర్బభూవ యేన సూర్యం తమసో నిర్ముమోచ। యేనేన్ద్రో విశ్వా అజహాదరాతీస్తేనాహం జ్యోతిషా జ్యోతిరానశాన ఆక్షి । యత్కుసీదమప్రతీత్తం మయేహ యేన యమస్య నిధినా చరామి । ఏతత్తదగ్నే అనృణో భవామి జీవన్నేవ ప్రతి తత్తే దధామి। యస్మయి మాతా యదాపి పేష యదన్తరిక్షం యదాశసాఽతి క్రామామి త్రితే దేవా దివి జాతా యదాప ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాసి ॥ 3 ॥ ॥ ४ ॥ ముముగ్ధి సప్త చ ॥ 3 ॥

యదదీవ్యన్నృణమహం బభూవాదిత్సన్వా సం జగర జనేభ్యః। అగ్నిర్మా తస్మాదిన్ద్రశ్చ సంవిదానౌ ప్రముఞ్చతామ్। యద్ధస్తాభ్యాం చకర కిల్బిషాణ్యక్షాణాం వగ్నుముపజిఘ్నమానః । ఉగ్రంపశ్యా చ రాష్ట్రభృచ్చ తాన్యప్సరసావనుదత్తామృణాని । ఉగ్రంపశ్యే రాష్ట్రభృత్కిల్బిషాణి యదక్షవృత్తమను దత్తమేతత్ । నేన్న ఋణానృణవ ఇత్సమానో యమస్య లోకే అధిరజ్జురాయ । అవ తే హేళ ఉదుత్తమమిమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వంనో అగ్నే

* అగ్నిర్మా తస్మా దేనసో గార్హపత్యః ప్రముఞ్చతుచకృమ యాని దుష్కృతా। ఇతి ద్రావిడపాఠః.

స త్వం నో అగ్నే । సంకుసుకో వికుసుకో నిరృథో యశ్చ నిస్వనః।
తేఽస్మద్యక్ష్మమనాగసో దూరాద్దూరమచీచతమ్ । నిర్యక్ష్మమచీచ తే
కృత్యాం నిరృతిం చ । తేన యోఽస్మత్సమృచ్ఛాతై తమ-
స్మై ప్రసువామసి । దుశ్శగ్ంసానుశగ్ంసాభ్యాం ఘణేనానుఘణేనచ
తేనాన్యోఽస్మత్సమృచ్ఛాతై తమస్మై ప్ర సువామసి । సంవర్చసా
పయసా సం తనూభిరగన్మహి మనసా సగ్ంశివేన । త్వష్టా నో అత్ర
విదధాతు రాయోఽనుమార్ష్టు తనువో యద్విలిష్టమ్ ॥ ౪ ॥ ౫ ॥

కృత్యాం నిరృతిం చ పఞ్చ చ ॥ ౪ ॥

ఆయుష్టే విశ్వతో దధదయమగ్నిర్వరేణ్యః । పునస్తే ప్రాణ
ఆయాతి పరా యక్ష్మగ్ం సువామి తే । ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో
జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధు
చారు గవ్యం పితేవ పుత్రమభి రక్షతాదిమమ్ । ఇమమగ్న ఆ-
యుషే వర్చసే కృధి తిగ్మమోజో వరుణ సగ్ంశిశాధి । మాతేవాస్మా
అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాఽసత్ । అగ్న ఆ-
యూగ్ంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వదుచ్ఛు-
నామ్ । అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చస్సువీర్యమ్ । దధద్రయిం
మయిపోషమ్ ॥ ౬ ॥ అగ్నిరృషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః ।
తమీమహే మహాగయమ్ । అగ్నే జాతాన్ప్రణుదాన స్సపత్నాన్ప్ర-
త్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అస్మే దీదిహి సుమనా అహేడఞ్ఛ-
ర్మన్తే స్యామ త్రివరూథ ఉద్భౌ । సహసా జాతాన్ప్రణుదానస్స-

పత్న్యన్ప్రత్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అధి నో బ్రూహి సుమ-
నస్యమానో వయగ్గ్ స్యామ ప్రణుదానస్సపత్నాన్ । అగ్నే యో
నోఽభితో జనో వృకో వారో జిఘాగ్ంసతి । తాగ్ంస్త్వం వృత్ర-
హఞ్జహి వస్వస్మభ్యమా భర । అగ్నే యో నోఽభి దాసతి
సమానో యశ్చ నిష్ట్యః । తం వయగ్ం సమిధం కృత్వా తు-
భ్యమగ్నేఽపి దధ్మసి ॥ ౭॥ యో నశ్శపాదశపతో యశ్చ నశ్శపతశ్శపాత్ ।
ఉషాశ్చ తస్మై నిమ్రుక్చ సర్వం పాపగ్ం సమూహతామ్ । యో
నస్సపత్నో యోఽరణో మర్త్యోఽభి దాసతి దేవాః । ఇధ్మస్యేవ ప్ర-
క్షాయతో మా తస్యోచ్ఛేషి కించన । యో మాం ద్వేష్టి జాతవేదో
యం చాహం ద్వేష్మి యశ్చ మామ్ । సర్వాగ్ంస్తానగ్నే సం దహ
యాగ్ంశ్చాహం ద్వేష్మి యే చ మామ్ । యో అస్మభ్యమరాతీయా-
ద్యశ్చ నో ద్వేషతే జనః । నిన్దాద్యో అస్మాన్దిప్సాచ్చ సర్వాగ్ంస్తా-
న్మస్మసా కురు । సగ్ంశితం మే బ్రహ్మ సగ్ంశితం వీర్యం బలమ్ ।
సగ్ంశితం క్షత్రం మే జిష్ణు యస్యాహమస్మి పురోహితః । ఉదేషాం
బాహూ అతిరముద్వర్చో అథో బలమ్ । క్షిణోమి బ్రహ్మణాఽమి-
త్రాన్నున్నయామి స్వాగ్ం అహమ్ । * పునర్మనః పునరాయుర్మ
ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాకూతం

---

* పునర్మనః పునరాయుర్మ ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ
ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాధీతం మ ఆగాత్ । ఇతి ద్రావిడ పాఠః.

మ ఆగాత్పునశ్చిత్తం పునరాధీతం మ ఆగాత్ । వైశ్వానరో మేఽ-
దబ్ధస్తనూపా అవబాధతాం దురితాని విశ్వా ॥ ౫ ॥ ౮ ॥

పోషం దధసి పురోఽభినశ్చత్వారి చ ॥ ౫ ॥

వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామో యదీనృణగ్ం సఙ్గరో
దేవతాసు । స ఏతాన్పాశాన్ప్రముచన్ప్రవేద స నో ముఞ్చాతు
దురితా దవద్యాత్ । వైశ్వానరః పవయాన్నః పవిత్రైర్యత్స-
ఙ్గరమభి ధావామ్యాశామ్ । అనాజానన్మనసా యాచమానో
యదత్రైనో అవ తత్సువామి । అమీ యే సుభగే దివి విచృతౌ
నామ తారకే । ప్రేహామృతస్య యచ్ఛతామేతద్బద్ధకమోచనమ్ ।
విజిహీష్వ లోకాన్కృధి బన్ధాన్ముఞ్చాసి బద్ధకమ్ । యోనేరివ
ప్రచ్యుతో గర్భస్సర్వాన్పథో అనుష్వ । స ప్రజానన్ప్రతి గృభ్ణీత
విద్వాన్ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య । అస్మాభిర్దత్తం జరసః పర-
స్తాదచ్ఛిన్నం తన్తుమను సం చరేమ ॥ ౧ ॥ తతం తన్తుమన్వేకే అను
సం చరన్తి యేషాం దత్తం పిత్ర్యమాయనవత్ । అబన్ధ్వేకే దదతః
ప్రయచ్ఛాద్దాతుం చేచ్ఛక్నవాగ్ం సస్స్వర్గ ఏషామ్ । ఆరభేథా-
మను సగ్ంరభేథాగ్ం సమానం పన్థామవథో ఘృతేన । యద్వాం
పూర్తం పరివిష్టం యదగ్నౌ తస్మై గోత్రాయేహ జాయాపతీ సగ్ం-
రభేథామ్ । యదన్తరిక్షం పృథివీముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం
వా జిహిగ్ంసిమ । అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో గార్హపత్య ఉన్నో-
నేషద్దురితా యాని చకృమ । భూమిర్మాతాఽదితిర్నో జనిత్రం

భ్రాత్రాఽన్తరిక్షమభిశస్త్యా ఏనః । ద్యౌర్నః పితా పిత్ర్యాచ్ఛం భవాసి జామి మిత్వా మా వివిత్సి లోకాత్ । యత్ర సుహార్దస్సుకృతో మదన్తి విహాయ రోగం తన్వాం స్వాయామ్ । అశ్లోణా అఙ్గైరహ్రుతాస్స్వర్గే తత్ర పశ్యేమ పితరౌ చ పుత్రమ్ । యదన్నమద్మ్యనృతేన దేవా దాస్యన్నదాస్యన్నుత వా కరిష్యన్ । యద్దేవానాం చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహమగ్నిర్మా తస్మాదనృణం కృణోతు । యదన్నమద్మి బహుధా విరూపం వాసో హిరణ్యముత గామజామవిమ్ । యద్దేవానాం చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహమగ్నిర్మా తస్మాదనృణం కృణోతు । యన్మయా మనసా * వాచా కృతమేనః కదాచన । సర్వస్మాత్తస్మాన్మేళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథమ్ ॥౬॥ ౧౦॥ చరేమ పుత్రగ్ం షట్చ ॥ ౬ ॥

వాతరశనా హ వా ఋషయ శ్రమణా ఊర్ధ్వమన్థినో బభూవుస్తా నృషయోఽర్థమాయగ్ంస్తే నిలాయమచరగ్ంస్తేఽను ప్రవిశుః కూశ్మాణ్డాని తాగ్ంస్త్వేష్వన్వవిన్దఞ్ఛ్రద్ధయా చ తపసా చ తానృషయోఽబ్రువన్కథా నిలాయం చరథేతి త ఋషీనబ్రువన్నమో వోఽస్తు భగవన్తోఽస్మిన్ధామ్ని కేన వస్సపర్యామేతి తానృషయోఽబ్రువన్పవిత్రం నో బ్రూత యేనారేపసస్స్యామేతి త ఏతాని

---

* యన్మే మనసా వాచా కృతమేనః కదాచన । సర్వస్మాన్మేళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా తథమ్ । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

మఽఉగ్రాత్పుంశ్చిత్తం పునరాధీతం మ ఆగాత్ । వైశ్వానరో మేఽదబ్ధస్తనూపా అవబాధతాం దురితాని విశ్వా ॥ ౫ ॥ ౮ ॥

పోషం దద్మసి పురోహితశ్చత్వారి చ ॥ ౫ ॥

వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామో యదీనృణగ్ం సఙ్గరో దేవతాసు । స ఏతాన్పాశాన్ప్రముచన్ప్రవేద స నో ముఞ్చాతు దురితా దవద్యాత్ । వైశ్వానరః పవయాన్నః పవిత్రైర్యత్సఙ్గరమభి ధావామ్యాశామ్ । అనాజానన్మనసా యాచమానో యదత్రైనో అవ తత్సువామి । అమీ యే సుభగే దివి విచృతౌ నామ తారకే । ప్రేహామృతస్య యచ్ఛతామేతద్బద్ధకమోచనమ్ । విజిహీష్వ లోకాన్కృధి బన్ధాన్ముఞ్చాసి బద్ధకమ్ । యోనేరివ ప్రచ్యుతో గర్భస్సర్వాన్పథో అనుష్వ । స ప్రజానన్ప్రతి గృభ్ణీత విద్వాన్ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య । అస్మాభిర్దత్తం జరసః పరస్తాదచ్ఛిన్నం తన్తుమను సం చరేమ ॥ ౯ ॥ తతం తన్తుమన్వేకే అను సం చరన్తి యేషాం దత్తం పిత్ర్యమాయనవత్ । అబన్ధ్వేకే దదతః ప్రయచ్ఛాద్దాతుం చేచ్ఛక్నవాగ్ం స స్వర్గ ఏషామ్ । ఆరభేథామను సగ్ం రభేథాగ్ం సమానం పన్థామవథో ఘృతేన । యద్వాం పూర్తం పరివిష్టం యదగ్నౌ తస్మై గోత్రాయేహ జాయాపతీ సగ్ం రభేథామ్ । యదన్తరిక్షం పృథివీముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం వా జిహిగ్ంసిమ । అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో గార్హపత్య ఉన్నోనేషద్దురితా యాని చకృమ । భూమిర్మాతాఽదితిర్నో జనిత్రం

భ్రాతాఽన్తరిక్షమభిశస్త్యైనః । ద్యౌర్నః పితా పితృయాచ్ఛం
భవాసి జామి మిత్వా మావవిత్సి లోకాత్ । యత్ర సుహార్దస్సు-
కృతో మదన్తి విహాయ రోగం తనువగ్ం స్వాయామ్ । అశ్లో-
ణాఙ్గైరహ్రుతాస్స్వర్గే తత్ర పశ్యేమ పితరౌ చ పుత్త్రమ్ । యద-
న్నమద్మ్యనృతేన దేవా దాస్యన్నదాస్యన్నుత వా కరిష్యన్ ।
యద్దేవానాం చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహమ-
గ్నిర్మా తస్మాదనృణం కృణోతు । యదన్నమద్మి బహుధా
విరూపం వాసో హిరణ్యముత గామజామవిమ్ । యద్దేవానాం
చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహమగ్నిర్మా తస్మా-
దనృణం కృణోతు । యన్మయా మనసా * వాచా కృతమేనః
కదాచన । సర్వస్మాత్తస్మాన్మేళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా-
తథమ్ ॥౬॥ ౧౦॥ చరణ పుత్త్రిగ్ం షట్చ ॥ ౬ ॥

వాతరశనా హ వా ఋషయ శ్శ్రమణా ఊర్ధ్వమన్థినో బభూ-
వుస్తానృషయోఽర్థమాయగ్ంస్తే నిలాయమచరగ్ంస్తేఽనుప్రవిశుః
కూశ్మాణ్డాని తాగ్ంస్తేష్వన్వవిన్దఞ్ఛ్రద్ధయా చ తపసా చ తానృష-
యోఽబ్రువన్కథా నిలాయం చరథేతి త ఋషీనబ్రువన్నమో
వోఽస్తు భగవన్తోఽస్మిన్ధామ్ని కేన వస్సపర్యామేతి తానృషయో-
ఽబ్రువన్పవిత్రం నో బ్రూత యేనారేపసస్స్యామేతి త ఏతాని

---

* యస్మై మనసా వాచా కృతమేనః కదాచన । సర్వస్మాన్మే-
ళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా తథమ్ । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సూక్తాన్యపశ్యన్ యద్దేవా దేవహేళనం యదదీవ్య న్నృణమహం బభూవాయుష్టే విశ్వతో దధదిత్యేతై రాజ్యం జుహుయా ద్వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామ ఇత్యుపతిష్ఠేత యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయాస్తస్మాన్మోక్ష్యధ్వ ఇతి త ఏతైరజుహవుస్తేఽరేపసోఽభవన్కర్మణ్వాదిష్వేతైర్జుహుయాత్పూతో దేవలోకాన్సమశ్నుతే ॥౭॥౧౧॥

కూశ్మాణ్డైర్జుహుయాద్యోఽపూత ఇవ మన్యేత యథా స్తేనో యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యోఽయోనౌ రేతస్సిఞ్చతి యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయా స్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో దీక్షాముపైతి దీక్షిత ఏతైస్సతతి జుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో భవతి సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి యో మాసస్స సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్విగ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతుర్విగ్ంశతిరర్ధమాసాస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశ రాత్రీర్దీక్షితో భవతి ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రాత్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే తిస్రో రాత్రీర్దీక్షితో భవతి త్రిపదా గాయత్రీ గాయత్రియా ఏవాత్మానం పునీతే న మాగ్ంసమశ్నీయాన్న స్త్రియముపేయాన్నోపర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూ రాజన్యస్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యేఽప్యధ్వర ఏతద్వ్రతం

బ్రూయాద్యస్యద్రి మన్యేతోపదస్యామీత్యార్ద్రదనం ధానాస్సక్తూన్ఘృత-
మిత్యనువ్రతయేదాత్మనోఽనుపదాసాయ ॥ ౮ ॥ ౧౨ ॥

అజాన్హ వై పృశ్నీగ్ంస్తపస్యమానాన్బ్రహ్మ స్వయ-
మ్భ్వభ్యానర్షత్త ఋషయోఽభవన్తదృషీణామృషిత్వం తాం దే-
వతాముపాతిష్ఠన్త యజ్ఞకామాస్త ఏతం బ్రహ్మయజ్ఞమపశ్యన్త-
మాహరన్తేనాయజన్త యదృచోఽధ్యగీషత తాః పయస ఆహు-
తయో దేవానామభవన్యద్యజూగ్ంషి ఘృతాహుతయో య-
త్సామాని సోమాహుతయో యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతయో
యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మే-
దాహుతయో దేవానామభవన్తాభిః క్షుధం పాప్మానమపాఘ్నన్నప
హతపాప్మానో దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్బ్రహ్మణస్సాయుజ్యమృ-
షయోఽగచ్ఛన్ ॥ ౯ ॥ ౧౩ ॥

పఞ్చ వా ఏతే మహాయజ్ఞాస్సతతి ప్రతాయన్తే సతతి
సన్తిష్ఠన్తే దేవయజ్ఞః పితృయజ్ఞో భూతయజ్ఞో మనుష్యయజ్ఞో
బ్రహ్మయజ్ఞ ఇతి యదగ్నౌ జుహోత్యపి సమిధం తద్దేవయజ్ఞ-
స్సన్తిష్ఠతే యత్పితృభ్యస్స్వధాకరోత్యప్యప స్తత్పితృయజ్ఞస్సన్తి-
ష్ఠతే యద్భూతేభ్యో బలిగ్ం హరతి తద్భూతయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే
యద్బ్రాహ్మణేభ్యోఽన్నం దదాతి తన్మనుష్యయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే య-
త్స్వాధ్యాయమధీయీతైకామప్యృచం యజుస్సామ వా తద్బ్ర-
హ్మయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యదృచోఽధీతే పయసః కూల్యా అస్య పితౄ-

న్థ్స్వధా అభి వహన్తి యద్యజూగ్ంషి ఘృతస్య కూల్యా యత్సా-
మాని సోమ ఏభ్యః పవతే యదథర్వాఙ్గిరసో మధోః కూల్యా
యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మేద-
దసఃకూల్యా అస్య పితౄన్థ్స్వధా అభి వహన్తి యదృచో ధీతే
పయఆహుతిభిరేవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతి యద్యజూగ్ంషి ఘృతా-
హుతిభిర్యత్సామాని సోమాహుతిభిర్యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతి-
భిర్యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మేద-
దాహుతిభిరేవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతి త ఏనం తృప్తా ఆయుషా తేజసా
వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన చ తర్పయన్తి॥
౧౦॥ ౧౮॥

బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యమాణః ప్రాచ్యాం దిశి గ్రామాదచ్ఛ-
దిర్దర్శ ఉదీచ్యాం ప్రాగుదీచ్యాం వోదిత ఆదిత్యే దక్షిణత ఉప-
వీయోపవిశ్య హస్తావవనిజ్య త్రిరాచామేద్ద్విః పరిమృజ్య సకృదు-
పస్పృశ్య శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాలభ్య యత్త్రి-
రాచామతి తేన ఋచః ప్రీణాతి యద్ద్విః పరిమృజతి తేన యజూ-
గ్ంషి యత్సకృదుపస్పృశతి * తేన సామాని యత్సవ్యం పాణిం
పాదౌ ప్రోక్షతి యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాల-
భతే తేనాథర్వాఙ్గిరసో బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా
నారాశగ్ంసీః ప్రీణాతి దర్భాణాం మహదుపస్తీర్యోపస్థం కృత్వా

* తేన సామాని యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ, ఇతి ద్రావిడపాఠః.

ప్రాఙాసీనస్స్వాధ్యాయమధీయీతాపాం వా ఏష ఓషధీనాగ్ం
రసో యద్దర్భాస్సరసమేవ బ్రహ్మ కురుతే దక్షిణోత్తరౌ పాణీ* పాదౌ*
కృత్వా సపవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యత ఏతద్వై యజుస్త్రయీం
విద్యాం ప్రత్యేషా వాగేతత్పరమమక్షరం తదేతదృచాఽభ్యుక్త-
మృచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదు-
ర్యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసత
ఇతి త్రీనేవ ప్రాయుఙ్క్తే భూర్భువస్సువరిత్యాహైతద్వై వాచస్సత్యం
యదేవ వాచస్సత్యం తత్ప్రాయుఙ్క్తేఽథ సావిత్రీం గాయత్రీం త్రిర-
న్వాహ పచ్ఛోఽర్ధర్చశోఽనవానగ్ం సవితా శ్రియః ప్రసవితా శ్రి-
యమేవాప్నోత్యథో ప్రజ్ఞాతయైవ ప్రతిపదా ఛన్దాగ్ంసి ప్రతిపద్యతే॥
౧౧॥ ౧౫॥

గ్రామే మనసా స్వాధ్యాయమధీయీత దివా నక్తం వేతి హ
స్మాహ శౌచ ఆహ్నేయ ఉతారణ్యే బల ఉత వాచోత తిష్ఠన్నుత
వ్రజన్నుతాసీన ఉత శయానోఽధీయీతైవ స్వాధ్యాయం తపస్వీ
పుణ్యో భవతి య ఏవం విద్వాన్థ్స్వాధ్యాయమధీతే నమో బ్రహ్మణే
నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే
నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥ ౧౨॥ ౧౬॥

మధ్యన్దినే ప్రబలమధీయీతాసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యో
యద్బ్రాహ్మణస్తస్మాత్తర్హి తేక్ష్ణిష్ఠం తపతి తదేషాఽభ్యుక్తా। చిత్రం

---

* దక్షిణోత్తరౌ పాణీ కృత్వా ఇతి ద్రావిడపాఠః.

దైవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆఽప్రా
ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చేతి స వా
ఏష యజ్ఞస్సద్యః ప్రతాయతే సద్యస్సంతిష్ఠతే తస్య ప్రాక్సాయ-
మవభృథో నమో బ్రహ్మణ ఇతి పరిధానీయాం త్రిరన్వాహాప ఉప-
స్పృశ్యగృహానేతి తతో యత్కించ దదాతి సా దక్షిణా॥ ౧౩॥ ౧౭॥

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య మేఘో హవిర్ధానం విద్యుద-
గ్నిర్వర్షగ్ం హవిస్స్తనయిత్నుర్వషట్కారో యదవస్ఫూర్జతి సో-
నువషట్కారో వాయురాత్మాఽమావాస్యా స్విష్టకృద్య ఏవం వి-
ద్వాన్మేఘే వర్షతి విద్యోతమానే స్తనయత్యవస్ఫూర్జతి పవమానే
వాయావమావాస్యాయాగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే తప ఏవ తత్తప్యతే
తపో హి స్వాధ్యాయ ఇత్యుత్తమం నాకగ్ం రోహత్యుత్తమస్సమా-
నానాం భవతి యావన్తగ్ం హ వా ఇమాం విత్తస్య పూర్ణాం
దదత్స్వర్గం లోకం జయతి తావన్తం లోకం జయతి భూయాగ్ంసం
చాక్షయ్యం చాప పునర్మృత్యుం జయతి బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం
గచ్ఛతి ॥ ౧౪ ॥ ౧౮ ॥

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య ద్వావనధ్యాయౌ యదాత్మాఽ-
శుచిర్యద్దేశ స్సమృద్ధి దైవతాని య ఏవం విద్వాన్మహారాత్ర
ఉషస్యుదితే వ్రజగ్ంస్తిష్ఠన్నాసీనశ్శయానోఽరణ్యే గ్రామే వా
యావత్తరసగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే సర్వాన్లోకాఞ్జయతి సర్వాన్లో-
కాననృణోఽనుసంచరతి తదేషాఽభ్యుక్తా । అనృణా అస్మిన్న-

నృణాః పరస్మిగ్ంస్తృతీయే లోకే అనృణాస్స్యామ । యే దేవ-
యానా ఉత పిత్రియాణాస్సర్వాన్పథో అనృణా ఆక్షీయేమేత్యగ్నిం
వై జాతం పాప్మా జగ్రాహ తం దేవా ఆహుతీభిః పాప్మానమపా-
ఘ్నన్నాహుతీనాం యజ్ఞేన యజ్ఞస్య దక్షిణాభిర్దక్షిణానాం బ్రాహ్మ-
ణేన బ్రాహ్మణస్య ఛన్దోభిశ్ఛన్దసాగ్ం స్వాధ్యాయేనాపహతపాప్మా
స్వాధ్యాయో దేవపవిత్రం వా ఏతత్తం యోఽనూత్సృజత్యభాగో
వాచి భవత్యభాగో నాకే తదేషాఽభ్యుక్తా। యస్తిత్యాజ సఖివిదగ్ం
సఖాయం న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి । యదీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం
శృణోతి న హి ప్రవేద సుకృతస్య పన్థామితి తస్మాథ్స్వాధ్యాయోఽ-
ధ్యేతవ్యో యం యం క్రతుమధీతే తేన తేనాస్యేష్టం భవత్యగ్నే-
ర్వాయోరాదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛతి తదేషాఽభ్యుక్తా । యే
అర్వాఙుత వా పురాణే వేదం విద్వాగ్ంసమభితో వదన్త్యాదిత్య-
మేవ తే పరివదన్తి సర్వే అగ్నిం ద్వితీయం తృతీయం చ హగ్ంస-
మితి యావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసన్తి
తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం
కీర్తయేదేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి॥ ౧౪॥ ౧౯ ॥

రిచ్యత ఇవ వా ఏష ప్రేవ రిచ్యతే యో యాజయతి ప్రతి
వా గృహ్ణాతి యాజయిత్వా ప్రతిగృహ్య వాఽనశ్నన్త్రిస్స్వా-
ధ్యాయం వేదమధీయీత త్రిరాత్రం వా సావిత్రీం గాయత్రీమ-
న్వాతిరేచయతి వరో దక్షిణా వరేణైవ వరగ్ం స్పృణోత్యాత్మా హి
వరః ॥ ౧౫ ॥ ౨౦ ॥

దుహే హ వా ఏష ఛన్దాగ్ంసి యో యాజయతి స యేన యజ్ఞక్రతునా యాజయేత్సోఽరణ్యం పరేత్య శుచౌ దేశే స్వాధ్యాయమేవైనమధీయన్నాసీత తస్యానశనం దీక్షా స్థానముపసద ఆసనగ్ం సుత్యా వాగ్జుహూర్మన ఉపభృద్ధృతిర్ధ్రువా ప్రాణో హవిస్సామాధ్వర్యుస్స వా ఏష యజ్ఞః ప్రాణదక్షిణోఽనన్తదక్షిణస్సమృద్ధతరః ॥ ౧౭॥ ౨౧॥

కతిధాఽవకీర్ణీ ప్రవిశతి చతుర్ధేత్యాహుర్బ్రహ్మవాదినో మరుతః ప్రాణైరిన్ద్రం బలేన బృహస్పతిం బ్రహ్మవర్చసేనాగ్నిమేవేతరేణ సర్వేణ తస్యైతాం ప్రాయశ్చిత్తిం విదాఞ్చకార సుదేవః కాశ్యపో యో బ్రహ్మచార్యవకిరేదమావాస్యాయాగ్ం రాత్ర్యామగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ ద్విరాజ్యస్యోపఘాతం జుహోతి కామావకీర్ణోఽస్మ్యవకీర్ణోఽస్మి కామ కామాయ స్వాహా కామాభిద్రుగ్ధోఽస్మ్యభిద్రుగ్ధోఽస్మి కామకామాయ స్వాహేత్యమృతం వా ఆజ్యమమృతమేవాత్మన్ధత్తే హుత్వా ప్రయతాఞ్జలిః కవాతిర్యఙ్ఙగ్నిమభిమన్త్రయేత సం మా సిఞ్చన్తు మరుతస్సమిన్ద్రస్సం బృహస్పతిః । సం మాఽయమగ్నిస్సిఞ్చత్వాయుషా చ బలేన చాయుష్మన్తం కరోతు మేతి ప్రతి హాస్మై మరుతః ప్రాణాన్దధతి ప్రతీన్ద్రో బలం ప్రతి బృహస్పతిర్బ్రహ్మవర్చసం ప్రత్యగ్నిరితరగ్ం సర్వగ్ం సర్వతనుర్భూత్వా సర్వమాయురేతి త్రిరభిమన్త్రయేత త్రిషత్యా హి దేవా యోఽపూత ఇవ మన్యేత స ఇత్థం జుహుయాదిత్థమభిమన్త్రయేత పునీత ఏవాత్మానమాయురేవాత్మన్ధత్తే వరో దక్షిణా

వరేణైవ వరగ్ం స్పృణోత్యాత్మా హి వరః ॥ ౧౮॥ ౨౨॥

భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే స్వః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే బ్రహ్మ ప్రపద్యే బ్రహ్మకోశం ప్రపద్యేఽమృతం ప్రపద్యేఽమృతకోశం ప్రపద్యే చతుర్జాలం బ్రహ్మకోశం యం మృత్యుర్నావపశ్యతి తం ప్రపద్యే దేవాన్ప్రపద్యే దేవపురం ప్రపద్యే పరీవృతో పరీవృతో బ్రహ్మణా వర్మణాఽహం తేజసా కశ్యపస్య యస్మై నమ స్తచ్ఛిరో ధర్మో మూర్ధానం బ్రహ్మోత్తరా హనుర్యజ్ఞోఽధరా విష్ణుర్ హృదయగ్ం సంవత్సరః ప్రజనన మశ్వినౌ పూర్వపాదావత్రిర్మధ్యం మిత్రావరుణా వపరపాదావగ్నిః పుచ్ఛస్య ప్రథమం కాణ్డం తత ఇన్ద్రస్తతః ప్రజాపతిరభయం చతుర్థగ్ంస వా ఏష దివ్యశ్శాక్వర శ్శిశుమార స్తగ్ంహ య ఏవం వేదాపపునర్మృత్యుం జయతి జయతి స్వర్గం లోకం నాధ్వని ప్రమీయతే* నాగ్నౌ ప్రమీయతే నాప్సు ప్రమీయతే నానపత్యః ప్రమీయతే లఘ్వాన్నో భవతి ధ్రువ స్త్వమసి ధ్రువస్యక్షితమసి త్వం భూతానామధిపతిరసి త్వం భూతానాగ్ం శ్రేష్ఠోఽసి త్వాం భూతాన్యుపపర్యావర్తన్తే నమస్తే నమస్సర్వం తే నమో † నమశ్శిశుకుమారాయ నమః ॥౧౯॥ ౨౩॥

††నమః ప్రాచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివస-

---

*నాప్సు ప్రమీయతే నాగ్నౌ ప్రమీయతే ఇతి ద్రావిడపాఠః.

†నమస్తే నమస్సర్వం తే నమః. ఇత్యేతావదేవ ద్రావిడపాఠః.

†† నమః ప్రాచ్యై ఇత్యనువాకో ద్రావిడపాఠే నపఠితః.

న్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో దక్షిణాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమః ప్రతీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఉదీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఊర్ధ్వాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమోఽధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యే-తాభ్యశ్చ నమో నమోఽవాన్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏత-స్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయోర్మధ్యే యే వసన్తి తే మే ప్రసన్నాత్మానశ్చిరం జీవితం వర్ధయన్తి నమో గఙ్గాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయో-ర్మునిభ్యశ్చ నమః ॥ ౨౦ ॥

సహోరతాగ్ంస్తి యద్దేవాస్సత్రదశ యదదీవ్యన్నక్షద్రశా-యుష్టే చతుస్త్రిగ్ంశద్దేవనరాయ షడ్విగ్ంశతిర్వాతరశనా హ కూశ్మాణ్డైరజా హ పశ్చ బ్రహ్మ యజ్ఞేన గ్రామే మధ్యన్దినే తస్య వై మేఘస్తస్య వై ద్వారిచ్యతే ద్రుహో హ కతిధాఽవకీర్ణీ భూ-ర్నమః ప్రాచ్యై విగ్ంశతిః ॥ ౨౦॥

సహ బ్రహ్మయజ్ఞేన విగ్ంశతిః ॥౨౦॥ నమో బ్రహ్మణ ఇత్యాది శాన్తిః ॥

ఇతి స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణం సంపూర్ణమ్.

మన్త్రబ్రాహ్మణమ్

ఓం నమోఽనుమదన్తు॥ ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః.

నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో మన్త్రపతిభ్యో మా మామృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః పరాదుర్మాహమృషీన్మన్త్రకృతో మన్త్రపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీం వాచముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్యశ్శర్మ మే ద్యౌశ్శర్మ పృథివీ శర్మ విశ్వమిదం జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా అహమిదముపస్తరణముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూనాం భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్యస్తం మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోఽనుమదన్తు॥ ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥ ౧ ॥ ౧॥

---

* ద్రావిడాస్త్విమం పఞ్చమం ప్రపాఠకమాహుః.

యుఞ్జతే మన ఉత యుఞ్జతే ధియః । విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః । వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇత్ । మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః । దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే । అభ్రిరసి నారిరసి । అధ్వరకృద్దేవేభ్యః । ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే ॥ ౧ ॥ ౨ ॥ దేవయన్తస్త్వేమహే । ఉప ప్రయన్తు మరుతస్సుదానవః । ఇన్ద్ర ప్రాశూర్భవా సచా । ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః । ప్ర దేవ్యేతు సూనృతా । అచ్ఛా వీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధసమ్ దేవా యజ్ఞం నయన్తు నః । దేవీ ద్యావా పృథివీ అను మేఽమంసాథామ్ । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః ॥ ౨ ॥ ౩ ॥ ☞ మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । ఇయత్యగ్ర ఆసీః । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । దేవీర్వమ్రీరస్య భూతస్య ప్రథమజా ఋతావరీః । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః ॥ ౩ ॥ ౪ ॥ ☞ మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । ఇన్ద్రస్యౌజోఽసి । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః । మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । అగ్నిజా అసి ప్రజాపతే రేతః । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః ॥ ౪ ॥ ౫ ॥ ☞ మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । ఆయుర్ధేహి ప్రాణం ధేహి । అపానం ధేహి వ్యానం ధేహి । చక్షుర్ధేహి శ్రోత్రం ధేహి । మనో ధేహి వాచం ధేహి । ఆత్మానం ధేహి ప్రతిష్ఠాం ధేహి । మాం ధేహి మయి ధేహి । మధు త్వా మధులా కరోతు । మఖస్య శిరోఽసి ॥ ౫ ॥ ౬ ॥ యజ్ఞస్య పదేస్థః । గాయత్రే-

ణ త్వా ఛన్దసాఽఽకరోమి । త్రైష్టుభేన త్వా ఛన్దసాఽఽకరోమి । జాగతేన త్వా ఛన్దసాఽఽకరోమి । మఖస్య రాస్నాఽసి । అదితిస్తే బిలం గృహ్ణాతు । పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సూర్యస్య హరసా శ్రాయ । మఖోఽసి ॥ ౬ ॥ ౭ ॥
పతేశిరో ఋతావరీర్ ఋధ్యాసమద్య మఖస్య శిరశ్శిరశ్శిరోఽసి నవచ ॥ ౨ ॥

ఇయతి దేవీరస్త్రస్యాజోఽస్యగ్ని జాఅస్యాయుర్ధేహి ప్రాణం పశ్చ॥

వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసి । వరుణస్త్వా ధృతవ్రత ఆధూపయతు । మిత్రావరుణయోర్ధ్రువేణ ధర్మణా । అర్చిషే త్వా । శోచిషే త్వా । జ్యోతిషే త్వా । తపసే త్వా । అభీమం మహినా దివమ్ । మిత్రో బభూవ సప్రథాః । ఉత శ్రవసా పృథివీమ్ ॥ ౭ ॥ ౮ ॥ మిత్రస్య చర్షణీధృతః । శ్రవో దేవస్య సానసిమ్ । ద్యుమ్నం చిత్రశ్రవస్తమమ్ । సిద్ధ్యై త్వా । దేవస్త్వా సవితోద్వపతు । సుపాణిస్స్వఙ్గురిః । సుబాహురుత శక్త్యా । అపద్యమానః పృథివ్యామ్ । ఆశా దిశ ఆపృణ । ఉత్తిష్ఠ బృహన్భవ ॥ ౮ ॥ ౯ ॥ ఊర్ధ్వస్తిష్ఠ ధ్రువస్త్వమ్ । సూర్యస్య త్వా చక్షుషాఽన్వీక్షే । ఋజవే త్వా । సాధవే త్వా । సుక్షిత్యై త్వా భూత్యై త్వా । ఇదమహమముమాముష్యాయణం విశా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామి । గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । త్రైష్టుభేన త్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । జాగతేన త్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । ఛృణత్తు త్వా వాక్ । ఛృణత్తు త్వోర్క్ । ఛృణత్తు త్వా హవిః । ఛృన్ధి వాచమ్ । ఛృన్ధ్యూర్జమ్ । ఛృన్ధి హవిః । దేవపురశ్చరసఘ్యాసం త్వా ॥ ౯ ॥ ౧౦ ॥ పృథివీం భవవాఖ్యచ్చ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి। అగ్నీద్రౌహిణౌ పురోడాశావధిశ్రయ । ప్రతిప్రస్థాతర్విహర । ప్రస్తోతస్సామానిగాయ । యజూగ్‍ంష్యృక్కృగ్‍ం సామభిరాక్కృథం త్వా । విశ్వేదేవా వైరభమంసం పురుస్పృహః । దక్షిణాభిః ప్రతతం పారయిష్ణుమ్ । స్తుభోవహన్తి సుమనస్యమానమ్ । సనోరుచం ధేహ్యహృణీయమానః। భూర్భువస్సువః । ఓమిన్ద్రవన్తః ప్రచరత ॥ ౧౦ ॥ ౧౧ ॥

అహృణీయమానో ద్వేచ ॥ ౪ ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి । యమాయ త్వా మఖాయ త్వా । సూర్యస్య హరసే త్వా । ప్రాణాయ స్వాహా వ్యానాయస్వాహాఽపానాయ స్వాహా । చక్షుషే స్వాహా శ్రోత్రాయస్వాహా । మనసేస్వాహావాచేసరస్వత్యై స్వాహా । దక్షాయస్వాహా క్రతవేస్వాహా । ఓజసే స్వాహా బలాయ స్వాహా । దేవస్త్వాసవితామధ్వానక్తు ॥ ౧౧ ॥ ౧౨ ॥ పృథివీం తపసస్త్రాయస్వ । అర్చిరసి శోచిరసి జ్యోతిరసి తపోసి । సగ్‍ం సీదస్వ మహాగ్‍ంఅసి । శోచస్వ దేవవీతమః । విధూమమగ్నే అరుషంమియేధ్య । సృజ ప్రశస్తదర్శతమ్ । అఞ్జన్తియం ప్రథయన్తో నవిప్రాః । వపావన్తం నాగ్నినాతపన్తః । పితుర్నపుత్రఉపసిప్రేష్ఠః । ఆఘర్మోఅగ్నిమృతయన్నసాదీత్ ॥ ౧౨ ॥ ౧౩ ॥ అనాధృష్యాపురస్తాత్ । అగ్నేరాధిపత్యే । ఆయుర్మేదాః । పుత్రవతీదక్షిణతః । ఇన్ద్రస్యాధిపత్యే । ప్రజాంమేదాః । సుషదా పశ్చాత్ । దేవస్య సవితురాధిపత్యే ।

ప్రాణంమేదాః । ఇశ్రుతిరసి త్రరతః ॥ ౧౩॥ ౧౪ ॥ మిత్రావరుణయోరా-
ధిపత్యే । శ్రోత్రంమేదాః । విధృతిరుపరిష్టాత్ । బృహస్పతేరాధిపత్యే ।
బ్రహ్మమే రాఃక్షత్రంమేదాః । తేజో మేధావర్చో మేధాః । యశో మేధా-
స్తపో మేధాః । మనో మేధాః । మనోరశ్వాసి భూరిపుత్రా । విశ్వాభ్యో
మానాష్ట్రాభ్యః పాహి ॥ ౧౪॥ ౧౫ ॥ సూపసదా మే భూయామామా
హిగ్ంసీః । తప్తోష్వగ్నే అన్తరాగ్ం అమిత్రాన్ । తపాశగ్ంసమరరు-
షఃపరస్య । తపావసాచికిత్తానో అచిత్తాన్ । వితేతిష్ఠన్తామజరా అ-
యాసః । చితస్థపరిచితః । స్వాహామరుద్భిః పరిశ్రయస్వ । మా అసి ।
ప్రమా అసి । ప్రతిమా అసి ॥ ౧౫॥ ౧౬ ॥ సంమా అసి । విమా అసి । ఉన్మా
అసి । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధిరసి । దివంతపసస్త్రాయస్వ । ఆభిర్గీర్భిర్య-
దతోన ఊనమ్ । ఆప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదాస్తోతృభ్యో
మహిగోత్రారుజాసి । భూయిష్ఠభాజో అధతేస్యామ । శుక్రం తే
అన్యద్యజతంతే అన్యత్ ॥ ౧౬ ॥ ౧౭ ॥ విషురూపే అహనీద్యౌరి-
వాసి । విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావః । భద్రా తే పూషన్నిహ
రాతిరస్తు । అర్హన్బిభర్షిసాయకాని ధన్వ । అర్హన్నిష్కంయ-
జతం విశ్వరూపమ్ । అర్హన్నిదం దయసేవిశ్వమబ్భువమ్ । నవా
ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి । గాయత్రమసి । త్రైష్టుభమసి । జాగత-
మసి । మధుమధుమధు ॥ ౧౭ ॥ ౧౮ ॥ అనక్త్వసాద్దీదసు త్రరతః పా-
హిప్రతిమా అసియజతంతే అన్యజ్జాగతమస్యైకం చ ॥ ౫ ॥

దశప్రాచీర్దశభాసిదక్షిణా । దశప్రతీచీర్దశభాస్యుదీచీః ।

దశోర్ధ్వా భాసి సుమనస్యమానః । సనోరుచం ధేహ్య హృణీయమానః । అగ్నిష్ట్వావసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసా సమా రుచితో రోచయ । ఇన్ద్రస్త్వారుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్దసా । సమా రుచితో రోచయ । వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయ ॥ ౧౮ ॥ ద్యుతానస్త్వామారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయ. త్వానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయ । బృహస్పతిస్త్వావిశ్వైర్దేవైరుపరిష్టాద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయ । రోచితస్త్వం దేవఘర్మ దేవేష్వసి । రోచిషీయాహం మనుష్యేషు । సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసి । రుచితోఽహం మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీభూయాసమ్ । రుగసి । రుచంమయిధేహి ॥ ౧౮ ॥ ౨౦ ॥ మయిరుక్ । దశపురస్తాద్రోచసే । దశదక్షిణా । దశప్రత్యఙ్ । దశోదఙ్ । దశోర్ధ్వో భాసి సుమనస్యమానః । సనస్సమ్రాడిషమూర్జం ధేహి । వాజీవాజినేపవస్వ । రోచితో ఘర్మో రుచీయ ॥ ౨౦ ॥ ౨౧ ॥

రోచయ ధేహి నవ చ ॥ ౬ ॥

అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమ్ । ఆచపరాచపథిభిశ్చరన్తమ్ । ససధ్రీచీస్స విషూచీర్వసానః । ఆవరీవర్తిభువనేష్వన్తః । అత్రప్రావీః । మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమాధూచీభ్యామ్ । అనువాం దేవవీతయే । సమగ్నిరగ్నినాగత । సందైవేన సవిత్రా । సగ్ంసూర్యేణరో-

చతే ॥ ౨౧ ॥ ౨౨ ॥ స్వాహా సమగ్నిస్తపసాగత । సందేవేనసవిత్రా ।
సగ్ంసూర్యేణారోచిష్ట । ధర్తా దివో విభాసి రజసః । పృథివ్యా ధ-
ర్తా । ఉరోరన్తరిక్షస్య ధర్తా । ధర్తా దేవో దేవానామ్ । అమర్త్య-
స్తపోజాః । హృదే త్వా । మనసే త్వా । దివే త్వా సూర్యాయ త్వా ॥ ౨౨
౨౩ ॥ ☞ ఊర్ధ్వమిమమధ్వరం కృధి । దివి దేవేషు హోత్రా య-
చ్ఛ । విశ్వాసాం భువాం పతే । విశ్వస్య భువనస్పతే । విశ్వస్య మన-
సస్పతే । విశ్వస్య వచసస్పతే । విశ్వస్య తపసస్పతే । విశ్వస్య బ్రహ్మ-
ణస్పతే । దేవశ్రూస్త్వం దేవ ఘర్మ దేవాన్పాహి । తపోజాం వాచ-
మస్మే నియచ్ఛ దేవాయువమ్ ॥ ౨౩ ॥ ౨౪ ॥ గర్భో దేవానామ్ । పి-
తా మతీనామ్ । పతిః ప్రజానామ్ । మతిః కవీనామ్ । సం దేవో దేవేన
సవిత్రాయతిష్ట । సగ్ంసూర్యేణారుక్త । ఆయుర్దాస్త్వమస్మభ్యం
ఘర్మ వర్చోదా అసి । పితా నోసి పితా నో బోధ । ఆయుర్ధాస్తనూ-
ధాః పయోధాః । వర్చోదా వరివోదా ద్రవిణోదాః ॥ ౨౪ ॥ ౨౫ ॥
అన్తరిక్షప్ర ఉరోర్వరీయాన్ । అశీమహి త్వా మామాహిగ్ంసీః ।
త్వమగ్నే గృహపతిర్విశామసి । విశ్వాసాం మానుషీణామ్ । శతం
పూర్భిర్యవిష్ఠపాహ్యగ్ంహసః । సమేద్ధారగ్ం శతగ్ం హిమాః ।
తం ద్రావిణగ్ం హార్దివానమ్ । ఇహైవ రాతయస్సన్తు । త్వష్టీమతీ
తే సపేయ । సురేతా రేతో దధానా । వీరం విదేయ తవ సందృశి ।
మాఽహగ్ం రాయస్పోషేణ వియోషమ్ ॥ ౨౫ ॥ ౨౬ ॥ రోచ-
త్తైసూర్యాయ త్వా దేవాయువం ద్రవిణోదా దధానా ద్వే చ ॥ ౭ ॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూ-
ష్ణో హస్తాభ్యామాదదే । అదిత్యై రాస్నాఽసి । ఇడ ఏహి । అదిత
ఏహి । సరస్వత్యేహి । అసావేహి । అసావేహి । అసావేహి ॥ ౨౬ ॥
౨౭ ॥ అదిత్యా ఉష్ణీషమసి । వాయురస్యైడః । పూషా త్వోపావ-
సృజతు । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయ । యస్తే స్తనశ్శశయో మయో-
భూః । యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి । యో రత్నధా వసువిద్యస్సు-
దత్రః । సరస్వతి తమిహ ధాతవేకః । ఉస్రఘర్మగ్ం శిగ్ంష । ఉస్ర
ఘర్మం పాహి ॥ ౨౭ ॥ ౨౮ ॥ ఘర్మాయ శిగ్ంష । బృహస్పతిస్త్వోప
సీదతు । దానవస్స్థ పేరవః । విష్వగ్వృతో లోహితేన । అశ్విభ్యాం
పిన్వస్వ । సరస్వత్యై పిన్వస్వ । పూష్ణే పిన్వస్వ । బృహస్పతయే పిన్వస్వ ।
ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వ । ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వ ॥ ౨౮ ॥ ౨౯ ॥ గాయత్రోఽసి ।
త్రైష్టుభోఽసి । జాగతమసి । సహోర్జో భాగేనోప మేహి । ఇన్ద్రా-
శ్వినా మధునస్సారఘస్య । ఘర్మం పాత వసవో యజతా వట్ । స్వాహా
త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమి । మధు హవిరసి ।
సూర్యస్య తపస్తప । ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామి ॥ ౨౯ ॥
౩౦ ॥ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామి । దేవానాం త్వా పితౄణామను-
మతో భర్తుగ్ం శకేయమ్ । తేజోఽసి । తేజోఽనుప్రేహి । దివిస్పృ-
ఙ్మా మా హిగ్ంసీః । అన్తరిక్షస్పృఙ్మా మా హిగ్ంసీః । పృథివిస్పృఙ్మా
మా హిగ్ంసీః । సువరసి సువర్మే యచ్ఛ । దివం యచ్ఛ దివో మా
పాహి ॥ ౩౦ ॥ ౩౧ ॥ ఏహి పాహి పిన్వస్వ గృహ్ణామి నవ చ ॥ ౪ ॥

☞ సముద్రాయత్వా వాతాయస్వాహా । సలిలాయత్వా వాతాయస్వాహా । అనాధృష్యాయత్వా వాతాయస్వాహా । అప్రతిధృష్యాయత్వా వాతాయస్వాహా । అవస్యవత్వా వాతాయస్వాహా । దువస్వతేత్వా వాతాయస్వాహా । శిమిద్వతేత్వా వాతాయస్వాహా । అగ్నయేత్వా వసుమతేస్వాహా । సోమాయత్వా రుద్రవతేస్వాహా । వరుణాయత్వాఽఽదిత్యవతేస్వాహా ॥ ౩౧ ॥ ౩౨ ॥ బృహస్పతయేత్వా విశ్వదేవ్యావతేస్వాహా । సవిత్రేత్వర్భుమతే విభుమతే ప్రభుమతే వాజవతేస్వాహా । యమాయత్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతేస్వాహా । విశ్వా ఆశా దక్షిణసత్ । విశ్వాన్దేవానయాడిహ । స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య । మధోః పిబతమశ్వినా । స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞియాయ । శంయజుర్భిః । అశ్వినా ఘర్మం పాతం హార్దివానమ్ ॥ ౩౨ ॥ ౩౩ ॥ అహర్దివాభిరూతిభిః । అను వాం ద్యావాపృథివీ అమంసాతామ్ । స్వాహేన్ద్రాయ । స్వాహేన్ద్రావట్ । ఘర్మమపాతమశ్వినాహార్దివానమ్ । అహర్దివాభిరూతిభిః । అను వాం ద్యావాపృథివీ అమంసాతామ్ । తం ప్రావ్యం యథావట్ । నమో దివే । నమః పృథివ్యై ॥ ౩౪ ॥ ద్వివిధా ఇమం యజ్ఞమ్ । యజ్ఞమిమం ద్వివిధాః । దివం గచ్ఛ । అన్తరిక్షం గచ్ఛ । పృథివీం గచ్ఛ । పఞ్చప్రదిశో గచ్ఛ । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ । పితౄన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ ॥ ౩౩ ॥ ౩౫ ॥

ఆదిత్యవతేస్వాహా హార్దివానం పృథివ్యా అష్టౌ చ ॥ ౯ ॥

☞ ఇషే పీపిహి । ఊర్జే పీపిహి । బ్రహ్మణే పీపిహి । క్షత్త్రా-
య పీపిహి । అద్భ్యః పీపిహి । ఓషధీభ్యః పీపిహి । వనస్పతిభ్యః పీపి-
హి । ద్యావాపృథివీభ్యాం పీపిహి । సుభూతాయ పీపిహి । బ్రహ్మవ-
ర్చసాయ పీపిహి ।౩౪ ॥ ౩౬ ॥ యజమానాయ పీపిహి । మహ్యం
జ్యైష్ఠ్యాయ పీపిహి । త్విష్యై త్వా । ద్యుమ్నాయ త్వా । ఇన్ద్రి-
యాయ త్వా భూత్యై త్వా । ధర్మాఽసి సుధర్మా మేఽన్యస్మై ।
బ్రహ్మాణి ధారయ । క్షత్త్రాణి ధారయ । విశం ధారయ । నేత్వా వాత-
స్స్కన్దయాత్ ॥ ౩౫ ॥ ౩౭ ॥ ☞ అముష్య త్వా ప్రాణే సాదయామి ।
అమునా సహ నిరర్థం గచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యం చ వయం
ద్విష్మః । పూష్ణే శరసే స్వాహా । గ్రావభ్యస్స్వాహా । ప్రతిరేభ్య-
స్స్వాహా । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా । పితృభ్యో ఘర్మపే-
భ్యస్స్వాహా । రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహా ॥ ౩౬ ॥ ౩౮ ॥
అహర్జ్యోతిః కేతునా జుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా । రాత్రి
ర్జ్యోతిః కేతునా జుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా । అపీప-
రో మాఽహ్నో రాత్రియై మా పాహి । ఏషా తే అగ్నే సమిత్ ।
తయా సమిధ్యస్వ । ఆయుర్మే దాః । వర్చసా మాంజీః । అపీపరో
మా రాత్రియా అహ్నో మా పాహి ॥ ౩౭ ॥ ౩౯ ॥ ఏషా తే అగ్నే
సమిత్ । తయా సమిధ్యస్వ । ఆయుర్మే దాః । వర్చసా మాంజీః ।
అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా । సూర్యో జ్యోతిర్జ్యోతిస్సూర్య-
స్స్వాహా । భూస్స్వాహా । హుతగ్ం హవిః । మధు హవిః । ఇన్ద్రత-

మేఽగ్నే । పితా నోఽసి మా మా హిగ్ంసీః । అశ్యామ తే దేవ ఘర్మ ।
మధుమతో వాజవతః పితుమతః । అఙ్గిరస్వతః స్వధావినః । అశీమ-
హి త్వా మా మా హిగ్ంసీః । స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మిభ్యః ।
స్వాహా త్వా నక్షత్రేభ్యః ॥ ౩౮ ॥ ౪౦ ॥

బ్రహ్మవర్చసాయ పిపిహి స్కన్దయాద్రుద్రాయ రుద్రహో-
త్రే స్వాహాఽహాన్నే మా పాహ్యగ్నే స స్వచ ॥ ౧౦ ॥

ఘర్మ యా తే దివి శుక్ । యా గాయత్రే ఛన్దసి । యా బ్రా-
హ్మణే । యా హవిర్ధానే । తాం త ఏతేనావయజే స్వాహా । ఘర్మ
యా తేఽన్తరిక్షే శుక్ । యా త్రైష్టుభే ఛన్దసి । యా రాజన్యే ।
యాఽగ్నీధ్రే । తాం త ఏతేనావయజే స్వాహా ॥ ౩౯ ॥ ౪౦ ॥ ☞ ఘ-
ర్మ యా తే పృథివ్యాగ్ం శుక్ । యా జాగతే ఛన్దసి । యా వైశ్యే ।
యా సదసి । తాం త ఏతేనావయజే స్వాహా । అను నోఽద్యానుమతిః ।
అన్విదనుమతే త్వమ్ । దివస్త్వా పరస్పాయాః । అన్తరిక్షస్య తనువః
పాహి । పృథివ్యాస్త్వా ధర్మణా ॥ ౪౦ ॥ ౪౨ ॥ వయమనుక్రామా-
మ సువితాయ నవ్యసే । బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయాః । క్షత్రస్య తను-
వః పాహి । విశస్త్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామ సువితాయ న-
వ్యసే । ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయై । చక్షుష స్తనువః పాహి । శ్రోత్ర-
స్య త్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామ సువితాయ నవ్యసే । వల్గురసి
శంయుధాయాః ॥ ౪౧ ॥ ౪౩ ॥ శిశుర్జనధాయాః । శం చ వక్షి
పరి చ వక్షి । చతుస్స్రక్తిర్నాభిర్ఋతస్య । సదో విశ్వాయుశ్శర్మస-

ప్రథాః । అప ద్వేషో అప హ్వరః । అన్యద్వ్రతస్య సశ్చిమ । ఘర్మైత-
త్తేఽన్నమేతత్పురీషమ్ । తేన వర్ధస్వ చాచ ప్యాయయస్వ । వర్ధి-
షీమహి చ వయమ్ । ఆ చ ప్యాసిషీమహి ॥ ౪౨ ॥ ౪౪ ॥ రన్తి-
ర్నామాసి దివ్యో గన్ధర్వః । తస్య తే పద్వద్ధవిర్ధానమ్ । అగ్నిర-
ధ్యక్షాః । రుద్రోఽధిపతిః । సమహమాయుషా । సం ప్రాణేన ।
సం వర్చసా । సం పయసా । సం గౌపత్యేన । సగ్ం రాయస్పోషేణ ॥
౪౩ ॥ ౪౫ ॥ వ్యసౌ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యం చ వయం ద్విష్మః ।
అచిక్రదద్వృషా హరిః । మహాన్మిత్రో న దర్శతః । సగ్ం సూర్యే-
ణ రోచతే । చిదసి సముద్రయోనిః । ఇన్దుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా ।
హిరణ్యపక్షశ్శకునో భురణ్యుః । మహాన్థ్సధస్థే ధ్రువ ఆనిషత్తః ॥ ౪౪ ॥
౪౬ ॥ నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః । విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధ-
ర్వమ్ । ఆపో దదృశుషీః । తదృతేనా వ్యాయన్ । తదన్వవైత్ ।
ఇన్ద్రో రారహాణ ఆసామ్ । పరి సూర్యస్య పరిధీగ్ంరపశ్యత్ । విశ్వా
వసురభి తన్నో గృణాతు । దివ్యో గన్ధర్వో రజసో విమానః । యద్వా
ఘా సత్యముత యన్న విద్మ ॥ ౪౫ ॥ ౪౭ ॥ ధియో హిన్వానో ధియ
ఇన్నో అవ్యాత్ । సస్నిమవిన్దచ్చరణే నదీనామ్ । అపావృణోద్దురో
అశ్మవ్రజానామ్ । ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతాని వోచత్ । ఇన్ద్రో
దక్షం పరిజానాదహీనమ్ । ఏతత్త్వం దేవఘర్మ దేవో దేవానుపాగాః ।
ఇదమహం మనుష్యో మనుష్యాన్ । సోమపీథానుమేహి । సహ ప్రజయా
సహ రాయస్పోషేణ । సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్తు ॥ ౪౬ ॥

దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుః । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యం చ వయం
ద్విష్మః । ఉద్వయం తమసస్పరి । ఉదుత్యం చిత్రమ్ । ఇమమూ-
షుత్యమస్మభ్యగ్ం సనిమ్ । గాయత్రం నవీయాగ్ంసమ్ । అగ్నే
దేవేషు ప్రవోచః ॥ ౪౬ ॥ ౪౯ ॥

యాఽగ్నిర్ధ్రీ తాంతప్తేనావయజైస్వాహా ధర్మణా శం-
యుధాయాః ప్యాసిషీమహిమాపోషేణ సమత్తోవిస్మస త్వష్టాచ ॥ ౧౧ ॥

మహీనాం పయోఽసి విహితం దేవత్రా । జ్యోతిర్భాఅసివ-
నస్పతీనామోషధీనాగ్ంరసః । వాజినం త్వా వాజినోఽవనయామః ।
ఊర్ధ్వం మనస్సువర్గమ్ ॥ ౪౭ ॥ ౫౦ ॥ ౧౨ ॥

అస్కాన్ద్యౌః పృథివీమ్ । అస్కానృషభో యువాగాః ! స్క-
న్నేమా విశ్వా భువనా । స్కన్నో యజ్ఞః ప్రజనయతు । అస్కానజని
ప్రాజని । ఆస్కన్నాజ్జాయతే వృషా । స్కన్నాత్ప్రజనిషీమహి ॥౪౮॥
౫౧ ॥ ౧౩ ॥

యాపురస్తాద్విద్యుదాపతత్ । తాంతప్తే నావయజైస్వాహా ।
యాదక్షిణతః । యాపశ్చాత్ । యోత్తరతః । యోపరిష్టాద్విద్యు-
దాపతత్ । తాంతప్తే నావయజైస్వాహా ॥ ౪౯ ॥ ౫౨ ॥ ౧౪ ॥

ప్రాణాయస్వాహా వ్యానాయస్వాహాఽపానాయస్వాహా । చ-
క్షుషేస్వాహా శ్రోత్రాయస్వాహా । మనసేస్వాహా వాచేసరస్వత్యై
స్వాహా ॥ ౫౦ ॥ ౫౩ ॥ ౧౫ ॥

పూష్ణేస్వాహా పూష్ణేశరసేస్వాహా । పూష్ణేప్రపథ్యాయ

స్వాహా పూష్ణే నష్టనిధిపాయ స్వాహా । పూష్ణేఽఘృణయే స్వాహా పూష్ణేఽనష్టాయ స్వాహా। పూష్ణే సాకేతాయ స్వాహా ॥౫౧॥౫౪॥౧౬॥

ఉదస్యరీశుష్మాద్భానుర్నార్తబిభర్తి । భారంపృథివీనభూమ । ప్రశుక్రైతు దేవీమనీషా । అస్మథ్సుతష్టో రథో న వాజీ । అర్వన్తపక్తే మహిమానమస్యతి । తేనసూర్యమధారయన్న్ । తేనసూర్యమరోచయన్న్ । ఘర్మశ్శిరస్తదయమగ్నిః । పురీషమసి సంప్రియం ప్రజయాపశుభిర్భువత్ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీ ॥ ౫౨ ॥ ౫౫ ॥ ౧౭ ॥

యాస్తే అగ్న ఆర్ద్రాయోనయో యాః కులాయినీః । యే తే అగ్న ఇన్దవో యా ఉ నాభయః । యాస్తే అగ్నే తనువ ఊర్జో నామ । తాభిస్త్వముభయీభిస్సంవిదానః । ప్రజాభిరగ్నే ద్రవిణేహసీద । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౫౩ ॥ ౫౬ ॥ ౧౮ ॥

అగ్నిరసి వైశ్వానరోసి । సంవథ్సరోసి పరివథ్సరోసి । ఇదావథ్సరోసీదువథ్సరోసి । ఇద్వథ్సరోసి వథ్సరోసి । తస్య తే వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః ॥ ౫౪ ॥ అపరపక్షాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । తస్య తే మాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ కల్పన్తామ్ । ఋతవస్తే కల్పన్తామ్ । సంవథ్సరస్తే కల్పతామ్ । అహోరాత్రాణి తే కల్పన్తామ్ । ఏతిప్రేతివీతిసమిత్యుదితి । ప్రజాపతిస్త్వా

సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౫౪ ॥ ౫౮ ॥ ౧౯ ॥

భూర్భువస్సువః । ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే । ఊర్ధ్వో నః పాహ్యగ్ంహసః । విధుం దద్రాణగ్ం సమనే బహూనామ్ । యువానగ్ం సన్తం పలితో జగార । దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్వాఽద్యా మమార స హ్యస్సమాన । యదృతే చిదభిశ్రిషః । పురా జర్తృభ్య ఆతృదః । సన్ధాతా సన్ధిం మఘవా పురూవసుః ॥ ౫౫ ॥ ౫౯ ॥ నిష్కర్తా విహ్రుతం పునః । పునరూర్జా సహ రయ్యా । మా నో ఘర్మ వ్యథితో వివ్యధో నః । మా నః పరమధరం మా రజో నైః । మో ష్వస్మాగ్ంస్తమస్యన్తరాధాః । మా రుద్రియాసో అభిగుర్వృధానః । మా నః క్రతుభిర్హీడితేభిరస్మాన్ । ద్విషాసునీతే మా పరా దాః । మా నో రుద్రో నిరృతిర్మా నో అస్తా । మా ద్యావాపృథివీ హీడిషాతామ్ ॥ ౫౬ ॥ ౬౦ ॥ ఉప నో మిత్రావరుణావిహావతమ్ । అన్వాదీధ్యాథామిహ నస్సఖాయా । ఆదిత్యానాం ప్రసితిర్హేతిః । ఉగ్రా శతాపాష్ఠా ఘవిషా పరి ణో వృణక్తు । ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి । త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాసి । ఉద్వయం తమసస్పరి । ఉదు త్యం చిత్రమ్ । వయస్సుపర్ణాః ॥ ౫౭ ॥ ౬౧ ॥

పురూవసుర్హీడిషాతాగ్ం సుపర్ణాః ॥ ౨౦ ॥

భూర్భువస్సువః । మయి త్యదిన్ద్రియం మహత్ । మయి దక్షో మయి క్రతుః । మయి ధాయి సువీర్యమ్ । త్రిశుగ్ఘర్మో విభాతు మే । ఆకూత్యా మనసా సహ । విరాజా జ్యోతిషా సహ । యజ్ఞస్య పయసా సహ ।

బ్రహ్మణా తేజసాసహ । క్షత్త్రేణయశసాసహ । సత్త్యేనతపసాసహ। తస్యదోహమశీమహి । తస్యసుమ్నమశీమహి । తస్యభక్షమశీమహి। తస్యత ఇన్ద్రిప్రీతస్యమధుమతః । ఉపహూతస్యోపహూతో భక్ష - యామి ॥ ౫౮ ॥ ౬౨ ॥ యశసాసహషట్చ ॥ ౨౧ ॥

యాస్తేఅగ్నే ఘోరాస్తనువః । క్షుచ్చతృష్ణాచ । అస్ను - క్చానాహుతిశ్చ । అశనయాచ పిపాసాచ । సేదిశ్చామతిశ్చ । ఏతా స్తేఅగ్నే ఘోరాస్తనువః । తాభిరముంగచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః ॥౫౯ ॥ ౬౩ ॥ ౨౨ ॥

స్నిక్చస్నీహితిశ్చ స్నిహితిశ్చ । ఉష్ణాచ శీతాచ । ఉగ్రాచ భీమాచ । సదామ్నీ సేదిరనిరా । ఏతాస్తే అగ్నే ఘోరాస్తనువః । తాభిరముంగచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచ వయంద్విష్మః ॥ ౬౦ ॥ ౬౪ ॥ ౨౩ ॥

ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయగ్ంశ్చ । నిలిమ్పశ్చ విలిమ్పశ్చ విక్షిపః ॥ ౬౧ ॥ ౬౫ ॥ ౨౪ ॥

ఉగ్రశ్చ ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయగ్ంశ్చ । సహా- సహ్వాగ్ంశ్చ సహమానశ్చ సహస్వాగ్ంశ్చ సహీయాగ్ంశ్చ । ఏత్యప్రేత్యవిక్షిపః ॥ ౬౨ ॥ ౬౬ ॥ ౨౫ ॥

అహోరాత్రైర్వోదీరయతామ్ । అర్ధమాసాస్త్వోదీంజ - యన్తు । మాసాస్త్వాశ్రపయన్తు । ఋతవస్త్వాపచన్తు । సంవథ్సర - స్త్వాహన్త్వసౌ ॥ ౬౩ ॥ ౬౭ ॥ ౨౬ ॥

ఖట్ఫడ్జహి । * ఛిన్ధిభిన్ధిహన్ధికట్ । ఇతి వాచః క్రూరాణి ॥ ౬౪ ॥ ౬౫ ॥ ౨౭ ॥

విగా ఇన్ద్ర విచరన్ స్పాశయస్వ । స్వపన్తమిన్ద్ర పశుమన్తమిచ్ఛ । వజ్రేణాముం బోధయ దుర్విదత్రమ్ । స్వపతో ఽస్య ప్రహర భోజ-నేభ్యః ॥ అగ్నే అగ్నినా సంవదస్వ । మృత్యో మృత్యునా సంవదస్వ । నమస్తే అస్తు భగవః । సకృత్తే అగ్నే నమః । ద్విస్తే నమః । త్రిస్తే నమః । చతుస్తే నమః । పఞ్చకృత్వస్తే నమః । దశకృత్వస్తే నమః । శతకృ-త్వస్తే నమః । ఆసహస్రకృత్వస్తే నమః । అపరిమితకృత్వస్తే నమః । నమస్తే అస్తు మామాహింసీః ॥ ౬౬ ॥ ౬౯ ॥

త్రిస్తే నమస్స్వపత ॥ ౨౮ ॥

అసృఙ్ముఖో రుధిరేణావ్యక్తః । యమస్య దూతః శ్వపాద్విధా-వసి । గృధ్రస్సుపర్ణః కుణపం నిషేవసే । యమస్య దూతః ప్రహితో భవస్య చోభయోః ॥ ౬౬ ॥ ౭౦ ॥ ౨౯ ॥

యద్యేతద్వృకసో భూత్వా । వాగ్దేవ్యభిరాయసి । ద్విషన్తం మేఽభిరాయ । తం మృత్యో మృత్యవే నయ । స ఆర్త్యాఽఽర్తిమా-ర్చ్ఛతు ॥ ౬౮ ॥ ౭౧ ॥ ౩౦ ॥

యమీషితో యదివా స్వకామీ । భయేడకో వదతి వాచమే-తామ్ । తామిన్ద్రాగ్నీ బ్రహ్మణా సంవిదానౌ । శివామస్మభ్యం కృణుతం గృహేషు ॥ ౬౫ ॥ ౭౨ ॥ ౩౧ ॥

---

* ఛిన్ధిభిన్ధిహన్ధి । కడితి వాచః క్రూరాణి । ఇతి ద్రావిడాః పఠన్తి.

దీర్ఘముఖి దుర్హణు । మాస్మ దక్షిణతో వదః । యది దక్షిణతో వదాద్ద్విషన్తం మేఽవబాధాసై ॥ ౧౯ ॥ ౨౩ ॥ ౩౨ ॥

ఇత్థాదులూక ఆపప్తత్ । హిరణ్యాక్షో అయోముఖః । రక్షసాం దూత ఆగతః । తమితో నాశయాగ్నే ॥ ౨౦ ॥ ౨౪ ॥ ౩౩ ॥

యదేతద్భూతాన్యన్వావిశ్య । దైవీం వాచం వదసి । ద్విషతో నః పరావద । తాన్మృత్యో మృత్యవే నయ । త ఆర్త్యాఽఽర్తిమార్ఛన్తు । అగ్నినాఽగ్నిః సంవదతామ్ ॥ ౨౧ ॥ ౨౫ ॥ ౩౪ ॥

ప్రసార్య సక్థ్యౌ పతసి । సవ్యమక్షి నిపేపిచ । మేహాకస్య చనామమత్ ॥ ౨౨ ॥ ౨౬ ॥ ౩౫ ॥

అత్రిణా త్వా క్రిమే హన్మి । కణ్వేన జమదగ్నినా । విశ్వావసోర్బ్రహ్మణా హతః । క్రిమీణాగ్ం రాజా । అప్యేషాగ్ం స్థపతిర్హతః । అథో మాతాఽథో పితా । అథో స్థూరా అథో క్షుద్రాః । అథో కృష్ణా అథో శ్వేతాః । అథో ఆశాతికా హతాః । శ్వేతాభిస్సహ సర్వే హతాః ॥ ౨౩ ॥ ౨౭ ॥ ౩౬ ॥

ఆహరావద్య । శృతస్య హవిషో యథా । తత్సత్యమ్ । యదముం యమస్య జమ్భయోః । ఆదధామి తథా హి తత్ । ఖణ్ఫణ్మ్రసి ॥ ౨౪ ॥ ౨౮ ॥ ౩౭ ॥

బ్రహ్మణా త్వా శపామి । బ్రహ్మణస్త్వా శపథేన శపామి । ఘోరేణ త్వా భృగూణాం చక్షుషా ప్రేక్షే । రౌద్రేణ త్వాఽఙ్గిరసాం మనసా ధ్యాయామి । అఘస్య త్వా ధారయా విధ్యామి । అధరో మత్ప-

ద్యస్వాహా ॥ ౭౫ ॥ ౭౯ ॥ ౩౦ ॥

ఉత్తుద శిమిజావరి । తల్పేజే తల్ప ఉత్తుద । గిరీగ్ం అను ప్ర-
వేశయ । మరీచీరుపసంనుద । యావదితః పురస్తాదుదయాతి సూర్యః ।
తావదితోఽముం నాశయ । యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి । యం చ వయం ద్విష్మః ।
౭౬ ॥ ౮౦ ॥ ౩౯ ॥

భూర్భువస్సువో భూర్భువస్సువో భూర్భువస్సువః । భువో ద్ధా-
యి భువోద్ధాయి భువోద్ధాయి । నృమ్ణాయి నృమ్ణం నృమ్ణాయి నృ-
మ్ణం నృమ్ణాయి నృమ్ణమ్ । నిధాయో వాయి నిధాయో వా యి నిధా-
యో వాయి । *ఏ అస్మే అస్మే । సువర్ణ జ్యోతీః ॥ ౭౭ ॥ ౮౧ ॥ ౪౦ ॥

పృథివీ సమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే ।
తామహగ్ం సమిన్ధే । సా మా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రి-
యా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ం స్వాహా ॥ అ-
న్తరిక్షగ్ం సమిత్ ॥ ౭౮ ॥ ౮౨ ॥ తాం వాయుస్సమిన్ధే । సా వా-
యుగ్ం సమిన్ధే ॥ తామహగ్ం సమిన్ధే । సా మా సమిద్ధా । ఆయు-
షా తేజసా । వర్చసా శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నా-
ద్యేన సమిన్తాగ్ం స్వాహా । ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమిన్ధే ॥
౭౯ ॥ ౮౩ ॥ సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సా
మా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవ-
ర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ం స్వాహా । ప్రాజాపత్యా మే సమిదసి

---

* ఏ అస్మే । అస్మే సువర్ణ జ్యోతీః । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా మేఽసి స్వాహా । అగ్నే వ్రతపతే
వ్రతం చరిష్యామి ॥ ౮౦ ॥ ౮౪ ॥ తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ ।
వాయో వ్రతపత ఆదిత్య వ్రతపతే । వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతం చరి-
ష్యామి । తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ । ద్యౌస్సమిత్ । తా-
మాదిత్యస్సమిన్ధే । సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే ।
సామా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా ॥ ౮౧ ॥ ౮౫ ॥ వర్చసా శ్రియా ।
యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ం స్వాహా । అన్తరిక్షగ్ం
సమిత్ । తాం వాయుస్సమిన్ధే । సా వాయుగ్ం సమిన్ధే । తామహ-
గ్ం సమిన్ధే । సామా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా ॥
౮౨ ॥ ౮౬ ॥ ☞ యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తా-
గ్ం స్వాహా । పృథివీ సమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే ।
తామహగ్ం సమిన్ధే । సామా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రి-
యా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ౮౭ ॥ ☞ అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ం
స్వాహా । ప్రాజాపత్యా మే సమిదసి సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా
మేఽసి స్వాహా । ఆదిత్య వ్రతపతే వ్రతమచారిషమ్ । తదశకం తన్మేరా-
ధి । వాయో వ్రతపతేఽగ్నే వ్రతపతే । వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతమ-
చారిషమ్ । తదశకం తన్మే రాధి ॥ ౮౩ ॥ ౮౮ ॥

సమిధస్సమిన్ధే వ్రతం చరిష్యామ్యాయుషా తేజసా వర్చసా శ్రియా
యశసా బ్రహ్మవర్చసే నాష్టౌ చ ॥ ౪౧ ॥

శంనో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శం నస్తపతు సూర్యః ।

అహోనిశం భవన్తునశ్శగ్ం రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్ । శముషాన్నో వ్యు-
చ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతునః । శివానశ్శన్తమాభవ సుమృడీకా
సరస్వతి । మాతే వ్యోమసందృశి । ఇడాయైవాస్త్వసి వాస్తుమద్వా-
స్తుమన్తోభూయాస్మ మావాస్తోశ్ఛిథ్స్మహ్యవాస్తుస్సభూయాద్యోఽ-
స్మాన్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః । ప్రతిష్ఠాఽసి ప్రతిష్ఠావన్తోభూ-
యాస్మ మాప్రతిష్ఠాయాశ్ఛిథ్స్మహ్యప్రతిష్ఠస్సభూయాద్యోఽస్మా-
న్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః । ఆవాత వాహి భేషజం వివాత వాహి
యద్రపః । త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే । ద్వా-
విమౌ వాతౌ వాత ఆసిన్ధోరాపరావతః ॥ ౮౮ ॥ ౮౯ ॥ దక్షంమే
అన్య ఆవాతు పరాన్యోవాతు యద్రపః । యదదో వాత తే గృ-
హేఽమృతస్యనిధిర్హితః । తతోనో దేహిజీవసే తతోనో ధేహి
భేషజమ్ । తతోనో మహ ఆవహ వాత ఆవాతు భేషజమ్ । శంభూర్మ-
యోభూర్నో హృదే ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ । ఇన్ద్రస్యగృహోఽసి
తంత్వాప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః । సహయన్మే అస్తి తేన । భూఃప్రప-
ద్యే భువఃప్రపద్యే సువఃప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం
ప్రపద్యేఽనార్తాం దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్ర-
జాపతేర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మప్రపద్యే ఓం ప్రపద్యే । అన్తరిక్షం మ ఉ-
ర్వన్తరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చ యయా వాతస్స్వస్త్యా స్వస్తి-
మాన్తయా స్వస్త్యా స్వస్తిమానసాని । ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా
పాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మయి మేధాం మయి ప్రజాం

మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇ-
న్ద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రా-
జో దధాతు ॥ ౧౫ ॥ ౯౦ ॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరి పాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వి-
నా సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిస్సిన్ధుః పృ-
థివీ ఉత ద్యౌః । కయా నశ్చిత్ర ఆ భువదూతీ సదావృధస్సఖా ।
కయా శచిష్ఠయా వృతా । కస్త్వా సత్యో మదానాం మꣳహిష్ఠో మ-
త్సదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు । అభీ షు ణస్సఖీనామవితా జరితృ-
ణామ్ । శతం భవాస్యూతిభిః । వయస్సుపర్ణా ఉప సేదురిన్ద్రం ప్రి-
యమేధా ఋషయో నాధమానాః । అప ధ్వాన్తమూర్ణుహి పూ-
ర్ధి చక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేఽవ బద్ధాన్ ॥ ౧౬ ॥ ౯౧ ॥ శం నో
దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే । శం యోరభి స్రవన్తు నః । ఈశా-
నా వార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్ । అపో యాచామి భేషజమ్ ।
సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్తు దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽ-
స్మాన్ ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః । ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తా న ఊర్జే
దధాతన । మహే రణాయ చక్షసే । యో వశ్శివతమో రసస్తస్య భా-
జయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరం గమామ వో యస్య
క్షయాయ జిన్వథ ॥ ౧౭ ॥ ౯౨ ॥ ఆపో జనయథా చ నః । పృథివీ
శాన్తా సాఽగ్నినా శాన్తా సా మే శాన్తా శుచꣳ శమయతు । అన్తరి-
క్షꣳ శాన్తం తద్వాయునా శాన్తం తన్మే శాన్తꣳ శుచꣳ శమ-
యతు । ద్యౌశ్శాన్తా సాఽఽదిత్యేన శాన్తా సా మే శాన్తా శుచꣳ శమ-

యతు । పృథివీ శాన్తిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తిర్ద్యౌశ్శాన్తిర్దిశశ్శాన్తిర-
వాన్తరదిశాశ్శాన్తిరగ్నిశ్శాన్తిర్వాయుశ్శాన్తిరాదిత్యశ్శాన్తిశ్చ-
న్ద్రమాశ్శాన్తిర్నక్షత్రాణి శాన్తిరాపశ్శాన్తిరోషధయశ్శాన్తి-
ర్వనస్పతయశ్శాన్తిర్గౌశ్శాన్తిరజా శాన్తిరశ్వశ్శాన్తిః పురుషశ్శాన్తి-
ర్బ్రహ్మ శాన్తిర్బ్రాహ్మణాశ్శాన్తిశ్శాన్తిరేవ శాన్తిశ్శాన్తిర్మే అస్తు
శాన్తిః । తయాఽహగ్ం శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్యం ద్విపదే
చతుష్పదే చ శాన్తిం కరోమి శాన్తిర్మే అస్తు శాన్తిః । ఏహ శ్రీశ్చ
హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని
మోత్తిష్ఠన్తమనూత్తిష్ఠన్తు మా మాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ
తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మా మా హాసి-
షుః । ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య
శుష్మేణోదస్థామమృతాగ్ం అను । తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తా-
చ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నన్దా-
మ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ం శృ-
ణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శతమజీతాస్స్యామ శరద-
శ్శతం జ్యోక్చ సూర్యం దృశే । య ఉదగాన్మహతోఽర్ణవాద్వి-
భ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాథ్సమా వృషభో లోహితాక్షస్సూర్యో
విపశ్చిన్మనసా పునాతు । బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ ఆణీస్థో బ్రహ్మణ
ఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీ ధారితమేనేన మహ-
దన్తరిక్షం దివం దాధార పృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేద తద-

హంధారయాణి మాయద్వేదోఽధిప్రసత్ । మెధామపీ షే. మావి-
శతాగ్ం సమీచీ భూరస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వమాయుర-
యాణి సర్వమాయురయాణి । ఆభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యా-
యయహరివో వర్ధమానః । యదాస్తోతృభ్యో మహిగోత్రా రుజాసి
భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ । బ్రహ్మప్రావాదిష్మ తన్నో మాహా-
సీత్ । ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥౨౨॥ ౯౩ ॥

సర్వాః శాన్తాతు బద్ధాఙ్గిన్యథద్యశేసత్తచ ॥ ౪౨ ॥

నమో యుఞ్జన్తి వృష్ణో అశ్వస్య బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ బ్రహ్మన్ప్ర
చరిష్యామో హోతః ప్రాచీ కస్యాం గోపాం దేవస్య సముద్రాయై షే
పీపిహి ఘర్మ యా తే మహీనాం చత్వార్యస్థాని యాపురస్తాత్స-
త్తసప్త్రిప్రాణాయ త్రీణి పూష్ణే చత్వార్యన్యద్యస్యైకాదశ యాస్తేన-
ప్తాగ్నిదుర్గదస్నిదై కానస్ త్రింశతి భ్యురూర్ధ్వస్త్రింశద్యూభ్యస్మ-
యిషోడశ యాస్తై ఘోరాణవ స్నికాచ్చష్టౌధు నిశ్చద్వే ఉగ్రశ్చ
త్రీణ్యహోరాత్రే షణ్ణ త్రిణి పినాన్స్తదశాస్యన్మఖశ్చత్వారి
యదేతద్వృకసః షణ్ణ్చ యదీషిగశ్చత్వారి దీర్ఘముఖి త్రీణిత్వాచ్చ-
త్వారి యదేతద్భూభతాని షట్ప్రిసార్యత్రీణ్యత్రిణా దశాహరావద్య
బ్రహ్మణా షట్ థిషత్వుదాష్ట భూషట్పృథివ్యష్టషష్టిశ్శంసస్త-
పష్టాచ్చద్వాచత్వారిగ్ంశత్ ॥ ౪౨ ॥

యుఞ్జన్తె బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామో ఽపశ్యం గోపాగ్ం సముద్రా-
య వయు మనుక్రామామ పూష్ణే ఘర్మశ్చ యదేతద్భూభతానితచ్చ-

కేయమష్టాశీతిః ॥ ౮౮ ॥

నమోవాచే బ్రహ్మప్రవర్గ్యేణ మయిరుగన్తరిక్షేణ ఘర్మ-
యా తెద్దివిశుగస్తాన్ద్వ్యాః పృథివీను పనో మిత్రావరుణా యద్దేత-
ద్వ్రుక్సో భూర్భువస్సువర్ద్యుభిస్త్రినవతిః ॥ ౯౩ ॥ ఇత్యపి పాఠః.

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

ఇతి మన్త్రబ్రాహ్మణమ్

సమాప్తమ్.

పెద్ద బ్రాహ్మణమ్

ద్రావిడాస్త్వమం అష్టమం ప్రపాఠక మాహుః.

ఓమ్॥ శంనస్తన్నో మాహాసీత్ । ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥
హరిః ఓమ్ ॥ దేవావై సత్రమాసత । ఋద్ధిపరిమితం యశస్కా-
మాః । తేఽబ్రువన్ । యన్నః ప్రథమం యశఋచ్ఛాత్ । సర్వే-
షాంనస్తథ్సహాసదితి । తేషాంకురుక్షేత్రం వేదిరాసీత్ । తస్యై
ఖాణ్డవోదక్షిణార్ధఆసీత్ । తూర్ఘ్నముత్తరార్ధః । పరీణజ్జఘనా-
ర్ధః । మరవ ఉత్కరః ॥ ౧ ॥ తేషాం మఖం వైష్ణవం యశ ఆర్ఛత్ ।
తంన్యకామయత । తేనాపాక్రామత్ । తందేవా అన్వాయన్

యశోఽవరురుత్సమానానాం । తస్యాన్యాగతస్య । సవ్యాద్ధనురజాయ - త । దక్షిణాదిషవః । తస్మాదిషుధన్వం పుణ్యజన్మ । యజ్ఞ జన్మా హి ॥ ౨ ॥ తమేకగ్ంసన్తమ్ । బహవో నాభ్యధృష్ణువన్ । తస్మా- దేకమిషుధన్వినమ్ । బహవో నిషు ధన్వా నాభిధృష్ణువన్తి । సోఽస్మ - యత । ఏకంమాసన్తం బహవో నాభ్యధర్షిషురితి । తస్య సిష్మి - యాణస్య తేజోఽపాక్రామత్ । తద్దేవా ఓషధీష్వన్యమృజుః । తే శ్యామాకా అభవన్ । స్మయాకా వై నామైతే ॥ ౩ ॥ తత్స్మయా - కానాగ్ం స్మయాకత్వమ్ । తస్మాద్దీక్షితేనాపిగృహ్య స్మేతవ్యమ్ । తే- జసో ధృత్యై । స ధనుః ప్రతిష్కభ్యాతిష్ఠత్ । తా ఉపదీకా అబ్రు - వన్వరం వృణామహై । అథవ ఇమగ్ం రన్ధయామ । యత్ర క్వ చ ఖనామ । తదపోఽభితృణదామేతి । తస్మాదుపదీకా యత్ర క్వ చ ఖన - న్తి । తదపోఽభితృన్దన్తి ॥ ౪ ॥ వారేవృతగ్గ్ం హ్యాసామ్ । తస్య జ్యా - మప్యాదన్ । తస్య ధనుర్విప్రవమాణగ్ం శిర ఉదవర్తయత్ । త- ద్ద్యావాపృథివీ అనుప్రావర్తత । యత్ప్రావర్తత । తత్ప్రవర్గ్యస్య ప్రవర్గ్యత్వమ్ । యద్ఘ్రాం ౪ ఇత్యపతత్ । తద్ఘర్మస్య ఘర్మ - త్వమ్ । మహతో వీర్యమపప్తదితి । తన్మహావీరస్య మహావీరత్వ - మ్ ॥ ౫ ॥ యదస్యాస్సమభరన్ । తత్సమ్రాజ్ఞః సమ్రాట్త్వ - మ్ । తగ్గ్ం స్తృతం దేవతాస్త్రేధా వ్యగృహ్ణత । అగ్నిః ప్రాతస్స - వనమ్ । ఇన్ద్రో మాధ్యన్దినగ్ం సవనమ్ । విశ్వే దేవాస్తృతీయసవ - నమ్ । తేనాపశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । నాశిషోఽవారున్ధత ।

నసువర్గం లోకమభ్యజయన్న్ । తేదేవా అశ్వినావబ్రువన్న్ ॥ ౬ ॥
భిషజౌ వైస్థః । ఇదంయజ్ఞస్య శిరఃప్రతిధత్తమితి । తావబ్రూతాం
వరం వృణావహై । గ్రహఏవనావత్రాపిగృహ్యతామితి । తాభ్యా-
మేతమాశ్వినమగృహ్ణన్న్ । తావేతద్యజ్ఞస్య శిరఃప్రత్యధత్తామ్ ।
యత్రాప్వర్గ్యః । తేనసశీర్ష్ణాయజ్ఞేన యజమానాః । అవాశిషోఽరు-
న్ధత । అభిసువర్గం లోకమజయన్న్ । యత్ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి ।
యజ్ఞస్యైవ తచ్ఛిరఃప్రతిదధాతి । తేనసశీర్ష్ణా యజ్ఞేనయజమానః ।
అవాశిషోరున్ధే । అభిసువర్గం లోకంజయతి । తస్మాదేష ఆశ్వినప్ర-
వయాఇవ । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౭ ॥ ఉత్కరోహ్యతేత్పృన్దన్తి మహావీ-
రత్వమబ్రువన్నజయన్తస్పచ ॥ ౧ ॥

సావిత్రం జుహోతి ప్రసూత్యై । చతుర్గృహీతేనజు-
హోతి । చతుష్పాదఃపశవః । పశూనేవావరున్ధే । చతస్రోదిశః ।
దిక్ష్వేవప్రతితిష్ఠతి । ఛన్దాంసి దేవేభ్యోపాక్రామన్న్ । నవోభా-
గాని హవ్యం వక్ష్యామ ఇతి । తేభ్య ఏతచ్చతుర్గృహీతమధార-
యన్న్ । పురోనువాక్యాయై యాజ్యాయై ॥ ౮ ॥ దేవతాయైవష-
ట్కారాయ । యచ్చతుర్గృహీతం జుహోతి । ఛన్దాంస్యేవ
తత్ప్రీణాతి । తాన్యస్యప్రీతాని దేవేభ్యోహవ్యం వహన్తి । బ్రహ్మవా-
దినోవదన్తి । హోతవ్యం దీక్షితస్య గృహా ౩ ఇనహోతవ్యా ౩-
మితి । హవిర్వైదీక్షితః । యజ్జుహుయాత్ । హవిష్కృతం యజ-

మానసమగ్నౌ ప్రదధ్యాత్ । యన్న జుహుయాత్ ॥ ౯ ॥ యజ్ఞపరు-
రన్తరియాత్ । యజురేవవదేత్ । సహావిష్కృతం యజమానమగ్నౌ
ప్రదధాతి । సయజ్ఞపరురన్తరేతి । గాయత్రీఛన్దాగ్ంస్యత్యమన్యత ।
తస్యైవషట్కారోఽభ్యయ్య శిరోఽచ్ఛినత్ । తస్యైద్వేధారసః ప-
రాఽపతత్ । పృథివీమర్ధః ప్రావిశత్ । పశూనర్ధః । యః పృథివీం ప్రా-
విశత్ ॥ ౧౦ ॥ సఖదిరోఽభవత్ । యః పశూన్ । సోఽజామ్ ।
యత్ఖాదిర్యభ్రిర్భవతి । ఛన్దసామేవరసేన యజ్ఞస్యశిరస్సమ్భరతి । య-
దౌదుమ్బరీ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జైవయజ్ఞస్యశిరస్సమ్భరతి ।
యద్వైణవీ । తేజో వై వేణుః ॥ ౧౧ ॥ తేజసైవ యజ్ఞస్య శిరస్స-
మ్భరతి । యద్వైకఙ్కతీ । భాఏవావరున్ధే । దేవస్య త్వా సవితుః
ప్రసవఇత్యభ్రిమాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యా-
హ । అశ్వినౌహి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యామి-
త్యాహయత్యై । వజ్రఇవవాఏషా । యదభ్రిః । అభ్రిరసి నారిరసీత్యా
హ శాన్త్యై ॥ ౧౨ ॥ అధ్వరకృద్దేవేభ్యఇత్యాహ । యజ్ఞో వా అధ్వ-
రః । యజ్ఞకృద్దేవేభ్యఇతి వావైతదాహ । ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతఇత్యా-
హ । బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛైతి । ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిరి-
త్యాహ । ప్రైత్యైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛైతి । ప్రదేవ్యేతు సూనృతే-
త్యాహ । యజ్ఞో వై సూనృతా । అచ్ఛావీరం నర్యంపఙ్క్తిరాధసమి-
త్యాహ ॥ ౧౩ ॥ పాఙ్క్తో హి యజ్ఞః । దేవా యజ్ఞం నయన్తు నఇ-

త్యాహ । దైవా నైవయజ్ఞనియః కురుతే । దేవీద్యావాపృథివీఅను మే మగ్ంసాథామిత్యాహ । ఆభ్యామేవా న మత్ యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి । ఋధ్యాసమద్య మఖస్యశిరఇత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । ఋధ్యాసమద్య యజ్ఞస్య శిరఇతి వావై తదాహ । మఖాయ త్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణ ఇత్యాహ । నిర్దిశ్యైవైనద్ధరతి ॥ ౧౪ ॥ త్రిర్హరతి । త్రయఇమేలోకాః । ఏభ్యఏవలోకేభ్యోయజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి । తూష్ణీంచతుర్థగ్ం హరతి । అపరిమితాదేవ యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి । మృత్ఖనాదగ్రేహరతి । తస్మాన్మృత్ఖనః కరుణ్యతమః । ఇయత్యగ్రఆసీరిత్యాహ । అస్యామేవాఛమ్బట్కారం యజ్ఞస్యశిరస్సమ్భరతి । ఊర్జంవా ఏతగ్ం రసం పృథివ్యా ఉపదీకాఉద్దిహన్తి ॥ ౧౫ ॥ యద్వల్మీకమ్ । యద్వల్మీకవపాసంభారో భవతి । ఊర్జమేవరసం పృథివ్యాఅవరున్ధే । అథో శ్రోత్రమేవ । శ్రోత్రగ్ంహ్యేతత్పృథివ్యాః । యద్వల్మీకః । అబధిరో భవతి । యఏవం వేద । ఇన్ద్రోవృత్రాయ వజ్రముదయచ్ఛత్ । సయత్రయత్రపరాక్రమత ॥ ౧౬ ॥ తన్నాధ్రియత । సపూతీక స్తమ్బే పరాక్రమత । సోఽద్ధ్రియత । సోఽబ్రవీత్ । ఊతింవై మేధా ఇతి । తదూతీకానామూతీకత్వమ్ । యదూతీకాభవన్తి । యజ్ఞాయైవోతిం దధతి । అగ్నిజా అసిప్రజాపతేరేతఇత్యాహ । యఏవరసఃపశూన్ప్రావిశత్ ॥ ౧౭ ॥ తమేవావరున్ధే పఞ్చైతే సంభారాభవన్తి । పాఙ్క్తోయజ్ఞః । యావానేవయజ్ఞః ।

తస్య శిరస్సమ్భరతి । యద్గ్రామ్యాణాం పశూనాం చర్మణా సమ్భ-
రేత్ । గ్రామ్యాన్పశూఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ । కృష్ణాజినేన సమ్భరతి । ఆ-
రణ్యానేవ పశూఞ్ఛుచాఽర్పయతి । తస్మాత్సమావత్పశూనాం ప్రజా-
యమానానామ్ ॥ ౧౭ ॥ ఆరణ్యాః పశవః కనీయాగ్ంసః । శుచా
హ్యృతాః । లోమతస్సమ్భరతి । ఇతో హ్యస్య మేధ్యమ్ । పరిగృ-
హ్యయన్తి । రక్షసామపహత్యై । బహవో హరన్తి । అపచితమేవా-
స్మిన్దధతి । ఉద్ధతే సికతోపోప్తే పరిశ్రితే నిదధతి శాన్త్యై । మదన్తీ-
భిరుపసృజతి ॥ ౧౮ ॥ ☞ తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి । మధు త్వా మధు-
లా కరోత్విత్యాహ । బ్రహ్మణైవాస్మిన్తేజో దధాతి । యద్గ్రామ్యాణాం-
పాత్రాణాం కపాలైస్సగ్ంసృజేత్ । గ్రామ్యాణి పాత్రాణి శుచాఽ-
ర్పయేత్ । అర్మకపాలైస్సగ్ంసృజతి । ఏతాని వా అనుపజీవనీ-
యాని । తాన్యేవ శుచాఽర్పయతి । శర్కరాభిస్సగ్ంసృజతి ధృత్యై ।
అథో శన్త్వాయ । అజలోమైస్సగ్ంసృజతి । ఏషా వా అగ్నేః ప్రియా
తనూః । యదజా । ప్రియయైవైనం తనువా సగ్ంసృజతి । అథో
తేజసా । కృష్ణాజినస్య లోమభిస్సగ్ంసృజతి । యజ్ఞో వై కృష్ణాజిన-
మ్ । యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్ం సగ్ంసృజతి ॥ ౨౦ ॥ యాజ్యాయైనజు-
హుయాదవిశద్వేణుశ్యాన్త్స్యపజ్జేరాధసమిత్యాహ హరతి దహన్తి
పరాక్రమతా విశత్ప్రజాయమానానాగ్ంసృజతి శన్త్వాయాష్టౌ చ ॥ ౨౧ ॥

పరిశ్రితే కరోతి । బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై । నక్తముద్వా-

న్నభిప్రాణ్యాత్ । యత్కుర్వన్నభిప్రాణ్యాత్ । ప్రాణాఞ్ఛుచార్పయేత్ । అపహాయప్రాణితి । ప్రాణానాం గోపీథాయ । న ప్రవర్గ్యం చాదిత్యంచాన్తరేయాత్ । యదన్తరేయాత్ । దుశ్చర్మాస్యాత్ ॥ ౨౧ ॥ ☞ తస్మాన్నాన్తరాయ్యమ్ । ఆత్మనో గోపీథాయ । వేణునా కరోతి । తేజో వై వేణుః । తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమర్ధయతి । మఖస్యశిరోసీత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । తస్యైతచ్ఛిరః । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౨౨ ॥ ☞ తస్మాదేవమాహ । యజ్ఞస్య పదేస్థ ఇత్యాహ । యజ్ఞస్య హ్యేతే పదే । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసా కరోమీత్యాహ । ఛన్దోభిరేవైనం కరోతి । త్ర్యుద్ధింకరోతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏషాం లోకానామాప్త్యై । ఛన్దోభిః కరోతి ॥ ౨౩ ॥ వీర్యం వై ఛన్దాగ్ంసి । వీర్యేణైవైనం కరోతి । యజుషా బిలం కరోతి వ్యావృత్త్యై । ఇయన్తం కరోతి । ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన సంమితమ్ । ఇయన్తం కరోతి । యజ్ఞపరుషా సంమితమ్ । ఇయన్తం కరోతి । ఏతావద్వై పురుషే వీర్యమ్ । వీర్యసంమితమ్ ॥ ౨౪ ॥ ☞ అపరిమితం కరోతి । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై । పరిగ్రీవం కరోతి ధృత్యై । సూర్యస్య హరసా శ్రాయేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । అశ్వశకేన ధూపయతి । ప్రాజాపత్యో వా అశ్వస్సయోనిత్వాయ । వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో వృషాఽశ్వః । తస్య ఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్ ॥ ౨౫ ॥ ☞ ఛన్దోభిరేవైనం ధూపయతి । అర్చిషే త్వా శోచిషే త్వేత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి ।

వారుణో౽భీద్ధః । మైత్రియోపైతి శాన్త్యై । సిద్ధ్యై త్వేత్యాహ । య-
థాయజురేవైతత్ । దేవస్త్వా సవితోద్వపత్విత్యాహ । సవితృప్ర-
సూత ఏవైనం బ్రహ్మణా దేవతాభిరుద్వపతి । అపద్యమానః పృథివ్యా-
మాశా దిశ ఆపృణేత్యాహ ॥ ౨౬ ॥ తస్మాదగ్నిః సర్వా దిశో౽నువి-
భాతి । ఉత్తిష్ఠ బృహన్భవోర్ధ్వస్తిష్ఠ ధ్రువస్త్వమిత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై ।
ఈశ్వరో వా ఏషో౽న్ధో భవితోః । యః ప్రవర్గ్యమన్వీక్షతే । సూర్య-
స్య త్వా చక్షుషా౽న్వీక్ష ఇత్యాహ । చక్షుషో గోపీథాయ । ఋజ-
వే త్వా సాధవే త్వా సుక్షిత్యై త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । ఇయం
వా ఋజుః । అన్తరిక్షగ్ం సాధు । అసౌ సుక్షితిః ॥ ౨౭ ॥ దిశో భూతిః ।
ఇమానేవాస్మై లోకాన్కల్పయతి । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । ఇదమహమ-
ముమాముష్యాయణం విశా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామీత్యా-
హ । విశైవైనం పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహతి । విశేతి రాజ-
న్యస్య బ్రూయాత్ । విశైవైనం పర్యూహతి । పశుభిరితి వైశ్యస్య ।
పశుభిరేవైనం పర్యూహతి । అసుర్యం పాత్రమనాచ్ఛృణ్ణమ్ ॥ ౨౮ ॥
ఆచ్ఛృణత్తి । దేవత్రాకః । అజక్షీరేణాచ్ఛృణత్తి । పరమం వా ఏ-
తత్పయః । యదజక్షీరమ్ । పరమేణైవైనం పయసా౽౽చ్ఛృణత్తి ।
యజుషా వ్యావృత్త్యై । ఛన్దోభిరాచ్ఛృణత్తి । ఛన్దోభిర్వా ఏష
క్రియతే । ఛన్దోభిరేవ ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్తి । ఛృన్ధి వాచమి-
త్యాహ । వాచమేవావరున్ధే । ఛృన్ధ్యూర్జమిత్యాహ । ఊర్జమేవా-
వరున్ధే । ఛృన్ధి హవిరిత్యాహ । హవిరేవాకః । దేవపురశ్చరసఘ్న్యా-

సంత్వేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ ॥ ౨౮ ॥ స్యాద్యత్ర్యైవర్గ్య ।
శ్ఛన్దోభిః కరోతి వీర్యసంమితం ఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్న్రణేత్యాహానుత్క్షితి-
రనాచ్ఛృణ్ణాం ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్త్వష్టాచ ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామో హోతర్ఘర్మ మభిష్టుహీత్యాహ ।
ఏష వా ఏతర్హి బృహస్పతిః । యద్బ్రహ్మా । తస్మాదేవ ప్రతిప్రోచ్య ప్ర-
చరతి । ఆత్మనోఽనార్త్యై । యమాయ త్వా మఖాయ త్వేత్యాహ ।
ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం సమర్ధయతి । మదన్తీ-
భిః ప్రోక్షతి । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి ॥ ౩౦ ॥ ☛ అభిపూర్వం ప్రో-
క్షతి । అభిపూర్వమేవాస్మిన్తేజో దధాతి । త్రిః ప్రోక్షతి । త్ర్యావృద్ధి
యజ్ఞః । అథో మేధ్యత్వాయ । హోతాఽన్వాహ । రక్షసామప ।
హత్యై । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । త్రిష్టుభస్సతీర్గా-
యత్రీరివాన్వాహ ॥ ౩౧ ॥ ☛ గాయత్రో హి ప్రాణః । ప్రాణ-
మేవ యజమానే దధాతి । సన్తతమన్వాహ । ప్రాణానామన్నాద్య-
స్య సన్తత్యై । అథో రక్షసామపహత్యై । యత్పరిమితా అనుబ్రూయా-
త్ । పరిమితమవరున్ధీత । అపరిమితా అన్వాహ । అపరిమితస్యా-
వరుద్ధ్యై । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ॥ ౩౨ ॥ యత్ప్రవర్గ్యః । ఊ-
ర్ఙ్ముఞ్జాః । యన్మౌఞ్జో వేదో భవతి । ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిరస్సమ-
ర్ధయతి । ప్రాణాహుతీర్జుహోతి । ప్రాణానేవ యజమానే దధాతి ।
సప్త జుహోతి । సప్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః । ప్రాణానేవాస్మిన్ద-
ధాతి । దేవస్త్వా సవితా మధ్వానక్త్విత్యాహ ॥ ౩౩ ॥ ☛ తే-

జస్మై వైనమనక్తి । పృథివీం తపస్త్రాయస్వేతి హిరణ్యముపాస్యతి ।
అస్యా అనతిదాహాయ । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అ-
గ్నిస్సర్వా దేవతాః । ప్రలవానాదీప్యోపాస్యతి । దేవతాస్వేవ య-
జ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । అప్రతిశీర్ణాగ్రం భవతి । ఏతద్బర్హి-
హ్యేషః ॥ ౩౪ ॥ అర్చిరసి శోచిరసీత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్బ్రహ్మ-
వర్చసం దధాతి । సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసీత్యాహ । మహాన్
హ్యేషః । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ఏతే వావ తమృత్విజః । యే దర్-
శపూర్ణమాసయోః । అథ కథా హోతా యజమానాయాశిషా-
శాస్త ఇతి । పురస్తాదాశీః ఖలు వా అన్యో యజ్ఞః । ఉపరిష్టాదాశీరన్యః ॥
౩౫ ॥ అనాధృష్టా పురస్తాదితి యదేతాని యజూగ్ంష్యాహ । శీ-
ర్షత ఏవ యజ్ఞస్య యజమాన ఆశిషోఽవరున్ధే । ఆయుః పురస్తాదా-
హ । ప్రజాం దక్షిణతః । ప్రాణం పశ్చాత్ । శ్రోత్రముత్తరతః । వి-
ధృతిముపరిష్టాత్ । ప్రాణానేవాస్మై సమీచో దధాతి । ఈశ్వరో వా
ఏష దిశోఽనూన్మదితోః । యం దిశోఽను వ్యాస్థాపయన్తి ॥ ౩౬ ॥
మనోరశ్వాఽసి భూరిపుత్రేతి భూమిమభిమృశతి । ఇయం వై మనోరశ్వా
భూరిపుత్రా । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠత్యనున్మాదాయ । సూపసదా మే
భూయా మా మా హిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై । చిత స్థ పరిచిత
ఇత్యాహ । అపచితిమేవాస్మిన్దధాతి । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । య-
త్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తస్య మరుతో రశ్మ-
యః ॥ ౩౭ ॥ స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వేత్యాహ । అముమేవా-

దిత్యాగ్ం రశ్మిభిః పర్యూహతి । తస్మాదసా వాదిత్యోఽముష్మి౯ల్లోకేర-
శ్మిభిః పర్యూఢః । తస్మాద్రాజానో విశాపర్యూఢః । తస్మాద్గ్రామణీస్సజా-
తైః పర్యూఢః । అగ్నేస్సృష్టస్యయతః । వికఙ్కతం భా ఆర్ఛత్ ।
యద్వైకఙ్కతాః పరిధయో భవన్తి । భా ఏవావరున్ధే । ద్వాదశ భవ-
న్తి ॥ ౩౮ ॥ ☞ ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరమేవావరు-
న్ధే । అస్తి త్రయోదశో మాస ఇత్యాహుః । యత్త్రయోదశః పరిధి-
ర్భవతి । తేనైవ త్రయోదశం మాసమవరున్ధే । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధి-
రసీత్యాహ వ్యావృత్త్యై । దివం తపసస్త్రాయస్వేత్యుపరిష్టాద్ధిరణ్యమ-
ధినిదధాతి । అముష్యా అనతిదాహాయ । అథో ఆభ్యామేవైన ముభ-
యతః పరిగృహ్ణాతి । అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వేత్యాహ ॥ ౩౯ ॥
స్తుత్యైవైనమేతత్ । గాయత్రమసి త్రైష్టుభమసి జాగతమసీతి ధవి-
త్రాణ్యాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనాన్యాదత్తే । మధుమధ్వితి ధూనోతి ।
ప్రాణో వై మధు । ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి । త్రిః పరియన్తి ।
త్రివృద్ధి ప్రాణః । త్రిః పరియన్తి । త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః ॥ ౪౦ ॥ ☞ అథో
రక్షసామపహత్యై । త్రిః పునః పరియన్తి । షట్థ్సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । యో వై ఘర్మస్య ప్రియాం
తనువమాక్రామతి । దుశ్చర్మా వై స భవతి । ఏష హ వా అస్య ప్రి-
యాం తనువమాక్రామతి । యస్త్రిః పరీత్య చతుర్థం పర్యేతి । ఏతాగ్ం
హ వా అస్యాగ్రదేవో రాజనిరాచక్రామ ॥ ౪౧ ॥ తతో వై స దుశ్చ-
ర్మాఽభవత్ । తస్మాత్త్రిః పరీత్య న చతుర్థం పరీయాత్ । ఆత్మనో గో-

పీథాయ । ప్రాణా వై దవిత్రాణి । అవ్యతిషఙ్గం ధూన్వన్తి । ప్రాణానామవ్యతిషఙ్గాయ క్లృప్త్యై । వినిషద్య ధూన్వన్తి । దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । ఊర్ధ్వం ధూన్వన్తి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । సకృత్రో ధూన్వన్తి । తస్మాదయగ్ం సకృత్పవతే ॥ ౪ ౨ ॥ దధాత్రీ వా న్యాహా యజ్ఞస్య హైమవ ఉపరిష్టాదాశీరన్యో వ్యాస్థాపయన్తి రశ్మయో భవన్తి ధన్వేత్యాహా యజ్ఞశ్చ కామసమష్ట్యై ద్వే చ ॥ ౪ ॥

అగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసేత్యాహ । అగ్నిరేవైనం వసుభిః పురస్తాద్రోచయతి గాయత్రేణ ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । ఇన్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్దసేత్యాహ । ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతి త్రైష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసేత్యాహ । వరుణ ఏవైనమాదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా ॥ ౪౩ ॥ ☞ సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్వానుష్టుభేన ఛన్దసేత్యాహ । ద్యుతాన ఏవైనం మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్యానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । బృహస్పతిస్త్వా విశ్వైర్దేవైరుపరిష్టాద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసేత్యాహ । బృహస్పతిరేవైనం విశ్వైర్దే-

వైరుపరిష్టాద్రోచయతి పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచ-యేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తె ॥౪౪॥ రోచితస్త్వం దేవఘర్మ దైవేష్వసీత్యాహ । రోచితో హ్యేష దైవేషు । రోచిషీయాహం మను-ష్యేష్విత్యాహ। రోచత ఏవైష మనుష్యేషు।సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసస్యసీత్యాహ । రుచితో హ్యేష దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ। రుచితోఽహం మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమిత్యాహ। రుచిత ఏవైష మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీభవతి । రుగసి రుచం మయి ధేహి మయిరుగిత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా శాస్తే । తంయద్బ్రైర్యజుర్భిరరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి ప్రబ్రూయాత్ । అరోచుకోఽధ్వర్యుస్స్యాత్ । అరోచుకో యజ-మానః । అథయదేనమేతైర్యజుర్భిరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి ప్రాహ । రోచుకోఽధ్వర్యుర్భవతి । రోచుకో యజమానః ॥౪౫॥

పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా సమారుచితో రోచయే-త్యాహాశిషమేవైతామాశాస్తేఽశాస్తేఽష్టౌచ ॥ ౫ ॥

శిరోవా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । గ్రీవా ఉపసదః । పురస్తాదుపసదాం ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గ్రీవాస్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । త్రిః ప్రవృణక్తి । త్రయఇమేలోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే। షట్ థ్సమ్పద్యన్తె। షడ్వాఋతవః॥ ౪౬ ॥ ఋతుభ్యఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । ద్వాదశకృత్వః ప్రవృ-

ణక్తి । ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరాదేవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । చతుర్విగ్ంశతిస్సమ్పద్యన్తే । చతుర్విగ్ంశతిరర్ధమాసాః । అర్ధమాసేభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । అథో ఖలు । సకృదేవ ప్రవృజ్యః । ఏకగ్ం హి శిరః ॥ ౪౭ ॥ అగ్నిష్టోమే ప్రవృణక్తి । ఏతావాన్వై యజ్ఞః । యావానగ్నిష్టోమః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్రతిదధాతి । నోక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజా వై పశవ ఉక్థాని । యదుక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజాం పశూనస్య నిర్దహేత్ । విశ్వజితి సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్తి ॥ ౪౮ ॥ పృష్ఠాని వా అచ్యుతం చ్యావయన్తి । పృష్ఠైరేవాస్మా అచ్యుతం చ్యావయిత్వాఽవరున్ధే । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । ప్రాణో వై గోపాః । ప్రాణమేవ ప్రజాసు వియాతయతి । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో గోపాః । స హీమాః ప్రజా గోపాయతి । తమేవ ప్రజానాం గోప్తారం కురుతే । అనిపద్యమానమిత్యాహ ॥ ౪౯ ॥ న హ్యేష నిపద్యతే । ఆ చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమిత్యాహ । ఆ చ హ్యేష పరా చ పథిభిశ్చరతి । స సధ్రీచీస్స విషూచీర్వసాన ఇత్యాహ । సధ్రీచీశ్చ హ్యేష విషూచీశ్చ వసానః ప్రజా అభివిపశ్యతి । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తరిత్యాహ । ఆ హ్యేష వరీవర్తి భువనేష్వన్తః । అత్ర ప్రావీర్మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమాధూచీభ్యామిత్యాహ । వాసన్తికావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । సమగ్నిరగ్నినా గత ఇత్యాహ ॥ ౫౦ ॥ ☞ గ్రైష్మావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । సమగ్నిరగ్నినా గత ఇత్యాహ । అగ్నిర్హ్యేవైషోఽ-

గ్నినా సంగచ్ఛతే । స్వాహాసమగ్నిస్తపసా గతేత్యాహ । పూర్వ-
మేవోదితమ్ । ఉత్తరేణాభిగృణాతి । ధర్త్రాదివో విభాసి రజసః
పృథివ్యా ఇత్యాహ । వార్షికావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । హృదే
త్వా మనసే త్వేత్యాహ । శారదావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి ॥ ౧౦ ॥
దివి దేవేషు హోత్రా యచ్ఛేత్యాహ । హోత్రాభిరేవేమాంల్లో-
కాన్థ్సంధధాతి । విశ్వాసాం భువాం పత ఇత్యాహ । హైమన్తికావే-
వాస్మా ఋతూ కల్పయతి । దేవశ్రూస్త్వం దేవఘర్మదేవాన్పాహీ-
త్యాహ । శైశిరావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । తపోజాం వాచమస్మే
నియచ్ఛ దేవాయువమిత్యాహ । యా వై మేధ్యా వాక్ । సా తపోజాః ।
తామేవావరున్ధే ॥ ౧౨ ॥ గర్భో దేవానామిత్యాహ । గర్భో హ్యేష
దేవానామ్ । పితా మతీనామిత్యాహ । ప్రజా వై మతయః । తాసా-
మేష ఏవ పితా । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదేవమాహ । పతిః ప్రజా-
నామిత్యాహ । పతిర్హ్యేష ప్రజానామ్ । మతిః కవీనామిత్యాహ ॥
౧౩ ॥ మతిర్హ్యేష కవీనామ్ । సం దేవో దేవేన సవిత్రా యతిష్ట సగ్ం
సూర్యేణారుక్తేత్యాహ । అముం చైవాదిత్యం ప్రవర్గ్యం చ సగ్ం
శాస్తి । ఆయుర్దాస్త్వమస్మభ్యం ఘర్మవర్చోదా అసీత్యాహ । ఆశి-
షమేవైతామాశాస్తే । పితా నోఽసి పితా నో బోధేత్యాహ । బోధ-
యత్యేవైనమ్ । నవ వై తేఽవకాశా భవన్తి । పత్న్యేవదశమః । నవ
వై పురుషే ప్రాణాః ॥ ౧౪ ॥ ☞ నాభిర్దశమీ । ప్రాణానేవ యజ-
మానే దధాతి । అథో దశాక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరా-

జై వాన్యాద్వ్యమవ రున్ధే । యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛిద్యత । తద్దేవా-
హోత్రాభిః ప్రత్యదధుః । ఋత్విజోఽవేక్షన్తే । ఏతా వై హో-
త్రాః । హోత్రాభిరేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి దధాతి ॥ ౫౫ ॥ రుచి-
తమవేక్షన్తే । రుచితాద్వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత । ప్రజానాగ్ం
సృష్ట్యై । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితాద్వై పర్జన్యో వర్షతి । వర్-
షుకః పర్జన్యో భవతి । సంప్రజా ఏధన్తే । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితంవై
బ్రహ్మవర్చసమ్ । బ్రహ్మవర్చసినో భవన్తి ॥ ౫౬ ॥ అధియన్తోఽ-
వేక్షన్తే । సర్వమాయుర్యన్తి । న పత్న్యవేక్షేత । యత్పత్న్యవేక్షేత ।
ప్రజాయేత । ప్రజాం త్వస్యై నిర్దహేత్ । యన్నావేక్షేత । న ప్రజా-
యేత । నాస్యై ప్రజాం నిర్దహేత్ । తిరస్కృత్య యజుర్వాచయతి ।
ప్రజాయతే । నాస్యై ప్రజాం నిర్దహతి । త్వష్టీమతీ తే సపేయేత్యాహ ।
సప్తాద్ధి ప్రజాః ప్రజాయన్తే ॥ ౫౭ ॥

ఋతవో హి శిరస్సర్వపృష్ఠై ప్రవృణక్త్యనిపద్యమానమి-
త్యాహాగ్ని తేత్యాహ శారదా వై వాస్మాదృతూన్ కల్పయతి రున్ధేకప్లీనా-
మిత్యాహ ప్రాణాః ప్రతిదధాతి భవన్తి వాచయతి చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనామాదత్తే ప్రసూత్యై ।
అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ । అశ్వినౌ హి దేవానామధ్వర్యూ ఆ-
స్తామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యామిత్యాహ యత్యై । ఆదదేఽదిత్యై రా-
స్నాఽసీత్యాహ యజుష్కృత్యై । ఇడ ఏహ్యదిత ఏహి సరస్వత్యే-
హీత్యాహ । ఏతాని వా అస్యై దేవనామాని । దేవనామైరేవైనా-

మాహ్వయతి । అస్నావేహ్యస్నావేహ్యస్నావేహీత్యాహ । ఏతాని వా
అస్త్యై మనుష్యనామాని ॥ ౫౮ ॥ మనుష్యనామైరేవైనామా -
హ్వయతి । షట్థ్సమ్పద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవైనా -
మాహ్వయతి । అదిత్యా ఉష్ణీషమసీత్యాహ । యథాయజురేవై -
తత్ । వాయురస్యైడ ఇత్యాహ । వాయుదేవత్యో వై వత్సః । పూ -
షా త్వోపావసృజత్విత్యాహ । పౌష్ణా వై దేవతయా పశవః ॥ ౫౯ ॥
☞ స్వయైవైనం దేవతయోపావసృజతి । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయే -
త్యాహ । అశ్వినౌ వై దేవానాం భిషజౌ । తాభ్యామేవాస్మై భేషజం
కరోతి । యస్తే స్తనశ్శశయ ఇత్యాహ । స్తౌత్యేవైనామ్ । ఉస్రఘ -
ర్మగ్ం శిగ్ంషోస్రఘర్మం పాహి ఘర్మాయ శిగ్ంష ఇత్యాహ । యథా
బ్రూయాదముష్మై దేహీతి । తాదృగేవ తత్ । బృహస్పతిస్త్వోపసీ -
దత్విత్యాహ ॥ ౬౦ ॥ ☞ బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్ర -
హ్మణైవైనాముప సీదతి । దానవస్స్థ పేరవ ఇత్యాహ । మేధ్యానేవై -
నాన్కరోతి । విష్వగ్వృతో లోహితేనేత్యాహ వ్యావృత్త్యై ।
అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వ పూష్ణే పిన్వస్వ బృహస్ప -
తయే పిన్వస్వేత్యాహ । ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పిన్వతే ।
ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వేన్ద్రాయ పిన్వస్వేత్యాహ । ఇన్ద్రమేవ భాగధేయేన
సమర్ధయతి । ద్విరిన్ద్రాయేత్యాహ ॥ ౬౧ ॥ ☞ తస్మాదిన్ద్రో దేవ -
తానాం భూయిష్ఠభాక్తమః । గాయత్రోఽసి త్రైష్టుభోఽసి జాగతమసీతి
శఫోపయమానాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనానాదత్తే । సహోర్జో -

భాగేనోప మేహీత్యాహ । ఊర్జ ఏవైనం భాగమకః । అశ్వినా వా
ఏతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధతావబ్రూతామ్ । ఆవాభ్యామేవపూర్వా -
భ్యాం వషట్క్రియాతా ఇతి । ఇన్ద్రాశ్వినామధునస్సారఘస్యేత్యాహ ।
అశ్విభ్యామేవపూర్వాభ్యాం వషట్కరోతి । అథోఅశ్వినావేవ భాగ -
ధేయేన సమర్ధయతి ॥ ౬౨ ॥ ఘర్మంపాతవసవో యజతావడిత్యాహ ।
వసూనేవభాగధేయేనసమర్ధయతి । యద్వషట్కుర్యాత్ । యాత -
యామాఽస్య వషట్కారస్స్యాత్ ।యన్నవషట్కుర్యాత్ ।రక్షాగ్ం -
సియజ్ఞగ్ం హన్యుః । వడిత్యాహ । పరోక్షమేవ వషట్కరోతి ।
నాస్యయాతయామావషట్కారోభవతి। నయజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసిఘ్నన్తి॥
౬౩ ॥ స్వాహాత్వాసూర్యస్య రశ్మయేవృష్టివనయే జుహోమీ -
త్యాహ । యో వా అస్యపుణ్యోరశ్మిః । సవృష్టివనిః । తస్మా ఏవైనం
జుహోతి । మధు హవిరసీత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ । సూర్య -
స్య తప స్తపేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । ద్యావాపృథివీభ్యాం
త్వాపరిగృహ్ణామీత్యాహ । ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం పరిగృహ్ణాతి॥
౬౪ ॥ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామీత్యాహ । అన్తరిక్షేణైవైన -
ముపయచ్ఛతి । న వా ఏతం మనుష్యాభర్తుమర్హన్తి । దేవానాం
త్వాపితృణామనుమతో భర్తుగ్ంశకేయమిత్యాహ । దేవైరేవైనం
పితృభిరనుమత ఆదత్తే । వివా ఏనమేతదర్ధయన్తి । యత్పశ్చాత్ప్ర -
వృజ్యపురోజుహ్వతి । తేజోఽసి తేజోఽనుప్రేహీత్యాహ । తేజ ఏవా -
స్మిన్దధాతి । దివిస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీరన్తరిక్షస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీః

పృథివిస్వృజ్యామాహిగ్ం స్విత్వ్యాహాహిగ్ంసాయై ॥ ౬౫ ॥ సు -
వరసిసువర్మేయచ్ఛదివంయచ్ఛదివో మాపాహీత్యాహ । ఆశిష -
మేవై తామాశాస్తే । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । ఆత్మా
వాయుః । ఉద్యత్యవాతనామాన్యాహ । ఆత్మన్నేవయజ్ఞస్య శిరః
ప్రతిదధాతి । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । పఞ్చాహ ॥
౬౬ ॥ పాఙ్క్తోయజ్ఞః । యావానేవయజ్ఞః । తస్య శిరఃప్ర -
తిదధాతి । అగ్నయేత్వావసుమతేస్వాహేత్యాహ । అసౌవాఆది -
త్యోఽగ్నిర్వసుమాన్ । తస్మాఏవైనం జుహోతి । సోమాయత్వా
రుద్రవతేస్వాహేత్యాహ । చన్ద్రమావైసోమోరుద్రవాన్ । తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । వరుణాయత్వాఽఽదిత్యవతేస్వాహేత్యాహ ॥
౬౭ ॥ అప్సువైవరుణ ఆదిత్యవాన్ । తస్మాఏవైనం జుహోతి । బృ -
హస్పతయేత్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహేత్యాహ । బ్రహ్మవైదేవా -
నాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణ ఏవైనం జుహోతి । సవిత్రేత్వర్భు -
మతేవిభుమతే ప్రభుమతే వాజవతే స్వాహేత్యాహ । సంవత్సరో
వై సవితర్భుమాన్విభుమాన్ప్రభుమాన్ వాజవాన్ । తస్మాఏవైనం
జుహోతి । యమాయత్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతేస్వాహేత్యా -
హ । ప్రాణోవైయమోఽఙ్గిరస్వాన్పితృమాన్ ॥ ౬౮ ॥ తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । ఏతాభ్యఏవైనం దేవతాభ్యో జుహోతి ।
దశసంపద్యన్తే । దశాక్షరావిరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజ్యే
వాన్నాద్యమవరున్ధే । రౌహిణాభ్యాంవైదేవాస్సువర్గంలోకమా

యర్ణ్న । తద్రోహిణయో రోహిణత్వమ్ । యద్రోహిణౌ భవతః । రోహిణాభ్యామేవ తద్యజమానస్సువర్గం లోకమేతి । అహర్జ్యోతిః కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా రాత్రిర్జ్యోతిః కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహేత్యాహ । ఆదిత్యమేవ తదముష్మిన్లోకేఽహ్నా పరస్తాద్దాధార । రాత్రియా అవస్తాత్ । తస్మాదసావాదిత్యోఽముష్మిన్లోకేఽహోరాత్రాభ్యాం ధృతః ॥ ౯ ॥

మనుష్యనామాని పశవస్సీదత్విత్యాహేన్ద్రాయేత్యాహార్ధయతి ఘ్నన్తి గృహ్ణాత్యహిగ్ంసాయై పఞ్చాహాదిత్యవతే స్వాహేత్యాహ పితృమానేతి చత్వారి చ ॥ ౭ ॥

విశ్వా ఆశా దక్షిణసదిత్యాహ । విశ్వానేవ దేవాన్ప్రీణాతి । అథో దురిష్ట్యా ఏవైనం పాతి । విశ్వాన్దేవానయాడిహేత్యాహ । విశ్వానేవ దేవాన్భాగధేయేన సమర్ధయతి । స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య మధ్వః పిబతమశ్వినేత్యాహ । అశ్వినావేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞియాయ శం యజుర్భిరిత్యాహ । అభ్యేవైనం ఘారయతి । అథో హవిరేవాకః ॥ ౧౦ ॥ అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హార్దివానమహర్దివాభిరూతిభిరిత్యాహ । అశ్వినావేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । అను వాం ద్యావాపృథివీ మగ్ంసాతామిత్యాహానుమత్యై । స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహేన్ద్రావడిత్యాహ । ఇన్ద్రాయ హి పురోడాశో హూయతే । ఆశ్రావ్యాహ ఘర్మస్య యజేతి । వషట్కృతే జుహోతి । రక్షసామపహత్యై । అనుయజతి సువర్గాకృత్యై ।

ఘర్మమపాతమశ్వినేత్యాహ ॥ ౨౧ ॥ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరే-
ణాభిగృణాతి । అను త్వాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతామిత్యాహా-
నుమత్యై । తంప్రావ్యం యథావణ్ణమోదివే నమఃపృథివ్యా ఇత్యా-
హ । యథాయజుర్వై తత్ । ద్విధాఇమం యజ్ఞం యజ్ఞమిమం
ద్విధాఇత్యాహ । సువర్గమేవైనం లోకం గమయతి । దివంగ-
చ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ పృథివీం గచ్ఛేత్యాహ । ఏష్వేవైనం లోకేషు
ప్రతిష్ఠాపయతి । పఞ్చప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ ॥ ౨౨ ॥ దిక్ష్వేవైనం
ప్రతిష్ఠాపయతి । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ పితౄన్ఘర్మపాన్గచ్ఛేత్యాహ।
ఉభయేష్వేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । యత్పిన్వతే । వర్షుకః పర్జన్యో
భవతి । తస్మాత్పిన్వమానః పుణ్యః । యత్ప్రాఙ్పిన్వతే । తద్దేవానామ్।
యద్దక్షిణా । తత్పితౄణామ్ ॥ ౨౩ ॥ ☞ యత్ప్రత్యక్ । తన్మను-
ష్యాణామ్ । యదుదఙ్ । తద్రుద్రాణామ్ । ప్రాఞ్చముదఞ్చంపిన్వ-
యతి । దేవత్రాకః । అథో ఖలు । సర్వా అనుదిశః పిన్వయతి ।
సర్వాదిశస్సమేధన్తే । అన్తః పరిధిపిన్వయతి ॥ ౨౪ ॥ తేజసోఽస్క-
న్దాయ । ఇషే పీపిహ్యూర్జే పీపిహీత్యాహ । ఇషమేవోర్జం యజ-
మానే దధాతి । యజమానాయ పీపిహీత్యాహ । యజమానాయైవై-
తామాశిషమాశాస్తే । మహ్యం జ్యైష్ఠ్యాయ పీపిహీత్యాహ ।
ఆత్మన ఏవైతామాశిషమాశాస్తే । త్విష్యై త్వా ద్యుమ్నాయ త్వే-
న్ద్రియాయ త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । యథాయజుర్వై తత్ । ధర్మా-
ఽసి సుధర్మామేఽన్యస్మే బ్రహ్మాణి ధారయేత్యాహ ॥ ౨౫ ॥ బ్రహ్మ-

న్నైవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । నేత్త్వావాతస్స్కన్దయాదితి యద్యభిచ-
రేత్ । అముష్యత్వా ప్రాణేసాదయామ్యమునాసహ నిరర్థం గచ్ఛేతి
బ్రూయాద్యం ద్విష్యాత్ । యమేవద్వేష్టి । తేనైనగ్ం సహ నిరర్థం
గమయతి । పూష్ణేశరసే స్వాహేత్యాహ । యా ఏవ దేవతా
హుతభాగాః । తాభ్య ఏవైనం జుహోతి । గ్రావభ్యస్స్వాహే-
త్యాహ । యా ఏవాన్తరిక్షే వాచః ॥ ౭౬ ॥ ☞ తాభ్య ఏవైనం
జుహోతి । ప్రతిరేభ్యస్స్వాహేత్యాహ । ప్రాణా వై దేవాః ప్రతిరాః ।
తేభ్య ఏవైనం జుహోతి । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహేత్యాహ ।
ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం జుహోతి । పితృభ్యోఘర్మపేభ్యస్స్వా-
హేత్యాహ । యేవై యజ్వానః । తేపితరోఘర్మపాః । తేభ్య ఏవైనం
జుహోతి ॥ ౭౭ ॥ రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహేత్యాహ ।
రుద్రమేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । సర్వతస్సమన్తే । సర్వత
ఏవరుద్రం నిరవదయతే । ఉదఞ్చం నిరస్యతి ఏషావై రుద్రస్యదిక్ ।
స్వాయామేవ దిశిరుద్రం నిరవదయతే । అప ఉపస్పృశతి మేధ్య-
త్వాయ । నాన్వీక్షేత । యదన్వీక్షేత ॥ ౭౮ ॥ ☞ చక్షురస్య ప్ర-
మాయుకగ్ం స్యాత్ । తస్మాన్నాన్వీక్ష్యః । అపీపరోమాఽహ్నో
రాత్రియైమాపాహ్యేషా తే అగ్నే సమిత్తయాసమిధ్య స్వాయుర్మే
దావర్చసామాఽఽశీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వర్చో దధాతి । అపీప-
రోమా రాత్రియా అహ్నోమాపాహ్యేషా తే అగ్నే సమిత్తయా
సమిధ్యస్వాయుర్మే దావర్చసామాఽఽశీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వ-

ర్యో దధాతి । అగ్నిర్జ్యోతి ర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా సూర్యో జ్యోతిర్జ్యోతి -
స్సూర్యస్స్వాహేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । బ్రహ్మవాదినో
వదన్తి । హోతవ్యమగ్నిహోత్రా౦ 3 న హోతవ్యా 3 మితి ॥ ౭౯ ॥
యద్యజుషా జుహుయాత్ । అయథాపూర్వమాహుతీ జుహుయాత్ ।
యన్న జుహుయాత్ । అగ్నిః పరాభవేత్ । భూస్స్వాహేత్యేవ
హోతవ్యమ్ । యథాపూర్వమాహుతీ జుహోతి । నాగ్నిః పరా -
భవతి । హుతగ్ం హవిర్మధుహవిరిత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ ।
ఇన్ద్రతమేఽగ్నావిత్యాహ ॥ ౮౦ ॥ ☞ ప్రాణో వా ఇన్ద్రతమోఽ -
గ్నిః । ప్రాణ ఏవైనమిన్ద్రతమేఽగ్నౌ జుహోతి । పితా నోఽసి మా
మా హిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై । అశ్యామ తే దేవ ఘర్మ
మధుమతో వాజవతః పితుమత ఇత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా
శాస్తే । స్వధావినోఽశీమహి త్వా మా మా హిగ్ంసీరిత్యాహాహి -
గ్ంసాయై । తేజసా వా ఏతే వ్యృధ్యన్తే । యే ప్రవర్గ్యేణ చరన్తి ।
ప్రాశ్నన్తి । తేజ ఏవాత్మన్దధతే ॥ ౮౧ ॥ సంవత్సరం న మాగ్ం -
సమశ్నీయాత్ । న రామాముపేయాత్ । న మృన్మయేన పిబేత్ ।
నాస్య రామ ఉచ్ఛిష్టం పిబేత్ । తేజ ఏవ తత్సగ్ంశ్యతి । దేవాసురా -
స్సంయత్తా ఆసన్ । తే దేవా విజయముపయన్తః । విభ్రాజి సౌర్యే
బ్రహ్మ సంన్యదధత । యత్కిఞ్చ దివాకీర్త్యమ్ । తదేతేనైవ వ్రతేనా -
గోపాయత్ । తస్మాదేతద్వ్రతం చార్యమ్ । తేజసో గోపీథాయ । తస్మా -
దేతాని యజూగ్ంషి విభ్రాజస్సౌర్యస్యేత్యాహుః । స్వాహేత్వా

సూర్యస్య రశ్మిభ్యఇతి ప్రాతస్సగ్ంసాదయతి । స్వాహాత్వానక్ష-త్రేభ్యఇతి సాయమ్ । ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం సమర్ధయతి ॥ ౮-౧ ॥

అక్షరశ్వినేత్యాహ ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ పితౄణామన్తఃప-రిధి పిన్వయతి ధారయేత్యాహ వాచో ఘర్మపాస్త్రిభ్య ఏవైనం జుహోత్యన్వీక్షేత హోతవ్యా3మిత్యగ్నావిత్యాహ దధతే గోపాయత్న్వప్తచ ॥ ౮ ॥

ఘర్మయా తేద్దివిశుగితి త్రిస ఆహుతీర్జుహోతి । ఛ-న్దోభిరేవాస్త్రైభ్యో లోకేభ్యశ్శుచమవయజతే । ఇయత్యగ్రేజు-హోతి । అథేయత్యథేయతి । త్రయ ఇమెల్లోకాః । ఏభ్యఏవ లోకేభ్యశ్శుచమవయజతే । అనునోఽద్యానుమతిరిత్యాహానుమ-త్యై । దివస్త్వాపరస్పాయా ఇత్యాహ । దివఏవేమాన్లోకాన్దాధార । బ్రహ్మణస్త్వాపరస్పాయా ఇత్యాహ ॥ ౮౩ ॥ ఏష్వేవలోకేషు ప్రజా దాధార । ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ । ప్రజాస్వేవ ప్రాణా-న్దాధార । శిరోవా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అసౌఖలువా ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తం యద్దక్షిణా ప్రత్యఞ్చముదఞ్చముద్వాస-యేత్ । జిహ్మంయజ్ఞస్య శిరోహరేత్ । ప్రాఞ్చముద్వాసయతి । పురస్తాదేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి ॥ ౮౪ ॥ ☛ ప్రాఞ్చము-ద్వాసయతి । తస్మాదసావాదిత్యః పురస్తాదుదేతి । శఫోపయమానధి-విత్రాణిష్టి ఇత్యన్వవహరన్తి । సాత్మానమేవైనగ్ం సతనుంకరోతి ।

సాత్మాఽముష్మిన్లోకే భవతి । య ఏవం వేద । ఔదుమ్బరాణి భవన్తి ।
ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జమేవావరున్ధే । వత్సాఽఽనావాఽన్విత్యా ॥ ౮౭ ॥
యజ్ఞగ్ంరక్షాగ్ంసి జిఘాగ్ంసన్తి । సామ్నా ప్రస్తోతాఽన్వవైతి ।
సామవై రక్షోహా । రక్షసామపహత్యై । త్రిర్నిధనముపైతి । త్రయ
ఇమేలోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో రక్షాగ్ంస్యపహన్తి । పురుషః
పురుషో నిధనముపైతి । పురుషః పురుషోహి రక్షస్వీ । రక్షసామపహ-
త్యై ॥ ౮౮ ॥ యత్పృథివ్యాముద్వాసయేత్ । పృథివీగ్ంశుచాఽ-
ర్పయేత్ । యదప్సు । అపశ్శుచాఽర్పయేత్ । యదోషధీషు । ఓష-
ధీశ్శుచాఽర్పయేత్ । యద్వనస్పతిషు । వనస్పతీఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ ।
హిరణ్యం నిధాయోద్వాసయతి । అమృతంవై హిరణ్యమ్ ॥ ౮౯ ॥
☞ అమృత ఏవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । వల్గురసి శంయుధాయా
ఇతి త్రిః పరిషిఞ్చన్పర్యేతి । త్రివృద్వా అగ్నిః । యావానేవాగ్నిః ।
తస్యశుచగ్ం శమయతి । త్రిః పునః పర్యేతి । షట్ సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవాస్యశుచగ్ం శమయతి । చతుస్స్రక్తి-
స్త్రిర్నాభిర్ ఋతస్యేత్యాహ ॥ ౯౦ ॥ ఇయంవా ఋతమ్ । తస్యా
ఏష ఏవ నాభిః । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదేవమాహ । సదోవిశ్వాయు-
రిత్యాహ । సదోహీయమ్ । అపద్వేషో అపహ్వరఇత్యాహాభ్రా-
తృవ్యాపనుత్త్యై । ఘర్మైతత్తేఽన్నమేతత్పురీషమితిదధ్నా మధు-
మిశ్రేణ పూరయతి । ఊర్గ్వా అన్నాద్యం దధి । ఊర్జైవైనమ-
న్నాద్యేన సమర్ధయతి ॥ ౯౧ ॥ ☞ అనశనాయుకో భవతి ।
య ఏవం వేద । రన్తిర్నామాసి దివ్యోగన్ధర్వ ఇత్యాహ । రూపమేవా-

వాస్త్వైతన్మహిమానగ్ం రన్తిం బన్ధుతాం వ్యాచష్టే । సమహావమా-
యుషా సంప్రాణేనేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వ్యసో
యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మఇత్యాహ । అభిచారఏవా-
స్యైషః । అచిక్రదద్వృషాహరిరిత్యాహ । వృషా హ్యేషః ॥ ౯౦ ॥
☞ వృషాహరిః । మహాన్మిత్రోనదర్శతఇత్యాహ । స్తౌత్యేవై-
నమేతత్ । చిదసి సముద్రయోనిరిత్యాహ । స్వామేవైనం యో-
నింగమయతి । నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై ।
విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధర్వమిత్యాహ । యద్దేవాస్య క్రియమాణ-
స్యాన్తర్యన్తి । తద్దేవాస్యైతేనాప్యాయయతి । విశ్వావసురభితన్నో
గృణాత్విత్యాహ ॥ ౯౧ ॥ ☞ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరేణా-
భిగృణాతి । ధియోహిన్వానో ధియఇన్నో అవ్యాదిత్యాహ ।
ఋతూనేవాస్మై కల్పయతి । ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతానివోచదిత్యా-
హ । ప్రాణావా అమృతాః । ప్రాణానేవాస్మై కల్పయతి । ఏతత్త్వం
దేవఘర్మ దేవో దేవానుపాగా ఇత్యాహ । దేవో హ్యేషసన్దేవాను-
పైతి । ఇదమహం మనుష్యో మనుష్యానిత్యాహ ॥ ౯౨ ॥ మను-
ష్యోహి । ఏషసన్మనుష్యానుపైతి । ఈశ్వరోవై ప్రవర్గ్యముద్వాస-
యన్ । ప్రజాం పశూన్త్సోమపీథమనూద్వాసస్సోమపీథాను-
మేహి । సహప్రజయాసహరాయస్పోషేణేత్యాహ । ప్రజామేవప-
శూన్త్సోమపీథమాత్మన్ధత్తే । సుమిత్రానఆపఓషధయస్సన్త్విత్యాహ
ఆశిషమేవైతామాశాస్తే। దుర్మిత్రాస్తస్మైభూయాసుర్యోఽస్మా-
న్ద్వేష్టియంచ వయంద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచారఏవాస్యైషః ॥

౯౩ ॥ ప్రవాఏషో౽స్మాల్లోకాచ్చ్యవతే । యః ప్రవర్గ్యముద్వాసయతి । ఉదుత్యం చిత్రమితి సౌరీభ్యామృగ్భ్యాం పునరేత్యగార్హపత్యే జుహోతి । అయంవై లోకో౽గార్హపత్యః । అస్మిన్నేవలోకే ప్రతితిష్ఠతి । అసౌఖలువా ఆదిత్యస్సువర్గో లోకః । యత్సౌరీ భవతః । తేనైవ సువర్గాల్లోకాన్నైతి ॥ ౯౪ ॥

బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ దధాత్యన్విత్య రక్షస్వీ రక్షసామపహత్త్యైవై హిరణ్యమాహార్ధయతి హేయ్యాషగృణాత్వి త్యాహ మనుష్యానిత్యాహాస్యైషో౽ష్టౌ చ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిర్వై దేవాశ్శుక్రం పయో౽దుహ్రన్ । తదేభ్యో౽నవ్యభవత్ । తదగ్నిర్వ్యకరోత్ । తాని శుక్రియాణి సామాన్యభవన్ । తేషాం యో రసో౽త్యక్షరత్ । తాని శుక్రయజూగ్ంష్యభవన్ । శుక్రియాణాంవా ఏతాని శుక్రియాణి । సామపయసంవా ఏతయో రస్యత్ । దేవానామన్యత్పయః । యద్గోః పయః ॥ ౯౫ ॥ తత్సామ్నః పయః । యదజాయై పయః । తద్దేవానాం పయః । తస్మాగ్న్యత్రైతైర్యజుర్భిశ్చరన్తి । తత్పయసాచరన్తి । ప్రజాపతిమేవతద్దేవాన్పయసా౽న్నాద్యేన సమర్ధయన్తి । ఏష హత్త్వై సాక్షాత్ప్రవర్గ్యం భక్షయతి । యస్యైవం విదుషః ప్రవర్గ్యః ప్రవృజ్యతే । ఉత్తరవేద్యాముద్వాసయేత్తేజస్కామస్య । తేజో వా ఉత్తరవేదిః ॥ ౯౬ ॥ తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమర్ధయతి । ఉత్తరవేద్యాముద్వాసయేదన్నకామస్య । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । ముఖముత్తరవేదిః । శీర్ష్ణైవ ముఖగ్ం సందధాత్య-

న్నాద్యాయ । అన్నాద ఏవ భవతి । యత్రఖలువా ఏతముద్వా-
సితం వయాగ్ంసిపర్యాసతే । పరివై తాగ్ం సమాం ప్రజావయాగ్ం-
స్యాసతే ॥ ౯౬ ॥ తస్మాదుత్తరవేద్యామేవోద్వాసయేత్ । ప్రజానాం
గోపీథాయ । పురోవా పశ్చాద్వోద్వాసయేత్ । పురస్తాద్వా ఏత-
జ్జ్యోతిరుదేతి । తత్పశ్చాన్నిమ్రోచతి । స్వామేవైనం యోనిమ-
నూద్వాసయతి । అపాం మధ్య ఉద్వాసయేత్ । అపాంవా ఏతస్మా-
ద్ధ్యాజ్జ్యోతిరజాయత । జ్యోతిః ప్రవర్గ్యః । స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతి-
ష్ఠాపయతి ॥ ౯౭ ॥ యం ద్విష్యాత్ । యత్ర స స్యాత్ । తస్యాం
దిశ్యుద్వాసయేత్ । ఏష వా అగ్నిర్వైశ్వానరః । యత్ప్రవర్గ్యః ।
అగ్నినైవైనం వైశ్వానరేణాభి ప్రవర్తయతి । ఔదుమ్బర్యాగ్ం
శాఖాయా ముద్వాసయేత్ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । అన్నం ప్రాణః ।
శుగ్ఘర్మః ॥ ౯౮ ॥ ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య శుచా ప్రా-
ణమపిదధామీత్యాహ । శుచైవాస్య ప్రాణమపిదధాతి । తాజగా-
ర్తిమార్ఛతి । యత్ర దర్భా ఉపదీకసన్తతాస్స్యుః । తదుద్వాస-
యేద్వృష్టికామస్య । ఏతా వా అపామనూజ్ఝావర్యో నామ । యద్ద-
ర్భాః । అసౌ ఖలువా ఆదిత్య ఇతో వృష్టిముదీరయతి । అసావేవా-
స్మా ఆదిత్యో వృష్టిం నియచ్ఛతి । తా ఆపో నియతా ధన్వనాయన్తి ॥ ౯౯ ॥

గోపయ ఉత్తరవేదిరాసతే స్థాపయతి ఘర్మోయన్తి ॥ ౧౦ ॥

ప్రజాపతిస్సం భ్రియమాణః । సమ్రాట్ సమ్భృతః । ఘ-
ర్మః ప్రవృక్తః । మహావీర ఉద్వాసితః । అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః ।
యత్ప్రవర్గ్యః । స ఏతాని నామాన్యకురుత । య ఏవం వేద । విదు-

రేనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ॥ ౧౦౦ ॥ యో వై వసీయాం-
గ్ంసం యథానామముపచరతి । పుణ్యాత్తిర్ం వై స తస్మై కామయతే ।
పుణ్యామస్మై కామయన్తే । య ఏవం వేద । తస్మాదేవం విద్వాన్ ।
ఘర్మ ఇతి దివాఽఽచక్షీత । సంరాడితి నక్తమ్ । ఏతే వా ఏతస్య ప్రియే
తనువౌ । ఏతే అస్య ప్రియే నామనీ । ప్రియయైవైనం తనువా ॥ ౧౦౧ ॥
ప్రియేణ నామ్నా సమర్ధయతి । కీర్తిరస్య పూర్వా గచ్ఛతి జన-
తామాయతః । గాయత్రీ దేవేభ్యోఽపాక్రామత్ । తాం దేవాః ప్ర-
వర్గ్యేణైవాను వ్యభవన్ । ప్రవర్గ్యేణాప్నువన్ । యచ్చతుర్విగ్ం-
శతిః కృత్వః * ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గాయత్రీమేవ తేనాను విభ-
వతి । గాయత్రీమాప్నోతి । పూర్వాఽస్య జనం యతః కీర్తిర్గచ్ఛతి ।
వైశ్వదేవస్సగ్ంసన్నః ॥ ౧౦౨ ॥ వసవః ప్రవృక్తః । సోమోఽభి-
కీర్యమాణః । ఆశ్వినః పయస్యానీయమానే । మారుతః క్వథన్ ।
పౌష్ణ ఉదన్తః । సారస్వతో విష్యన్దమానః । మైత్రశ్శరో గృహీతః ।
* తేజ ఉద్యతో వాయుః । హ్రియమాణః ప్రజాపతిః । హూయమా-
నో వాగ్ఘుతః ॥ ౧౦౩ ॥ అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః । యత్ప్రవర్గ్యః
స ఏతాని నామాన్యకురుత । య ఏవం వేద । విదురేనం నామ్నా ।
బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । యన్మృన్మయ మాహుతిం నాశ్ను తేఽథ ।

---

* 'శతిః కృత్వః' ఇతి కేచిత్.

* తేజ ఉద్యతః । వాయుర్హ్రియమాణః । ప్రజాపతిర్హూయ-
మానః । వాగ్ఘుతః । ఇతి వా పాఠః.

కస్మాద్దైషోఽశ్నుత ఇతి । వాగేష ఇతి బ్రూయాత్ । వాచ్యేవ వాచం దధాతి ॥ ౧౦౪ ॥ తస్మాదశ్నుతే । ప్రజాపతిర్వా ఏషద్వాదశధా విహితః । యత్ప్రవర్గ్యః । యత్ప్రాగవకాశేభ్యః । తేనప్రజా అసృజత । అవకాశైర్దేవాసురానసృజత । యదూర్ధ్వమవకాశేభ్యః । తేనాన్నమసృజత । అన్నం ప్రజాపతిః । ప్రజాపతిర్వావైషః ॥౧౦౫॥

* వదన్తి తనువా సగ్ంసనో హ్యాయమానో వాగ్భ్యో దధాత్యేషః ॥ ౧౧ ॥

సవితా భూత్వా ప్రథమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । తేనకామాగ్ం ఏతి । యద్ద్వితీయేఽహన్ప్రవృజ్యతే । అగ్నిర్భూత్వా దేవానేతి । యత్తృతీయేఽహన్ప్రవృజ్యతే । వాయుర్భూత్వా ప్రాణానేతి । యచ్చతుర్థేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఆదిత్యో భూత్వా రశ్మీనేతి । యత్పఞ్చమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । చన్ద్రమా భూత్వా నక్షత్రాణ్యేతి ॥ ౧౬ ॥ యత్షష్ఠేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఋతుర్భూత్వా సంవత్సరమేతి । యత్సప్తమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ధాతా భూత్వా శక్వరీమేతి । యదష్టమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । బృహస్పతిర్భూత్వా గాయత్రీమేతి । యన్నవమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । మిత్రో భూత్వా త్రివృతఇమాన్లోకానేతి । యద్దశమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । వరుణో భూత్వా విరాజమేతి॥ ౧౦౭ ॥ యదేకాదశేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఇన్ద్రో భూత్వా త్రిష్టుభ-

* వదన్తితనువాసగ్ం సనో హ్యాయమానో బ్రూయాదన్నం ప్రజాపతిరేకం చ ॥ ఇతి వా పాఠః.

మేతి । యద్ద్వాదశేఽహన్ప్రవృజ్యతే । సోమోభూత్వా స్తుత్యామేతి ।
యత్పురస్తాదుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మాదితః పరాఙ్మూంల్లోకా-
గ్ం స్తపన్నేతి । యదుపరిష్టాదుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మాదము-
తోఽర్వాఙీమాంల్లోకాగ్ం స్తపన్నేతి । యఏవం వేద । ఏవతపతి॥౧౮॥
నక్షత్రాణ్యేతి విరాజమేతి తపతి ॥ ౧౨ ॥

దేవావై సత్రగ్ం సావిత్రం పరిశ్రితే బ్రహ్మాప్రచరిష్యా-
మోఽగ్నిష్ట్వా శిరోగ్రీవా దేవస్య రశ్మాం విశ్వా ఆశా ఘర్మ-
యాతే ప్రజాపతిగ్ం శుక్రం ప్రజాపతిస్సంబిభ్రమాణస్సవితాభూ-
త్వా ద్వాదశ ॥ ౧౩ ॥

దేవావై సత్రగ్ంస ఖదిరః పరిశ్రితేఽభిపూర్వమథో రక్ష-
సాంగ్రీష్మావైవాస్మై బ్రహ్మవై దేవానామశ్వినా ఘర్మంపాతం
ప్రాణోవై వృషా హరిర్యో వైవసీయాగ్ం సం యథానామమష్టా-
త్ర శతమ్ ॥ ౧౮ ॥ (శంన స్తన్నో మహాసీత్)

ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్

ఇతి పెద్దబ్రాహ్మణమ్

సమాప్తమ్.

సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్, రాజమండ్రి—3592—29

అథ సంజ్ఞానమ్.

శ్లో॥ సావిత్రో నాచికేతశ్చ చాతుర్హోత్రస్తృతీయకః।
తురీయో వైశ్వసృజస్తద్వద్వ్యహ్నారారుణకేతుకః।
స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణంచేతి సర్వం కాఠకమీరితమ్॥

హరిః ఓమ్। (1) సంజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం జానదభి జానత్ సంకల్పమానం ప్రకల్పమానముపకల్పమానముపక్లృప్తం క్లృప్తమ్। శ్రేయో వసీయ ఆయత్సంభూతంభూతమ్। (2) చిత్రః కేతుః ప్రభానాభాన్ థ్సంభాన్। జ్యోతిష్మాగ్ంస్తేజస్వానాతపగ్గ్ంస్తపన్నభితపన్న్। రోచనో రోచమానశ్శోభనశ్శోభమానః కల్యాణః। (3) దర్శా దృష్టా దర్శతా విశ్వరూపా సుదర్శనా। ఆప్యాయమానాప్యాయమానాప్యాయా సూనృతేరా। ఆపూర్యమాణా పూర్యమాణా పూరయన్తీ పూర్ణా పౌర్ణమాసీ। (4) దాతా ప్రదాతాఽఽనన్దో మోదః ప్రమోదః॥ ౧ ॥

ఆవేశయన్నివేశయన్థ్సంవేశనస్సగ్ంశాన్తశ్శాన్తః। ఆభవన్ప్రభవన్థ్సంభవన్థ్సంభూతో భూతః। (5) ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సగ్ంస్తుతం కల్యాణం విశ్వరూపం। శుక్రమమృతం తేజస్వి తేజస్సమిద్ధమ్। అరుణం భానుమన్మరీచిమదభితపత్తపస్వత్। (6) సవితా ప్రసవితా దీప్తో దీపయన్దీప్యమానః। జ్వలంజ్వలితా తపన్వితపన్థ్సంతపన్న్। రోచనో రోచమానశ్శుంభూశ్శుంభమానో వామః। (7) సుతా సున్వతీ ప్రసుతా సూయమానాభిషూయమాణా। పీతీ ప్రపా సంపా తృప్తిస్తర్పయన్తీ ॥ ౨ ॥

కాంతా కామ్యా కామజాతా యుష్మతీ కామదుఘా । (8) అభి
శాస్తానుమంతా నందో మోదః ప్రమోదః ఆసాదయన్నిషాదయన్ థ్
సాదస్సన్నగ్ం సన్నస్సన్నః । ఆభూర్విభూః ప్రభూశ్శమ్భూర్భువః
పవయిష్యన్ పూతో మేధ్యః । యశో యశస్వానాయుర
జీవిష్యన్ థ్ స్వర్గో లోకః । (10) సహస్వాన్ థ్సహీ
యానః । జయన్నభిజయన్ థ్సుద్రవిణో ద్రవిణః
కేశో మోదః ప్రమోదః । 3 ॥
రజాః పుండరీకో విశ్వజిదభిజిత్ । ఆర్ద్రః
సరస్వతీ పవర్తానా । సర్వౌషధస్సమ్భరో మహా
జో వత్సాః । క్షుల్లకాశ్శిపివిష్టకాః । సరిస్ర
గన్నిష్ణవః । (13) ఇదానీం తదానీమేతర్హి క్షి
ఉశిర్నిమేషః ఫణ ద్రవన్నతి ద్రవన్ । త్వరగ్గ్ం స్త్వర
మాణ ఆశురాశీయాంజవః । (14) అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోఽతిరాత్రో ద్వి
రాత్ర స్త్రిరాత్రశ్చతూరాత్రః । (15) అగ్నిర్ఋతుస్సూర్యఋతుశ్చం
ద్రమా ఋతుః । (16) ప్రజాపతిస్సంవత్సరో మహాన్కః । ౪ ॥
ప్రమోదస్తర్పయంతీ ప్రమోదాజన స్త్రీణిచ ॥ ౧ ॥

౨. అనువాకః; స్వయమాతృణ్ణోపధానమ్.

(1) భూరగ్నించ పృథివీంచమాంచ । త్రీగ్ంశ్చ లోకాన్ థ్సం
వత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రు
వాసీద । (2) భువో వాయుంచాంతరిక్షంచమాంచ । త్రీగ్ంశ్చ లో

కాన్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత యాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । స్వర్గదిత్యాశ్చ దివశ్చ యూంచ । త్రీగ్ంశ్చ లోకాన్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత యాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । భూర్భువస్సువశ్చాంతరిక్షం సంచదిశశ్చ యూంచ । త్రీగ్ంశ్చ లోకాన్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౧ ॥ ౫ ॥

సంవత్సరంచ షట్చ ॥ ౨ ॥

3. అనువాకః, అధ్వర్యోరుపస్థానమ్.

త్వామేవత్వాం వేత్థయోసి సోసి । త్వామేవత్వామచైషీః । చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । యత్తే అగ్నే న్యూనంయదుతాతిరిక్తమ్ । ఆదిత్యాస్తదంగిరసశ్చిన్వంతు । విశ్వేతే దేవాశ్చితిం మాపూరయంతు । చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । మాతే అగ్నేచ గే న్నమాతిచ గేన్మాయురావృక్షి । సర్వేషాం జ్యోతిషాం జ్యోతిర్యదపాం చేతి । తపసా జాతమనిభృష్టమోజః । తత్తే జ్యోతిరిష్టకే । తేనమేతప । తేనమేజ్వల । తేనమేదీదిహి । యావద్దేవాః । యావదసాతిసూర్యః । యావదుతాపి బ్రహ్మ ॥ ౧ ॥ ౯ ॥

అవృక్షి నవచ ॥ 3 ॥

౪. అనువాకః, యజమానస్యోపస్థానమ్.

సంవత్సరోసిపరివత్సరోసి । ఇదావత్సరోసీదువత్సరోసి । ఇద్వ

త్సరోఽసి వత్సరోఽసి । తస్య తే వసంతశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః ।
వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమంతో మధ్యమ్ । పూర్వ
పక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ ॥ ౧ ॥ ౭ ॥

అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఋషభోఽసి స్వర్గో లోకః । యస్యాం
దిశి మహీయసే । తతో నో మహ ఆవహ । వాయుర్భూత్వా సర్వా దిశ
ఆవాహి । సర్వా దిశోఽనువివాహి । సర్వా దిశోఽనుసంవాహి । చిత్యా
చితిమాపృణ । అచిత్యా చితిమాపృణ । చిదసి సముద్రయోనిః ॥ ౨ ॥ ౮ ॥

ఇందుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా । హిరణ్యపక్షశ్శకునో భురణ్యుః ।
మహాన్థ్సధస్థే ధ్రువ ఆనిషత్తః । నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః ।
పత్రిప్రెతిపీతి సమిత్యేదితి । దివం మే యచ్ఛ । అంతరిక్షం మే యచ్ఛ ।
పృథివీం మే యచ్ఛ । పృథివీం మే యచ్ఛ । అంతరిక్షం మే యచ్ఛ । దివం మె
యచ్ఛ । అహ్నా ప్రసారయ । రాత్ర్యా సమచ । రాత్ర్యా ప్రసారయ ।
అహ్నా సమచ । కామం ప్రసారయ । కామగ్ం సమచ ॥ ౩ ॥ ౯ ॥

పురీషగ్ం సముద్రయోనిః పృథివీం మే యచ్ఛాంతరిక్షం మె
యచ్ఛస్వ త్వచ ॥ ౪ ॥

౫. అనువాకః, హోతురనుశంసనమ్.

భూర్భువస్స్వః । ఓజో బలమ్ । బ్రహ్మ క్షత్రమ్ । యశో మహ
హత్ । సత్యం తపో నామ । రూపమమృతమ్ । చక్షుశ్శ్రోత్రమ్ ।
మన ఆయుః । విశ్వం యశో మహః । సమం తపో హరో భాః । జాత
వేదా యదిపా పావకోఽసి । వైశ్వానరో యది వా వైద్యుతోఽసి । శంప్రజా

భ్యో యజమానాయ లోకమ్। ఊర్జం పుష్టిం దదద్భ్యావవృత్స్వ॥౧॥౧౦॥

భాశ్చత్వారి చ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, ముఖవిమార్జనమ్.

రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ । సమ్రాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ । అర్చిశ్శోచిః । తపో హరో భాః । అగ్నిః సోమో బృహస్పతిః । విశ్వేదేవా భువనస్య గోపాః। తే మా సర్వే యశసా సగ్ం సృజన్తు ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

రాజ్ఞీం సప్త ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అసవే స్వాహా । వసవే స్వాహా । విభువే స్వాహా వివస్వతే స్వాహా । అభిభువే స్వాహాఽధిపతయే స్వాహా । దివాంపతయే స్వాహాగ్ంహస్పత్యాయ స్వాహా । చాక్షుష్మత్యాయ స్వాహా జ్యోతిష్మత్యాయ స్వాహా । రాజ్ఞై స్వాహా విరాజ్ఞై స్వాహా । సమ్రాజ్ఞై స్వాహా స్వరాజ్ఞై స్వాహా । శూషాయ స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా । చన్ద్రమసే స్వాహా జ్యోతిషే స్వాహా । సగ్ంసర్పాయ స్వాహా కల్యాణాయ స్వాహా। అర్జునాయ స్వాహా ॥ ౧ ॥ ౧౨ ॥

కల్యాణాయ స్వాహైకం చ ॥ ౭ ॥

౮. అనువాకః, మృత్యుగ్రహం.

(1) విపశ్చితే పవమానాయ గాయత । మహీ న ధారాత్యన్ధో అర్షతి । అహిర్న జూర్ణామతి సర్పతి త్వచమ్ । అత్యో న క్రీడన్నసరద్వృషా హరిః । ఉపయామగృహీతోఽసి మృత్యవే త్వా జుష్టం గృహ్ణామి। ఏష తే యోనిర్మృత్యవే త్వా। (2) అపమృత్యుమప క్షుధమ్। అపేతశ్శ

పథంజహి। అథానో అగ్న ఆవహ । రాయస్పోషగ్ం సహస్రిణమ్ ।౧॥౧౩॥

యే తేసహస్రమయుతం । పాశాః । మృత్యోర్మర్త్యాయ హం
తవే । తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా । సర్వానవయజామహే । భక్తో
స్యమృతభక్షః । తస్యతే మృత్యుపీతస్యామృతవతః । స్వగాకృతస్య
మధుమతః । ఉపహూతస్యోప హూతో భక్షయామి । (౩, మంద్రాభి
భూతిః కేతుర్యజ్ఞానాంవాక్ । అసావేహి ॥ ౨ ॥ ౧౪ ।

అంధో జాగృవిః ప్రాణ । అసావేహి । బధిర ఆక్రంద యితర
పాన । అసావేహి । అహస్తోస్తా చక్షుః । అసావేహి । అపాదాశ
దాశో మనః । అసావేహి । కవేవిప్రచిత్తే శ్రోత్ర । అసావేహి ।౩॥౧౫॥

సుహస్తస్సువాసాః । శూషోనామాస్యమృతో మర్త్యేషు । తం
త్వాహం తథావేద । అసావేహి । అగ్నిర్మే వాచిశ్రితః । వాగ్ఘృ
దయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ।
వాయుర్మేప్రాణే శ్రితః ॥ ౪ ॥ ౧౬ ॥

ప్రాణోహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృ
తం బ్రహ్మణి । సూర్యోమేచక్షుషి శ్రితః । చక్షుర్హృదయే । హృ
దయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । చంద్రమామేమన
సిశ్రితః ॥ ౫ ॥ ౧౭॥

మనోహృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం
బ్రహ్మణి । దిశోమేశ్రోత్రే శ్రితాః । శ్రోత్రగ్ం హృదయే । హృదయం
మయి । అహమమృతే । అమృతంబ్రహ్మణి । ఆపోమేరేతసిశ్రితాః ॥౬॥౧౮॥

రేతో హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పృథివీ మే శరీరశ్రితా। శరీరగ్ం హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఓషధివనస్పతయో మే లోమసుశ్రితాః ॥ ౭ ॥ ౧౯ ॥

లోమాని హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఇన్ద్రో మే బలే శ్రితః। బలగ్ం హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పర్జన్యో మే మూర్ధ్ని శ్రితః ॥ ౨౦ ॥

మూర్ధా హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఈశానో మే మన్యౌ శ్రితః। మన్యుర్హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। ఆత్మా మ ఆత్మని శ్రితః ॥ ౯ ॥ ౨౧ ॥

ఆత్మా హృదయే। హృదయం మయి। అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి। పునర్మ ఆత్మా పునరాయురాగాత్। పునః ప్రాణః పునరాకూతమాగాత్। వైశ్వానరో రశ్మిభిర్వావృధానః। అన్తస్తిష్ఠత్వమృతస్య గోపాః ॥ ౧౦ ॥ ౨౨

స్తన్త్రిణమిహీంద్రశ్రోత్రా స్త్రావేహిం ప్రాణేశ్రితో మనసి శ్రితో రేతసి శ్రితా లోమసుశ్రితా మూర్ధ్ని శ్రిత ఆత్మని శ్రితోఽస్తాంచ ॥ ౮ ॥

అగ్నిర్వాయుస్సూర్యశ్చంద్రమా దిశ ఆపః పృథివ్యోషధివనస్ప

తస్య ఇంద్రః ప్రజాపత్య ఈశాన ఆత్మా పునర్మృత్యోర్దశ॥

౯. అనువాకః, ధా, నరూపా సావిత్రాగ్ని విద్యా.

(1) ప్రజాపతిర్దేవానసృజత। తేపాప్మనా సందితా అజాయంత। తాన్వ్యద్యత్ । యద్వ్యద్యత్। తస్మాద్విద్యుత్ । తమవృశ్చత్ యదవృశ్చత్ తస్మాద్వృష్టిః । తస్మాద్యత్రైతే దేవతేఅభిప్రాప్నుతః। విచ హైవాస్య తత్రపాప్మానం ద్యతః ॥ ౧ ॥ ౨౩ ॥

వృశ్చతశ్చ । (2) సైషామీమాగ్ంసాగ్నిహోత్ర ఏవ సంపన్నా । అథో ఆహుః । సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి। (3) అథహాస్మ స్నప ఉపస్పృశేత్ । విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమితి। అథవృష్టి ముపస్పృశేత్ । వృష్టిరసి వృశ్చ మెపాప్మానమితి । యఏవం వేదవా । విచహైవాస్మై తేదేవతే పాప్మానం ద్యతః ॥ ౨ ॥ ౨౪ ॥

వృశ్చతశ్చ । (4) అత్యగ్ంహోవారుణిః । బ్రహ్మచారిణే ప్రశ్నాన్ప్రోచ్య ప్రజిఘాయ । పరేహి । ప్లక్షం దైయ్యాం పాతిం పృచ్ఛ। వేత్థసావిత్రా౩ న్న వేత్థా౩ ఇతి । తగ్ంహాగత్యపప్రచ్ఛ । ఆచార్యో మాప్రాహైషీత్ । వేత్థ సావిత్రా౩ న్న వేత్థా౩ ఇతి। సహోవాచ వేదేతి । ౩ ॥ ౨౫ ॥

(5) సకస్మిన్ప్రతిష్ఠితఇతి। పరోరజసీతి। కిం తత్పరోరజా ఇతి ఏషవావసపరోరజా ఇతి హోవాచ ॥ యఏషతపతి । ఏషోఽత్యాగ్రజా ఇతి। సకస్మిన్నేషఇతి। సత్యఇతి। కింతత్సత్యమితి। తపఇతి।౪।౨౬ ।

కస్మిన్నుతప ఇతి । బలఇతి। కింతద్బలమితి। ప్రాణఇతి। మాస్మ ప్రాణమతి । పృచ్ఛఇతి । మాచార్యోఽబ్రవీదితిహోవాచబ్రహ్మచారీ।

(6) సహోవాచప్లక్షో దైయ్యాంపాతిః । యస్త్వైవ బ్రహ్మచారిణ్యాప్రాణి మత్యపతః । మూర్ధా తే వ్యపతిష్యత్ । అహము త్వా ఆచార్యాచ్ఛ్రోతా స్వవిష్యామి । యో వా అగ్నిం సావిత్రం సమవాప్తిష్టేతి ॥ ౫ ॥ ౨౬ ॥

తస్మా ఏతద్వివిదేనసంవదేత । (7) సయో హ వై సావిత్రం విదుషా సావిత్రేణ సంవదతే । సహాస్మిన్ప్రియంకథాని । అనుహావా అస్మా అసౌ తపన్ప్రియం మన్యతే । అన్వస్మై శ్రీ స్తపో మన్యతే । అన్వస్మై తపో జలం మన్యతే । అన్వస్మై బలం ప్రాణం మన్యతే । (8) సయదాహ । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శాదృష్టేతి । ఏష ఏవతత్ ॥ ౬ ॥ ౨౭ ॥

(9) అథయదాహ । ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సుతాసున్వతీతి । ఏష ఏవతత్ । (10) ఏష హ్యేవ తాన్యహాని । ఏష రాత్రయః । (11) అథ యదాహ । చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమంతేతి । ఏష ఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తేఽహ్నో ముహూర్తాః । ఏష రాత్రేః ॥ ౭ ॥ ౨౮ ॥

(12) అథయదాహ । పవిత్రంపవయిష్యన్త్సహస్వాన్త్సహీయానరుణోఽరుణరజా ఇతి । ఏష ఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తేఽర్ధమాసాః । ఏష మాసాః । (13) అథయదాహ । అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోఽగ్నిరృతుః ప్రజాపతిస్సంవత్సర ఇతి । ఏష ఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తే యజ్ఞక్రతవః । ఏష ఋతవః । ౮ । ౩౦ ।

ఏష సంవత్సరః । (14) అథ యదాహ । ఇదానీం తదానీమితి । ఏష ఏవ తత్ । ఏష హ్యేవ తేషాం ముహూర్తానాం ముహూర్తాత్మా । (15) స య ఏవమేతద్వేద । అహో రాత్రైస్సలోకతాం జయతి । తదు హోవాచ । యో వా అస్మా ఏవం । విద్వాన్త్సామ్నా ప్నవమేతి ॥ ౯ ॥ ౩౦ ॥

సవర్ణనామాయురేతి । అభి స్వర్గం లోకం జయతి । నాస్యాముష్మిఀల్లోకే న్నం క్షీయత ఇతి । (16) విద్వాన్ గన్ధర్వాన్ ప్రాప్నోతి । సర్వమాయు రేతి । అభిస్వర్గం లోకం జయతి । నాస్యాముష్మిఀల్లోకే న్నం క్షీయతే । య ఏవం వేద । (17) అహీనా హాశ్వత్థ్యః । సావిత్రం విదాంచకార ॥ ౧౦ ॥ ౩౨ ॥

స హ హంసో హిరణ్మయో భూత్వా । స్వర్గం లోకమియాయ । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । (18) హంసో హ వై హిరణ్మయో భూత్వా స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । య ఏవం వేద । (19) దేవభాగో హ శ్రౌతర్షః । సావిత్రం విదాంచకార । తం హ వాగదృశ్యమానాభ్యువాచ ॥ ౧౧ ॥ ౩౩ ॥

సర్వం బత గౌతమో వేద । యస్సావిత్రం వేదేతి । స హోవాచ । కా హైషా వాగసీతి । అయమహం సావిత్రః । దేవానాముత్తమో లోకః । గుహ్యం మహో బిభ్రదితి । ఏతావతి హ గౌతమః । యజ్ఞోపవీతం కృత్వాధో నిపపాత । నమో నమ ఇతి ॥ ౧౨ ॥ ౩౪ ॥

స హోవాచ । మా భైషీర్గౌతమ । జితో వై తే లోక ఇతి । (20) తస్మా ద్యే కే చ సావిత్రం విదుః । సర్వే హైతే జితలోకాః । స యో హ వై సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదం శ్రియాభిషిక్తం వేద । శ్రియా హైవాభిషి

చ్యతే । ఘృణిరితి ద్వే అక్షరే । సూర్య ఇతి త్రీణి । ఆదిత్య ఇతి త్రీణి॥
౧౩। ౩౫।

ఏతద్వై సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్ంశ్రియాభిషిక్తమ్ । య ఏ
వం వేద । శ్రియా హైవాభిషిచ్యతే। (21) తదేతదృచాభ్యుక్తమ్। ఋ
చో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ । యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః। యస్త
న్న వేద కిమృచా కరిష్యతి । య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసత ఇతి ।
(22) న హ వా ఏతస్యర్చా న యజుషా న సామ్నార్థోఽస్తి । యస్సా
విత్రం వేద॥ ౧౪। ౩౬॥

(23) తత్ర తత్ప్రియా దేవచక్రమ్ । ఆర్ద్రంపిన్వమానగ్ంస్వర్గే
లోక ఏతి । విజ్ఞాన్ద్విశ్వా భూతాని సంపశ్యత్ । (24) ఆర్ద్రో హ వై
పిన్వమానస్స్వర్గే లోక ఏతి । విజానన్ విశ్వా భూతాని । సంపశ్యన్।
య ఏవం వేద । శ్రోణో హ వై వాహ్నేయః । ఆదిత్యేన సమాజగామ ।
తగ్ంహోవాచ । ఏహి సావిత్రం విద్ధి । అయం వై స్వర్గ్యోఽగ్నిః పార
యిష్ణురమృతాత్ సంభూత ఇతి । ఏష వావ స సావిత్రః । య ఏష తపతి।
ఏహీమాం విద్ధి । ఇతి హైవైనం తదువాచ ॥ ౧౫॥ ౩౭॥

వ్యష్టో వ్యత్రో వే దేణితప ఇతి సమవాదిష్టైతి తద్భద్రా శేష ఋతవపతి
చకారోవాచ నమ ఇత్యాదిత్య ఇతి త్రీణి సావిత్రం వేద విద్ధి పంచ చ॥౯॥

ప్రజాపతిర్దేవాన్ సంజ్ఞానం ప్రస్తుతం తాన్యహోక్త్యేష రాత్రయ
శ్చిత్రః కేతుః స్తోహోష్ణ మహూర్తారాత్రేః పవిత్రం నిర్ధనాసా అహ్న

స్తోమో యజ్ఞక్రతవశ్చేదానీం ముహూర్తానాం జనకో హినా దేవభాగః
శ్రైషావాజ్ఞాశ్రూషాణ్వై షోడశ । ౯ ।

౧౦ అనువాకః, సావిత్రావయవ విశేషవేదనాని.

(1) ఇయంవావసరఘా । తస్యా అగ్నిరేవ సారఘంమధు । ఏతాః పూర్వపక్షాపరపక్షయో రాత్రయః । తా మధుకృతః । అహాన్యపూపాః । తే మధువృషాః । సయోహవా ఏతామధుకృతశ్చమధువృషాం శ్చవేద । కుర్వంతిహాస్యైతా అగ్నౌమధు । నాస్యేష్టాపూర్తం ధయంతి । (2) అథయోనవేద ॥ ౧ ॥ ౩౭ ॥

నహాస్యైతా అగ్నౌమధుకుర్వంతి । ధయంత్యస్యేష్టాపూర్తమ్ । (3) యోహవా అహోరాత్రాణాం నామధేయానివేద । నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్చ్ఛతి । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శా దృష్టేతి । ఏతావనువాకౌ పూర్వపక్షస్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని । ప్రస్తుతంవిష్టుతగ్ం సుతాసున్వతీతి । ఏతావనువాకావపరపక్షస్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని । నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్చ్ఛతి । యఏవంవేద ॥ ౨ ॥ ౩౮ ॥

(4) యోహవైముహూర్తానాం నామధేయానివేద । నముహూర్తేష్వార్తిమార్చ్ఛతి । చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమంతేతి । ఏతేనువాకాముహూర్తానాం నామధేయాని । నముహూర్తేష్వార్తిమార్చ్ఛతి । యఏవంవేద । (5) యోహవా అర్ధమాసానాంచ మాసానాంచ నామధేయానివేద । నార్ధమాసేషునమాసే

ష్వార్తిమార్ఛతి । పవిత్రంపవయిష్యన్థ్సహస్వాన్థ్సహీయానరుణో
రుణరజా ఇతి । ఏతేనువా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాంచ నామ
ధేయాని ॥ 3 ॥ ౮౦ ॥

నార్ధమాసేషు నమాసేష్వార్తిమార్ఛతి । యఏవం వేద । (6)
యోహవై యజ్ఞక్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవత్సరస్యచ నామధే
యాని వేద । సయజ్ఞక్రతుష్వృతుషు సంవత్సర ఆర్తిన్నార్ఛతి। అగ్ని
ష్టోమ ఉక్థ్యోఽగ్నిరృతుః ప్రజాపతి సంవత్సర ఇతి। ఏతేనువా యజ్ఞ
క్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవత్సరస్యచ నామధేయాని। సయజ్ఞ
క్రతుష్వృతుషు సంవత్సర ఆర్తిమార్ఛతి । యఏవం వేద । (7) యో
హవై ముహూర్తానాం ముహూర్తాన్ వేద । సముహూర్తానాంముహూ
ర్తేష్వార్తిమార్ఛతి ॥ ౪ ॥ ౮౧ ॥

ఇదానీం తదానీమితి । ఏతేవై ముహూర్తానాం ముహూర్తాః।
సముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి । యఏవం వేద । (8)
అథోయథా క్షేత్రజ్ఞో భూత్వానుప్రవిశ్యాన్నమత్తి । ఏవమేవైతాన్
క్షేత్రజ్ఞో భూత్వాను ప్రవిశ్యాన్నమత్తి । సఏతేషామేవసలోకతాగ్ం
సాయుజ్యమశ్నుతే। అపపునర్మృత్యుంజయతి। యఏవంవేద॥౫॥౮౨॥

సవేదైనం వేదానువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాఞ్చ
నామధేయాని ముహూర్తాన్ష్వార్తిం మార్ఛన్తి నవచ॥ ౧౦ ॥

ఇయమహోరాత్రాణాగ్ం సంజ్ఞానం పూర్వపక్షస్య పరిస్తుత
మపరపక్షస్య ముహూర్తానాం చిత్రః కేతురర్ధమాసానాంపవిత్రం

యజ్ఞక్రతూనామగ్నిష్టోమో యజ్ఞక్రతూనామిదానీం ముహూర్తానాం
ముహూర్తే వేదేదాసీ మహో ద్వాదశ॥

౧౧. అనువాకః, అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం విద్యాప్రశస్యతే.

(1) కశ్చిద్ధవా అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఆత్మానం వేద । అయమహమ
స్మీతి । కశ్చిత్స్వం లోకం న ప్రతిప్రజానాతి । (2) అగ్నిముగ్ధో హైవ
ధూమతాన్తః । స్వం లోకం । న ప్రతిప్రజానాతి। అథ యో హైవైతమ
గ్నిగ్ం సావిత్రం వేద । స ఏవాస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఆత్మానం వేద।
అయమహమస్మీతి॥ ౧ ॥ ౪౩ ॥

స స్వం లోకం ప్రతిప్రజానాతి । (3) ఏష ఉ ఏవైనగ్ం తత్సావిత్రః
స్వర్గం లోకమభివహతి। (4) అహోరాత్రాణి వా ఇదగ్ం సంయుగ్భిః
క్రియతే । ఇతి రాత్రాయాదీక్షత । ఇతి రాత్రాయవ్రితముపాసు దేవ
తాన్ని హాసేవం విదుషః । అముష్మిన్లోకే శేవధిం ధయన్తి। క్షీతిగ్ం హై
వస శేవధిమనుపర్యేతి । (5) అథ యో హైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్రి
వేద ॥ ౨ ॥ ౪౪ ॥

తస్య హైవాహోరాత్రాణి । అముష్మిన్లోకే శేవధిం ధ
యన్తి । అక్షీతిగ్ం హైవ స శేవధిమను పర్యేతి । (6) భరద్వాజో హ
త్రిభిరాయుర్భి ర్బ్రహ్మచర్యమువాస । తగ్ం హ జీర్ణిగ్ం స్థవిరగ్ం
శయానమ్ । ఇన్ద్ర ఉపవ్రజ్యోవాచ । భరద్వాజ । యత్తే చతుర్థమా
యుర్దద్యామ్ । కిమేనేన కుర్యా ఇతి । బ్రహ్మచర్యమేవైనేన చరేయ
మితి హోవాచ ॥ ౩ ॥ ౪౫ ॥

తగ్ం హ త్రీన్గిరిరూపా నివిజ్ఞాతానివ దర్శయాం చకార। తేషాగ్ం హైకైకస్మాన్ముష్టినాదదే। సహోవాచ। భరద్వాజేత్యా మన్త్ర్య। వేదా వా ఏతే। అనన్తా వై వేదాః। ఏతద్వా ఏతైస్త్రిభి రాయుర్భిరన్వవోచథాః। అథత ఇతరదననూక్తమేవ। ఏహీమంవిద్ధి అయంవై సర్వవిద్యేతి ॥ ౪ ॥ ౪౬ ॥

తస్మై హైతమగ్నిగ్ం। సావిత్రముహవాచ। తగ్ం సవిదిత్వా। అమృతో భూత్వా। స్వర్గం లోకమియాయ। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। (7) అమృతో హైవభూత్వా। స్వర్గంలోకమేతి। ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। యఏవం వేద ॥ (8) ఏషాఏవ త్రయీ విద్యా ॥ ౫ ॥ ౪౭ ॥

యావంతిగ్ంహ్వైత్రిమ్యావిద్యయాలోకంజయతి। తావంతం లోకం జయతి యఏవం వేద। (9) అగ్నేర్వాఏతాని నామధేయాని। అగ్నేరేవసాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోతి। యఏవం వేద। వాయో ర్వాఏతాని నామధేయాని। వాయోరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి॥ యఏవం వేద। ఇంద్రస్యవాఏతానినామధేయాని॥౬॥౪౮॥

ఇంద్రస్యైవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। యఏవం వేద। బృహస్పతేర్వాఏతానినామధేయాని। బృహస్పతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। యఏవం వేద। ప్రజాపతేర్వాఏతాని నామధేయాని। ప్రజాపతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। యఏవం వేద। బ్రహ్మణో వా ఏతాని నామధేయాని। బ్రహ్మణఏవసాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి। యఏవం వేద। (10) సవాఏషోఽగ్ని

రపక్షుపుచ్ఛ్ఛవాయురేవ। తస్యాగ్నిర్ముఖమ్। అసావాదిత్యశ్శిరః।
సయదేతే దేవత్రైఅంతరేణ। తథ్సర్వగ్ంసీవ్యతి।తస్మాథ్సావిత్రః॥౭॥౮౯॥

అయ మహామస్మీత్రి వేదహోవాచ సర్వాప్తద్యేతి విద్యోదక్షి స్యవా ప్రతాని నామధేయాని బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి సప్తచ॥ ౧౦॥

అగ్నేస్త్వాయోరింద్రస్య బృహస్పతేః। ప్రజాపతేర్బ్రహ్మణస్స వైసప్త।

సంజ్ఞానం భూస్త్వమేవ సంవత్సరోసి సిహూరాజ్ఞ్య సవేవిప్రశ్చిత్తే ప్రజాపతి ర్దేవాన్నియం వానస్పరఘా కర్శ్చిద్ధైకాదశ॥

సంజ్ఞానగ్ం రాజ్ఞీ మూర్ధా హృదయ మేష సంవత్సరా నార్ధ మాసేష్టు నవచత్వారిగ్ంశత్॥

ఇతి సంజ్ఞానమ్ సమాప్తమ్,

అథ లోకోసి.

ఇష్టకోపధానమన్త్రాః.

హరిః ఓమ్॥ (1) లోకోసి స్వర్గోసి। అనన్తోస్యపారోసి। అక్షితోస్యక్షయ్యోసి। తపసఃప్రతిష్ఠా। త్వయీదమన్తః। విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తావిశ్వస్యజనయితా। తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు। తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద॥ ౧॥

(2) తపో఼సి లోకే శ్రితమ్। తేజసః ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమంతః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ। తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౨ ॥

(3) తేజో఼సి తపసి శ్రితమ్। సముద్రస్య ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమంతః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ। తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ 3 ॥

(1) సముద్రో఼సి తేజసి శ్రితః। అపాం ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమంతః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా। తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౪ ॥

(5) ఆపస్థ సముద్రే శ్రితాః। పృథివ్యాః ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు। ఇదమంతః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్ర్యో విశ్వస్య జనయిత్ర్యః। తా ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౫ ॥

(6) పృథివ్యస్యప్సు శ్రితా। అగ్నేః ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమంతః। విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ। తాంత్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్। ప్రజా

పతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౬ ॥

(7) అగ్నిరసి పృథివ్యాగ్ం శ్రితః । అంతరిక్షస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౭ ॥

(8) అంతరిక్షమస్యగ్నౌ శ్రితమ్ । వాయోః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ । తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౮ ॥

(9) వాయురస్యంతరిక్షే శ్రితః । దివః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౯ ॥

(10) ద్యౌరసి వాయౌ శ్రితా । ఆదిత్యస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౧౦ ॥

(11) ఆదిత్యోసి దివి శ్రితః । చంద్రమసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం । విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । వి

శ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్।
ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద॥౧౧॥

(12) చన్ద్రమా అస్యద్భ్యశ్శ్రితః । నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా।
త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్।
విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మ
క్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత । తయాంగిరస్వ
ధ్రువాసీద ॥ ౧౨ ॥

(13) నక్షత్రాణిస్థచంద్రమసి శ్రితాని । సంవత్సరస్య ప్రతిష్ఠా
యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం
సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్త్ర్యాణి విశ్వస్య జనయిత్ర్యాణి । తాని వ
ఉపదధే కామదుఘాన్యక్షితాని । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా
దేవత తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౩ ॥

(14) సంవత్సరోఽసి నక్షత్రేషు శ్రితః । ఋతూనాం ప్రతిష్ఠా।
త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూ
తమ్ । విశ్వస్యభర్తా విశ్వస్యజనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ
మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత తయాంగిరస్వ
ధ్రువాసీద ॥ ౧౪ ॥

(15) ఋతవస్థ సంవత్సరే శ్రితాః । మాసానాం ప్రతిష్ఠాయు
ష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూ
తమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్యజనయితారః । తాన్వ ఉపదధే

కామదుఘా నక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాం గిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౫ ॥

(16) మాసాస్తేర్ధమాసేషుశ్రితాః । అర్ధమాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్వ ఉపదధే కామదుఘానక్షితాన్ ॥ ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౬ ॥

(17) అర్ధమాసాస్థమాసుశ్రితాః । అహోరాత్రయోః ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్వ ఉపదధే కామదుఘానక్షితాన్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౭ ॥

(18) అహోరాత్రేస్థోర్ధమాసేషుశ్రితే । భూతస్య ప్రతిష్ఠే భవ్యస్యప్రతిష్ఠే । యువయోరిదమంతః । విశ్వంయక్షంవిశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతం । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తేవా ముపదధే కామదుఘే అక్షితే । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౮ ॥

(19) పౌర్ణమాస్యష్టకామావాస్యా। అన్నాదాస్థానన్నదుఘో యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తావ ఉపదధే

కామ మఘా అక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవత
యాఙ్గిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౯ ॥

(20) రాడసి బృహతీ శ్రీరసీన్ద్రపత్నీ ధర్మపత్నీ । విశ్వం
భూతమనుప్రభూతా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం
భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ ।
తాంత్వోపదధే కామమఘామక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు ।
తయా దేవతయాఙ్గిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨౦ ॥

(21) ఓజోఽసి సహోఽసి । బలమసి భ్రాజోఽసి । దేవానాం ధామా
మృతమ్ । అమర్త్యస్తపోజాః । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం
విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జన
యితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాద
యతు । తయా దేవతయాఙ్గిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨౧ ॥

లోకస్తపస్తేజస్సముద్ర ఆపః పృథివ్యన్తరిక్షం వాయు
ర్ద్యౌరాదిత్యశ్చన్ద్రమా నక్షత్రాణి సంవత్సర ఋతవో మాసా అర్ధ
మాసా అహోరాత్రే పౌర్ణమాసీ రాడసో ఓజస్యేకవిగ్ంశతిః । ౧ ॥

లోకోఽసి భర్తాతమ్ । తపస్తేజోఽసి భర్తృతత్ । సముద్రోఽసి
భర్తాతమ్ । ఆపస్థ భర్త్ర్యస్తానః । పృథివీ భర్త్రీ
భర్తాతమ్ । అన్తరిక్షం భర్తృతత్ ।
రసి భర్త్రీతామ్ । ఆదిత్యో
భర్తృ । సంవత్సరోఽసి

వ్రూసా భర్తాసి భర్తాసి భర్తారస్త్వాపః । అహోరాత్రే భర్త్రీ తేవామ్ । పౌర్ణమాసీ భర్త్రీస్త్వావః । రాడసి భర్త్రీతామ్।
ఓజోసి భర్తాతమేకవిగ్ంశతిః॥

౨ అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివః । త్వగ్ంశర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే । త్వం వాతై రరుణైర్యాసి శంగయః । త్వం పూషా విధతః పాసినుత్మనా । దేవా దేవేషు శ్రయధ్వమ్ । ప్రథమా ద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వితీయాస్తృతీయేషు శ్రయధ్వమ్ । తృతీయాశ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్థాః పఞ్చమేషు శ్రయధ్వమ్ । పఞ్చమాః షష్ఠేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౧ ॥ ౨౨ ॥

షష్ఠాస్సప్తమేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టమా నవమేషు శ్రయధ్వమ్ । నవమా దశమేషు శ్రయధ్వమ్ । దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వాదశా స్త్రయోదశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రయోదశా శ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్దశాః పంచదశేషు శ్రయధ్వమ్।
షోడశేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౨ ॥ ౨౩ ॥

...దశేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తదశా అష్టాదశేషు
...వి్గ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్నవి
... ఏకవి్గ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్।
...ధ్వమ్ । ద్వావి్గ్ంశా స్త్రయోవి్గ్ం

శేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రయోవిగ్ంశాశ్చతుర్విగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్। చతుర్విగ్ంశాః । పంచవిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్। పంచవిగ్ంశాష్షడ్విగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ 3 ॥ ౨౮ ॥

షడ్విగ్ంశాస్సప్తవిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తవిగ్ంశాఅష్టావిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్నత్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్నత్రిగ్ంశా స్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రిగ్ంశా ఏకత్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ శేషు శ్రయధ్వమ్। ద్వాత్రిగ్ంశా స్త్రయస్త్రిగ్ం శేషు శ్రయధ్వమ్ । దేవాస్త్రి రేకాదశాస్త్రిస్త్రయస్త్రిగ్ంశాః । ఉత్తరేభవత । ఉత్తరవర్త్మాన ఉత్తరసత్వానః । యత్కామ ఇదం జుహోమి । తన్మే సమృధ్యతామ్। వయగ్గ్ంస్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ౪॥ ౨౯॥

షణ్మేషు శ్రయధ్వగ్ంషోడశేషు శ్రయధ్వగ్ం షడ్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వముత్తరేభవతోత్తరవర్త్మాన ఉత్తరసత్వానశ్చత్వారిచ॥ ౨॥

3. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అగ్నావిష్ణూసజోషసా । ఇమావర్ధంతువాంగిరః। ద్యుమ్నైర్వాజేభిరాగతమ్। రాజ్ఞీవిరాజ్ఞీ । సమ్రాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ ॥

తప్త్వాహరోభాః । అగ్నిస్సమ్రాడ్బృహస్పతిః

పాః । తేసర్వే సంగత్య । ఇదంవై

యోరయీణామ్ । భూర్భువస్స్వా

సంగత్య శ్రేణిచ ॥ 3 ॥

౪. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అగ్నే ప్రతేన్నస్య నో దేహి । అనమీవస్య శుష్మిణః । ప్రప్రదా తారంతారిషః । ఊర్జన్నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదే । అగ్నే పృథివీ పతే । సోమవీరుధాంపతే । త్వష్టస్సమిధాంపతే । విష్ణవాశానాం పతే । మిత్రసత్యానాంపతే । వరుణధర్మణాంపతే ॥ ౧ ॥ ౨౭ ॥

మరుతోగణానాం పతయః । రుద్రపశూనాంపతే । ఇంద్రౌజసాంపతే । బృహస్పతే బ్రహ్మణస్పతే । ఆరుచాగ్౦ రోచస్వ్యాగ్౦ స్వయమ్ । రుచారుచె రోచమానః । అతీత్యాసస్వర్గాభిరామ । తస్మిన్యోనౌ ప్రజనౌప్రజాయేయ । వయస్గ్౦ స్యామపతయో రయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ౨ ॥ ౨౮ ॥

వరుణధర్మణాం పతే స్స్వాహా ॥ ౪ ॥

౫. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

సప్త తే అగ్నే సమిధస్సప్త జిహ్వాః । సప్తర్షయస్సప్త ధామ ప్రియాణి । సప్తహోత్రా అనువిద్వాన్ । సప్తయోనీరాపృణస్వా ఘృతేన । ప్రాచీదిక్ । అగ్నిర్దేవతా । అగ్నిగ్౦ సదిశాం దేవం దేవ । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । దక్షిణాదిక్ । ఇం

త్రేణ తానాపృచ్ఛేము । యోమై

। సోమో దేవతా । సోమగ్౦ సది

। యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి ।

ఉదీచీదిక్ । మిత్రావరుణౌ దేవతా । మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌ దేవతానామృచ్ఛన్తు । యో మైతస్యై దిశో౽భిదాసతి ॥ ౨ ॥ ౩౦ ॥

ఊర్ధ్వాదిక్ । బృహస్పతిర్దేవతా । బృహస్పతిగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛన్తు । యో మైతస్యైదిశో౽భిదాసతి ॥ ఇయం దిక్ । అదితిర్దేవతా । అదితిగ్ం సదిశాం దేవీం దేవతానామృచ్ఛన్తు । యో మైతస్యై దిశో౽భిదాసతి । పురస్తాదిక్ । పురుషో మే కామాన్ సమర్ధయతు ॥ ౩ ॥ ౩౧ ॥

అఙ్గో౽జాగృవిః ప్రాణ । అస్తావేహి । బధిర ఆక్రన్దయ ఇతర పాన। అస్తావేహి । ఉపసముపసమశీయ । అహమస్తో జ్యోతిరశీయ అహమస్తో౽హో శీయ । నయన్గ్ం స్త్యామపత యోరయిణామ్ । భూర్భువస్సువః ॥ ౪ ॥ ౩౨ ॥

క్షీణాది గింద్రో దేవతా మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌ దేవ ...న్తు యో మైతస్యైదిశో౽భిదాసత్యర్ధ... నవచ ॥

, తూపః

తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువా సీద । (3) తా అస్య సూదదో
హసః । సోమగ్ంశ్రీణంతి పృశ్నయః । జన్మం దేవానాం విశః । త్రిష్వా
రోచనే దివః । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువా సీద । (4) అగ్నే
దైవాగ్ం ఇహావహ । జజ్ఞానో వృక్తబర్హిషే । అసి హోతా న
ఈడ్యః । (5) అగస్మక్షుసోమసన్తాయువిష్టుమ్ ॥ ౨ ॥ ౩౮ ॥

యో దీదాయ సమిద్ధస్వే దురోణే । చిత్రభానూ రోదసీ అంత
ర్వ్రీ । స్వాహుతం విశ్వతః ప్రత్యంచమ్ । (6) మేధాకారం విదథస్య
ప్రసాధనమ్ । అగ్నిగ్ం హోతారం పరిభూతమం మతిమ్ । త్వామ
ర్భస్య హవిషస్సమానమిత్ । త్వాం మహో వృణతే నరో నాన్యం
త్వత్ । (7) మనుష్వత్త్వా ని ధీమహి । మనుష్వత్సమిధీమహి । అగ్నే
మనుష్వదంగిరః ॥ ౩ ॥ ౩౯ ॥

దేవాన్దేవాయతే యజ । (8) అగ్నిర్హి ...

త్వాక్ । తత్పుచ్ఛమ్ । యదుదజ్ఙ్ । సఉత్తరః పక్షః ॥ ౧ ॥ ౩౭ ॥

అథ యత్సంవాతి । తదస్యసమంచసంచప్రసారణంచ । అథో సంపదేవాస్యసా । (2) సగ్ంహవాఅస్మైసకామఃపద్యతే । యత్కామో యజతే । యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే । యఉచైనమేవంవేద । (3) యో హవా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనంప్రతిష్ఠాంవేద । ఆయతనవాన్భవతి గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ ॥ ౨ ॥ ౩౮ ॥

హిరణ్యంవా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా । యఏవం వేద । ఆయతనవాన్భవతి । గచ్ఛతిప్రతిష్ఠామ్ । (4) యోహవాఅగ్నే ర్నాచికేతస్యశరీరంవేద । సశరీరఏవస్వర్గంలోకమేతి । హిరణ్యంవా అగ్నేర్నాచికేతస్యశరీరమ్ । యఏవంవేద । సశరీరఏవస్వర్గంలోకమేతి । (5) అథో యథారుక్మ ఉత్తప్తోభాయ్యాత్ ॥ ౩ ॥ ౩౯ ॥

ఏవమేవ స తేజసాయశసా । అస్మిగ్ంశ్చలోకేఽముష్మిగ్ంశ్చభాతి । (6) ఉరవోహవైనామైతేలోకాః । యేవరేణాదిత్యమ్ । అథహైతేవరీయాగ్ంసోలోకాః । యేపరేణాదిత్యమ్ । అన్తవన్తగ్ంహవాఏషక్షయ్యం లోకంజయతి । యోవరేణాదిత్యమ్ । అథహైషోఽనన్తమపారమక్షయ్యం లోకం జయతి । యఃపరేణాదిత్యమ్ ॥ ౪ ॥ ౪౦ ॥

(7) అనన్తగ్ం హవా అపారమక్షయ్యంలోకంజయతి । యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే । యఉచైనమేవంవేద । (8) అథో యథారథేతిష్ఠన్పక్షసీపర్యావర్తమానేప్రత్యపేక్షతే । ఏవమహోరాత్రేప్రత్యపేక్షతే ।

నాస్యాహోరాత్రే లోకమాప్నుతః । యోగ్ని తాఅస్య సూదదో
యుఃచైనమేవంవేద ॥ ౫ ॥ ౪౧ ॥ నాంవిశః । త్రిష్వా
ఉత్తరఃపతిగచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాం భామ్యాః. సిద । (4) అగ్నౌ
ఆసిహోత్రాన్న
ష్టొచ ॥ ౭ ॥

౮. అనువాకః, నాచికేతచయనఉపాఖ్యా.

(1) ఉశన్హవై వాజశ్రవసస్సర్వవేదసం దదౌ । తస్యహ
నచికేతానామపుత్ర ఆస । తగ్ంహకుమారగ్ంసంతమ్ । దక్షిణాసునీయ
మానాసుశ్రద్ధావివేశ । సహోవాచ । తతకస్మైమాందాస్యసీతి । ద్వి
తీయంతృతీయమ్ । (2) తగ్ంహపరీతఉవాచ । మృత్యవేత్వాదదా
మీతి । (3) తగ్ం హస్మోత్థితం వాగభివదతి ॥ ౧ ॥ ౪౨ ॥

గౌతమకుమారమితి।సహోవాచ।పరేహిమృత్యోర్గృహాన్।
మృత్యవేవైత్వాదామితి । (4) తంవైప్రవసంతంగంతాసీతిహోవాచ।
తస్యస్మతిస్రోరాత్రీరనాశ్వాన్ గృహేవసతాత్ । సయదిత్వా పృ
చ్ఛేత్ । కుమారకతిరాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్రఇతిప్రతిబ్రూతాత్ । కింప్ర
థమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి ॥ ౨ ॥ ౪౩ ॥

ప్రజాంతఇతి। కింద్వితీయామితి। పశూగ్ంస్తఇతి। కింతృతీయా
మితి।సాధుకృత్యాంతఇతి। (5) తంవైప్రవసంతంజగామ।తస్యహతిస్రో
రాత్రీరనాశ్వాన్ గృహఉవాస । తమాగత్యపప్రచ్ఛ । కుమారకతి
రాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్రఇతిప్రత్యువాచ ॥ ౩ ॥ ౪౪ ॥

కింప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి। ప్రజాన్త ఇతి। కింద్వితీయా మితి। పశూగ్ంస్త ఇతి। కింతృతీయామితి। సాధుకృత్యాన్త ఇతి। (6) నమస్తే అస్తు భగవ ఇతి హోవాచ। వరంవృణీష్వేతి। (7) పితర మేవజీవన్నయానీతి (8) ద్వితీయం వృణీష్వేతి॥ ౪ ॥ ౮౫ ॥

ఇష్టాపూర్తయోర్మేఽక్షితింబ్రూహీతి హోవాచ। తస్మై హైత మగ్నిం నాచికేతమువాచ। తతో వై తస్యేష్టాపూర్తే నాక్షీయేతే। (9) నాస్యేష్టాపూర్తే క్షీయేతే। యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతే। య ఉచైనమేవం వేద। (10) తృతీయంవృణీష్వేతి। పునర్మృత్యోర్మే పచితింబ్రూహీతి హోవాచ। తస్మై హైతమగ్నిం నాచికేతమువాచ। తతో వై సోపపునర్మృత్యుమజయత్ ॥ ౫ ॥ ౮౬ ॥

అపపునర్మృత్యుంజయతి। యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతే। య ఉచైనమేవం వేద। (11) ప్రజాపతిర్వై ప్రజాకామస్తపోతప్యత। సహిరణ్యముదాస్యత్। తదగ్నౌ ప్రాస్యత్। తదస్మై నాచ్ఛదయత్। తద్ద్వితీయం ప్రాస్యత్। తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్। తత్తృతీయంప్రా స్యత్ ॥ ౬ ॥ ౮౭ ॥

తదస్మై నైవాచ్ఛదయత్। తదాత్మన్నేవహృదయ్యేఽగ్నౌ వైశ్వా నరే ప్రాస్యత్। తదస్మాఅచ్ఛదయత్। తస్మాద్ధిరణ్యం కనిష్ఠంధనానామ్। భుంజత్ప్రియతమమ్। హృదయజగ్ంహి। సవైతమేవనావిందత్। యస్మై తాందక్షిణామనేష్యత్। తాగ్ంస్వాయైవహస్తాయ దక్షిణా యానయత్। తాంప్రత్యగృహ్ణాత్ ॥ ౭ ॥ ౮౮ ॥

దక్షాయత్వా దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణామీతి। సోఽదక్షత దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య। దక్షతే హ వై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య। య ఏవం వేద। (12) ఏతద్ధ స్మ వై తద్విద్వాగ్ంసో వాజశ్రవసా గౌతమాః। అప్యనూదేశ్యాం దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణన్తి। ఉభయేన వయం దక్షిష్యామహ ఏవ దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యేతి। తే దక్షన్త దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య। దక్షతే హ వై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యేతి। య ఏవం వేద। ప్రతిహోత్న్యాం ప్లీనాతి ॥ ౮ ॥ ౪౯ ॥

వదక్షత్వా ఇత్యాహ ద్వితీయం వృష్టే ప్రత్యూజయ తృతీయం పాప్త్యుదగృహ్ణాద్య ఏవం వేదైకంచ ॥ ౮ ॥

---

౧ హోదదక్షన్త దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యాదక్షతే హ వై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య య ఏవం వేదైకంచ ॥

౯. అనువాకః. చయనప్రయోగః.

(1) తగ్ం హైతమేకే పశుబంధ ఏవోత్తరవేద్యాం చిన్వతే। ఉత్తరవేదిసమ్మితమేకేఽగ్నిం చిన్వతే। తన్న తథా కుర్యాత్। ఏతమగ్నిం కామేన వ్యర్ధయేత్। స ఏనం కామేన వ్యర్ధః। కామేన వ్యర్ధయేత్। సౌమ్యే వా వై నమధ్వరే చిన్వీత। యత్ర వా భూయిష్ఠా ఆహుతయో హూయేరన్। ఏతమగ్నిం కామేన సమర్ధయతి। స ఏనం కామేన సమృద్ధః ॥ ౧ ॥ ౫౦ ॥

కామేన సమర్ధయతి। (2) అథ హైనం పురః పశుః। ఉత్తరవేద్యామేవ సత్రియమచిన్వత। తస్మాద్వై క్షవిందంత ప్రజామ్। అభిస్వ

స్వర్గం లోకమజయన్ । విందత ఏవ ప్రజామ్ । అభి స్వర్గం లోకం జయతి । యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (3) అథ హైనం వాయుర్ ఋద్ధికామః ॥ ౨ ॥ ౫౧ ॥

యథాస్యై ప్రథమో౽పదధే । తతో వై స ఏతామృద్ధిమార్ధ్నోత్ । యామిదం వాయుర్ ఋద్ధః । ఏతామృద్ధిమృధ్నోతి । యామిదం వాయుర్ ఋద్ధః । యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (4) అథ హైనం గోబలో వార్ష్ణః పశుకామః । పాఙ్క్తమేవ చిక్యే । పంచ పురస్తాత్ ॥ ౩ ॥ ౫౨ ॥

పంచ దక్షిణతః । పంచ పశ్చాత్ । పంచోత్తరతః । ఏకాం మధ్యే । తతో వై స సహస్రం పశూన్ప్రాప్నోత్ । ప్ర సహస్రం పశూనాప్నోతి । యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (5) అథ హైనం ప్రజాపతిర్జ్యైష్ఠ్యకామో యశస్కామః ప్రజననకామః । త్రివృతమేవ చిక్యే ॥ ౪ ॥ ౫౩ ॥

సప్త పురస్తాత్ । తిస్రో దక్షిణతః । సప్త పశ్చాత్ । తిస్ర ఉత్తరతః । ఏకాం మధ్యే । తతో వై స ప్రియశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోత్ । ఏతాం ప్రజాపతిం ప్రాజాయత । యామిదం ప్రజాః ప్రజాయంతే । త్రివృద్వై జ్యైష్ఠ్యమ్ । మాతా పితా పుత్రః ॥ ౫ ॥ ౫౪ ॥

త్రివృత్ప్రజననమ్ । ఉపస్థో యోనిర్మధ్యమా । ప్ర యశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోతి । ఏతాం ప్రజాపతిం ప్రజాయతే । యామిదం ప్రజాః ప్రజాయం

తే। యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద। (6) అథ హైష మింద్రో జ్యైష్ఠ్యకామః। ఊర్ధ్వా ఏవా పదధే। తతో వై స జ్యైష్ఠ్య మగచ్ఛత్ ॥ ౬ ॥ ౫౫ ॥

జ్యైష్ఠ్యం గచ్ఛతి। యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద। (7) అథ హైన మసావాదిత్యస్స్వర్గకామః। ప్రాచీరేనో పదధే। తతో వై సోఽభి స్స్వర్గం లోకమజయత్। అభి స్వర్గం లోకం జయతి। యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద। (8) స యదీచ్ఛేత్ ॥ ౭ ॥ ౫౬ ॥

తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి। ప్రాజాహోతుర్ధిష్ణ్యా దుత్సర్పేత్। యేఽయం ప్రాగాద్యశస్వతీ। సా నః ప్రోర్ణోతు। తేజసా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి। తేజస్వ్యేవ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి। (9) అథ యదీచ్ఛేత్। భూయిష్ఠం మే శ్రద్దధీరన్। భూయిష్ఠా దక్షిణా నయేయురితి। దక్షిణాసు నీయమానాసు ప్రాచ్యేహి ప్రాచ్యేహీతి ప్రాచీ జుషాణా వేత్వాజ్యస్య స్వాహేతి స్రువేణోపహత్యాహవనీయే జుహుయాత్ ॥ ౮ ॥ ౫౭ ॥

భూయిష్ఠమేవాస్మై శ్రద్దధతే। భూయిష్ఠా దక్షిణా నయంతి। (10) పురీషముపధాయ। చిత్తిక్ స్రుగ్భిరభిమృశ్య। అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ। చతస్ర ఏతా ఆహుతీర్జుహోతి। త్వమగ్నే రుద్ర ఇతి శతరుద్రీయస్య రూపమ్। అగ్నావిష్ణూ ఇతి వసోర్ధారాయాః। అన్నపత ఇత్యన్నహోమః। సప్త తే అగ్నే సమిధస్సప్త జిహ్వా ఇతి విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥ ౫౮ ॥

సమృద్ధబుద్ధికామః పురస్తాచ్చిత్యేష్టకాప్రతో గచ్ఛదిచ్ఛేజ్జుహుయా ద్వాత్రింశత్ ॥ ౯ ॥

పురుషయో వాయుగోః బలస్సహస్రం ప్రజాపతిస్త్రివృదిం స్త్రీసావాత్రివ్యాస్స యద్రిచేత్ ॥

౧౦ అనువాకః, నాచికేతచయనప్రయోగ ప్రశంసా.

(1) యాం ప్రథమామిష్టకాముపదధాతి। ఇమం తయా లోకమభిజయతి। యా అస్మిన్ లోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। యాం ద్వితీయాముపదధాతి। అన్తరిక్షం లోకం తయాభిజయతి। అథో యా అన్తరిక్షే లోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। యాం తృతీయాముపదధాతి। అముం తయా లోకమభిజయతి ॥ ౧ ॥ ౨౯ ॥

అథో యా అముష్మిన్ లోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి। అథో యా అమూరితరా అష్టాదశ। య ఏవామూరుత్తరవశ్చ పరియాగ్ంసశ్చ లోకాః। తానేవ తాభిరభిజయతి। (2) కామచారో హాస్య అస్మిగ్ంశ్చ వరీయస్సు చ లోకేషు భవతి। యో అగ్నిం నాచికేతం చినుతే। య ఉ చైనమేవం వేద। (3) సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః। తస్య వసన్తశ్శిరః ॥ ౨ ॥ ౬౦ ॥

గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః। వర్షా ఉత్తరః। శరత్పుచ్ఛమ్। మాసాః కర్మకారాః। అహోరాత్రే శతరుద్రీయమ్। పర్జన్యో వసోర్ధారా। యథా వై పర్జన్యస్సువృష్టం వృష్ట్వా। ప్రజాభ్యస్సర్వాన్ కామాన్థ్

సంపూరయతి । ఏవమేవ సతస్య సర్వాన్ కామాంథ్ సంపూరయతి ।
యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే ॥ ౩ ॥ ౬౦ ॥

య ఉ చైన మేవం వేద । (4) సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః ।
తస్య వసంతశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శర
దుత్తరః పక్షః । హేమంతో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః । అపరప
క్షాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఏష వావ సోఽగ్నిరగ్నిమయః
పునర్ణవః । అగ్నిమయో హ వై పునర్ణవో భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి ।
ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైన
మేవం వేద ॥ ౪ ॥ ౬౧ ॥

అముంతయాల్లోక మభిజయతాశిరశ్చినుత ఇష్టకాన్షట్చ ॥ ౧౦ ॥

లోకస్త్వమగ్నే విష్ణో అన్నపతే సప్తతే అగ్నే యత్తే
చితమయం వావ శరః సత్యైతగ్ం హైతం సూం ప్రథమామిష్టకాం దశ ।
౧౦ ॥ లోకఆదిత్యోఽజో హ వై వధ్వా ॥ దిగ్భ్యస్తం హ వై కామే న స్త్రీష్టా
ద్వాషష్టిః ॥

లోకోఽసి సమాప్తమ్.

అథ తుభ్యమ్.

౧. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టిమన్త్ర ప్రతీకాః.

హరిః ఓమ్॥ (1) తుభ్యంతా అంగిరస్తమా (2) శ్యాముతం కామమగ్నే। (3) ఆశానాంత్వా (4) విశ్వా ఆశాః। (5) అనుమో దద్యాను మన్త్రి (6) న్విదనుమత్రే త్వమ్। (7) కామో భూతస్య (8) కామస్తదగ్రే। (9) బ్రహ్మ జజ్ఞానం (10) పితా విరాజామ్। (11) యజ్ఞో రాయో (12) యం యజ్ఞః। (13) ఆపో భద్రా (14) ఆదిత్పశ్యామి। (15) తుభ్యం భరంతి (16) యోరాత్ర్యాః। (17) పూర్వం దేవా అపరేణ (18) ప్రాణాపానౌ। (19) హవ్యవాహగ్ం (20) స్విష్టమ్ ॥ ౧ ॥

తుభ్యం దశ ॥ ౧ ॥

౨. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యో వై సువర్గో లోకస్తిరో భవత్। తే ప్రజాపతిమబ్రువన్। ప్రజాపతే సువర్గో వై నో లోకస్తిరో భూత్। తమన్విచ్ఛేతి। తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్। తం యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్। తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్। తమిష్టిభిరన్వవిందత్। తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్। ఏష్టయో హవై నామ। తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ॥ ౧ ॥ ౨ ॥

(2) తమాశాఽబ్రవీత్ । ప్రజాపత ఆశయా వై శ్రామ్యసి। అహ
ష్టువా ఆశాఽస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యాఽఽశా భవిష్యతి। అను
స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాక
పాలం నిరవపత్ । ఆశాయై చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై
తస్య సత్యాఽఽశాఽభవత్। అను స్వర్గం లోకమవిందత్। సత్యా హ వా అస్యా
ఽశా భవతి । అను స్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే।

య ఉ చైనదేవం వేద। (3) సోఽత్ర జుహోతి।అగ్నయే కామాయ స్వాహా
ఽఽశాయై స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ
లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥ ౨ ॥ 3 ॥

(4) తం కామోఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతే కామేన వై శ్రామ్యసి।
అహం వై కామోఽస్మి। మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యః కామో భవి
ష్యతి । అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురో
డాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । కామాయ చరుం। అనుమత్యై చరుమ్।
తతో వై తస్య సత్యః కామో భవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిందత్ ।
సత్యో హ వా అస్య కామో భవతి । అను స్వర్గం లోకం విందతి । య ఏ
తేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి । అగ్న
యే కామాయ స్వాహా కామాయ స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజా
పతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే
స్వాహేతి ॥ 3॥ ౪ ॥

(5) తం బ్రహ్మాబ్రవీత్ । ప్రజాపతే బ్రహ్మణా వై శ్రామ్యసి । అహ
మ్ వై బ్రహ్మాస్మి । మాన్నుయజస్వ । అథ తే బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞో భవిష్యతి ।
అను సువర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశ
మష్టాకపాలం నిరవపత్ । బ్రహ్మణే చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో
వై తస్య బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞోఽభవత్ । అను సువర్గం లోకమవిందత్ । బ్ర
హ్మణ్వాన్ హ వా అస్య యజ్ఞో భవతి । అను సువర్గం లోకం విందతి । య
ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్న
యే కామాయ స్వాహా । బ్రహ్మణే స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా । ప్రజాపతయే
స్వాహా । సువర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౪ ॥ ౫

(6) తం యజ్ఞోఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతే యజ్ఞేన వై శ్రామ్యసి । అహం వై
యజ్ఞోఽస్మి । మాన్నుయజస్వ । అథ తే సతో యజ్ఞో భవిష్యతి । అను సువ
ర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం
నిరవపత్ । యజ్ఞాయ చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సతో
యజ్ఞోఽభవత్ । అను సువర్గం లోకమవిందత్ । సతో హ వా అస్య యజ్ఞో
భవతి । అను సువర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చై
నదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామాయ స్వాహా । యజ్ఞాయ
స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా । ప్రజాపతయే స్వాహా । సువర్గాయ లోకా
య స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౫ ॥ ౬ ॥

(7) తమాపో౽బ్రువన్। ప్రజాపతేప్సనై సర్వే కామాశ్శ్రితాః। వయమువా ఆపస్స్మః। అస్మాన్నుయజస్వ। అథత్వాయిసర్వే కామాశ్శ్రయిష్యంతే। అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి। సఏతమద్భ్యో కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అద్భ్యశ్చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్మిన్ సర్వే కామా అశ్రయంత। అనుస్వర్గం లోకమవిందత్। సర్వే హవా అస్మిన్కామాశ్శ్రయంతే। అనుస్వర్గం లోకంవిందతి। యఏతేనహవిషా యజతే। యఉచైనదేవం వేద। సో౽త్రజుహోతి। అద్భ్యో కామాయ స్వాహాద్భ్యస్స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి॥ ౬ ॥ ౭॥

(8) తమగ్నిర్బలిమానబ్రవీత్। ప్రజాపతేగ్నయేవై బలిమతే సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరంతి। అహమువా అగ్నిర్బలిమానస్మి। మాన్ను యజస్వ। అథ తే సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరిష్యంతి। అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి। సఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అగ్నయే బలిమతే చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్మై సర్వాణి భూతాని బలిమహరన్। అనుస్వర్గం లోకమవిందత్। సర్వాణి హవా అస్మై భూతాని బలిగ్ం హరంతి। అనుస్వర్గం లోకం విందతి। యఏతేన హవిషా యజతే। యఉచైనదేవం వేద। సో౽త్రజుహోతి। అగ్నయే కామాయ స్వాహాగ్నయే బలిమతే స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి।

(9) తమనువిత్తిరబ్రవీత్ । ప్రజాపతేస్స్వర్గం వై లోకమనువివిత్ససి। అహమువా అనువిత్తిరస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యాను విత్తిర్భవిష్యతి । అనుస్స్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి। సఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । అనువిత్త్యై చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యానువిత్తిరభవత్ । అనుస్స్వర్గంలోకమవిన్దత్ । సత్యా హా వా అస్యానువిత్తిర్భవతి। అనుస్స్వర్గంలోకం విన్దతి। య ఏతేన హవిషాయజతే । య ఉచైనదేవం వేద । సోऽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామాయ స్వాహానువిత్త్యై స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౮ ॥ ౯ ॥

(10) తావా ఏతాస్సప్త స్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః। ద్విషన్త్యేనాయో నువిత్తయో నామ । ఆశా ప్రథమాగం రక్షతి । కామో ద్వితీయామ్। బ్రహ్మా తృతీయామ్ । యజ్ఞశ్చతుర్థీమ్ । ఆపః పఞ్చమీమ్ । అగ్నిర్బలిమాం షష్ఠీమ్ । అనువిత్తిస్సప్తమీమ్ । అను హ వై స్వర్గంలోకం విన్దతి । కామచారోऽస్య స్వర్గే లోకే భవతి । య ఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే। య ఉచైనా ఏవం వేద। తాస్వన్విష్టి। పస్త్యో హీన్దరాందద్యాత్కాగం సంచః స్త్రియై చాభారగంసమృద్ధ్యై ॥ ౯ ॥ ౧౦ ॥ ౨ ॥

3. అనువాకః, అపాదాష్టేష్టిమన్త్రాః.

(1) తపసా దేవా దేవతామగ్ర ఆయన్న్ । తపసర్షయస్సువరన్వవిన్దన్న్ । తపసా సపత్నాన్ప్రణుదామారాతీః । యేనేదం విశ్వం

పరిభూత్తం యద స్తి । (2) ప్రథమజం దేవగం హవిషావిధేమ । స్వ
యంభు బ్రహ్మ పరమం తపోయత్ । సఏవ పుత్రస్సపితా సమాతా ।
తపోహయక్షం ప్రథమగం సంబభూవ । (3) శ్రద్ధయా దేవో దేవ
త్వమశ్నుతే । శ్రద్ధాప్రతిష్ఠా లోకస్య దేవీ ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

సానో జుషాణోపయజ్ఞమాగాత్ । కామవత్సామృతం దుహా
నా । (4) శ్రద్ధా దేవీ ప్రథమజా ఋతస్య । విశ్వస్యభర్త్రీ జగతః ప్రతి
ష్ఠా । తాగం శ్రద్ధాగం హవిషాయజామహే । సానోలోక మమృ
తం దధాతు ఈశానాదేవీ భువనస్యాధిపత్నీ (5) ఆగాత్సత్యగం
హవిరిదం జుషాణమ్ । యస్మాద్దేవాజజ్ఞిరె భువనఞ్చవిశ్వే । తస్మై
విధేమ హవిషాఘృతేన ॥ ౨ ॥ ౧౨ ॥

యథాద్రవైస్సథమాదం మదేమ । (6) యస్య ప్రతిష్ఠోర్వంతరి
క్షమ్ । యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరె భువనఞ్చసర్వే । తత్సత్యమర్చదుపయజ్ఞ
న్న ఆగాత్ । బ్రహ్మాహుతీరుప మోదమానమ్ । (7) మనసో వశే
సర్వమిదం బభూవ । నాన్యస్య మనో వశమన్వియాయ । భీష్మోహి
దేవస్సహసస్సహీయాన్ । సనోజుషాణఉపయజ్ఞమాగాత్ । (8) ఆకూ
తీనామధిపత్నిం చేతసాంచ ॥ 3 ॥ ౧3 ॥

సంకల్పజూతిం దేవం విపశ్చిమ్ । మనోరాజానమిహవర్ధ
యంతః । ఉపహ్వేస్య సుమతౌ స్యామ । (9) చరణంపవిత్రంవితతం
పురాణమ్ । యేనపూత స్తరతి దుష్కృతాని । తేన పవిత్రేణశుద్ధేన
పూతాః । అతిపాప్మానమరాతిం తరెమ । (10) లోకస్య ద్వార మర్చి

మత్త్వవిత్రమ్ । జ్యోతిష్మద్భ్రాజమానం మహస్వత్ । అమృతస్య ధారాబహుధా దోహమానమ్ । చరణన్నో లోకేసుధితాం దధాతు। (11) అగ్నిర్మూర్ధా భువః । (12) అనున్నో ద్యానుమతిరన్విదనుమతేత్వమ్ । (13) హవ్యవాహగ్ం స్విష్టమ్ ॥ ४ ॥ ౧४ ॥

దేవీభ్యస్తేన చేతసాఽఽ దోహమానం చత్వారిచ ॥ 3 ॥

४. అనువాకః, అపాద్యాశ్యేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యోవై స్వర్గోలోకస్తిరోఽభవత్ । తేప్రజాపతిమబ్రువన్ । ప్రజాపతే స్వర్గోవై నోలోకస్తిరోఽభూత్ । తమన్విచ్ఛేతి । తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ । తం యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిందత్ । తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిందత్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయో హవైనామ । తాఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియాఇవహిదేవాః ॥ ౧ ॥ ౧౫ ॥

(2) తం తపోఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతేతపస్వావై శ్రామ్యసి । అహమువైతపోఽస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తేసత్యంతపో భవిష్యతి । అనుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి । సఏతమాగ్నేయ మష్టాకపాలం నిరవపత్ । తపసేచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవై తస్యసత్యాం తపోభవత్ । అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవాఅస్యతపోభవతి । అనుస్వర్గంలోకంవిందతి । యఏతేనహవిషాయజతే । యఉచైనదేవం వేద। సోత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహాతపసేస్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా

ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౨ ॥ ౧౬ ॥

(3) తగ్ం శ్రద్ధాఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతే శ్రద్ధయా వై శ్రామ్యసి । అహమ్ము వై శ్రద్ధాస్మి । మాన్నుయజస్వ । అథ తే సత్యా శ్రద్ధా భవిష్యతి । అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । శ్రద్ధాయై చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యా శ్రద్ధాఽభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యా హ వా అస్య శ్రద్ధా భవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే స్వాహా శ్రద్ధాయై స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౩ ॥ ౧౭ ॥

(4) తగ్ం సత్యమబ్రవీత్ । ప్రజాపతే సత్యేన వై శ్రామ్యసి । అహమ్ము వై సత్యమస్మి । మాన్నుయజస్వ । అథ తే సత్యగ్ం సత్యం భవిష్యతి । అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । సత్యాయ చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యగ్ం సత్యమభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హ వా అస్య సత్యం భవతి అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే స్వాహా సత్యాయ స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౪ ॥ ౧౮ ॥

(5) తంమనో౽బ్రవీత్ । ప్రజాపతేమనస్త్వావైశ్రామ్యసి। అహమ్ము వైమనో౽స్మి । మాన్నుయజస్వ । అథతే సత్యం మనోభవిష్యతి । అను స్వర్గంలోకం నేష్యసీతి । సఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । మనసేచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతో వైతస్యసత్యంమనో౽భవత్ । అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యగ్ంహవా అస్యమనోభవతి। అనుస్వర్గంలోకం విందతి । యఏతేన హవిషాయజతే । యఉచైనదేవంవేద। సో౽త్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా మనసేస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాగ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౫ ॥ ౧౯ ॥

(6) తంచరణమబ్రవీత్ । ప్రజాపతేచరణేన్త్వావైశ్రామ్యసి। అహమ్ము వైచరణమస్మి । మాంన్నుయజస్వ । అథతే సత్యం చరణం భవిష్యతి । అనుస్వర్గంలోకం నేష్యసీతి । సఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । చరణాయ చరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతో వైతస్య సత్యంచరణమభవత్ । అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యగ్ంహవా అస్య చరణంభవతి । అనుస్వర్గం లోకంవిందతి । యఏతేనహవిషాయజతే। యఉచైన దేవంవేద । సో౽త్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా చరణాయ స్వాహా। అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా। స్వర్గాయలోకాయస్వాహాగ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౬ ॥ ౨౦ ॥

(7) తావాఏతాః పంచస్వర్గస్యలోకస్యద్వారః। అపాఘా అనువిత్తయోనామ । తపఃప్రథమాగ్ంరక్షతి। శ్రద్ధాద్వితీయాన్। సత్యాం

తృతీయామ్। మనశ్చతుర్థీమ్। చరణంపఞ్చమీమ్। అనుష్ఠావై స్వర్గం
లోకం విందతి। కామచారోస్య స్వర్గే లోకే భవతి। యఏతాభిరిష్టి
భిర్యజతే। యఉచైనాఏవం వేద। తాస్వావిష్టి। ప్రష్ఠౌహీం వరాం
దద్యాత్కర్గంసంచ। స్త్రియైచాభారగంసమృధ్యై॥ ౭॥ ౨౧॥ ౪॥

౫ అనువాకః, చాతుర్హోత్రచయనోక్తిః.

(1) బ్రహ్మావై చతుర్ హోతారః। చతుర్ హోతృభ్యోధి
యజ్ఞో నిర్మితః। నైనగంశప్తమ్। నాభిచరితమాగచ్ఛతి। యఏవం
వేద। (2) యోహ్వైచతుర్ హోతౄణాం చతుర్ హోతృత్వం వేద।
అథోపంచహోతృత్వమ్। సర్వాహాస్మై దిశఃకల్పంతే। వాచస్పతిర్
హోతా దశహోతౄణామ్। పృథివీహోతా చతుర్ హోతౄ
ణామ్॥ ౧॥ ౨౨॥

అగ్నిర్ హోతా పంచహోతౄణామ్। వాగ్ఘోతా షడ్ఢో
తౄణామ్। మహాహవిర్ హోతాసప్తహోతౄణామ్। ఏతద్వై
చతుర్ హోతౄణాంచతుర్ హోతృత్వమ్। అథోపంచహోతృత్వమ్।
సర్వాహాస్మై దిశఃకల్పంతే। యఏవంవేద। (3) ఏషావై సర్వవిద్యా।
ఏతద్బ్రహ్మజమ్। ఏషాప్రజ్ఞాస్వర్గస్యలోకస్యాంజసాయనిస్రుతిః॥ ౨॥ ౨౩॥

ఏతాన్యోధీత్యథదిద్దక్షర్ శేమావత్తరసమ్। స్వ రేతి। అన
ప్రబ్రువస్సర్వమాయురేతి। విందతేప్రజామ్। రాయస్పోషంగౌపత్యమ్।
బ్రహ్మవర్చసీభవతి। (4) ఏతాన్యోధీత్య। స్వప్రహోత్రాత్మానమ్। ప్రి
జాంపిత్రాన్। (5) ఏతాన్వా అరుణఔపవేశిర్విదాంచకార॥ ౩॥ ౨౪॥

ఏతైరధివాదమపాజయత్। అథో విశ్వం ప్రాప్తాసమ్। స్వర్గ్యయా।
ఏతా యోధ్యేతి। అధివాదంజయతి। అథో విశ్వం ప్రాప్నాసమ్। స్వరేతి।
(6) ఏతైరగ్నించిన్వీత స్వర్గంకామః। ఏతైరాయుష్కామః। ప్రజాపశు
కామో వా ॥ ౪ ॥ ౧౫ ॥

(7) పురస్తాద్దశహోతారముపదధాతి యావత్పదమ్।
హృదయం యజుష్మతీ పత్న్యేవ చ। దక్షిణతః ప్రాఞ్చం చతుర్హోతారమ్।
పశ్చాదుదఞ్చం పఞ్చహోతారమ్। ఉత్తరతః ప్రాంచగ్ం షడ్ఢోతా
రమ్। ఉపరిష్టాత్ప్రాంచగ్ం సప్తహోతారమ్। హృదయం యజూగ్ం
షిపత్న్యశ్చ। యథాన కాలం గ్రహాః। యథాన కాలం ప్రతిగ్రహాః
లోకం పృణాశ్చ। సర్వా హ్యేతా దేవతాః ప్రీతా అభీష్టా భవంతి॥
౫ ॥ ౧౬ ॥

స దేవమగ్నించినుతే। (8) రథసంమితశ్చేతవ్యః। వజ్రో వై రథః।
వజ్రేణైవ ప్రాప్నాసంభ్రాతృవ్యగ్ం స్పృణుతే। పక్షస్సంమితశ్చేతవ్యః।
ఏతావాన్వై రథః। యావత్పక్షః। రథసంమితమేవంచినుతే। (9) ఇమ
మేవ లోకం పశుబంధేనాభిజయతి। అథో అగ్నిష్టోమేన ॥ ౬ ॥ ౧౭ ॥

అంతరిక్షముక్థ్యేన। స్వరతిరాత్రేణ। సర్వాన్లోకానహీనేన।
అథో సత్రేణ। (10) వరో దక్షిణా। వరేణైవ వరగ్ం స్పృణోతి। ఆత్మా
హి వరః। (11) ఏకవిగ్ంశతిర్దక్షిణా దదాతి। ఏకవిగ్ంశో వా ఇతస్స్వర్గో
లోకః। ప్రస్వర్గంలోకమాప్నోతి ॥ ౭ ॥ ౧౮ ॥

అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః। అమువేవాదిత్యమాప్నోతి । (12) శతందదాతి । శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియః । ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। (13) సహస్రందదాతి।సహస్రసంమితస్సువర్గో లోకః సువర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై। (14) అనివ్వష్టకం దక్షిణాం దదాతి । సర్వాన్తే సవాగ్ంసి ॥ ౮ ॥ ౨౯ ॥

సర్వస్యాప్త్యై। సర్వస్యావరుద్ధ్యై । (15) యద్దిసవిం దేశాన్సు థానేతావతో దద్యాద్దక్షిణా । అస్మిన్నేతం కామమ్ । యస్త్వేకం మామాగ్నిక్షిప్రయతే। (16) ప్రష్ఠాహింతత్వంశర్వతీం దద్యాత్ । సవాగ్ంసి ర్వాణ్యేవమాగ్ంసి। సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యావరుద్ధ్యై ॥ ౯ ॥ ౩౦ ॥

(17) హిరణ్యం దదాతి। హిరణ్యజ్యోతిరేవ సువర్గం లోకమేతి। (18) వాసోదదాతి। తేనాయుః ప్రతిరతే । (19) వైదిత్రృశీరనో యుక్తా। త్రిపత్త్వాహి దేవాః। ససత్యమగ్నిం చినుతే । తస్మేతత్సు శుభ్రం పూర్ణం బ్రూయాత్ । నతరేషుయజ్ఞేషు । (20) యోహ్యాప్నే చతుర్హోతృ‍ తృణానుసవనం తర్పయితవ్యాన్వేద ॥ ౧౦ ॥ ౩౧ ॥

తృప్యతిప్రజయాపశుభిః । ఉపైనగ్ం సోమపీథోనమతి । ఏతే వై చతుర్హోతారోనుసవనం తర్పయితవ్యాః । గోబ్రాహ్మణాభ్యాం విదః । తేభ్యో యద్దక్షిణానానయేత్ । దురిష్టగ్ంస్యాత్ । అగ్నిమస్య వృంజీరన్ । తేభ్యోయథాశ్రద్ధందద్యాత్ । స్విష్టమేవైతత్క్రియతే నాస్యాగ్నింవృంజతే ॥ ౧౧ ॥ ౩౨ ॥

(21) [illegible]ష్టిర్భవతి । [illegible]నవము త్తమమంగులిక్తాండంయ [illegible] । [illegible]పింగాన్యమ । (22) యదగ్నిహిరణ్యంసవిందేత్ । [illegible]ఫృతమ్ । స తేజస్వవాన్వాగ్నిం చిను తే । (23) [illegible] సౌత్రామణ్యాయజేత మైత్రావరుణ్యావా । [illegible]న్యత్రే । యోఽగ్నించినుతే ॥ ౧౨ ॥ 33 ॥

[illegible]దేవ [illegible]న్యమ్ । [illegible]సభాతి । (24) బ్రహ్మణస్సాయు [illegible] । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ । [illegible] । యస్ఏతమగ్నిం చినుతే । య [illegible] । (25) ఏతాదేవసావిత్రే బ్రాహ్మణమ్ । అథోనాచికేతే ॥ ౧౩ ॥ [illegible] ॥

[illegible] ప్రతిష్ఠాకారవాభవం త్యగ్ని [illegible] సర్వస్యైవ సర్వస్యానస [illegible] చినుతే [illegible] ॥ ౫ ॥

[illegible] ప్రమాణభూమాముపధానమన్త్రాః.

(1) [illegible] యస్త్సప్రాణితియచ్చస । [illegible] । [illegible] । [illegible] । (2) సర్వాస్త్రి [illegible] । [illegible] స్త్రీపుమాంసయత్ । సర్వాస్తాః (3) [illegible]భూమాః ॥ ౧ ॥ 3౫ ॥

సంఖ్యాతా దేవ న్యాయసూ ॥ సర్వాస్తాః । (4) యావంత ఊషాః పశ్యానామ్ । పృథివ్యాం పుష్టిం హిరణ్యాః । సర్వాస్తాః । (5) యావతీస్సికతాస్సర్వాః । అప్స్వంతస్సముద్రే ఆః ॥ సర్వాస్తాః । (6) యావతీశ్శర్కరాధృత్యై । అస్యాంపృథివ్యామధి ॥ ౧ ॥ ౩౯. ॥

సర్వాస్తాః । (7) యావంతో శ్మానో స్యాం పృథివ్యామధి । ప్రతిష్ఠాసుప్రతిష్ఠితాః । సర్వాస్తాః । (8) యావతీర్వీరుధస్సర్వాః । విష్ఠితాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః । (9) యావతీరోషధయస్సర్వాః । విష్ఠితాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః ౩ ॥ ౩౭ ॥

(10) యావంతో వనస్పతయః । అస్యాం పృథివ్యామధి । సర్వాస్తాః । (11) యావంతో గ్రామ్యాః పశవస్సర్వే । ఆరణ్యాశ్చ యే । సర్వాస్తాః । (12) యేద్విపాదశ్చతుష్పాదః । అపాదః ఉదరసర్పిణః । సర్వాస్తాః । (13) యావదాంజన ముచ్యతే ॥ ౮ ॥ ౩౦ ॥

దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (14) యావత్తృష్ణాయ స్రగ్ంసర్వమ్ । దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః (15) యావల్లోహాయ స్రగ్ంసర్వమ్ । దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (16) సర్వగ్ం సీసగ్ం సర్వంత్రపు । దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ ॥ ౫ ॥ ౩౯ ॥

సర్వాస్తాః । (17) సర్వగ్ం హిరణ్యగ్ం రజతమ్ । దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (18) సర్వగ్ం సువర్ణగ్ం హరితమ్ । దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామ్యో

దుఘానదధే । తేనర్షిణా । తేనబ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వ
ధ్రువాసీద ॥ ౯ ॥ ౪౦ ॥

భూమిరసివిష్టితా పృథివీ మనుష్యవాస్తా ఉచ్యతే మానుష
గ్ంసీద ॥ ౯ ॥

యస్యాస్త్రియః ప్రాగ్ సదనసోష్ఠాస్మిన్నాశ్వర్యస్తా అశ్మానో
వీరుధః సుపర్ణీర్వస్తస్యాతియో త్రివర్గ్యో ద్విపాత్ యానదాంజనం
యావత్త్రిష్టాయ సగ్ లోమ సుసగ్ం సీసగ్ం హిరణ్యగ్ం సువ
ర్ణగ్ం హరితి మృష్టాదశ ॥

౭. అథవాక, బ్రాహ్మణోక్త యామపధానార్థమన్త్రాః.

(1) సర్వాదిశో దిశః । యచ్చాన్తరిక్ష్యతం ప్రతిష్ఠితమ్ ।
సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేన
బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । (2) అన్తరిక్షంచ
కేవలమ్ । యచ్చాస్మిన్నన్తరాహితమ్ । సర్వాస్తాః । (3) ఆన్తరిక్ష్య
శ్చయాః ప్రజాః ॥ ౧ ॥ ౪౧ ॥

గన్ధర్వాప్సరసశ్చ యే । సర్వాస్తాః । (4) సర్వానుదారాన్
సలిలాన్ । అన్తరిక్షే ప్రతిష్ఠితాన్ । సర్వాస్తా । (5) సర్వానుదా
రాన్ ధ్వనిలాన్ । స్థావరాః ప్రోష్యాశ్చ యే । సర్వాస్తాః । (6) సర్వాం
ధునిగ్ం సర్వాన్ ధ్వగ్ంసాన్ । హిమో యచ్ఛీయతే ॥ ౨ ॥ ౪౨ ॥

సర్వాస్తాః । (7) సర్వానస్మి వితతాన్ । నీహారో యచ్ఛ
శీయతే । సర్వాస్తాః । (8) సర్వావిద్యుతస్సర్వాంస్తనయిత్నూన్

ష్ఠామన్నీర్యచ్ఛశీయతే। సర్వాస్తాః । (9) సర్వాస్రవంతీస్సరితః। సర్వ
మప్సుచరంచయత్ । సర్వాస్తాః ॥ 3 ॥ ४3 ॥

(10) యాశ్చకూప్యాయాశ్చ నాద్యాస్సముద్రియాః । యా
శ్చవై శంతీరుత ప్రాసచీర్యాః । సర్వాస్తాః । (11) యేచాప్లే ష్ఠంతి
జీమూతాః । యాశ్చవర్షంతివృష్టయః । సర్వాస్తాః। (12) తపస్తేజ
ఆకాశమ్ । యచ్చాకాశేప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (13) వాయుః
వయాగ్ంసి సర్వాణి ॥ ४ ॥ ४४ ॥

అంతరిక్షచరంచయత్ సర్వాస్తాః । (14) అగ్నిగ్ంసూర్యం
చంద్రమ్। మిత్రంవరుణంభగమ్। సర్వాస్తాః । (15) సత్యగ్ంశ్రద్ధాం
తపోదమమ్ । నామరూపంచభూతానామ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః
కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా । తయా
దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౫ ॥ ४౫ ॥

ప్రజాపతిర్మనో యచ్ఛశీయతేనసర్వాస్తా స్సర్వాణి బ్రహ్మైక
కంచ ॥ ౮ ॥

దిక్షోంతరిక్షమాంతరిక్ష్య ఉద్రా రానుద్రారా ధునింమరీచీ
విద్యుత్ర స్రవంతీర్యాశ్చయేచతపోవాయుమగ్నిగ్ం సత్యంపంచదశ ॥

౮ అనువాకః, తదక్ష్యంతరలేభాయాం ఉపధానమంత్రాః.

(1) సర్వాం దివగ్ం సర్వాం దేవాంద్దివి । యచ్చాంతర్హ్యా
తం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే।
తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ।

(2) యావతీస్తారకాస్సర్వాః । వితతా రోచనే దివి । సర్వాస్తాః ।
(3) ఋచో యజూగ్ంషి సామాని ॥ ౧ ॥ ౧౪ ॥

అథర్వాంగిరసశ్చ యే । సర్వాస్తాః । (4) ఇతిహాసపురాణాంచ ।
సర్వదేవజనాశ్చ యే । సర్వాస్తాః । (5) యే చ లోకా యే చాలోకాః ।
అంతర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (6) యచ్చ బ్రహ్మ యచ్చా
బ్రహ్మ । అంతర్బ్రహ్మణి ప్రతిష్ఠితమ్ ౨ ॥ ౪౭ ॥

సర్వాస్తాః । (7) అహోరాత్రాణి సర్వాణి । అర్ధమాసా
గ్ంశ్చ కేవలాన్ । సర్వాస్తాః । (8) సర్వ ఋతూన్ సర్వాన్మా
సాన్ । సంవత్సరంచ కేవలమ్ । సర్వాస్తాః । (9) సర్వం భూతగ్ం
సర్వం భవ్యమ్ । యచ్చాతోఽధి భవిష్యతి । సర్వాస్తాఇష్టకాః కృత్వా ।
ఉపకామమదుఘా వధే । తే సర్వే ఋషిణా నేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగి
రస్వద్ధ్రువాసీద ॥ 3 ॥ ౪౦ ॥

సామాని బ్రహ్మణి ప్రతిష్ఠితం కృత్వా త్రీణి చ ॥ ౦ ॥

దివం తారకా ఋచ ఇతిహాస పురాణంచ యే చ యచ్చాహో
రాత్రాణ్యృతూన్ భూతంనవ ॥

౯. అనువాకః: బ్రహ్మణా పఠనీయమన్త్రాః.

(1) ఋచాం ప్రాచీ మహతీ దిగుచ్యతే । దక్షిణామాహుర్యజు
షామపారామ్ । అథర్వణామంగిరసాం ప్రతీచీ । సామ్నాముదీచీ మహ
తీ దిగుచ్యతే । (2) ఋగ్భిః పూర్వాహ్ణే దివి దేవ ఈయతే । యజుర్వేదే

దేతిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః । సామవేదేనాస్తమయే మహీయతే । వేదైరశూన్యస్త్రిభిరేతి సూర్యః । (3) ఋగ్భ్యో జాతాగ్ం సర్వశో మూర్తిమాహుః । సర్వా గతిర్యాజుషీ హైవ శశ్వత్ ॥ ౧ ॥ ౪౯ ॥

సర్వం తేజస్సామరూప్యగ్ం హ శశ్వత్ । సర్వగ్ం హేదం బ్రహ్మణా హైవ సృష్టమ్ । (4) ఋగ్భ్యో జాతం వైశ్యం వర్ణమాహుః । యజుర్వేదం క్షత్రియస్యాహుర్యోనిమ్ । సామవేదో బ్రాహ్మణానాం ప్రసూతిః । పూర్వే పూర్వేభ్యో వచ ఏతదూచుః । (5) ఆదర్శమగ్నిం చిన్వానాః । పూర్వే విశ్వసృజోఽమృతాః । శతం వర్షసహస్రాణి । దీక్షితాస్సత్రమాసత ॥ ౨ ॥ ౫౦ ॥

(6) తప ఆసీద్గృహపతిః । బ్రహ్మ బ్రహ్మాభవత్స్వయమ్ । సత్యగ్ం హ హోతైషామాసీత్ । యద్విశ్వసృజ ఆసత । (7) అమృతమేభ్య ఉదగాయత్ । సహస్రం పరివత్సరాన్ । భూతగ్ం హ ప్రస్తోతైషామాసీత్ । భవిష్యత్ప్రతిచాహరత్ । (8) ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్ । ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్ ॥ ౩ ॥ ౫౧ ॥

అపానో విద్వానావృతః । ప్రతి ప్రాతిష్ఠదధ్వరే । (9) ఆర్తవా ఉపగాతారః । సదస్యా ఋతవోఽభవన్ । అర్ధమాసాశ్చ మాసాశ్చ । చమసాధ్వర్యవోఽభవన్ । (10) అశగ్ం సద్బ్రహ్మణస్తేజః । అచ్ఛావాకోఽభవద్యశః । ఋతమేషాం ప్రశాస్తాసీత్ । యద్విశ్వసృజ ఆసత ॥ ౪ ॥ ౫౨ ॥

(11) ఊర్గ్రాజానముదవహత్ । ధ్రువగోపస్సహాభవత్ ॥ ఓజోఽభ్యష్టౌత్ గ్రావాణః । యద్విశ్వసృజ ఆసత । (12) అపచితిః పోత్రీయామయజత్ । నేష్ట్రీయామయజత్త్విషిః । ఆగ్నీధ్రాద్విదుషీ సత్యమ్ ॥ శ్రద్ధా హైవాయజత్స్వయమ్ । (13) ఇరాపత్నీ విశ్వసృజామ్ । ఆకూతిరపినద్ధవిః ॥ ౫ ॥ ౫౩ ॥

ఇధ్మగ్ం హ క్షుచ్చైభ్య ఉగ్రే । తృష్ణా చావహతాముభే ॥ (14) వాగేషాగ్ం సుబ్రహ్మణ్యాసీత్ । ఛన్దోయోగాన్విజానతీ ॥ కల్పతన్త్రాణి తన్వానాఽహః । సగ్ంస్థాశ్చ సర్వశః । (15) అహోరాత్రే పశుపాల్యౌ । ముహూర్తాః ప్రేష్యా అభవన్ । మృత్యుస్తదభవద్ధాతా । శమితోగ్రో విశాంపతిః ॥ ౬ ॥ ౫౪ ॥

(16) విశ్వసృజః ప్రథమాస్సత్రమాసత । సహస్రసమం ప్రసుతేన యన్తః । తతో హ జజ్ఞే భువనస్య గోపాః । హిరణ్మయశ్శకునిర్బ్రహ్మ నామ । (17) యేన సూర్యస్తపతి తేజసేద్ధః । పితా పుత్రేణ పితృమాన్ యోనియోనౌ । నావేదవిన్మనుతే తం బృహన్తమ్ । సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంపరాయే । (18) ఏష నిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్య । న కర్మణా వర్ధతే నో కనీయాన్ ॥ ౭ ॥ ౫౫ ॥

తస్యైవాత్మా పదవిత్తం విదిత్వా । న కర్మణా లిప్యతే పాపకేన । (19) పంచ పంచాశతస్త్రివృతస్సంవత్సరాః । పంచ పంచాశతః పంచ

దశాః । పంచపఞ్చాశతస్సప్తదశాః । పంచ పఞ్చాశత ఏకవిగ్ంశాః ।
విశ్వసృజాగ్ంసహస్రసంవత్సరమ్ । (20) ఏతేనవై విశ్వసృజ ఇదం
విశ్వమసృజంత । యద్విశ్వ మసృజంత । తస్మాద్విశ్వసృజః । (21)
విశ్వమేనా నను ప్రజాయతే । బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతాంయం
తి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ంసాయుజ్యమ్ । సార్ష్టితాగ్ంసమాన
లోకతాంయంతి । యఏతదుపయంతి । యేచైనత్ప్రాహుః । యేభ్యశ్చై
నత్ప్రాహుః ॥ ఓమ్ ॥ ౮ ॥ ౫౬ ॥

శశ్వద్దాసత్రసిమా సతామాసత హావిష్మతీః కసిన్నూనం త్తస్మాద్విశ్వ
సృజోష్టాచ ॥ ౯ ॥

తుభ్యం దేవేభ్యస్తపసా దేవేభ్యో బ్రహ్మవై చతుర్హోతారః
యచ్చాప్యమృతగ్ం సప్తాదిశో దిక్షు సర్వాణిదివ్యమృచాంప్రాచీనవ ॥

తుభ్యంతపస్తావా ఏతాః పశ్చిహిరణ్యం దదాతి సప్తాదిశ
స్తప ఆసీద్గృహపతిః షట్పంచాశత్ ॥

తుభ్యం సమాప్తమ్.

సన్నాలపన్నమ్.

హరిః ఓమ్॥ బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే। క్షత్రాయ రాజన్యమ్। మరుద్భ్యో వైశ్యమ్। తపసే శూద్రమ్। తమసే తస్కరమ్। నారకాయ వీరహణమ్। పాప్మనే క్లీబమ్। ఆక్రయాయా అయోగూమ్। కామాయ పుగ్ంశ్చలూమ్। అతిక్రుష్టాయ మాగధమ్॥ ఇతి ప్రథమానువాకః॥ ౧॥

గీతాయ సూతమ్। నృత్తాయ శైలూషమ్। ధర్మాయ సభాచరమ్। నర్మాయ రేభమ్। నరిష్ఠాయై భీమలమ్। హసాయ కారిమ్। ఆనందాయ స్త్రీషఖమ్। ప్రముదే కుమారీపుత్రమ్। మేధాయై రథకారమ్। ధైర్యాయ తక్షాణమ్ ౨॥

శ్రమాయ కౌలాలమ్। మాయాయై కార్మారమ్। రూపాయ మణికారమ్। శుభే వపమ్। శరవ్యాయా ఇషుకారమ్। హేత్యై ధన్వకారమ్। కర్మణే జ్యాకారమ్। దిష్టాయ రజ్జుసర్గమ్। మృత్యవే మృగయుమ్। అంతకాయ శ్వనితమ్॥ ౩॥

సంధయే జారమ్। గేహాయోపపతిమ్। నిర్ఋత్యై పరివిత్తమ్। ఆర్త్యై పరివివిదానమ్। అరాధ్యై దిధిషూపతిమ్। పవిత్రాయ భిషజమ్। ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శమ్। నిష్కృత్యై పేశస్కారీమ్। బలాయోపదామ్। వర్ణాయానూరుధమ్॥ ౪॥

నదీభ్యః పౌంజిష్ఠమ్ । ఋక్షీకాభ్యో నైషాదమ్ । పురుషవ్యాఘ్రాయదుర్మదమ్ । ప్రియుక్షభ్యఉన్మత్తమ్ । గంధర్వాప్సరాభ్యోవ్రాత్యం । సర్పదేవజనేభ్యోఽప్రతిపదమ్ । అవేభ్యః కితవమ్ । ఇర్యతాయా అకితమ్ । పిశాచేభ్యో బిదలకారమ్ । యాతుధానేభ్యః కంటకకారమ్ ॥ ౫ ॥

ఉత్సాదేభ్యః కుబ్జమ్ । ప్రముదేవామనం । ద్వార్భ్యస్స్రామమ్ । స్వప్నాయాంధమ్ । అధర్మాయబధిరమ్ । సంజ్ఞానాయస్మరకారీం । ప్రకామోద్యాయోపసదమ్ । ఆశిక్షాయైప్రశ్నినమ్ । ఉపశిక్షాయా అభిప్రశ్నినమ్ । మర్యాదాయైప్రశ్నవివాకమ్ ॥ ౬ ॥

ఋత్యైస్తేనహృదయమ్ । వైరహత్యాయ పిశునమ్ । వివిత్త్యై క్షత్తారమ్ । ఔపద్రష్టాయసంగ్రహీతారమ్ । బలాయానుచరమ్ । భూమ్నేపరిష్కన్దం । ప్రియాయప్రియవాదినమ్ । అరిష్ట్యా అశ్వసాదమ్ । మేధాయవాసః పల్పూలీమ్ । ప్రకామాయరజయిత్రీమ్ ॥ ౭ ॥

భాయైదార్వాహారమ్ ॥ ప్రభాయాఆగ్నేంధం । నాకస్యపృష్ఠాయాభిషేక్తారమ్ । బ్రధ్నస్యవిష్టపాయ పాత్రనిర్ణేగమ్ । దేవలోకాయపేశితారమ్ । మనుష్యలోకాయ ప్రకరితారమ్ । సర్వేభ్యో లోకేభ్యఉపసేక్తారమ్ । అవర్త్యైవధాయోపమంథితారమ్ । సువర్గాయలోకాయభాగదుఘమ్ । వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టారమ్ ॥ ౮ ॥

అమేభ్యోహస్తిపమ్ । జవాయాశ్వపమ్ । పుష్ట్యైగోపాలమ్ । తేజసేఽజపాలమ్ । వీర్యాయావిపాలమ్ । ఇరాయైకీనాశమ్ । కీలాలాయసురా

త్తారమ్ । భద్రాయ గృహపమ్ । శ్రేయసే విత్తధమ్ । అధ్యక్షాయానుక్షత్తారమ్ ॥ ౯ ॥

మన్యవేఽయస్తాపమ్ । క్రోధాయ నిసరమ్ । శోకాయాభిసరమ్ । ఉత్కూలవికూలాభ్యాం త్రిస్థినమ్ । యోగాయ యోక్తారమ్ । క్షేమాయ విమోక్తారమ్ । వపుషే మానస్కృతమ్ । శీలాయాఞ్జనీకారమ్ । నిర్‌ఋత్యై కోశకారీమ్ । యమాయ యమసూమ్ । ౧౦ ॥

యమ్యై యమసూమ్ । అథర్వభ్యోఽవతోకామ్ । సంవత్సరాయ పర్యారిణీమ్ । పరివత్సరాయావిజాతామ్ । ఇదావత్సరాయాపస్కద్వరీమ్ । ఇద్వత్సరాయాతీత్వరీమ్ । వత్సరాయ విజర్జరామ్ । సంవత్సరాయ పలిక్నీమ్ । వనాయ వనపమ్ । అన్యతోఽరణ్యాయ దావపమ్ ॥ ౧౧ ॥

సరోభ్యో ధైవరమ్ । వేశన్తాభ్యో దాశమ్ । ఉపస్థావరీభ్యో బైన్దమ్ । నడ్వలాభ్యః శౌష్కలమ్ । పార్యాయ కైవర్తమ్ । అవార్యాయ మార్గారమ్ । తీర్థేభ్య ఆన్దమ్ । విషమేభ్యో మైనాలమ్ । స్వనేభ్యః పర్ణకమ్ । గుహాభ్యః కిరాతమ్ । సానుభ్యో జమ్భకమ్ । పర్వతేభ్యః కింపూరుషమ్ ॥ ౧౨ ॥

ప్రతిశ్రుత్కాయా ఋతులమ్ । ఘోషాయ భషమ్ । అన్తాయ బహువాదినమ్ । అనన్తాయ మూకమ్ । మహసే వీణావాదమ్ । క్రోశాయ తూణవధ్మమ్ । ఆక్రన్దాయ దున్దుభ్యాఘాతమ్ । అవరస్పరాయ శంఖధ్మమ్ । ఋభుభ్యోఽజినసన్ధాయమ్ । సాధ్యేభ్యశ్చర్మమ్ణమ్ । ౧౩ ॥

బిభత్సాయై పౌల్కసమ్ । భూత్యై జాగరణమ్ । అభూత్యై స్వపనమ్ । తులాయై వాణిజమ్ । వర్ణాయ హిరణ్యకారమ్ । విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్సిధ్మలమ్ । పశ్చాద్దోషాయ గ్లావమ్ । ఋత్యై జనవాదినమ్ । వ్యృద్ధ్యా అపగల్భమ్ । సꣳశరాయ ప్రచ్ఛిదమ్ ॥ ౧౪ ॥

హాసాయ పుꣳశ్చలూమాలభతే । వీణావాదం గణకం గీతాయ । యాదసే శాబుల్యామ్ । నర్మాయ భద్రవతీమ్ । తూణవధ్మం గ్రామణ్యం పాణిసంఘాతం నృత్తాయ । మోదాయానుక్రోశకమ్ । ఆనందాయ తలవమ్ ॥ ౧౫ ॥

అక్షరాజాయ కితవమ్ । కృతాయ సభావినమ్ । త్రేతాయా ఆదినవదర్శమ్ । ద్వాపరాయ బహిస్సదమ్ । కలయే సభాస్థాణుమ్ । దుష్కృతాయ చరకాచార్యమ్ । అధ్వనే బ్రహ్మచారిణమ్ । పిశాచేభ్యస్సైలగమ్ । పిపాసాయై గోవ్యచ్ఛమ్ । నిరృత్యై గోఘాతమ్ । క్షుధే గోవికర్తమ్ । క్షుత్తృష్ణాభ్యాం తమ్ । యో గాం వికృన్తన్తం మాꣳసం భిక్షమాణ ఉపతిష్ఠతే ॥ ౧౬ ॥

భూమ్యై పీఠసర్పిణమాలభతే । అగ్నయేꣳసలమ్ । వాయవే చాండాలమ్ । అంతరిక్షాయ వꣳశనర్తినమ్ । దివే ఖలతిమ్ । సూర్యాయ హర్యక్షమ్ । చంద్రమసే మిర్మిరమ్ । నక్షత్రేభ్యః కిలాసమ్ । అహ్నే శుక్లం పింగలమ్ । రాత్రియై కృష్ణం పింగాక్షమ్ ॥ ౧౭ ॥

నాకే పురుషమాలభతే। ప్రాణమపానం వ్యానముదానగ్ంసమానం తాన్ వాయవే। సూర్యాయ చక్షురాలభతే। మనశ్చంద్రమసే। దిగ్భ్యశ్శ్రోత్రమ్। ప్రజాపతయే పురుషమ్ ౧౮ ॥

అథైతానరూపేభ్య ఆలభతే। అతిహ్రస్వమతిదీర్ఘమ్। అతికృశమత్యగ్ంసలమ్। అతిశుక్లమతికృష్ణమ్। అతిశ్లక్ష్ణమతిలోమశమ్। అతికిరిటమతిదంతురమ్। అతిమిర్మిరమతిమేమిషమ్। ఆశాయై జామిమ్। ప్రతీక్షాయై కుమారీమ్ ॥ ౧౯ ॥

బ్రహ్మణేఽగ్నీతాయు క్రమే యస్కంధేభ్యస్సంధిభ్య ఉత్సాదేభ్య ఋత్యై భార్యస్సా అత్మోన్యస్య వేయమ్యై దశ దశ సహస్రేభ్యద్వాదశ ప్రతిశ్రుత్కాయై బీభత్సాయై దశ దశ హసాయ సప్త తుర్ణాజాయ త్రయోదశ భూమ్యై దశ వాచే షడ్ఢసవైత్రాం సవిగ్ంశతిః ॥ బ్రహ్మణే యమ్యై నవదశ ॥

సున్నాలపన్నం సమాప్తమ్.

అథ పంచానువాకాః.

హరిః ఓమ్। ౧॥ ప్రజాపతేరక్ష్యశ్వయత్ తత్పరాపతత్ తదశ్వో౽భవ
ద్యదశ్వయత్ తదశ్వస్యాశ్వత్వం తద్దేవా అశ్వమేధేనైవ ప్రత్యదధుః ఏష వై
ప్రజాపతిగ్ం సర్వంకరోతి యో౽శ్వమేధేన యజతే సర్వ ఏవ భవతి సర్వ
స్య వా ఏషా ప్రాయశ్చిత్తిః సర్వస్య భేషజగ్ం సర్వం వా ఏతేన పాప్మానం
దేవా అతరన్నపి వా ఏతేన బ్రహ్మహత్యామతరన్ సర్వం పాప్మానమ్॥౧॥

తరన్తి తరతి బ్రహ్మహత్యాం యో౽శ్వమేధేన యజతే య ఉ చై
నమేవం వేదోత్తరం వై తత్ప్రజాపతే రక్ష్యశ్వయత్ తస్మాదశ్వస్యోత్తర
తో౽వద్యన్తి దక్షిణతో౽న్యేషాం పశూనాం వైతసః కటో భవత్యప్సు
యోనిర్వా అశ్వో౽ప్సుజో వేతసస్స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతిష్ఠాపయతి
చతుష్టోమస్స్తోమో భవతి సరడ్ఢ వా అశ్వస్య సక్థ్యావృహత్ తద్దేవాశ్చ
తుష్టోమేనైవ ప్రత్యదధుర్యచ్చతుష్టోమ స్స్తోమో భవత్యశ్వస్య సర్వ
త్వాయ॥ ప్రథమానువాకస్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౨॥ పవమానస్సువర్జనః। పవిత్రేణవిచర్షణిః। యః
పోతా స పునాతు మా। పునన్తు మా దేవజనాః। పునన్తు మనవో ధియా।
పునన్తు విశ్వ ఆయవః। జాతవేదః పవిత్రవత్। పవిత్రేణ పునాహి మా। శు
క్రేణ దేవ దీద్యత్। అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ం రను॥ ౧ ॥
యత్తే పవిత్రమర్చిషి। అగ్నే వితతమన్తరా। బ్రహ్మ తేన పునీమ
హే। ఉభాభ్యాం దేవ సవితః। పవిత్రేణ సవేన చ। ఇదం బ్రహ్మ పునీమ

హా । వైశ్వదేవీపునతీదేవ్యాగాత్ ।యస్యైబహ్వీస్తనువోవీతపృష్ఠాః।
తయామదన్తస్సధమాద్యేషు। వయగ్గ్స్యామపతయోరయీణామ్॥౨॥

వైశ్వానరోరశ్మిభిర్మాపునాతు । వాతఃప్రాణేనేషిరో మయో
భూః । ద్యావాపృథివీపయసాపయోభిః । ఋతావరీయజ్ఞియే మాపునీ
తామ్ । బృహద్భిస్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః। అగ్నేదక్షైః
పునాహిమా । యేనదేవా అపునత । యేనాపోదివ్యఙ్కశః। తేనదివ్యే
నబ్రహ్మణా ॥ ౩ ॥

ఇదంబ్రహ్మపునీమహే । యఃపావమానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సం
భృతగ్ంరసం । సర్వగ్ంసపూతమశ్నాతి । స్వదితంమాతరిశ్వనా।
పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసమ్ । తస్మై సరస్వతీ
దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకమ్ । పావమానీ స్వస్త్యయనీః॥౪॥

సుదుఘాహిపయస్వతీః । ఋషిభిస్సంభృతోరసః । బ్రాహ్మణే
ష్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమానీర్దిశన్తునః । ఇమంలోకమథోఅముం।
కామాన్సమర్ధయన్తునః । దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః। పావమానీస్స్వ
స్త్యయనీః । సుదుఘాహిఘృతశ్చుతః। ఋషిభిస్సంభృతోరసః। బ్రా
హ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । యేనదేవాః పవిత్రేణ। ఆత్మానంపునతే
సదా । తేనసహస్రధారేణ । పావమాన్యః । పునన్తుమా । ప్రాజాప
త్యంపవిత్రం । శతోద్యామగ్ంహిరణ్మయం । తేనబ్రహ్మవిదోవయం।
పూతంబ్రహ్మపునీమహే । ఇన్ద్రస్సునీతీసహమా పునాతు । సోమస్స్వ

స్త్వావరుణస్య నిమిచ్యా । యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా ।
జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు॥ ద్వితీయోఽనువాకః సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥3॥ స వా ఏష లోకేషు మృత్యవోఽన్వాయత్తాః।
తేభ్యో యదాహుతీర్న జుహుయాత్। లోకేలోక ఏనం మృత్యుర్విందేత్।
మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహేత్యభిపూర్వమాహుతీర్జుహోతి। లో
కాల్లోకాదేవ మృత్యుమవయజతే। నైనం లోకేలోకే మృత్యుర్విందతి।
యదముష్మై స్వాహాఽముష్మై స్వాహేతి జుహుయాత్ సంచక్షీత। బహుం మృత్యుమమి
త్రం కుర్వీత। మృత్యవే స్వాహేత్యేకస్మా ఏవైకాం జుహుయాత్।ఏకో వా
అముష్మింల్లోకే మృత్యుః॥

అశనయా మృత్యురేవ।తమేవాముష్మింల్లోకేఽవయజతే।భ్రూణహ

త్యాయై స్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి। భ్రూణహత్యామేవా
వయజతే । తదాహుః । యద్భ్రూణహత్యాపాత్రా । కస్మాత్సా
క్రియత ఇతి । అమృత్యుర్వా అన్యో భ్రూణహత్యాయా ఇత్యాహుః।
భ్రూణహత్యావావ మృత్యురితి।యద్భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృ
థ ఆహుతిం జుహోతి ॥

మృత్యుమేవాహుత్యా తర్పయిత్వా పరిపాణం కృత్వా। భ్రూణ
ఘ్నే భేషజం కరోతి।ఏతాం హ వై ముండిభ ఔదన్యవః।భ్రూణహత్యా
యై ప్రాయశ్చిత్తిం విదాంచకార। యో హైవాస్యాపి ప్రజాయాం బ్రాహ్మ
ణం హంతి।సర్వస్మై తస్మై భేషజం కరోతి। జుంబకాయ స్వాహేత్యవభృథ

ఉత్తమామాహుతిం జుహోతి । వరుణోవై జుంబకః । అన్తత ఏవ వరుణమవయజతే। ఖల తేర్విక్లిధస్య శుక్లస్య పింగాక్షస్య మూర్ధం జుహోతి । ఏతద్వై వరుణస్య రూపమ్ । రూపేణైవ వరుణమవయజతే॥

(లోకేమృత్యుర్జుహోతి మూర్ధంజుహోతి ద్వేచ)
తృతీయోనువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥ రక్షాంసి హ వా పురోదాశ్యుపాతిష్ఠన్ మన్యేత యథా స్తేనో యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యో యోనౌ రేతస్సించతి యన సత్వా చీర్ణమేనో భ్రూణహత్యాయా స్తస్మా న్ముచ్యతే యాన దేనో గృహీత్వా ముంచతి దీక్షితస్తస్తిస్త్రోజుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో భవతి సంవత్సరాద్వై వాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి యో మాసస్స సంవత్సరస్సంవత్సరాద్వా ఆత్మానం పునీతే చతుర్విగ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతుర్విగ్ంశతి రర్ధమాసా స్సంవత్సర స్సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశరాత్రీ ర్దీక్షితో భవతి ద్వాదశమాసా సంవత్సర సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే షడ్రాత్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సంవత్సర స్సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే నమాగ్ం సమశ్నీయా న్నస్త్రియముపేయాన్నోపర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూ రాజన్యస్య ఆమిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యేప్యధ్వర ఏతద్వ్రతం బ్రూయాద్యది మన్యేతోపదస్యామీత్యోదనం ధానాస్సక్తూన్ఘృతమిత్యనువ్రతయే దాత్మనోనుపదాసాయ॥

చతుర్థానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౫॥హిరణ్యశృఙ్గం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి
యాచితః। యన్మయా భుక్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః। యన్మే
మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్। తన్న ఇన్ద్రో వరుణో
బృహస్పతిస్సవితా చ పునన్తు పునః పునః। నమోఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ
ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమోఽద్భ్యః॥
యదపాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్।
అత్యాశనాదతీపానాద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్। తన్నో వరుణో రాజా
పాణినా హ్యవమర్శతు। సోఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః।
నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మ సలోకతామ్। యశ్చాప్సు వరుణ
స్స పునాత్వఘమర్షణః। ఇమం మే గఙ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తో
మగ్ంసచతా పరుష్ణియా। అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్జీకీ
యే శృణుహ్యా సుషోమయా। ఋతం చ సత్యం చాభీద్ధాత్తపసోఽధ్యజా
యత। తతో రాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః॥
సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత। అహోరాత్రాణి వి
దధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ। సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ
మకల్పయత్। దివం చ పృథివీం చాన్తరిక్షమథో సువః। యత్పృథివ్యాగ్ం
రజస్స్వమాన్తరిక్షే విరోదసీ। ఇమాగ్ంస్తదాపో వరుణః పునాత్వఘ
మర్షణః। ఏష భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా। ఏష పుణ్యకృతాం
లోకానేష మృత్యోర్హిరణ్మయమ్। ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మ
యగ్ం సగ్ంశ్రితగ్ం సువః॥

సప్తస్సప్తస్సగ్ంశిశాధి । అర్దగ్ంజ్వలతిజ్యోతిరహమస్మి।జ్యోతిర్జ్వలతిబ్రహ్మాహమస్మి।యోఽహమస్మిబ్రహ్మాహమస్మి।అహమస్మిబ్రహ్మాహమస్మి। అహమేవాహంమాంజుహోమిస్వాహా। అకార్యకార్యవకీర్ణీ స్తేనోభ్రూణహాగురుతల్పగః। వరుణోఽపామఘమర్షణస్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే। రజోభూమి స్త్వమాగ్ంరోదయస్వప్రవదన్తిధీరాః। ఆక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే విధర్మన్ జనయన్ప్రజాభువనస్య రాజా। వృషాపవిత్రే అధిసానో అవ్యే బృహత్సోమోవావృధేసువాన ఇన్దుః॥ ఇతి పంచానువాక స్వాహాన్తః.

మృత్యోలాంగులన్యాసమ్.

అస్యశ్రీమృత్యులాంగలన్యాస స్తోత్రమహామన్త్రస్య ఉలూఖలాంగలఋషిః । కాలాగ్ని రుద్రో దేవతా । క్లాంబీజమ్ ॥ క్లీంశక్తిః। క్లూంకీలకమ్ । ఋతగ్ం సత్యమిత్యస్య మన్త్రస్య । యమఋషిః । మృత్యుర్దేవతా । మృత్యుపస్థానే వినియోగః ॥

క్లాం అంగుష్ఠా...నమః॥ క్లీంతర్జ...నమః। క్లూమ్మధ్యమా...నమః॥ క్లైంఅనామికా...నమః। క్లౌంకనిష్ఠికా...నమః॥ క్లఃకరతలక॥...నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ నీలపర్వతసంకాశ । కోటిసూర్య సమప్రభ । కాలదండ ధర శ్రీమూర్తే వైవస్వతనమోస్తుతే॥ లం పృథివీ తత్త్వాత్మనేగంధం సమర్పయామి । హం ఆకాశ తత్త్వాత్మనే పుష్పం పరికల్పయామి॥ యం వాయుతత్త్వా...ధూపం పరికల్పయామి॥ రం అగ్ని తత్త్వాత్మనే దీపం పరికల్పయామి॥ వం అమృత తత్త్వాత్మనే అమృత నైవేద్యం సమర్పయామి॥ సం సర్వతత్త్వాత్మనే తాంబూలాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి॥

శ్రీరస్తు.

పంచసూక్తములు.

[ద్రావిడపాఠః]

శ్రీకృష్ణయజుర్వేదే పురుషసూక్తప్రారంభః.

హరిః ఓమ్॥ సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ । పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ । యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నేనాతిరోహతి । ఏతావానస్య మహిమా । అతో జ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః ॥ ౧ ॥

పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని । త్రిపాదస్యామృతం దివి । త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యేహాఽభవాత్పునః । తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్ । సాశనానశనే అభి । తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధి పూరుషః । స జాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ ౨ ॥

యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసన్తో అస్యాసీదాజ్యమ్ । గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిః । సప్తాస్యాసన్పరిధయః । త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ । తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ । పురుషం జాతమగ్రతః ॥ 3. ॥

తేన దేవా అయజన్త । సాధ్యా ఋషయశ్చ యే । తస్మాద్య
జ్ఞాత్సర్వహుతః । సమ్భృతం పృషదాజ్యమ్ । పశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే
వాయవ్యాన్ । ఆరణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహు
తః । ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛన్దాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజు
స్తస్మాదజాయత ॥ ౪ ॥

తస్మాదశ్వా అజాయన్త । యే కే చోభయాదతః । గావో
హ జజ్ఞిరే తస్మాత్ । తస్మాజ్జాతా అజావయః । యత్పురుషం వ్యద
ధుః । కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ । కావూ
రూ పాదావుచ్యేతే । బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్ । బాహూ
రాజన్యః కృతః ॥ ౫ ॥

ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజా
యత । చన్ద్రమా మనసో జాతః । చక్షోస్సూర్యో అజాయత ।
ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణాద్వాయురజాయత । నాభ్యా ఆసీ
దన్తరిక్షమ్ । శీర్ష్ణో ద్యౌస్సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశశ్శ్రో
త్రాత్ । తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్ ॥ ౬ ॥

వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు
పారే । సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః । నామాని కృత్వాఽభి
వదన్ యదాస్తే । ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార । శక్రః ప్రవి
ద్వాన్ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి । నా
న్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే । యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాః ।

తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తేహ నాకం మహిమానస్సచన్తే । యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తి దేవాః ॥ ౭ ॥

పూరుషః పురో ఽగ్నితో జాయత క్రుతో కల్పయన్నాస్తద్వేచ ॥ ౧౨ ॥ జ్యాయానధి పూరుషః ॥ అన్యత్ర పురుషః ॥

(ఆర ॥ 3-౧౨-3౨ + 3౮)

అద్భ్యస్సమ్భూతః పృథివ్యై రసాచ్చ । విశ్వకర్మణ స్సమవర్తతాధి । తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమాజాన మగ్రే । వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ । తమేవం విద్వా నమృత ఇహ భవతి । నాన్యః పన్థా విద్యతే ఽయనాయ । ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అన్తః । అజాయమానో బహుధా విజాయతే ॥ ౮ ॥

తస్య ధీరాః పరిజానన్తి యోనిమ్ । మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి వేధసః । యో దేవేభ్య ఆతపతి । యో దేవానాం పురోహితః । పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః । నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే । రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తః । దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ । యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్ । తస్య దేవా అసన్వశే । హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ । అహోరాత్రే పార్శ్వే । నక్షత్రాణి రూపమ్ । అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ । ఇష్టం మనిషాణ । అముం మనిషాణ । సర్వం మనిషాణ ॥ ౯ ॥ జాయత్తై వశేస్తప్తచ ॥ (ఆర ॥ 3-౧3-3౯ + ౪౦)

ఇతి పురుషసూక్తం సమాప్తమ్.

అథ నారాయణ సూక్తమ్.

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశమ్భువమ్ । విశ్వం నారాయణం దేవమక్షరం పరమం ప్రభుమ్। విశ్వతః పరమం నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిమ్ । విశ్వమేవేదం పురుష స్తద్విశ్వముపజీవతి । పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివమచ్యుతమ్। నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్ । నారాయణ పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణఃపరః । నారాయణ పరో జ్యోతిరాత్మా నారాయణః పరః । యచ్చ కిఞ్చి జ్జగత్యస్మిన్దృశ్యతే శ్రూయతే ఽపి వా । అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్స్థితః ॥ ౧ ॥ అనన్తమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రే ఽన్తం విశ్వ శమ్భువమ్ । పద్మకోశ ప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యధోముఖమ్। అధో నిష్ట్యావితస్త్యాన్తే నాభ్యాముపరితిష్ఠతి । హృదయం తద్విజానీయా ద్విశ్వస్యాయతనం మహత్ । సన్తతగ్ం శిరాభిస్తులమ్బత్యా కోశ సన్నిభమ్ । తస్యాన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మంతస్మిన్త్సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్। తస్యమధ్యే మహానగ్ని ర్విశ్వార్చి ర్విశ్వతోముఖః। సో ఽగ్ర భుగ్విభజ న్తిష్ఠన్నాహారమజరః కవిః । సన్తాపయతి స్వం దేహమాపాద తల మ స్తకమ్ । తస్యమధ్యే వహ్నిశిఖా అణీయో ఽర్ధ్వావ్యవస్థితః। నీలతోయదమధ్యస్థా విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా । నీవారశూక వత్తన్వీ పీతాభాస్వత్యణూపమా । తస్యాశ్శిఖాయామధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః । స బ్రహ్మ స శివ స్సహరి స్సేన్ద్ర స్సో ఽక్షరః పరమస్స్వరాట్ ॥ ౨ ॥

నారాయణప్ప్రసీతో న్యవస్థితశ్చత్వారిచ॥౧౧॥
(తై॥ ఉ॥ ౪-౧౧-౨౫ + ౨౬)

ఋతగ్ంసత్యంపరంబ్రహ్మ పురుషంకృష్ణపింగళమ్। ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయవైనమః॥ ౧౨ ॥

ఓమ్ నారాయణాయవిద్మహే వాసుదేవాయ ॥ ధీమహి।తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ ॥ ౨౭॥

విష్ణోర్నుకంవీర్యాణి ప్రవోచంయః పార్థివాని విమమేరజాగ్ంసి యో అస్కభాయదుత్తరగ్ంసధస్థం విచక్రమాణ స్త్రేధోరుగాయో విష్ణోర్రరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవేత్వా ॥ అస్యయచ్ఛైకాన్నచత్వారిగ్ంశచ్చ ॥ ౧౩ ॥
(తై॥ సం॥ ౧-౨-౨౭)

తదస్యప్రియమభి పాథో అశ్యామ్ । నరో యత్ర దేవయవో మదన్తి । ఉరుక్రమస్యసహిబన్ధురిత్థా । విష్ణోఃప దేపరమేమధ్వఉత్సః॥
(అష్ట॥ ౨-౪-౫౨)

ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ । మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః।యస్యోరుషు త్రిషువిక్రమణేషు। అధిక్షియన్తి భువనానివిశ్వా ॥ (అష్ట-౨-౪-౨౪)

పరోమాత్రయాతనువావృధాన । నతేమహిత్వమన్వశ్నువన్తి। ఉభేతేవిద్మరజసీపృథివ్యా విష్ణోదేవత్వమ్ । పరమస్యవిత్సే॥

విచక్రమే పృథివీమేషఏతామ్। క్షేత్రాయ విష్ణుర్మనుషేదశస్యన్। ధ్రువాసో అస్యకీరయోజనాసః। ఉరుక్షితిగ్ంసుజనిమాచకార॥

త్రిర్దేవః పృథివీమేష ఏతామ్ । విచక్రమే శతర్చసం మహిత్వా ప్రవిష్ణురస్తు తవస స్తవీయాన్ । త్వేషగ్ం హ్యస్య స్థవిరస్య నామ॥

అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యా స్సప్త ధామభిః ॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ । సమూఢమస్య పాగ్ంసురే ॥ త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధర్మాణి ధారయన్ ॥ విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే । ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా ॥

తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః । దివీవ చక్షురాతతమ్ ॥ తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాగ్ంస స్సమిన్ధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥ హరిః ఓమ్ ॥ ఇతి నారాయణసూక్తమ్.

శ్రీసూక్తమ్.

హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణరజతస్రజామ్ । చన్ద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహ । తాం మ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీమ్ । యస్యాం హిరణ్యం విన్దేయం గామశ్వం పురుషానహమ్ । అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హస్తినాదప్రబోధినీమ్ । శ్రియం దేవీముపహ్వయే శ్రీర్మా దేవీ జుషతామ్ । కాం సోస్మితాం హిరణ్యప్రాకారామార్ద్రాం జ్వలన్తీం తృప్తాం తర్పయన్తీమ్ । పద్మే స్థితాం పద్మవర్ణాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ । చన్ద్రాం ప్రభాసాం యశసా జ్వలన్తీం శ్రియం లోకే దేవజుష్టాముదారామ్ । తాం పద్మనేమీం శర

ణామహంప్రపద్యేఽ లక్ష్మీర్మేనశ్యతాంత్వాంవృణే । ఆదిత్యవర్ణేతపసోఽధిజా-
తో వనస్పతిస్తవ వృక్షోఽథబిల్వః।తస్యఫలాని తపసానుదన్తుమాయా-
న్తరాయాశ్చ బాహ్యాఅలక్ష్మీః । ఉపైతుమాం దేవసఖః కీర్తిశ్చమణినా
సహ। ప్రాదుర్భూతోఽస్మి రాష్ట్రేఽస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిందదాతుమే।
క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీం నాశయామ్యహమ్ । అభూతిమస
మృద్ధించసర్వాం నిర్ణుదమేగృహాత్ । గన్ధద్వారాందురాధర్షాంనిత్య
పుష్టాంకరీషిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ంసర్వభూతానాం త్వామిహోపహ్వయే
శ్రియమ్ । మనసఃకామమాకూతిం వాచస్సత్యమశీమహి । పశూ
నాగ్ం రూపమన్నస్యమయి శ్రీశ్శ్రయతాంయశః । కర్దమేనప్రజాభూ
తామయిసమ్భవకర్దమ । శ్రియంవాసయమేకులే మాతరంపద్మమా
లినీమ్ । ఆపస్సృజన్తుస్నిగ్ధాని చిక్లీత వసమేగృహే । నిచదేవీంమాత

రం శ్రియం వాసయమేకులే। ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం పుష్టిం సువర్ణాం
హేమమాలినీమ్। సూర్యాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీంజాతవేదో మమా
వహ । ఆర్ద్రాంయః కరిణీంయష్టింపింగళాంపద్మమాలినీమ్। చన్ద్రాంహి
రణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ । తాంమ ఆవహ జాతవేదో
లక్ష్మీమనపగామినీమ్ । యస్యాంహిరణ్యం ప్రభూతంగావోదాస్యోఽ
శ్వాన్విన్దేయం పురుషానహమ్ ॥ పద్మప్రియే పద్మిని పద్మహస్తే పద్మా
లయే పద్మదళాయతాక్షి । విశ్వప్రియే విష్ణుమనోఽనుకూలేత్వత్పాద
పద్మం మయిసంనిధత్స్వ ॥ శ్రియైజాతశ్రియఆనిర్యాయ శ్రియంవయో
జనితృభ్యోదదాతి । శ్రియంవసానా అమృతత్వమాయన్ భవన్తిసత్యా

స్సమిథామిత్రదుర్యా౯ ॥ (స్రత్యాసవితా సృత్రదుర్యా౯) శ్రియఏవై నంత
చ్ఛ్రియమాదధాతి । సంతతమృచా వషట్కృతం సంధత్తంసంధీయతే
ప్రజయాపశుభిః । యఏవంవేద । ఓమ్ మహాదేవ్యైచవిద్మహే విష్ణుప
త్న్యైచధీమహి । తన్నోలక్ష్మీః ప్రచోదయాత్ ॥ హరిఃఓమ్॥

భూ సూక్తమ్.

హరిః ఓమ్॥ భూమిర్భూమ్నా ద్యౌర్వరిణాఽన్తరిక్షం మహి
త్వా । ఉపస్థేతే దేవ్యదితేఽగ్నిమన్నాద మన్నాద్యాయాదధే । ఆఽ
యంగౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరంపునః । పితరంచ ప్రయన్సువః।
త్రిగ్ంశద్ధామ విరాజతి వాక్పతఙ్గాయశిశ్రియే । ప్రత్యస్యవహద్యుభిః।
అస్యప్రాణాదపానత్యన్తశ్చరతి రోచనా । వ్యఖ్యన్మహిషస్సువః ॥ య
త్వాక్రుద్ధః పరోవపమన్యునాయదవర్త్యా । సుకల్పమగ్నేతత్తవపున
స్త్వోద్దీపయామసి । యత్తేమన్యుపరోప్తస్య పృథివీమనుదధ్వసే। ఆది
త్యావిశ్వేతద్దేవా వసవశ్చసమాభరన్॥

మేదినీ దేవీవసుంధరా స్యాద్వసుధాదేవీవాసవీ । బ్రహ్మవర్చ
సః పితృణాగ్ం శ్రోత్రంచక్షుర్మనః । దేవీహిరణ్యగర్భిణీ దేవీప్రసూ
వరీ । సదనేసత్యాయనేసీద । సముద్రవతీ సావిత్రీహనోదేవీ మహ్యఙ్గీ।
మహీధరణీ మహోవ్యథిష్ఠాశ్శృఙ్గే శృఙ్గేయజ్ఞేయజ్ఞేవిభీషిణీ । ఇన్ద్ర
పత్నీ వ్యాపినీసురసరిదిహ । వాయుమతీ జలశయనీశ్రియం ధారాజాస
త్యతోపరిమేదినీ । శ్వోపరిధత్తంపరిగాయ। విష్ణుపత్నీం మహీందేవీం
మాధవీం మాధవప్రియామ్ । లక్ష్మీప్రియసఖీం దేవీం నమామ్యచ్యుత

ప్లల్లభామ్ । ఓమ్ ధనుర్ధరాయవిద్మహే సర్వసిద్ధ్యైచ ధీమహి । తన్నో ధరాప్రచోదయాత్ । మహీందేవీం విష్ణుపత్నీమజూర్యామ్ । ప్రతీచీ మేనాగ్ంహవిషాయజామః । త్రేధావిష్ణురురుగాయోవిచక్రమే । మహీందివం పృథివీమన్తరిక్షమ్ । తచ్ఛ్రోణైతిశ్రవ ఇచ్ఛమానా । పుణ్యగ్ంశ్లోకంయజమానాయ కృణ్వతీ ॥ హరిః ఓమ్॥

నీళాసూక్తమ్.

హరిః ఓమ్॥ నీళాందేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యేసుతరసి తరసే నమః ॥ గృణాహి । ఘృతవతీసవితరాధిపత్యైఃపయస్వతీ రన్తిరాశానో అస్తు । ధ్రువాదిశాంవిష్ణుపత్న్యఘోరాఽస్యేశానా సహసోయామనోతా । బృహస్పతిర్మాతరిశ్వోతవాయుస్సన్ధువానావాతాఅభినో గృణన్తు । విష్టమ్భోదివోధరుణః పృథివ్యాఅస్యేశానా జగతోవిష్ణుపత్నీ॥

మహాదేవ్యైచవిద్మహే విష్ణుపత్న్యైచధీమహి । తంనోనీళాప్రచోదయాత్ ॥ హరిః ఓమ్॥

పఞ్చసూక్తం సమాప్తః.

అధిశ్రవణము కావలసినవారు మంత్రపాఠ ప్రథమభాగ పుస్తకమందు జూడఁదగును.

అథ బృహస్పతి సూక్తమ్.

ఇమాంధియమితి ద్వాదశర్చస్యసూక్తస్య అయాస్యో బృహస్ప
తిస్త్రిష్టుప్ । బృహస్పతిసూక్తజపే వినియోగః॥

ఇమాంధియం సప్తశీర్ష్ణీం పితాన ఋతప్రజాతాం బృహతీమ
విన్దత్ । తురీయంస్విజ్జనయ ద్విశ్వజన్యోయాస్యఉక్థమిన్ద్రాయశంసన్॥

ఋతంశంసన్త ఋజుదీధ్యానా దివస్పుత్రాసో అసురస్య వీరాః।
విప్రంపదమఙ్గిరసోదధానా యజ్ఞస్య ధామ ప్రథమం మనన్త॥

హంసైరివసఖిభిర్వావదద్భి రశ్మన్మయాని నహనావ్యస్యన్ ।
బృహస్పతి రభికనిక్రదద్గా ఉతప్రాస్తౌ దుచ్చవిద్వాంఅగాయత్॥ అవో
ద్వాభ్యాంపర ఏకయాగా గుహాతిష్ఠన్తీరనృతస్యసేతౌ।బృహస్పతిస్తమసి
జ్యోతిరిచ్ఛన్నుదుస్రాఆకర్విహితిస్ర ఆవః। విభిద్యాపురంశయథేమ
పాచీంనిస్త్రీణిసాకముదధే రకృన్తత్ । బృహస్పతిరుషసం సూర్యంగా
మర్కం వివేద స్తనయన్నివ ద్యౌః॥

ఇన్ద్రోవలం రక్షితారం దుఘానాంకరేణేవ విచకర్తారవేణ ।
స్వేదాఞ్జిభి రాశి రమిచ్ఛమానోరోదయత్పణిమాగా అముష్ణాత్ ।
సఈంసత్యేభిస్సఖిభి శ్శుచద్భి గోధాయసంవిధనసై రదర్దః। బ్రహ్మ
ణస్పతిర్వృషభిర్వరాహైర్ఘర్మస్వేదేభిర్ద్రవిణంవ్యానట్ ॥ తేస
త్యేనమనసా గోపతింగా ఇయానాస ఇషణ యన్తధీభిః । బృహస్పతి
ర్మిథోఅవద్యపేభిరుదుస్రియా అసృజతస్వయుగ్భిః। తంవర్ధయన్తోమతి

భిశ్రీవాభిశ్రీవాభిస్సింహమివనానదతం సధస్థే। బృహస్పతిం వృషణం శూరసాతౌ భరేభరే అనుమదేమజిష్ణుమ్ ॥ యదావాజమసనద్విశ్వరూపమాద్యామరుక్షదుత్తరాణి సద్మ। బృహస్పతిం వృషణం వర్ధయన్తో నానా సన్తో బిభ్రతో జ్యోతిరాసా॥ సత్యామాశిషం కృణుతా వయోధై కీరిం చిద్ధ్యవథ స్వేభిరేవైః। పశ్చామృధో అపభవన్తు విశ్వాస్తద్రోదసీ శృణుతం విశ్వమిన్వే॥ ఇన్ద్రో మహ్నా మహతో అర్ణవస్య విమూర్ధానమభినదర్బుదస్య। అహన్నహిమరిణాత్సప్తసిన్ధూన్దేవైర్ద్యావా పృథివీ ప్రావతం నః॥

బృహస్పతిసూక్తమ్ సమాప్తమ్.

సరస్వతీసూక్తమ్.

హరిః ఓమ్॥ ఋషయ ఆశ్వలాయనం ప్రపృచ్ఛుః। కథం సారస్వతప్రాప్తిః కేన ధ్యానేన సువ్రత। మహాసరస్వతీ యేన తుష్టా భవతి తద్వద॥ ఆశ్వలాయన ఉవాచ॥ శృణ్వన్తు ఋషయస్సర్వే గుహ్యాద్గుహ్యతమం మహత్। దశశ్లోక్యమిదం స్తోత్రం ధ్యానపూర్వం వదామ్యహం। వక్ష్యే సారస్వతం స్తోత్రం వాక్ప్రవృత్తికరం శుభమ్। లక్ష్మీవివర్ధనం చైవ వివాదే విజయప్రదం। సదా సకలరోగఘ్నం సర్వసంపత్కరం శుభమ్। సర్వస్త్రీరాజవశ్యార్థం సర్వకార్యశుభావహమ్। సర్వపాపక్షయకరం భక్తాభీష్టప్రదాయకమ్॥ ఋషిరాశ్వలాయనస్తు ఛన్దోనుష్టుప్ప్రకీర్తితం। దేవతాస్తోత్రమన్త్రస్య మహావాగీశ్వరీ తథా॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశాం శశిబింబసమప్రభామ్। కుందేందుతుహినాభాసాం హంసాసనగ-

తాం శుభామ్॥ అంకుశం చాక్షసూత్రంచ పాశపుస్తకధారిణీమ్। ముక్తాహారైస్సమాయుక్తాం దేవీం ధ్యాయే చ్చతుర్భుజామ్। సితేన దర్పణాభేన వస్త్రేణ పరిభూషితాం। సుస్తనీం వేదిమధ్యాంతాం చంద్రార్ధకృతశేఖరామ్॥ జటాకలాపసంయుక్తాం పూర్ణచంద్రనిభాననాం।త్రిలోచనీం మహాదేవీం స్వర్ణనూపురధారిణీమ్॥ కంబుకంఠీం సుతామ్రోష్ఠీం సర్వాభరణభూషితాం। కటకైస్స్వర్ణరత్నాఢ్యైర్మహావలయభూషితామ్॥ కేయూరైర్మేఖలాద్యైశ్చ ద్యోతయంతీం జగత్త్రయమ్। శబ్దబ్రహ్మాత్మికాం ధ్యాయేత్ జ్ఞానకామస్సమాహితః॥

అస్య శ్రీసరస్వతీస్తోత్రమహామన్త్రస్య ఆశ్వలాయనభగవాన్ ఋషిః। అనుష్టుప్ఛందః। శ్రీసరస్వతీ దేవతా। యద్వాగితి బీజం। దేవీంవాచమితిశక్తిః। ప్రణోదేవీతి కీలకమ్। పరబ్రహ్మాధిదైవత్యం। మమ సరస్వతీప్రసాదసిధ్ద్యర్థే జపేవినియోగః॥ ఐం-అంగుష్ఠాభ్యాం నమః। క్లీం-తర్జనీభ్యాంనమః। సౌః - మధ్యమాభ్యాంనమః। హ్రాం-అనామికాభ్యాంనమః। హ్రీం-కనిష్ఠికాభ్యాంనమః। హ్రూం। కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః। ఐం - హృదయాయనమః। క్లీం- శిరసేస్వాహా। సౌః - శిఖాయైవషట్। హ్రాం - కవచాయహుం। హ్రీం - నేత్రత్రయాయ వౌషట్। హ్రూం - అస్త్రాయఫట్। భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥

ధ్యానమ్॥ పరబ్రహ్మాత్మికాం దేవీం భుక్తిముక్తిఫలప్రదామ్ ప్రణమ్యస్తౌమి తామేవ జ్ఞానశక్తింసమాహితః॥ లమిత్యాది పంచపూజాంకుర్యాత్॥ మనుః॥ ఐం-హ్రీం-శ్రీం-ఐం-క్లీం-సౌః॥ ఇతియథాశక్తిం జపిత్వా పారాయణం కుర్యాత్॥యథా॥౧॥(ప్రణోదేవీత్యస్య భరద్వాజస్సరస్వతీగాయత్రీ) ప్రణోదేవీత్యస్య మన్త్రస్య। భరద్వాజఋషిః। గాయత్రీఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవాతా॥ ఐం-బీజం। మమవాక్సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥

మంత్రః॥ ప్రణోదేవీసరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ। ధీనామవిత్ర్యవతు॥

శ్లో॥ యా వేదాంతార్థతత్త్వైక స్వరూపా పరమార్థతః।
నామరూపాత్మికావ్యక్తా సామాంపాతు సరస్వతీ॥ ౧॥

౨॥ ఛందః॥ (ఆనోదివోత్రి స్సరస్వతీత్రిష్టుప్) ఆనోదివ ఇత్యస్య మన్త్రస్య। అత్రిఋషిః। త్రిష్టుప్ఛందః। శ్రీసరస్వతీ దేవతా। క్లీం-బీజం। మమవాక్సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥

మన్త్రః॥ ఆనోదివోబృహతః పర్వతాదా సరస్వతీ యజతా గంతుయజ్ఞమ్। హవందేవీజుజుషాణ ఘృతాచీశగ్మాంనోవాచ ముశతీ శృణోతు॥

శ్లో॥ యాసాంగోపాంగవేదేషు చతుర్ష్వేకైవగీయతే।
అద్వైతాబ్రహ్మణఃశక్తి స్సామాంపాతు సరస్వతీ॥

3॥ ఛందః॥ (పావకానోమధుచ్ఛందా స్సరస్వతీగాయత్రీ) పావకానఇత్యస్య మన్త్రస్య। వైశ్వానరోమధుఛందా ఋషిః। గాయత్రీఛందః। శ్రీసరస్వతీ దేవతా। సౌః-బీజమ్। మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ పావకానస్సరస్వతీవాజేభిర్వాజినీవతీ యజ్ఞం వష్టుధియావసుః॥

శ్లో॥ యావర్ణపదవాక్యార్థ స్వరూపేణ ప్రవర్తతే।
అనాదినిధనానంతా సామాంపాతుసరస్వతీ॥

ర॥ ఛందః॥ (చోదయిత్రీమధుచ్ఛందా స్సరస్వతీ గాయత్రీ) చోదయిత్రీత్యస్య మన్త్రస్య। వైశ్వానరో మధుఛందాఋషిః। గాయత్రీఛందః। శ్రీసరస్వతీ దేవతా॥ హ్రీం-బీజం॥ మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతంతీ సుమతీనాం। యజ్ఞం దధే సరస్వతీ॥

శ్లో॥ అధ్యాత్మమధిదైవంచ దేవానాంసమ్యగీశ్వరీ।
ప్రత్యగాస్తేవసంతీయా సామాంపాతుసరస్వతీ॥

౫॥ ఛందః॥ (మహో అర్ణో మధుచ్ఛందా స్సరస్వతీగాయత్రీ) మహోఅర్ణ ఇత్యస్య మన్త్రస్య। మధుఛందాఋషిః। గాయత్రీఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా। హ్రీం-బీజం। మమవాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మంత్రః॥ మహోఅర్ణః స్సరస్వతీ ప్రచేతయతి కేతునా। ధియో విశ్వావిరాజతి॥

శ్లో॥ అంతర్యామ్యాత్మనావిశ్వం త్రైలోక్యంయాధిగచ్ఛతి।
రుద్రాదిత్యాదిరూపస్థా సామాంపాతు సరస్వతీ॥

౬॥ ఛందః॥ (చత్వారివాగ్దీర్ఘతమా వాగ్దేవీత్రిష్టుప్) చత్వారి వాగిత్యస్య మన్త్రస్య। ఉచథ్యపుత్రో దీర్ఘతమఋషిః। వాగ్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। హ్లూం-బీజం। ...ర్థేజపేవినియోగః॥

మంత్రః॥ చత్వారి వాక్పరిమితా పదాని తానివిదుర్బ్రాహ్మణా యేమనీషిణః। గుహాత్రీణి నిహితా నేంగయంతితురీయంవాచో మనుష్యావదంతి॥

శ్లో॥ యాం ప్రత్యగ్దృష్టిభిర్జీవైర్వ్యజ్యమానానుభూయతే।
వ్యాపినీజ్ఞప్తిరూపైకా సామాంపాతు సరస్వతీ॥

౭॥ ఛందః॥ యద్వాగ్నెమోభార్గవోవాక్ త్రిష్టుప్। యద్వాగిత్యస్య మంత్రస్య। భార్గవో నెమిఋషిః। శ్రీధేనువాగీశ్వరీదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। స్త్రీం-బీజం। ...జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ యద్వాగ్వదంత్యవిచేతనాని రాష్ట్రీదేవానాం నిషసాద మన్ద్రా। చతస్ర ఊర్జం దుదుహేపయాంసి క్వస్విదస్యాః పరమంజగామ॥

శ్లో॥ వ్యక్తావ్యక్తగిరస్సర్వే వేదాద్యావ్యాహరంతియామ్।
సర్వకామదుఘాధేను స్సామాంపాతు సరస్వతీ॥

౮॥ ఛందః॥ (దేవీంవాచమ్నమో భార్గవోనేమి త్రిష్టుప్) దేవీం వాచమిత్యస్య మంత్రస్య । భార్గవో నేమిఋషిః । శ్రీధేనువాగీశ్వరీ దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః॥ హ్రాం-బీజం...జపేవినియోగః॥

మన్త్రః॥ దేవీం వాచ మజనయన్త దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదంతి । సానోమన్ద్రేషమూర్జం దుహానా ధేను ర్వాగస్మానుప సుష్టుతైతు॥

శ్లో॥ నామజాత్యాదిభి ర్భేదై రష్టధాయా వికల్పితా ।
నిర్వికల్పాత్మికా వ్యక్తా సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

౯॥ ఛందః॥ (ఉతత్వః పశ్యన్ బృహస్పతిర్వా త్రిష్టుప్)ఉతత్వః పశ్యన్నిత్యస్య మంత్రస్య।బృహస్పతిఋషిః।త్రిష్టుప్ఛందః। శ్రీసరస్వతీ దేవతా । హ్రూః – బీజం ॥ ... ర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ ఉతత్వః పశ్యన్న దదర్శవాచ ముతత్వశ్శృణ్వ న్నశృణోత్యేనాం । ఉతో త్వస్మైతన్వ ౦౦ విసస్రే జాయేవపత్య. ఉశతీసువాసాః ॥

శ్లో॥ యాంవిదిత్వాఖిలం బంధం నిర్మంథ్యాఖిలవర్త్మనామ్ ।
యోగీయాతి పరంస్థానం సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౧౦॥ఛందః॥ (అంబితమెగృత్సమద స్సరస్వత్యనుష్టుప్) అంబితమ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । గృత్సమదఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । సరస్వతీ దేవతా । శ్రీం – బీజం । మమ... ర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ అంబితమెనదీతమె దేవీతమెసరస్వతీ । అప్రశస్తా ఇవస్మసిప్రశ స్తి మంబనస్కృధి ॥

శ్లో॥ నామయూపాదికం సర్వం యస్యామావేశ్యతాం పునః ।
ధ్యాయంతి బ్రహ్మరూపం సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

అథ ఫలశ్రుతిః.

శ్లో॥ యః కవిత్వం నిరాతంకం భుక్తిం ముక్తించ వాంఛతి। సోఽభ్య
ర్చ్యైనాం దశశ్లోక్యా భక్త్యా స్తౌతి సరస్వతీమ్॥ ౧॥ తస్యైవం స్తువతో నిత్యం
సమభ్యర్చ్య సరస్వతీమ్। భక్తిశ్రద్ధాభియుక్తస్య షాణ్మాసాత్ప్రత్యయో
భవేత్ ॥ ౨॥ తతః ప్రవర్తతే వాణీ స్వేచ్ఛయా లలితాక్షరా। గద్యపద్యా
త్మికా వాణీ ప్రమేయైశ్చ వివక్షితైః॥ 3 ॥ అశ్రుతం బుధ్యతే గ్రంథం ప్రా
యస్సారస్వతం కవిః । శ్రుతంచ ధారయేదాశు స్ఖలద్గీస్స్పష్టవాగ్భ
వేత్ ॥ ౪ ॥ విఖ్యాతస్సర్వలోకేషు వాగ్మీ భవతి సర్వదా । అజేయః
ప్రతిపక్షాణాం స్వయంజేతాభిజాయతే ॥ ౫ ॥ స్వయూథ్యైర్వేదబా
హ్యైర్వా వివాదే ప్రస్తుతే సతి । అహం వాచస్పతిర్విష్ణుశ్శివో వా
స్మీతి భావయేత్ ॥ ౬ ॥ ఏవం భావయతా తేన బృహస్పతిరపి స్వయం ।
నశక్నోతి సమం వక్తుం నరేష్వన్యేషు కా కథా ॥ ౭ ॥ న కాంచన స్త్రియం
నిందేన్న దేవాన్నాపిచ ద్విజాన్ । అనార్యైర్నాభిభాషేత సర్వత్రైవ
క్షమీ భవేత్ ॥ ౮ ॥ సర్వత్రైవ ప్రియం బ్రూయాద్యదిచ్ఛేత్సిద్ధిమాత్మనః।
శ్లోకేనైవ తిరస్కృత్య ద్వేషయంతం ప్రతివాదినమ్ ॥ ౯ ॥ ప్రతివాదిగజా
నాంతు సింహో భవతి మానవః । యద్వాగితి ద్వయేనైవ దేవీం
యోఽర్చయతి వ్రతీ ॥ ౧౦ ॥ తస్య నాసంస్కృతా వాణీ ముఖాదుచ్చరతే
క్వచిత్ । నమామి యామినీనాథ లేఖాలంకృతకుంతలాం ॥ ౧౧ ॥
భవానీం భవసంతాప నిర్వాపణసుధానిధిం। యయా చేదం ధృతం సర్వం
జగత్స్థావరజంగమమ్ ॥ ౧౨ ॥ యాం నత్వా లోకపాలాద్యా స్వే స్వే
ధర్మే ప్రతిష్ఠితాః ॥ ఇత్యాశ్వలాయనమునిర్నిజగాద దేవ్యాస్స్తోత్రం
సమస్తఫలభోగనిదానభూతం । ఏతత్పఠన్ ద్విజవర శ్శుచితాముపేత్య
సంధ్యాసు వాంఛితఫలాన్యుపయాతి శీఘ్రం ॥ ప్రథమం భారతీ నామ
ద్వితీయంచ సరస్వతీ। తృతీయం శారదా దేవీ చతుర్థం కంసమర్దనీ॥ పంచ

మంగళజగన్మాతా షష్ఠంచైవతు పార్వతీ। సప్తమంచైవకౌమారి అష్ట మంబ్రహ్మవాదినీ। నవమంచైవవారాహి దశమంబ్రహ్మపుత్రికా॥ ఏకాదశంచవాగ్దేవీ ద్వాదశంవరదాంబికా। ద్వాదశైతాని నామాని త్రిసంధ్యంయఃపఠేన్నరః। వాగ్వాదిన్యాఃప్రసాదేన వత్సరాత్సుకవి ర్భవేత్॥ ఇత్యాశ్వలాయనఋషిప్రోక్తం

ఫలశ్రుతి స్సమాప్తమ్.

అథ సరస్వతీస్తోత్ర ప్రారంభః.

యత్పాదాంబుజ మంబుజాసనముఖై ర్దైవైరచింత్యం సురై ర్యచ్చారిత్ర మగణ్యమేవ వచసాంవాచస్పతే రప్యహో। యత్కారుణ్యకటాక్షసూత్రకలితా చిత్రాజగన్మాలికా పాయాత్సా మమసర్వదా భగవతీ భద్రేశ్వరీభద్రదా॥౧॥ వందేసర్వసురాదిభి ర్నిగదితాంలోకప్రసిద్ధప్రభాం శుభ్రాం శాస్త్రపురాణ నాటక మహాకావ్యాదిసంచారిణీం।బ్రహ్మాదిత్రిదశై రనిందితగుణై రావేష్టితాంసర్వదా।నానాభూషణభూషితాం నతజనాభీష్టప్రదాంభారతీమ్॥౨॥ కలహంసమతల్లికాధిరూఢం కలవీణా కలకంఠిలోత్తమాంగం। కలయాకలితంవిధోః కిరీటే కలయే కంచనకామినీవిశేషమ్॥ ౩॥ శుభ్రాంశుభ్రవిలేప మాల్యవసనాం శీతాంశుఖండోజ్జ్వలాం వ్యాఖ్యామక్షగుణం సుధాఢ్యకలశం విద్యాంచహస్తాంబుజైః। బిభ్రాణాం కమలాసనాం కుచనతాంవాగ్దేవతాం సంస్థితాం। వందేవాగ్విభవప్రదాం త్రినయనాం సౌభాగ్యసంపత్కరీమ్॥ ౪॥ ఛందః పాదయుగోరుచారుజఘనా శిక్షాపిజం ఘెశుశ్రీ ఋగ్వేదాదియుగా యజుస్సురదనా యా సామవామోదరా॥ తర్కోద్యత్సుకుచాశ్రుతి స్మృతిభుజా కావ్యారవిందాననా వేదాంతామలబో

-చనా విలసితా నౌమీహ వాగీశ్వరీమ్ ॥ ౫ ॥ కుందేందువారణ మృణాళ మరాళతార నీహారహార ఘనసారపటీరగౌర । యాపుస్తకాక్షవలయాంకుశపాశహస్తా సాభారతీ మమ ముఖాంబుజె సదాస్తామ్॥ ౬॥ నవనవ ముక్తాహారాం నవమణివలయాం నవాంబరధరాం । పీనపయోధరభారాం సరసిజనయనాం సరస్వతీం వందే॥ ౭ ॥ సరస్వతీ నమస్తుభ్యం వరదే కామరూపిణీ । విద్యారంభం కరిష్యామి సిద్ధిర్భవతు మే సదా ॥ ౮ ॥ పద్మపత్త్రవిశాలాక్షీ పద్మకేసరవర్ణినీ। నిత్యంపద్మాలయా దేవీ సామాంపాతుసరస్వతీ ॥ ౯ ॥ యాకుందేందుతుషారహారధవళా యాశుభ్రవస్త్రావృతా। యావీణా వరదండమండితకరాయా శ్వేతపద్మాసనా। యా బ్రహ్మాచ్యుత శంకరప్రభృతిభిర్దేవై స్సదాపూజితా సామాం పాతు సరస్వతీ భగవతీ నిశ్శేష జాడ్యాపహా ॥ ౧౦ ॥ దోర్భిర్యుక్తా చతుర్భిస్స్ఫటికమణిమయీ మక్షమాలాం దధానాంహస్తేనైకేనపద్మం సితమపిచశుకం పుస్తకం చాపరేణ । భాసాకుందేందుశంఖస్ఫటికమణినిభా భాసమానా సమానా సామె వాగ్దేవతేయం నివసతువదనే సర్వదా సుప్రసన్నా ॥ ౧౧ ॥ ఆమ్నాయమూర్తిరను బంధషడంగవాస తర్కప్రకల్పితకళాభరణాభిరామా। వాణీవధూర్భగవతీ మమవక్త్రపద్మ సద్మ న్యభీష్టఫలదా వసతంకృపిష్టా॥ ౧౨ ॥ అమలకమలసంస్థా లేఖినీ పుస్తకోద్యత్కరయుగళసరోజా కుందమందారగౌర । ధృతశశధర ఖండోల్లాస కోటీరచూడాభవతు భవభయానాం భంజనీ భారతీ నః ॥ ౧౩ ॥ శరదిందువికాసమందహాసాం స్ఫురదిందీవరలోచనాభిరామాం। అరవిందసమాన సుందరాస్యా మరవిందాసన సుందరీముపాసే॥ ౧౪॥ పుస్తకజపవటహస్తె వరదాభయ చిహ్నచారుబాహులతే। కర్పూరామలదేహె వాగీశ్వరి శోధయాశు మమచేతః ॥ ౧౫ ॥ నీహారహార ఘనసార సుధాకరాభాం కల్యాణదాం కనకచంపకదామభూషాం। ఉత్తుంగపీనకుచకుంభ మనోహరాంగీం వాణీంనమామి మనసావచసాం విభూత్యై ॥ ౧౬ ॥ శ్రీమచ్చందనచర్చితోజ్జ్వలవపు శ్శుక్లాంబరా కామదావామాలంకృతకుంతలా ప్రవిలసన్ముక్తావళీశోభనా । సర్వజ్ఞాననిదాన పుస్తకధృతా శుభ్రాక్షమాలాధరా వాగ్దేవీవదనాంబుజె వస

తుమె త్రైలోక్యమాతాచిరమ్ ॥ ౧౭ ॥ శారదాశారదాంభోజ వద
నావదనాంబుజే । సర్వదాసర్వదాస్మాకం సన్నిధిస్సన్నిధిం క్రియాత్॥
౧౮॥ శరణంకరవాణిశర్మదం తే చరణం వాణిచరాచరోపజీవ్యం। కరు
ణామసృణైః కటాక్షపాత్రైః కురుమామంబ కృతార్థసార్థవాహమ్॥
౧౯॥ వాగ్వాణీభారతీబ్రాహ్మీభాషా గీశ్శారదాతథా సరస్వతీ కామ
దుఘా వేదగర్భాక్షరాత్మికా । వాచాసిద్ధిమవాప్నోతి వివాదేవిజయీ
భవేత్ ॥ ౨౦ ॥ తుంగస్తనీంతుహినహారసమానభాసాం శాతోదరీం
శశికళా కలితావతంసాం । చంద్రాననాం చకితబాలకురంగనేత్రాం
వీణావినోదనిరతాం కలయామివాణీం ॥ ౨౧॥

ఇతి సరస్వతీస్తోత్రం సమాప్తమ్.

శ్రీరస్తు.

వారుణజపమ్.

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మిన్ దేశే సద్య స్సువృష్టిసిద్ధ్యర్థం వారుణజపాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థ మభ్యుదయార్థంచ మహాజనైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం గణపతిపూజాం కరిష్యే॥ గణపతిమభ్యర్చ్య పుణ్యాహవాచనంకృత్వా ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మిన్ దేశే సువృష్ట్యత్సస్య సంజీవన హేతుభూత తత్తన్మండల వ్యాప్తసద్యస్సువృష్టి సిద్ధ్యర్థం గణపతిముద్దిస్య గణపతిప్రీత్యర్థం వరుణముద్దిస్య వరుణప్రీత్యర్థం బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వర ముద్దిస్య బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరప్రీత్యర్థం ఇంద్రముద్దిస్య ఇంద్రప్రీత్యర్థం మమ జన్మరాశ్యపేక్షయానామరాశ్యపేక్షయాచ సూర్యాదీనాం నవానాంగ్రహాణామనుకూల్య ఫలసిద్ధ్యర్థం ఏవగ్రహాః అరిష్టస్థానేషు స్థితాః తేభ్యస్సకాశాదేకాదశస్థానస్థిత ఫలావాప్త్యర్థం ఆదిత్యాది నవగ్రహదేవతా ముద్దిస్య ఆదిత్యాది నవగ్రహదేవతా ప్రీత్యర్థం దుర్గా గణపతి క్షేత్రపాలకాభయంకరానుద్దిశ్య దుర్గా గణపతిక్షేత్రపాలకాఽభయంకర ప్రీత్యర్థం వాయుముద్దిశ్య వాయుప్రీత్యర్థం ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకానుద్దిశ్య ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలక ప్రీత్యర్థం కార్తవీర్యముద్దిశ్య ఋష్యశృంగప్రీత్యర్థం పర్జన్యముద్దిశ్య పర్జన్యప్రీత్యర్థం వారుణజపాఖ్యం కర్మకరిష్యే॥ తదంగ ఆచార్యబ్రహ్మఋత్విగ్వరణం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ శుచౌ దేశే గోమయేనోపలిప్య రంగవల్ల్యాదిభిరలం కృత్వా తదుపరి నూతనవస్త్రమాస్తీర్య॥ తద్వస్త్రే పంచద్రోణపరిమిత తండులాన్ నిక్షిప్య॥ తన్మధ్యే వరుణకలశంసంస్థాప్య, శుద్ధోదకేనాపూర్య ఆకల శేషుధావతి...కనిక్రదతు॥ ప్రవోయజ్ఞేషు...శాఖాః॥ ఇతి పంచపల్లవైరాచ్ఛాద్య గాయత్ర్యాగోమూత్రం గంధద్వారామితి గోమయం, ఆప్యాయస్వేతి క్షీరం, దధిక్రాఉణ్ణ ఇతి దధి॥ శుక్రమసీత్యాజ్యం మధువాతాఇతిమధు॥ స్వా

దుపసన్వేతి శర్కరా దేవస్యత్వేతి కుశోదకం సహిరత్నానీతి నవర త్నాని నిక్షిపేత్ కలశస్య ముఖే విష్ణుః...కలశాంబు సమాశ్రితాః॥ శ్లో॥ కుంభోదకేషుపుణ్యాని తీర్థానిప్రవిశంతివై। భాగీరథీభీమనదీ ప్రణీతా బ్రహ్మనిర్మితా॥ వేత్రావతీ వేగవతీ పంపాపాపప్రణాశని। కుశావతీ కుశో ద్వర్తీ సరయూ సర్వపాపకః॥ ఫల్గుణీకృష్ణవేణీచచంద్రభాగాకుశోదకే। మలాప తుంగభద్రాచ కావేరీ నర్మదా తథా॥ యమునాబ్రహ్మగంగా ద్యాః నిత్యం కలశమాశ్రితాః॥ అత్ర సావిత్రీ గాయత్రీ శాంతిః పుష్టి కరీ తథా। ఆయాంతు దేవపూజార్థం దురితక్షయకారకాః॥ ఏహిగం గేతియమునే గోదావరి సరస్వతీ। నర్మదా సింధు కావేరీ జలేస్మిన్ సన్నిధింకురు॥ ఆపోవాయి దగ్ం సర్వం...సువరాప ఓం॥ కలశే ధేను ముద్రాం ప్రదర్శ్య॥ ఇషేత్వోర్జేత్వా...పశూన్పాహి॥ బ్రహ్మసంధ త్తం తన్మేజన్వతం...ప్రజనయర్ పరీహి॥ అగ్నిమీళే పురోహితం...ధా తమం॥ అగ్నఆయాహివీతయే...బర్హిషి॥ శన్నో దేవీ...స్రవంతునః॥ నమస్తేరుద్రమన్యవ...ఉత తేనమః॥ సహస్రశీర్షాపురుషః...దశాంగు లం॥ దేవస్యత్వా...హస్తాభ్యాం॥ యాఃఫలినీర్యా...త్వగ్ హసః॥ కలశేఫలంనిక్షిప్య॥ గణానాంత్వా...సీదసాదనం॥ కలశేగణపతి మావా హయామి॥ అవతేహేడోవరుణ...కృతాని॥ ఇమంమేవరుణ...రాచకే॥ తత్వాయామి...ప్రమోషీః॥ కలశేవరుణమావాహయామి॥ బ్రహ్మ జజ్ఞానం...వివహ॥ కలశేబ్రహ్మాణమావాహయామి॥ ఇదం విష్ణుర్విచ క్రమే...పాగ్ంసురే॥ కలశేవిష్ణుమావాహయామి॥ త్ర్యంబకంయజా మహే...అమృతాత్॥ కలశేమహేశ్వరమావాహయామి॥ ఇంద్ర వో...కేవలః॥ కలశేఇంద్రమావాహయామి॥ అసత్యేన...విపశ్యన్॥ అగ్నిందూతం...సుక్రతుం॥ కద్రుద్రాయ...హృదే॥ అధిదేవతాప్రత్య ధిదేవతా సహిత సూర్యగ్రహ మావాహయామి॥ ఏవం అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత తత్తగ్రహాం స్త తత్తన్మంత్రైరావాహయేత్॥ దుర్గాగణపతిక్షేత్రపాలాకాభయంకర త్ర్యయంబక ఇంద్రాద్యష్టదిక్పా లకాం స్తత్తన్మంత్రైరావాహయేత్॥ తతఃకలశేతవవాయురితివాయు మావాహయేత్॥ శ్లో॥ కార్తవీర్య మహావీర్య సర్వోపద్రవనాశక।

స్సర్వత్ర సర్వదారక్షు దుష్టాన్నాశయనాశయ॥ ఇతి కార్తవీర్యమావాహయామి॥ ఋష్యశృంగాయమునయే విభాండక సుతాయవై । నమశ్శాంతాధిపతయే సద్యస్సువృష్టిహేతవే ॥ ఋష్యశృంగ నమస్తుభ్యమనావృష్టినివారక।జంతూనాం ప్రాణరక్షార్థం సువృష్టిం సర్వదాకురు॥ ఇతిశ్లోకద్వయేన మృణ్మయకృత ఋష్యశృంగ ప్రతిమామావాహనం॥ పూజాంచకృత్వా॥ తతః। నికామేనికామేనః...కల్పతాం పర్జన్యాయ ప్రగాయత...పర్జన్యః పురుషీణాం॥ పర్జన్యోవసోర్ధారా...పూరయతి॥ పర్జన్యమావాహయామి॥ ఆవాహితేభ్య స్సర్వేభ్యో దేవేభ్యః షోడశోపచారాన్ కుర్యాత్ ॥ అనయాధ్యానావాహనాది...సర్వాత్మకః॥ ఆవాహితేభ్య స్సర్వే దేవతాస్సు॥వరదాభవంతు॥ అస్మిన్ దేశేసువృష్టిత్సస్య సంజీవనహేతుభూత తత్తన్మండలవ్యాప్త సద్యస్సువృష్ట్యా సర్వేతటాకాః పరిపూర్ణాభవంతు॥ఏవంతిథౌ॥ ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ పర్జన్యదేవతా ముద్దిశ్య పర్జన్యదేవతా ప్రీత్యర్థం మారుతమసీత్యనువాకద్వయం అన్యోన్య సహితేన సహస్రసంఖ్యాక మారుతమసి తత్ప్రకాశిక మంత్రజపం యజమానయుక్తాః కరిష్యామః।తతః।ఆచార్యపురోగాః సర్వేబ్రాహ్మణాః నాభిదఘ్న జలంప్రవిశ్య దర్భరజ్జుం గృహీత్వా వరుణప్రార్థనం కుర్యాత్ ॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥చంద్రప్రభం పంకజసన్నివిష్టం పాశాంకుశాభీతి వరప్రదానం । ముక్తాకలాపాంచిత సర్వగాత్రం ధ్యాయేత్ప్రసన్నం వరుణంసువృష్ట్యై ॥త్వంవై జలపతిర్భూత్వా సర్వసస్యాభివృద్ధయే । నిమంత్రితో మహేశానః పూర్వస్త్రైలోక్యరక్షణ॥ పుష్కలావర్తకైర్మేఘై స్సావయంతి వసుంధరాం॥విద్యుద్గర్జితసన్నద్ధం తోయాత్మానంనమామ్యహమ్॥యస్యకేశేషుజీమూతాః నద్యస్సర్వాంగసంధిషు । సర్వేసముద్రాశ్చత్వారస్తస్మైతోయాత్మనేనమః ॥ ఇతిప్రార్థయిత్వా॥ ధవళంమకరారూఢం పాశపాణింప్రచేతసం। శక్త్యాయుధం ప్రశాంతంచచింతయేద్యాదసాంపతిం॥ ఇతిప్రార్థయిత్వా॥ ఆపోవాఇదగ్ంసర్వం...సువరాపఓం॥ సర్వేసూర్యాభిముఖాః॥ యాదివ్యావృష్టిస్తయాత్వా శ్రీణామి॥ హస్తం ప్రక్షాళ్యమారుతమసీ త్యనువాక

ద్వయం। అన్యోన్యసహాయేన యథాశక్తిసంఖ్యాక బ్రాహ్మణంజపిత్వా॥
మారుతమసిమరుతామోజ అపాం ధారాంభింధి తోపసహ్యామి । దేవా
వసవ్యా అగ్నేసోమసూర్యా...తఇదంక్షేత్రమావిశంతు॥ తఇదంక్షేత్ర
మనువివిశంతు॥ తతస్సర్వేజలేనిమగ్నాః॥ఉన్నంభయేతి మంత్రేణ సహ
పరివారంజపిత్వా ॥ జపాంతే యాదివ్యావృష్టి స్తయాత్వా శ్రీణామి॥
మారుతమసి మరుతామోజఇతి కృష్ణంవాసః...రూపేణైనైనగుంసమ
ర్ధయతి వరుషస్యావరుద్ధై॥ దేవావసవ్యా దేవాశర్మణ్యా దేవాసప్రీతయ
ఇత్యాబధ్నాతి ॥ లోకాః ప్రీతా అభీష్టాభవంతి ॥ ఇతిబ్రాహ్మణానువా
కావాక్ ఉమాపతేశ్చ జపంకుర్యాత్ ॥ యాదివ్యా వృష్టి స్తయాత్వా
శ్రీణామి॥ ఇతిహస్తంప్రక్షాళ్య ॥ ఉన్నంభయ పృథివీం భింధీదం దివ్యం
నభః। ఉద్నోదివ్యస్యనోదేహీశానో విశ్వజాదృతిం । ఇతి సర్వేబ్రాహ్మ
ణాః జలేనిమగ్నాః । యథాశక్త్యా జపంకుర్యాత్ । తతో జలాదుత్తీ
ర్యాచమ్య॥ జలేతిష్ఠంతః కూప్యాభ్యస్స్వాః...సముద్రాభ్యస్స్వాః ॥ సర్వా
భ్యస్స్వాః...సమిాచీనామాసి। హిరణ్యవర్ణ అపాంగ్రహాన్...వారుణో
వై క్రీతస్సోమ ఉపనద్ధోమిత్రోనయోహిదేవావై యజ్ఞమాగ్నీధ్రేవ్య
భజంతావభృథ యజూగ్ంషి జుహోతి కూప్యాభ్యస్స్వాః అద్భ్యస్స్వాః
వహంతీభ్యస్స్వాః పృథివ్యైస్స్వాః అంతరిక్షాయస్స్వాః దివేస్స్వాః సంప్లో
ష్యతేస్స్వాః బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ ప్రచరిష్యామః పవమానస్సువర్జనః
ప్రజాపతిస్సవితోత్తరాస్యాం వేద్యామన్యానిహవీగుంషి సాదయతి సర్వే
షు వారుణోవాశ్వః ప్రజాపతిర్దేవా నియంవా వసరఘాకశ్చిద్ధవాస్మా
అస్మాన్ లోకాన్ ప్రేత్య విద్యున్మహాసో ధూపయో యోసౌతపన్ను
దేత్యాపమాపాం యోపామాపోవై చతుష్టయ్యో జానుదఘ్న మగ్నిం
ప్రణీయేమానుకం విశీర్ష్ణంపర్జన్యాయ పునరద్భ్య.స్సంవత్సరస్తస్యవై
మేఘస్తస్యవై ద్యాసువర్ణంఘర్మమద్భ్యభభార్తాంభస్యపార ఆదిత్యో
వాఏషఆదిత్యోవై తేజఆపోవాఇదగ్ంసర్వం భద్రం కర్ణేభిరిత్యాది దశ
శాంతిర్జపిత్వానమోబ్రహ్మణే...బృహతేకరోమి।ఓంశాంతిశ్శాంతిశ్శాం
తిః।ఏవంత్రిః। వృష్టిరసివృశ్చమేపాప్మానమమృతాత్సత్యముపాగాం।హరిః
ఓం శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు॥తతస్సుబ్రహ్మణ్యమాహ్వానంచ కృత్వా॥ ఏవం

గుణవిశేషణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మిన్ దేశే సువృష్టిత్సస్య సంజీవన హేతుభూత... సిద్ధ్యర్థం పార్వతీసహిత రామలింగేశ్వరముద్దిశ్య తత్ప్రీత్యర్థం ఏకవింశత్యుత్తర శత బ్రాహ్మణైః ర్నమకానువాక చమక శిరస్కాయా చ అన్యోన్యసహానే న మహాన్యాస పూర్వక రుద్రాభిషేకం కరిష్యామః ఇతి సంకల్ప్య ఏకవింశత్యుత్తర శతబ్రాహ్మణాః శ్రుతాధ్యయన సంపన్నాః సదాచారవంతశ్చ త్రిషు వేదేషు సూక్తాని పర్జన్యాని పారాణి వా యవ్యాన్యైంద్రాణి తత్తల్లింగమంత్రాణి బ్రాహ్మణానిచ సప్తరాత్ర మేకరాత్ర మేకాదశరాత్ర మేకవింశతిరాత్ర మష్టాచత్వారింశద్రాత్రంవా యావత్సమాపనం బ్రహ్మచర్యం క్షారలవణవర్జనం అథశ్శయనమితి నియమేన జపేయుః ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ సర్వాన్ దేవతానుద్దిశ్య తత్ప్రీత్యర్థం సంభవితా నియమేన కల్పోక్త ప్రకారేణ సంభవద్భిర్ద్రవ్యైస్సంభవద్భిరుపచారైశ్చ సమిధాజ్యచరుభిస్సహాహుతిగుం హుత్వా ఉపస్తీర్య ద్విరవదాయ అభిఘార్య॥ గణానాంత్వా... సీదసాదనగ్గుస్వాహా ॥ గణపతయఇదం । అవదానధర్మేణ ప్రత్యాహుతింజుహుయాత్ ।సమిదాజ్యచరువ్రీహిభిః చతుర్విధహోమేన భగవాన్ సర్వాత్మకః సర్వం శ్రీయజ్ఞేశ్వర హుతాశనస్సుప్రీణాత్ । యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు ॥ అస్మిన్ దేశే అస్మిన్గ్రామే... సద్యస్సువృష్ట్యా సర్వేనద్యాస్సర్వేతటాకాః పరిపూర్ణాభవంతు। ఇతి సర్వత్ర గ్రాహ్యం॥

వారుణజపవిధి స్సమాప్తః.

మహాలింగార్చనప్రయోగః.

మహాలింగార్చనవిధిర్లిఖ్యతే। ఆదౌ భూశుద్ధ్యాది కృత్వా తతః మహాగణపతిపూజాం కుర్యాత్ ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం భవానీ పార్థివేశ్వర ముద్దిశ్య భవానీ మహాలింగార్చనాఖ్యం కర్మకరిష్యే మయా సంకల్పిత మహాలింగార్చనంగత్వేన పార్థివ

లింగనిర్మాణాఖ్యం కర్మకరిష్యే భూమిర్భూమ్నా ఇత్యనువాకేన భూమింప్రార్థయేత్ భూమిర్భూమ్నా ద్యౌర్వరిణా...ఆజ్యంజుషాణావియంతు॥ మాహోరిషదితిఖనిత్వా + మాహోరిషత్ఖనితా...యామసి-స్యోనాపృథివీతిమంత్రేణశుద్ధమృత్తికాం గృహీత్వాస్యోనాపృథివీ + సప్రథాః మృత్తికేహనమేపాపమితిగృహీత్వాశుద్ధమృత్తికామభిమంత్ర్య-మృత్తికేహనమేపాపం-పరమాంగతిం-యేపథాంపథి స్వగృహమానయేత్ యేపథాంపథిరక్షయః...తస్మై నమోరుద్రేభ్యఇతిమృత్తికాంభూమౌ సంస్థాప్య-నమోరుద్రేభ్యోయె పృథివ్యాం-యేషామన్నమిషవః - దధామి-నమోరుద్రేభ్యో యేఽంతరిక్షే యేషాంవాతః దధామి నమో రుద్రేభ్యోయేదివి యేషాం వర్షమిషవః-దధామి-మానస్తోకఇతి మృత్తికాంజలేమిశ్రయేత్ మానస్తోకేతనయే...విధేమతే జలం సంప్రోక్ష్య రుద్రసూక్తం జపన్ లింగానిపరికల్ప్య శుచౌ దేశే ప్రాఙ్ముఖో దఙ్ముఖోవా సప్తవింశతి లింగాని క్రమేణస్థాపయేత్ ॥ తథాచైతాని అష్టోత్తరశతలింగానిభవంతి॥ తతః లింగాత్మనా నిర్మిత చతురశ్రి యీశానాద్యష్టదిక్షు యేకైకస్యాం దిశిత్రీణిత్రీణి లింగాని బాహ్యేస్థాపయేత్॥ తాదృశత్రికాష్టకం ప్రత్యేకం బ్రహ్మవిష్ణు శివనామకం భవతి, ఏతానిచతుర్వింశతి లింగాని భవంతి తతో బాహ్యత ఏవత్రికద్వయాంతరాళే ప్రాగాద్యష్ట దిక్షు ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలరూపాణి అష్టౌలింగాని (దిక్షు అష్టౌ)స్థాపయేత్॥ ఏవంబాహ్యావరణాని॥ అథాభ్యంతరావరణాని విన్యసేత్ ॥ బహిస్థిత ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలక లింగసమ్ముఖాని ॥ విఘ్నేశ్వర వీరభద్ర నందికేశ్వర భైరవ సుబ్రహ్మణ్య దుర్గా మహాకాళీ శివాత్మకనామకాని అష్టౌలింగాని స్థాపయేత్ ॥ తతః త్రిశూలలింగసమ్ముఖాని భవాద్యష్టమూర్తిలింగాని స్థాపయేత్॥ తతః ఈశానకోణమారభ్య ఈశాన ప్రాగగ్ని నిరుఋతి వాయవ్యదిక్షు సద్యోజాత వామదేవ అఘోరతత్పురుషేశానాత్మక పంచబ్రహ్మస్వరూపాణి పంచ పంచ పంచవింశతిలింగాని స్థాపయేత్ ॥ తన్మధ్యే మహాలింగ సంస్థాపనాయ పీఠంపరికల్ప్య తాదృశస్థలంత్యక్త్వా మహాలింగస్య ఉత్తరస్యాం దిశి ఏకాదశరుద్రాత్మకాని ఏకాదశలింగాని స్థాపయేత్॥ తతః మహా

లింగస్య దక్షిణస్యాం దిశి షడక్షరాత్మకాని షల్లింగాని స్థాపయేత్॥ తతః షడక్షరలింగ మహాలింగయోర్మధ్యే దక్షిణామూర్తినామక మేక లింగం స్థాపయేత్ ॥ తతః మహాలింగైకాదశ లింగయోర్మధ్యే చండీశ్వరాభిధాన మేకలింగం స్థాపయేత్॥ అథ మహాలింగస్థాపనాప్రకారః లింగాత్మనాస్థిత పశ్చిమప్రాకార మధ్యభాగమారభ్య ప్రాగ్ద్వార సమీపస్థిత పంచబ్రహ్మలింగపర్యంతం అతిఋజ్వాకారేణ ఏకైకస్యాం పంక్తౌ వింశతిలింగాని ఏవంక్రమేణ పంచలింగపంక్తయః కార్యాః॥ తాపికించిదన్యోన్య సంశ్లిష్టాః కార్యాః తాశ్చ పశ్చిమాదిక్రమేణ ఖండచతుష్టయాత్మనా ఏకైకస్మిన్ ఖండే పంచవింశతిలింగాని ఏవంక్రమేణ విభక్తఇతి విభావ్య పశ్చిమప్రాకార సన్నికృష్ట ప్రథమఖండస్య దక్షిణోత్తరదైర్ఘ్యయోః దక్షిణోత్తరయోః పార్శ్వయోః ఋజ్వాకారేణ ప్రథమపంక్తౌ ఏకైకస్యాందిశి పంచపంచలింగాని స్థాపయేత్॥ ద్వితీయపంక్తావపి పూర్వప్రకారేణ చత్వారిలింగాని పూర్వస్థాపిత లింగైః కించిదన్యోన్య సంశ్లిష్టాని యథాభవంతి తథాస్థాపయేత్ ॥ ఏవమేవ తృతీయపంక్తావపి త్రీణిత్రీణిలింగాని స్థాపయేత్ ॥ తతః చతుర్థపంక్తావపి ద్వేద్వేలింగాని స్థాపయేత్॥తతః పంచమపంక్తావపి ఏకమేకలింగం స్థాపయేత్ ॥ తతః మధ్యఖండస్థిత పంచవింశతిలింగాని పరిత్యజ్య ఏవముత్తరతోపి తృతీయఖండస్థిత ప్రథమపంక్తిం దక్షిణోత్తర పార్శ్వయోః ఏకైకేన లింగేనవర్ధయేత్ ॥ తతః తదుపరి ద్వితీయపంక్తిం ద్వాభ్యాంద్వాభ్యాం లింగాభ్యాం వర్ధయేత్॥ తదుపరి తృతీయపంక్తిం త్రిభిస్త్రిభిర్లింగైర్వర్ధయేత్ ॥ తదుపరిచతుర్థపంక్తిం చతుర్భిశ్చతుర్భిర్లింగైర్వర్ధయేత్॥తదుపరి పంచమపంక్తిం పంచభిఃపంచభిఃలింగైర్వర్ధయేత్॥ ఏవంచ పంచత్రింశదుత్తర శతలింగాత్మకం త్రిపురసుందరీనామకం శ్రీచక్రాత్మకం పీఠమతిసుందరం నిష్పన్నంభవతి తదుపరి పంచవింశతిసంఖ్యాని మహాలింగాని పరశివఖండనామాని భవంతి ఏవంమహాలింగస్థలింగానాం స్థాపనప్రకారః॥తతః పశ్చిమభాగే బాహ్యావరణేభ్యో బహిః వృషభ యమ చిత్రగుప్త బహిః చండికేశ్వరాభి ధానానిపంచ లింగాని స్థాపయేత్॥అథావరణపూజామారభేత్॥ఇతిప్రస్తారప్రకారః॥

మూలేనాచమ్య మూలేన ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా దేశకాలౌ సంకీర్త్య శ్రీపరమేశ్వరముద్దిశ్య శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం పరశివస్య మహాలింగార్చనక్రమేణ యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే॥ తదంగకలశారాధనం కరిష్యే॥ శ్లో॥ కలశస్య ముఖే...సమాశ్రితాః॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువః...ప్రచోదయాత్॥ ఇతి గాయత్ర్యా త్రివారమభిమంత్ర్య॥ ప్రణవేన దశవారానభిమంత్ర్య॥ శంఖచక్రయోని సురభిముద్రాః ప్రదర్శ్య॥ అస్త్రేణాదిగ్బంధః ॥ కూర్మముద్రయా కలశోదకం ప్రచ్ఛాద్య ॥ కలశోదకేన శంఖమాపూర్య॥ శంఖే గంధపుష్పాక్షతాన్ నిక్షిప్య॥ తతః శంఖపూజాంకరిష్యే॥ శంఖపీఠే బ్రహ్మాణమావాహయామి ॥ శంఖమధ్యే ఆదిత్యమావాహయామి॥ శంఖహృదయే చంద్రమావాహయామి॥ శంఖాగ్రే గంగాం సరస్వతీం ఆవాహయామి॥ శంఖేహస్తం ప్రసార్య॥ శ్లో॥ శంఖంచంద్రార్కదైవత్యం వరుణం చాధిదైవతం। పృష్ఠే ప్రజాపతిం విన్ద్యా దగ్రేగంగా సరస్వతీ॥ పృథివ్యాం యానితీర్థాని వాసుదేవస్యచాజ్ఞయా । శంఖేతిష్ఠంతి సర్వాణి తస్మాచ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్॥ త్వంపురాసాగరోత్పన్నో విష్ణునా విధృతః కరే । సర్వదేవహితార్థాయ పాంచజన్య నమోఽస్తుతే॥ గర్భాదైత్యాది భూతానాం విదీర్యంతే సహస్రశః। తవనాదేనపాతాళే పాంచజన్య నమోస్తుతే॥ దర్శనేనాపి శంఖస్య స్పర్శనేనతు సర్వతః। విలయం యాంతిపాపాని హిమవద్భాస్కరోదయే ॥ స్తుత్వాశంఖకరే ధృత్వా మంత్రైరేభిస్తువైష్ణవైః । పృథివ్యాంయాని తీర్థాని వాసుదేవస్యచాజ్ఞయా । శంఖేతిష్ఠంతి సర్వాణి తస్మాచ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్ ॥ అనేనమంత్రేణ దేవోపకరణాని సంప్రోక్ష్య। పూజాద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య... దేవమాత్మానంచ సంప్రోక్ష్య ॥ పునశ్శంఖం పూరయిత్వా ॥

తతః పీఠపూజాంకరిష్యే ॥ ఓం మండూకాయనమః, ఓం కాలాగ్నిరుద్రాయనమః, మూలప్రకృత్యైనమః, ఆధారశక్త్యైనమః, కూర్మాయనమః, అనంతాయనమః, వరాహాయనమః, భూమ్యైనమః, సుధార్ణవాయనమః, రత్నద్వీపాయవమః, మహాకల్పకోద్యానాయనమః, స్వర్ణప్రాకారాయనమః, కల్పవృక్షేభ్యోనమః, మణిమంటపాయ

నమః, స్వర్ణ వేదికాయ...రత్నసింహాసనాయ...చతురశ్రంసింహాసనం పరికల్ప్య॥ తస్య ఆగ్నేయాదికోణ చతుష్టయే అధర్మాయ...అజ్ఞానాయ...అవైరాగ్యాయ...అనైశ్వర్యాయ...ప్రాగాదిదిక్షుచతుష్టయే ధర్మాయ...జ్ఞానాయ...వైరాగ్యాయ...ఐశ్వర్యాయ...మధ్యేమాయై...విద్యాయై...అనంతాయ...పద్మాయ...ఆనందకందాయ...సంవిన్నాలాయ...ప్రకృతిమయపత్రేభ్యో...వికృతిమయకేసరేభ్యో..పంచాశద్వర్ణాఢ్య సర్వతత్త్వరూపకర్ణికాయ...అం,అర్కమండలాయ...ఉం, సోమమండలాయ...మం, వహ్నిమండలాయ...సం,సత్వాయ...రం, రజసే...తం, తమసే...ఓం, ఆత్మనే...అం, అంతరాత్మనే...పం, పరమాత్మనే...హ్రీం, జ్ఞానాత్మనే...(స్వగ్రా) ప్రాగాది చతుర్దిక్షు మధ్యేచ ఓం జ్ఞానతత్త్వాత్మనే...మాయాతత్త్వాత్మనే...విద్యాతత్త్వాత్మనే...పరతత్త్వాత్మనే...తతో౽ష్టదళేషు మధ్యేచ వామాయై...జ్యేష్ఠాయై...శ్రేష్ఠాయై...రౌద్ర్యై...కాళ్యై...కలవికర్ణికాయై...బలవికర్ణికాయై...బలప్రమథిన్యై...సర్వభూతదమన్యై...మనోన్మన్యై నమః॥ ఇతి మధ్యాంతం ప్రాదక్షిణ్యేన సంపూజ్య, ఓం నమో భగవతే సకలగుణాత్మకశక్తియుక్తాయ అనంతాయ యోగపద్మ పీఠాత్మనే నమః॥ ఇతి పీఠపూజాంకృత్వా॥ అథ సౌవర్ణ రజిత తామ్రి దారు కాష్ఠస్థలే చతురశ్రే సుశోభితే విస్తీర్ణే పీఠే లింగాన్ స్థాపయేత్॥ పునః మూలేనాచమ్య మూలేన ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా దేశకాలౌ సంకీర్త్య। శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం శ్రీసాంబసదాశివముద్దిశ్య శ్రీసాంబసదాశివ ప్రీత్యర్థం। శ్రీసాంబసదాశివ ప్రీతయే దశావరణార్చనపూర్వక మహాలింగార్చనం కరిష్యే॥ తదంగ ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ ఓం। అస్య శ్రీప్రాణప్రతిష్ఠాపన మహామంత్రస్య। బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరా ఋషయః। ఋగ్యజుస్సామాథర్వాణాని ఛందాంసి ప్రాణశక్తిః పరాదేవతా। ఆం, బీజం. హ్రీం, శక్తిః. క్రోం, కీలకం. శ్రీసాంబసదాశివ ప్రాణప్రతిష్ఠాపన సిద్ధ్యర్థేజపే వినియోగః॥

అం, కం, ఖం, గం. ఘం, ఙం, పృథివ్యాప స్తేజోవాయు రాకా శాత్మనే, ఆం, అంగుష్ఠాభ్యాంనమః॥ ఇం, చం, ఛం, జం, ఝం, ఞం, శబ్దస్పర్శ రూప రసగంధాత్మనే, తర్జనీభ్యాంనమః॥ ఉంటం ఠండంఢం ణమ్॥ త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణాత్మనే, ఊం, మధ్యమాభ్యాంనమః॥ ఏం, తం, థం, దం, ధం, నమ్, వాక్పాణిపాదపాయూపస్థా నాత్మనే, అనామికాభ్యాంనమః॥ ఓమ్ పం, ఫం, బం, భం, మమ్, మనోబుద్ధిచిత్తా ఽహంకారాత్మనే, ఔం. కనిష్ఠికాభ్యాంనమః॥ అం, హం, సం, క్షం, ళం, వచనాదాన విసర్గానందాత్మనే, కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః ॥ అం, కం, ఖం, గం, ఘం, ఙం, పృథివ్యాపస్తే జోవాయువాకాశాత్మనే, హృదయాయనమః॥ ఇం, చం, ఛం, జం, ఝం, ఞం, శబ్దస్పర్శరూపరసగం ధాత్మనే, శిరసేస్వాహా॥ ఉం, టం, ఠం, డం, ఢం, ణమ్, త్వక్చక్షు శ్శ్రోత్రజిహ్వ ఘ్రాణాత్మనే, శిఖాయైవషట్ ॥ ఏం, తం, థం, దం ధం, నమ్. వాక్పాణిపాదపాయూపస్థానాత్మనే, కవచాయహుమ్ ॥ ఓం, పం, ఫం, బం, భం, మం, మనోబుద్ధిచిత్తాఽహంకారాత్మనే, నేత్రత్ర యాయవౌషట్ ॥ అం, హం, సం, క్షం, ళం, వచనాదాన గమన విసర్గానందాత్మనే, అస్త్రాయఫట్ ॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః॥ శ్రీ సాంబసదాశివప్రాణా ఇహ ప్రాణాః ॥ ఓమ్, ఆం, హ్రీం, క్రోం॥ యరలవశషసహళోమ్ ॥ సర్వేంద్రియాణి వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వ ఘ్రాణ రేతో బుద్ధ్యాదీనిసుఖంచిరం తిష్ఠంతుస్వాహా॥ ధ్యానం

శ్లో॥ రక్తాంభోధి స్థపోతోల్లసదరుణసరో జాధిరూఢా । కరాబ్జైః । పాశంకోదండ మిక్షూద్భవ మణిగుణ మప్యంకుశంపంచబాణాన్ । బిభ్రా ణాసృక్కపాలంత్రినయన సహితాపీనవక్షోరుహాఢ్యా । దేవీ బాలా ర్కవర్ణాభవతుసుఖకరీ ప్రాణశక్తిః పరానః ॥ లమిత్యాది పంచపూ జా॥ లింగమధ్యే హస్తం నిధాయ । మనుః ఓం, హ్రీం, హ్రీం, క్రోం, యరలవ శషస హోహాం । హంసస్సోహం మహాలింగస్థ లింగ ప్రాణా । ఇహాప్రాణాః॥ ఓం, హ్రీం, హం, మహాలింగస్థలింగ జీవ ఇహస్థితః॥ ఓం, ప్రాం-హ్రీం। క్రోం। మహాలింగస్థలింగ సర్వేం

ద్రియాణి ॥ ఓం , హ్రాం , హం , మహాలింగస్థలింగత్వక్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వాఘ్రాణప్రాణా ఇహాగత్య సుఖంచిరంతిష్ఠంతుస్వాహా॥ ఇతి, త్రి వారమభిమంత్ర్య॥

అనుమతేపునః— ముపఃహ్వాయతే, ప్రాణప్రతిష్ఠాపన ముహూర్త స్సుముహూర్తో అస్తు॥ ప్రాణప్రతిష్ఠాంగత్వేన కాలేనై వేద్యం నివేద యామి। తతః। ఇంద్రాద్యష్టదిక్షుస్థిత దిక్పాలాత్మక ప్రథమావరణార్చ నంకరిష్యే ॥ త్రాతారమింద్రమవితారమింద్రం + త్వింద్రః।మూలం॥ ఇంద్రంపరశివ మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ ధ్యానా వాహనాది మూలేన పుష్పాంతైరుపచర్య । త్వన్నోఅగ్నేవరుణ—— స్మతు॥ మూలం॥ అగ్నింపరశివమావాహయామి । అగ్నయేపరశివా యనమః ॥ ధ్యానాచర్యా-సుగన్నః పంథామభయం + యజమ- మూలం ॥ యమాయ పరశివాయనమః ॥ అసున్వంతమయజమానమి చ్ఛ - మస్తు - మూలం ॥ నిఋుతయేపరశివాయనమః । తత్వా యామి - మోషీః।- మూలం॥ వరుణంపరశివ మావాహయామి॥ వరు ణాయ పరశివాయనమః।- ఆనోనియుద్భిః- దానః॥ మూలం॥ వాయుం పరశివమావాహయామి॥- వాయవేపరశివాయనమః । వయగుంసోమ వ్రతేతవ- సుభగాసుపత్నీ-మూలం॥ కుబేరంపరశివ మావాహయామి- తమీశానంజగతస్తస్థు + స్థయే। మూలం ॥ ఈశానంపరశివ మావా హయామి॥ ఈశానాయపరశివాయనమః। హే । ఇంద్రాద్యష్టదిక్పా లకాః । భవంతోమయా పూజితాస్తుష్టాస్సంతు । పూజాంగృహ్ణంతు। అభీష్టసిద్ధింమేదేహి । శరణాగతవత్సల। భక్త్యాసమర్పయేతుభ్యం। ప్రథమావరణార్చనం॥ పరశివంసమర్ప్య । అనుజ్ఞాందేహిమేదేవ। శరణాగతవత్సల । భక్త్యాసమర్పయేతుభ్యం ద్వితీయావరణార్చనే॥ అథ అష్టదిక్షుస్థితత్రిమూర్తిలింగాత్మక ద్వితీయావరణార్చనం కరిష్యే। యోరుద్రోఅగ్నౌ —— అస్తు - మూలం ॥ రుద్రం పరశివమావాహ యామి॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే - సురే - ఓం। నమశ్శివాయ॥ విష్ణుం పరశివ మావాహయామి । బ్రహ్మజజ్ఞానం । వివహ - మూలం॥

బ్రహ్మాణంపరశివ మావాహయామి॥ ఏవం – ప్రాగాద్యష్టదిక్షుస్థిత రుద్రవిష్ణు బ్రహ్మలింగానాం పూజాంకృత్వా। ప్రార్థయేత్ ॥— హే రుద్రవిష్ణు బ్రహ్మాణః భవంతో మయాపూజితా స్తుష్టాస్సంతు॥ పూజాం గృహ్ణంతు – అభీష్ట – భాథ్యంద్వితీయావరణార్చనం ॥ అథతారకేశ్వరలింగాత్మకతృతీయా వరణార్చనంకరిష్యే॥ శ్లో॥ అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ। తృతీయావరణార్చనే॥ ఓం। నమోహిరణ్యబాహవే-నమః। మూలం॥ తారకేశ్వరంపరశివమావాహయామి। ఏవ మీశాన్యాది ప్రాదక్షిణ్యేన ఈశానదిక్పర్యంతం। చతృషు రేఖాసుస్థితాష్టోత్తరశత సంఖ్యాకతారకలింగేషు ప్రత్యేకంప్రత్యేకం పూజాంకృత్వా హే తారకేశ్వరాః। భవంతో మయా పూజితా స్తుష్టాస్సంతు। పూజాంగృహ్ణంతు – అభీష్టసిద్ధింమే దేహి।– తుభ్యం–తృతీయావరణార్చనం। తతః అష్టగణపత్యాత్మక చతుర్థావరణార్చనం కరిష్యే। అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ। చతుర్థావరణార్చనే ॥ నిషిసీదగణపతే గణేషుత్వామాహుర్వి ప్రథమంకవీనాం నాఋతేత్వ్య క్రియతేకించనారే మహామర్కా మఘవంచిత్రమర్చ– గణానాంత్వా – దనం– మూలం॥ గణపతిం పర

శివమావాహయామి॥ భద్రంకర్ణేభిః...దాయుః।మూలం॥ వీరభద్రం పరశివమావాహయామి ॥ తత్పురుషాయ విద్మహే వక్రతుండాయ-యాత్ – మూలం॥ నందికేశ్వరంపరశివ మావాహయామి। క్షేత్రస్య పతినావయం – దృశే – మూలం। భైరవంపరశివ మావాహయామి। నమోఅస్తు + సర్పేభ్యో నమః – మూలం॥సుబ్రహ్మణ్యం పరశివమావాహయామి॥జాతవేదసే...తరసేనమః॥– మూలం॥దుర్గాంపరశివమావాహయామి– ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీత్ —త్స్వః ॥ మూలం॥ మహాకాళీంపరశివ మావాహయామి ॥ తత్పురుషాయ విద్మహే మహాసేనాయధీమహి...ప్రచోదయాత్ ॥ – మూలం॥ శివాత్మజం పరశివ మావాహయామి। హేవిఘ్నేశ్వరాత్యష్ట గణపతయః భవంతో మయా పూజితా స్తుష్టాస్సంతు। పూజాంగృహ్ణంతు, అభీష్టసిద్ధిం – తుభ్యం– చతుర్థా వరణార్చనం। అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ – పంచమావరణా

ర్చనే - అథ భవాద్యష్టమూర్త్యాత్మక పంచమావరణార్చనం కరిష్యే॥ అస్మిన్మహాలింగే ...అథ - తే— న్మసి॥మూలం భవంజలమూర్తిం పరశివమావాహయామి । నీలగ్రీవాశ్శితి కంఠాః - రాః_ తే - న్మసి । మూలం- శర్వం క్షితిమూర్తిం పరశివమావాహయామి, నీల గ్రీవాశ్శితి కంఠాః - ఉపశ్రితాః - తే - న్మసి— మూలం । రుద్రమగ్నిమూర్తిం పరశివమావాహయామి । యే వృక్షేషు _ న్మసి - మూలం॥ పశుపతింయజమానమూర్తిం పరశివమావాహయామి। యే భూతానా..న్మసి॥ మూలం - ఉగ్రం వాయుమూర్తిం పరశివమావాహయామి - యే అన్నేషు - న్మసి - మూలం॥ మహాదేవంసోమమూర్తిం పరశివమావాహయామి॥ యే పథాం పథిరక్షయః...న్మసి - మూలం- భీమమాకాశమూర్తిం పరశివమావాహయామి - యే తీర్థాని - తన్మసి — మూలం॥ ఈశానమర్కమూర్తింపరశివమావాహయామి। విశ్వం భూతం...భువనం - అస్తు॥ భవాద్యష్ట మహేశ్వరేభ్యోన్నమః - శ్రీ భవాద్యష్ట మహేశ్వరాః - భవంతో మయాపూజితాస్సుప్రీతాస్సంతు - పూజాం గృహ్ణంతు। అభీష్టసిద్ధిం- ఇతి పంచమావరణార్చనం- అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ - షష్ఠావరణ పూజనే _ అథ ఏకాదశ రుద్రాత్మక షష్ఠావరణార్చనం కరిష్యే - ఓం - నమస్సోమాయచ - రుద్రాయచ । మూలం - భవం పరశివ మావాహయామి - నమస్తామ్రాయ చారుణాయచ - మూలం సర్వంపరశివ మావాహయామి - నమశ్శంగాయచ - పశుపతయేచ । మూలం _ రుద్రం పరశివ మావాహయామి । నమ ఉగ్రాయచ భీమాయచ - మూలం ॥ ఈశ్వరం పరశివ మావాహయామి। నమో అగ్రేవధాయచ దూరేవధాయచ _ మూలం - భీమం పరశివ మావాహయామి _ నమోహంత్రేచ హనీయసేచ - మూలం- ఉగ్రం పరశివ మావాహయామి_ నమో వృక్షేభ్యో హరి కేశేభ్యః । మూలం - పశుపతిం పరశివ మావాహయామి- నమస్తారాయచ- మూలం - శంకరం పరశివ మావాహయామి _ నమశ్శంభవేచ మయోభవేచ - మూలం - శంభుం పరశివ మావాహయామి - నమశ్శంకరాయచ మయస్కరాయచ । మూలం - మహేశ్వరం పరశివ మావా

హాయామి - నమశ్శివాయచ శివతరాయచ । మూలం - మహాదేవం పరశివ మావాహయామి । అస్మైరుద్రా + దేవాః - ఏకాదశ రుద్రేభ్యోనమః - హే ఏకాదశరుద్రాః భవంతో మయాపూజితా స్తుష్టాస్సంతు - పూజాం గృహ్ణంతు - అభీష్టసిద్ధింమే దేహి ఇతి షష్టా వరణ పూజనం - అథ సద్యోజాతాది పంచబ్రహ్మాత్మక సప్తమా వరణార్చనం కరిష్యే - ఈశానస్సర్వ విద్యానాం...శివోం.) సద్యోజాతం... యాత్ - మూలం.॥ ఈశానాది పంచబ్రహ్మమూర్తిం పూర్వవక్త్రం పరశివ మావాహయామి - అఘోరేభ్యో ...శివోం॥ సద్యోజాతం... నమః - మూలం॥ అఘోరాది పంచబ్రహ్మమూర్తిం దక్షిణవక్త్రం పరశివ మావాహమి - సద్యోజాతం ...శివోం ॥ మూలం - సద్యోజాతాది - పంచబ్రహ్మమూర్తిం పశ్చిమవక్త్రం - పరశివ మావాహయామి, వామదేవాయ...భవోద్భవాయ నమః - మూలం॥ వామదేవాది పంచబ్రహ్మమూర్తిం - ఉత్తరవక్త్రం పరశివ మావాహయామి, తత్పురుషాయ ... రుద్రరూపేభ్యః - మూలం - తత్పురుషాది పంచ బ్రహ్మమూర్తిం ఊర్ధ్వవక్త్రం - పరశివ మావాహయామి, - హే పంచబ్రహ్మమూర్తయః - భవంతో మయాపూజితా స్తుష్టా స్సంతు, పూజాంగృహ్ణంతు - అభీష్టసిద్ధింమే దేహి, ఇతి సప్తమావరణార్చనం - అనుజ్ఞాత దేహి మే దేవ - అష్టమా వరణార్చనే - అథ షట్తారక లింగాత్మక అష్టమా వరణార్చనం కరిష్యే-నమస్తీర్థ్యాయచ - కూల్యాయచ - మూలం - ఓంకారం పరశివ మావాహయామి, నమఃఉపాద్యాయచా వార్యాయచ - మూలం - నకారం పరశివ మావాహయామి - నమః ప్రతరణాయ చోత్తరణాయచ । మూలం - మకారం పరశివ మావాహయామి - నమ ఆతార్యాయ చాలాద్యాయచ । మూలం - శికారం - పరశివమావాహయామి - నమశ్శష్ప్యాయచ - ఫేన్యాయచ - మూలం - వకారం పరశివమావాహయామి - నమస్సికత్యాయచ ప్రవాహ్యాయచ - మూలం॥ యకారం పరశివ మావాహయామి - హేతారకేశ్వరాః భవంతో మయా పూజితా స్తుష్టాస్సంతు - పూజాంగృహ్ణంతు, అభీష్ట సిద్ధింమే దేహి,

అష్టమావరణార్చనం - అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ నవమావరణార్చనే - అథ దక్షిణామూర్తిలింగాత్మక నవమావరణార్చనం కరిష్యే ॥ సగ సప్రతిమద్భుతం - శివం - మూలం - దక్షిణామూర్తిం - పరశివమావాహయామి - హే దక్షిణామూర్తే - భవాన్. మయాపూజితా స్తుష్టో భవ - పూజాం గృహాణ - అభీష్టసిద్ధిం మే దేహి । నవమావరణార్చనం - అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ - దశమావరణార్చనే - అథ పంచత్రింశదుత్తరశతసంఖ్యాక త్రిపురసుందరీ లింగాత్మక దశమావరణార్చనం కరిష్యే - దేవీం వాచమ ... తైతు - మూలం - మహాత్రిపురసుందరీ - శ్రీలలితాంబాశక్తిం పరశివమావాహయామి । ఏవం పంచ త్రింశదుత్తరశతలింగేషు ప్రత్యేకం ప్రత్యేకం పుష్పాంతైరుపచర్య హే త్రిపురసుందరిలలితాంబాశక్తే భవతి మయాపూజితాస్తుష్టాభవ ॥ పూజాం గృహాణ - అభీష్టసిద్ధిం మే దేహి దశమావరణార్చనం - అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ సమస్తావరణార్చనే - అథ సమస్తావరణార్చనం కరిష్యే - సహస్రాణి సహస్రశో యే - తన్మసి —— ఓం - నమః శ్శివాయ - మహాలింగం పరశివ మావాహయామి - అభీష్ట సిద్ధిం మే దేహి సమస్తావరణార్చనం - అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ - భవతః పరిపూజనే ॥ ఇతి ఆవరణపూజా సమాప్తా - పునః ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య - మమ - ఉమామహేశ్వర ప్రీత్యర్థం - సంభవద్భి నమక విధానేన సహస్రనామార్చన పురస్సరం - యావచ్ఛక్తి ధ్యానా వాహనాది షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే - ధ్యానం - పంచవింశతి ముఖాంభోజం। పంచాశత్కరమండితం - ప్రఫుల్ల కమలోల్లాస చరణాంబురుహోజ్జ్వలం - విచిత్రరత్నమకుట కటకాద్యైరలంకృతం వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరం - దేవ్యాచ పరయాయుతం । శుద్ధ స్ఫటిక సంకాశం - చతుర్బాహుం - త్రిలోచనం - సర్వావరణ సంయుక్తం సర్వశక్తి విరాజితం - సర్వజ్ఞం సర్వతోదీప్తం - ధ్యాయే పరశివం హృది - ధ్యాయామి - నమకన్యాసానంతరం - నమస్తేరుద్ర । బాహుభ్యాముత తే నమః - మూలం॥ సాంగాయ - సాయుధాయ - సవాహనాయ - సశక్తిపత్నీపుత్ర పరివారసమేతాయ శ్రీ పరశివాయనమః।

ధ్యాయామి - యాత ఇషు - మృడయ॥ మూలం - సాం॥ ఆవాహయామి - యా తే రుద్ర శివా తనూ - అభిచాకశీః - మూలం - సాం॥ సింహాసనం - యామిషుం... పురుషం జగతు - మూలం - సాం॥ పాద్యం - శివేన వచసా త్వా - అసత్ - మూలం - సాం॥ అర్ఘ్యం - అధ్యవోచ దధి వక్తా। ధాన్యః - మూలం - సాం॥ ఆచమనం - అసౌయస్తామ్రః - మహో - మూలం - సాం॥ మధుపర్కం - అసౌ యోవసర్పతి - మృడయాతినః - మూలం - సాం॥ పంచామృతస్నానం - నమో అస్తు నీలగ్రీవాయ - కరన్నమః - మూలం - సాం॥ శుద్ధోదకస్నానం - ప్రముంచ ధన్వనః - నప - మూలం - స్నానానంతరం శుద్ధాచమనం - అవతత్యధనుః - భవ - మూలం సాం॥ వస్త్రం - విజ్యంధనుః - నిషంగధిః - మూలం - సాం॥ ఉపవీతం - యా తే హేతిః - పరిభుజ మూలం - సాం॥ చందనం - నమస్తే అస్త్వాయుధాయధన్వనే - మూలం - సాం॥ తిలాక్షతాన్ - పరి తే ధన్వః - తం - మూలం - సాం॥ నానావిధ పరిమళ పుష్పాణి - పంచబిల్వైరష్ట పుష్పైః - సుగంధైః కోమలైశ్శుభైః - అన్యైస్సుగంధి భిఃపుష్పైః శివపూజాం కరోమ్యహం - ఓం - నమస్తే అస్తుభగవన్ - మహాదేవాయనమః। మూలం - సాం॥ బిల్వదళం తతః పూజాంకుర్యాత్ - ద్రాపేఅంధసః ..నామమతు - మూలం - సాం॥ ధూపం - యా తే రుద్ర శివా తనూః - జీవసే - మూలం - సాం॥ దీపం ఇమాగుం రుద్రాయ - తురం - మూలం॥ సాం - ధూపదీపానంతరం ఆచమనం - మృడానోరుద్రః - ప్రణీతా - మూలం॥ సాం - నైవేద్యం మానోమహాంత - రుద్ర రీరిషః - మూలం॥ సాం - మధ్యే మధ్యేపానీయం మానస్తోకేతనయే - విధేమ తే - మూలం॥ సాం అమృతాపిధానమసి - ఉత్తరాపోశనం - ఆరాత్తేగోఘ్న - బర్హాః మూలం॥ సాం హస్తౌ ప్రక్షాళయామి - శుద్ధాచమనం - స్తుహిశ్రుతం - సేనాః - మూలం॥ సాం - తాంబూలం - పరిణోరుద్రస్య - మృడయ - మూలం॥ సాం - నీరాజనం - మీఢుష్టమశివతమ - దాగహి - మూలం॥ సాం నీరాజనానంతరం శుద్ధాచమనం - వికిరిదవిలోహిత - నివపంతుతాః మూలం॥ సాం - పుష్పాంజలిం - సహస్రాణి సహస్రధా బాహువోః।

కృధి- మూలం॥ సాం - మంత్రపుష్పం - సహస్రాణి సహస్రశోయే... తంవోజంభేదధామి । మూలం॥ సాం - ప్రదక్షిణనమస్కారం- మూలం॥ సాం॥ తత్పురుషాయ విద్మహేమహాదేవాయ ధీమహి... యాత్ - మూలం॥ సాం - ప్రసన్నార్ఘ్యం సమర్పయామి - అనయాధ్యానావాహనాది షోడశోపచారపూజయాచ భగవాన్ సర్వాత్మకః సాంగస్సాయుధ - స్సపరివారసమేతః శ్రీపరశివఃసుప్రీతో వరదోభవతు॥ సర్వం శ్రీపరశివదక్షిణపాదుకార్పణమస్తు । తతః పూజాసాంగతాసిద్ధ్యర్థం। అంతశ్చండికేశ్వర పూజాం కరిష్యే - కదుద్రాయ ప్రచేతసే ... హృదే - మూలం - చండికేశ్వరం పరశివ మావాహయామి - షోడశోపచారపూజాం కృత్వా। హే చండికేశ్వర - మయాపూజిత స్తుష్టో భవ - పూజాంగృహాణ॥ శ్లో॥ నీలకంఠ పదాంభోజ పరిస్ఫురితమానస - శంభోః పూజాఫలం దేహి చండీశ్వర నమోస్తుతే। ఏవంసంప్రార్థ్య - అథ పూజా సాంగతాసిద్ధ్యర్థం - చిత్రపూజాం కరిష్యే - ఉషాదా - జయ మూలం - చిత్రం పరశివమావాహయామి - షోడశో- కృత్వా । హే చిత్రమయా పూజిత స్తుష్టో భవ - పూజాంగృహాణ అథ పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం - చిత్రగుప్తపూజాం కరిష్యే। సచిత్ర చిత్రం - దువస్వ - మూలం - చిత్రగుప్తం పరశివ మావాహయామి॥ షోడశో - కృత్వా - హేచిత్రగుప్తమయా పూజిత స్తుష్టో భవ - పూజాం గృహాణ - అథ పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం । ధర్మరాజ పూజాం కరిష్యే - యమాయ సోమగుం సునుత - కృతః - మూలం॥ యమం పరశివమావాహయామి - సంపూజ్య - హే - యమధర్మరాజమయా పూజిత స్తుష్టో భవ - పూజాం గృహాణ - అథ పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం వృషభధ్వజ పూజాం కరిష్యే - వృషభం మాసమానానాం - సపత్నానాం విషాసహిం । హంతారం శత్రూణాం కృధివిరాజం గోపతిం గవాం॥ మూలం - వృషభధ్వజం పరశివ మావాహయామి - పూజయామి - షో - చర్య - కృత్వా - హే వృషభధ్వజ మయా పూజిత స్తుష్టోభవ - పూజాం గృహాణ - పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం - బహిః చండికేశ్వర పూజాం కరిష్యే - ఏష తే రుద్రభాగః - వాసాః - మూ.

లం - బహిః చండికేశ్వరం పరశివ మావాహయామి - షో - చర్య - హే బహిశ్చండికేశ్వర మయాపూజితస్తుష్టోభవ - పూజాం గృహాణ - అథ మహాలింగో త్సర్జనాంగత్వేన సాంగసావరణ - సాయుధ - శక్తి పత్నీపుత్ర పరివారసమేత శ్రీ పరశివ పునః పూజాం కరిష్యే - మూలేన షోడశోపచారైః సంపూజ్య - భవాయ - దేవాయ - ఇత్యాదిభిః పుష్పాష్టకం దత్వా తైరేవ నామభిః - భవం దేవం తర్పయామీతి తర్పయిత్వా - అథ లింగస్తవం పఠేత్ - శ్లో ॥ సర్వజ్ఞ సర్వవిజ్ఞాన ప్రదానైకమహాత్మనే - నమస్తే దేవదేవేశ - సర్వభూత హితేరత । అనంతకీర్తిసంపన్న - అనేకాసన సంస్థిత । అనేకకాంతి సంయోగ పరమేశనమోస్తుతే - పరాపర పరాతీత - ఉత్పత్తి స్థితికారక - సర్వార్థ సాధనోపాయ విశ్వేశ్వర నమోస్తుతే॥ కృత్వాలింగప్రతిష్ఠాంతు స్తవమేవ ముదీరయేత్ ॥ లింగస్తవ మిదంపుణ్యం - యశ్శృణోతి సదా నరః । నోత్పద్యతేచ సంసారే - స్థానంప్రాప్నోతి శాశ్వతం - తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన శృణుయాల్లింగసంస్తవం - పాపకంచుకనిర్ముక్తః ప్రాప్నోతి పరమంపదం - తతః - మూలం ॥ యథాశక్తి జపిత్వా, తతః, మహిమ్నాది స్తవం కుర్యాత్ ॥ ఆత్మాత్వం - ఇత్యాదిభిః స్తుత్వా - మంత్రహీనం క్రియాహీనం - భక్తిహీనం మహేశ్వర - పూజితోసిమయా దేవ తత్క్షమస్వ మయాకృతం - యద్యప్యసంహతైః పుష్పైః - రవాప్తైర్భాగగర్భితైః - కేశకీటాదిదుష్టేన - పూజితోసిమయాప్రభో - అన్యతా సక్తచిత్తేన - క్రియాహీనేనవాప్రభో - మనోవాక్కాయదుష్టేన - పూజితోసి త్రిలోచన - యచ్ఛోపహత పాత్రేణ కృతమర్ఘ్యాదికంమయా - తామసేనచభావేన తత్క్షమస్వ మయాప్రభో - మంత్రేణాక్షరహీనేన - పుష్పేణవికలేనచ - పూజితోసిమహాదేవ - తత్సర్వంక్షమ్యతాంమమ - వ్రతంసంపూర్ణతాం యాతు - ఫలంచాక్షయమశ్నుతాం॥ ఇతి పఠిత్వా - పునః - ప్రదక్షిణనమస్కారైః సమ్యక్పరితోష్య - యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యా - తపః పూజాక్రియాదిషు - న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి - సద్యోవందే తమచ్యుతం - మంత్రహీనం క్రియాహీనం - భక్తిహీనం

మహేశ్వర। యత్వా - స్తుతే॥ అనయాధ్యా నావాహనాదిషోడశోప చార పూజయాచ భగవాన్ సర్వాత్మకః సాంగస్సాయుధ సవారణ సశ ? పత్నీపుత్ర సపరివారసమేత శ్రీ పరశివ సుప్రీత సుప్రసన్నో వరదో ?? - సర్వం శ్రీ పరశివ దక్షిణపాదుకార్పణమస్తు॥

శ్లో॥ రస్మిభూత మహేశస్య హ్యాత్రపూజిత దేవతాః - సదా శివాంగలీనాస్తే సంతుసర్వ సుఖావహాః - ఇతి సర్వేష్వా వరణేషు - పుష్పాంజలింవికీర్య - పరివారగణాన్ - శ్రీ పరశివస్య దేహేవిలీనాన్వి భావ్య - తతోనిర్వాణముద్రయా - పుష్పం గృహీత్వా - వహన్నా సాధ్వనా- శ్లో॥హృత్పద్మకర్ణికా మధ్యే ఉమయాసహశంకర-నివ సత్వం సురశ్రేష్ఠ సర్వైరావణైస్సహ॥ ఇతి స్వహృదయ కమలే పరశివ ముద్వాస్య - తత్రైవ పంచపూజాం కృత్వా - బాణరావణచండేశ - నందిభృంగిరిటాదయః - మహాదేవ ప్రసాదోయం - సర్వేగృహ్ణంతు శాంభవాః - ఇతి బాణాదిభ్యో నైవేద్యశేషం విభజ్య - దత్వా - మూలేన- తీర్థప్రసాదం సాధకో గృహీత్వా-యజ్ఞేనేతి ఉద్వాసయేదితి॥ ఇతి మహాలింగార్చనప్రయోగస్సమాప్తః ॥ శ్లో॥ యాంతు దేవగణా స్సర్వేపూజా మాదాయపార్థివ - ఇష్టకామ్యార్థ సిద్ధ్యర్థం పునరాగమ నాయచ॥

శ్రీ రుద్రనమక త్రిశతి నామావళిః.

ఓం రుద్రమన్యవేనమః	ఓం సహస్రాక్షాయనమః
రుద్రేషవేనమః	మీఢుషేనమః
రుద్రధన్వనేనమః	తేభ్యోనమః
రుద్రబాహుభ్యాం	ఆయుధాయనమః
నీలగ్రీవాయనమః	అనాతతాయనమః (౧౦)

ఓం ధృష్ణవేనమః
హిరణ్యబాహవే
సేనాన్యేనమః
దిశాంచపతయేనమః
వృక్షేభ్యోనమః
హరికేశేభ్యోనమః
పశూనాంపతయేనమః
సస్పింజరాయనమః
త్విషీమతేనమః
పథీనాంపతయేనమః (౨౦)

బభ్లుశాయనమః
వివ్యాధినేనమః
అన్నానాంపతయేనమః
హరికేశాయనమః
ఉపవీతినేనమః
పుష్టానాంపతయేనమః
భవస్యహేత్యైనమః
జగతాంపతయేనమః
రుద్రాయనమః
ఆతతావినేనమః (౩౦)

క్షేత్రాణాంపతయేనమః
సూతాయనమః
అహంత్యాయనమః
వనానాంపతయేనమః
రోహితాయనమః
స్థపతయేనమః
వృక్షాణాంపతయేనమః

ఓం మంత్రిణేనమః
వాణిజాయనమః
కక్షాణాంపతయేనమః (౪౦)

భువంతయేనమః
వారివస్కృతాయనమః
ఓషధీనాంపతయేనమః
ఉచ్చైర్ఘోషాయనమః
ఆక్రందయతేనమః
పత్తీనాంపతయేనమః
కృత్స్నవీతాయనమః
ధావతేనమః
సత్వనాంపతయేనమః
సహమానాయనమః (౫౦)

నివ్యాధినేనమః
ఆవ్యాధినీనాంపతయేనమః
కకుభాయనమః
నిషంగిణేనమః
స్తేనానాంపతయేనమః
నిషంగిణేనమః
ఇషుధిమతేనమః
తస్కరాణాంపతయేనమః
వంచతేనమః
పరివంచతేనమః (౬౦)
స్థాయూనాంపతయేనమః
నిచేరవేనమః
పరిచరాయనమః
అరణ్యానాంపతయేనమః

ఓం సృకావిభ్యోనమః
జిఘాగ్ంసద్భ్యోనమః
ముష్ణతాంపతయేనమః
అసిమద్భ్యోనమః
నక్తంచరద్భ్యోనమః
ప్రకృన్తానాంపతయేనమః ౭౦
ఉష్ణీషిణేనమః
గిరిచరాయనమః
కులుంచానాంపతయేనమః
ఇషుమద్భ్యోనమః
ధన్వావిభ్యోనమః
ఆతన్వానేభ్యోనమః
ప్రతిదధానేభ్యోనమః
ఆయచ్ఛద్భ్యోనమః
విసృజద్భ్యోనమః
అస్యద్భ్యోనమః (౮౦)
విధ్యద్భ్యోనమః
ఆసీనేభ్యోనమః
శయానేభ్యోనమః
స్వపద్భ్యోనమః
జాగ్రద్భ్యోనమః
తిష్ఠద్భ్యోనమః
ధావద్భ్యోనమః
సభాభ్యోనమః
సభాపతిభ్యోనమః
అశ్వేభ్యోనమః (౯౦)
అశ్వపతిభ్యోనమః
ఆవ్యాధినీభ్యోనమః

ఓం వివిధ్యంతీభ్యోనమః
ఉగణాభ్యోనమః
తృగంహతీభ్యోనమః
గృత్సేభ్యోనమః
గృత్సపతిభ్యోనమః
వ్రాతేభ్యోనమః
వ్రాతపతిభ్యోనమః
గణేభ్యోనమః (౧౦౦)
గణపతిభ్యోనమః
విరూపేభ్యోనమః
విశ్వరూపేభ్యోనమః
మహద్భ్యోనమః
క్షుల్లకేభ్యోనమః
రథిభ్యోనమః
రథేభ్యోనమః
రథపతిభ్యోనమః
సేనాభ్యోనమః (౧౧౦)
సేనానిభ్యోనమః
క్షత్తృభ్యోనమః
సంగ్రహీతృభ్యోనమః
తక్షద్భ్యోనమః
రథకారేభ్యోనమః
కులాలేభ్యోనమః
కర్మారేభ్యోనమః
పుంజిష్టేభ్యోనమః
నిషాదేభ్యోనమః
ఇషుకృద్భ్యోనమః
ధన్వకృద్భ్యోనమః (౧౨౦)

ఓం మృగయుభ్యోనమః
శ్వనిభ్యోనమః
శ్వభ్యోనమః
శ్వపతిభ్యోనమః
భవాయనమః
రుద్రాయనమః
శర్వాయనమః
పశుపతయేనమః
నీలగ్రీవాయనమః
శతకంఠాయనమః (౧౩౦)
కపర్దినేనమః
వ్యుప్తకేశాయనమః
సహస్రాక్షాయనమః
శతధన్వనేనమః
గిరిశాయనమః
శిపివిష్టాయనమః
మీఢుష్టమాయనమః
ఇషుమతేనమః
హ్రస్వాయనమః
వామనాయనమః ౧౪౦)
బృహతేనమః
వర్షీయసేన
వృద్ధాయన
సంవృద్ధనేన
అగ్రియాయన
ప్రథమాయన
ఆశవేన
అజిరాయన

ఓం శీఘ్రియాయన
శీభ్యాయన (౧౫౦)
ఊర్మ్యాయన
అవస్వన్యాయన
స్రోతస్యాయన
ద్వీప్యాయనమః
జ్యేష్ఠాయన
కనిష్ఠాయన
పూర్వజాయన
అపరజాయన
మధ్యమాయనమః
అపగల్భాయన (౧౬౦)
జఘన్యాయన
బుధ్నియాయన
సోభ్యాయన
ప్రతిసర్యాయన
యామ్యాయన
క్షేమ్యాయన
ఉర్వర్యాయన
ఖల్యాయనమః
శ్లోక్యాయన
అవసాన్యాయన (౧౭౦)
వన్యాయన
కక్ష్యాయన
శ్రవాయనమః
ప్రతిశ్రవాయన
ఆశుషేణాయన
ఆశురథాయన

ఓం శూరాయనమః
అవభిందతేన
వర్మిణేనమః
వరూథినేన (౧౮౦)
బిల్మినేన
కవచినేన
శ్రుతాయనమః
శ్రుతసేనాయన
దుందుభ్యాయన
అహనన్యాయన
ధృష్ణవేనమః
ప్రమృశాయన
దూతాయన
ప్రహితాయన(౧౯౦)
నిషంగిణేనమః
ఇషుధిమతేన
తీక్ష్ణేషవేన
ఆయుధినేన
స్వాయుధాయన
సుధన్వనేన
స్రుత్యాయన
పథ్యాయన
కాట్యాయన
నీప్యాయనమః (౨౦౦)
సూద్యాయన
సరస్యాయన
నాద్యాయన
వైశంతాయన

ఓం కూప్యాయన
అవట్యాయన
వర్ష్యాయన
అవర్ష్యాయన
మేఘ్యాయన
విద్యుత్యాయనమః (౨౧౦)
ఈధ్రియాయన
ఆతప్యాయన
వాత్యాయన
రేష్మియాయన
వాస్తవాయన
వాస్తుపాయన
సోమాయన
రుద్రాయన
తామ్రాయన
అరుణాయనమః (౨౨౦)
శంగాయన
పశుపతయేన
ఉగ్రాయన
భీమాయన
అగ్రేవధాయన
దూరేవధాయన
హంత్రేన
హనీయసేన
వృక్షేభ్యోన
హరికేశేభ్యోనమః (౨౩౦)
తారాయన
శంభవేన

ఓం మయోభవేన
శంకరాయన
మయస్కరాయన
శివాయన
శివతరాయన
తీర్థ్యాయన
కూల్యాయన
పార్యాయనమః (౨౮౦)
అవార్యాయన
ప్రతరణాయన
ఉత్తరణాయన
ఆతార్యాయన
అలాద్యాయన
శష్ప్యాయన
ఫేన్యాయన
సికత్యాయన
ప్రవాహ్యాయన
ఇరిణ్యాయనమః (౨౯౦)
ప్రపథ్యాయన
కింశిలాయన
క్షయణాయన
కపర్దినేన
పులస్తయేన
గోష్ఠ్యాయన
గృహ్యాయన
తల్ప్యాయన
గేహ్యాయన
కాట్యాయన

ఓం గహ్వరేష్ఠాయన
హ్రదయ్యాయన
నివేష్ప్యాయన
పాంసవ్యాయన
రజస్యాయన
శుష్క్యాయన
హరిత్యాయన
లోప్యాయన
ఉలప్యాయన
ఊర్వ్యాయనమః (౩౦౦)
సూర్మ్యాయన
పర్ణ్యాయన
పర్ణశద్యాయన
ఉపగురమాణాయన
అభిఘ్నతేన
ఆఖ్ఖిదతేన
ప్రఖ్ఖిదతేన
కిరికేభ్యోన
దేవానాగ్ంహృదయేభ్యోన
విక్షీణకేభ్యోన (౩౧౦)
విచిన్వత్కేభ్యోన
ఆనిర్హతేభ్యోన
ఆమీవత్కేభ్యోన
ద్విపదేన
చతుష్పదేన
గోఘ్నేన
పూరుషఘ్నేన

క్షయద్వీరాయన
భగవతేన
పృథివ్యాంరుద్రేభ్యోన ౨౯౦
అంతరిక్షేరుద్రేభ్యోన
దివిరుద్రేభ్యోన
వాతాన్నభ్యోన

వషేషుభ్యోన
దశప్రాచ్యేభ్యోన
దశదక్షిణాభ్యోన
దశప్రతీచీభ్యోన
దశోదీచీభ్యోన
దశోర్ధ్వాభ్యోన

గౌరీ గణపతి కుమార వృషభ విష్ణు వైశ్రవణాదిత్యా పరివార సహితాయ శ్రీపరమేశ్వరాయనమః. (౩౦౦)

శ్రీరుద్రత్రిశతినామపూజాం త్సమర్పయామి.

విజ్ఞప్తి.

అయ్యా! వారుణజపం, మహాలింగార్చన ప్రయోగము, సూర్యస్తోత్రము ఈ 3 గ్రంథములు వ్రాసి పంపించిన పుణ్యాత్ములు కందాళ వెంకటేశముగారు కల్లేపల్లి అగ్రహారము-శృంగవరపుకోట తాలూకా - విశాఖపట్టంజిల్లా. పరమేశ్వరుడు వీరిని రక్షించు గాత!

శ్రీ ర స్తు.

సూర్య స్తోత్రమ్.

శ్లో॥ అజ్ఞానతిమిరాంధస్య జ్ఞానాంజన శలాకయా । చక్షురున్మీలితం యేన తస్మై శ్రీగురవేనమః॥ పుణ్యాత్మే త్రి కురుక్షేత్రే పుణ్యాతీర్థే జలాశయే । సిద్ధైర్మునిగణై శ్చాపి జుష్టం సంశుద్ధమానసైః ॥ దివ్యైస్సహ సమాసీనం కృతపూర్వాహ్ణిక క్రియం। విశుద్ధ తప సం శాంతం బ్రహ్మణా సమ తేజసం॥ సర్వశాస్త్రార్థ తత్వజ్ఞం సర్వభూత హితేరతం। కృష్ణాజినోపవీతేన వృతస్కంధం సునిర్మలం॥ సర్వభూత హితంపుణ్యం సర్వజ్ఞం జ్ఞానసాగరం । జగామభృగుమే కాకీ శౌనకో మునిసత్తమః ॥ నత్వాథ శిరసాభూమౌ స్వగురుం దీప్త తేజసం। వినయావనతోభూత్వా తత్వాచావభ్యవాదయత్ ॥ భృగురప్యతి హర్షేణ శౌనకం వినయాన్వితం । ఉవాచవచనైశ్లాఘ్యైః ప్రవణీకృతమానసం॥ స్వాగతం తేద్విజశ్రేష్ఠ కిమాగమనకారణం । సర్వత్ర కుశలంవత్స తపస్తే వర్ధతేధికం॥ కస్యస్వాధ్యాయ నిరతో వర్తసే గురుపూజనే । కచ్చిద్గృహే భవేధాస్త్వం తధానుష్ఠాన తత్పరః॥ కచ్చిచ్ఛ్రుతాని శాస్త్రాణి త్వయాధర్మాశ్చ శాశ్వతాః। కచ్చిద్వేశ్మనితే వత్స పూజ్యంతే తిథయోముదా॥ ఇత్యేవముక్తోగురుణా శౌనకశ్శుద్ధమానసః। కృతకృత్యమివాత్మానం మన్యమానోబ్రవీదిదమ్॥ శౌనకః ॥ ధన్యోహమేవంలోకేస్మిన్ నాన్యోస్తి మునిసత్తమ । నైవాన్యేషు తవబ్రహ్మన్ కరుణాహి విభావ్యతే ॥ యత్వమాత్థన సందేహాస్తత్సర్వం విద్యతేమయి । త్వత్ప్రసాద కృతంత్వేవ స్నహి సంప్రాప్యతేన్యథా॥ సర్వశాస్త్రాణ్యధీతాని మయివేదాశ్చ శాశ్వతాః । వేదాంగాని సమస్తాని పురాణా త్యఖిలానిచ॥ సర్వేష్వేతేషు విప్రేంద్ర సమధీతేషుకృత్స్నశం । అర్ధావాప్తిః ఫలం తేషాం తతోనుష్ఠాన కృద్భవేత్॥ కృతేనకర్మణా పుంసాం స్వర్గావాప్తి ర్విధీయతే। సాచానిత్యేన భోగేన క్షీయతే నాత్రసంశయః॥ అక్షయ్యం లభతేయేన ఫలం నిశ్రేయసాత్మకం । కర్మణావాద్విజశ్రేష్ఠ కథయస్వ భృగుసత్తమ॥

భృగుః॥ శ్లో॥ శోభనం తే మతం వత్స యదేతద్భవతోచ్యతే। తదహం సంప్రవక్ష్యామి ప్రణిధాయ మనశ్శృణు॥ ఋషిభిస్సకలం కర్మ వేదశాస్త్ర ముఖోద్భవం। అక్షయ్యమేకం సుకృతం యదాదిత్యస్యతోషణం॥ దేవతాః సంక్షయం యాంతి సర్వాః కల్పస్య సంక్షయే। సూర్యాఖ్యం పరమంజ్యోతి రేకమేవావతిష్ఠతే॥ తస్మాదేవ సముత్పత్తి ర్జగతాంచ పునఃపునః। సర్వదేవ మయో దేవ స్సర్వవేదాత్మకో హ్యతః॥ సర్వసిద్ధి ప్రదస్సూర్య ఇతి వేదై ర్వినిశ్చితః। రహస్యమేతద్విజ్ఞాయ విశ్వామిత్రేణ ధీమతా॥ పురాలోకోపకారార్థం కీర్తితం పరమర్షిణా। సర్వవ్యాధి ప్రశమనం రోగఘ్నం స్తోత్రముత్తమం॥ ఆదిత్యప్రీతి జనకం సర్వపాప ప్రణాశనం। అక్షయ్య పుణ్యఫలదం పవిత్రం పరమం హితం॥ స్వర్గమోక్ష ప్రదంలోకే సర్వాభీష్ట ప్రదాయకం। నామ్నాం సహస్రం సూర్యస్య త్రయీమూర్తేః ప్రకాశితం॥ యః పఠేత్ప్రయతో మర్త్యః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే। యద్యదిచ్ఛతి చ శ్రేయః తత్తత్ప్రాప్నోత్యసంశయః॥

ఓం అస్య శ్రీసూర్యనారాయణ దివ్యసహస్రనామస్తోత్ర మహామంత్రస్య। విశ్వామిత్రో భగవాన్ ఋషిః। శ్రీ సూర్యనారాయణ పరమాత్మా దేవతా। ఆదిత్యస్సవితేతి బీజం। ఉపాంశు రితిశక్తిః। జగచ్చక్షు రితి కీలకం। శ్రీసూర్యనారాయణప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః। భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ మార్తాండం భానుమాదిత్యం హంసం సూర్యం దివాకరం। తపనం భాస్కరం వందే సర్వలోకైకచక్షుషం॥ సూర్యం భాస్వత్కిరీటాంగదమణి వలయానంద దేహం సువర్ణప్రోద్యత్కాంతిం సురేశం ప్రకటిత విలసత్కుండలైర్మండితాంగం। హస్తోద్యచ్ఛంఖ చక్రాంబుజగద మమలం పీతకౌశేయవస్త్రం విద్యుద్వద్భాసమానం దినకరమనఘం పద్మసంస్థం నమామి॥ యస్సప్తాశ్వరథస్సహస్రకిరణః పద్మాసనః పద్మయుక్పాణిః కశ్యపజః కలింగ జననో యశ్చాధిదేవశ్శివః। అగ్నిః ప్రత్యధిదేవతారుణ పదచ్ఛత్రధ్వజస్సృక్పటః ప్రాగాస్య స్సమవృత్తమండలగతో భానుః క్రియాన్మంగలం॥ ధ్యేయస్సదా సవితృమండల మధ్యవర్తీ నారాయణ స్సరసిజాసన సన్నివిష్టః। కేయూరవాన్మకరకుండలవాన్కిరీటీ హారీహిరణ్మయవపుర్ధృత

శంఖచక్రః ॥ ఉదయగిరి ముపేతం భాస్కరం పద్మహస్తం। సకలభువన
నేత్రం నూత్నరత్నోపధేయం।తిమిరకరిమృగేంద్రం బోధకం పద్మినీనాం
సురవరమభి వందే సుందరం విశ్వరూపం ॥ రక్తోత్పలదళాకారం రత్న
మాలా విభూషితం।సూర్యనారాయణంవందే ఛాయాశ్లిష్ట తనుంవిభుమ్॥
విశ్వామిత్రః హరిః ఓం॥ శ్లో॥ ఆదిత్యాయాది దేవాయ భాస్వతే విశ్వ
మూర్తయే । సద్యోజాతాది దేవాయ వేద్యావేద్యాయ తేనమః॥తపనా
యత మిస్రఘ్న తారకబ్రహ్మరూపిణే । తపోమయాయ తపస్యాయ తరు
ణాయ నమోనమః ॥ తాపసాయ తపోధాత్రే తారాయ తరుణాత్మనే ।
తపోతీతాయ తత్వాయ తపసాం నిధయేనమః ॥ త్రిదశాయ త్రితనవే
గాయత్రీ వల్లభాయచ।త్రికాలధ్యాన సంస్థాయ త్రిలోకేశాయ తేనమః॥
త్రయీమయాయ రుద్రాయ నమస్తే త్రిగుణాత్మనే। తీర్థాయ తీర్థనిష్ఠా
య తీర్థేశాయ తపస్వినే॥తీక్ష్ణరూపాయ ధీరాయ నమః తీక్ష్ణకరాయచ।
దివ్యకేయూరహారాయ నమోదీనార్తిహారిణే॥ దినేశాయ ద్యుమణయే
దిగ్విభూషణశాలినే । కుండలాంచిత గండాయ పుండరీక ప్రియాయచ॥
ప్రచండరోచిషే తుభ్యం మార్తాండాయ నమోనమః । అండజాగ్రజ
సూతాయ పండితా యారిఖండినే ॥ ఖండితధ్వాంత జాలాయ చండమి
త్రాయ తేనమః । స్తవ్యాయ స్తుతిలోలాయ నమస్కార ప్రియాయచ॥
స్తుతిదూరాయ శూరాయ స్తుతి సారాయ తేనమః । స్తుత్యాయ స్తోత్ర
రమ్యాయ సుచరిత్రాయ శంభవే॥ కేశవాయ సుశాంతాయ శుభరూ
పాయశూలినే । సులభాయ సురూపాయ సురరాజాయ తేనమః॥ సభ్యా
య సకలేశాయ శాస్త్రి సప్తాశ్వచారిణే । సోమాయ సోమ రూపాయ
సౌమ్యరూపాయ తేనమః॥ సనాతనాయ హంసాయ సారంగాయ నమో
నమః । సుశ్లోకాయ సురేశాయ పురాణ పురుషాయచ॥ సవిత్రే ధ్యాన
గమ్యాయ సామ్నే సామప్రియాయచ। శుచయే శోకనాశాయ శివాయ
శ్రీప్రదాయచ॥ శ్రీధరాయ సుకేశాయ సర్వేశాయ నమోనమః।నమ
ఉగ్రాయ భీమాయ నీలగ్రీవాయ చక్రిణే॥ సురాగ్రగణ్యదేవాయ సుగ్రీ
వాయ నమోనమః । సునాసీరాయ మహతే సూక్ష్మాయ సుగుణాయచ॥
సమస్త జగదాధార మూర్తయేచ వివస్వతే । సహిష్ణవే సకామాయ

సదానందాయ తేనమః॥ సచ్చిదానంద రూపాయ సర్వలోకైకచక్షుషే।
సర్వలోక ప్రబోధాయ సర్వజ్ఞాయ నమోనమః। వికర్తనాయ వీరాయ
విరూపాక్షాయ విద్యుతే। విధాత్రే విశ్వరూపాయ విష్ణవే విశ్వసాక్షిణే॥
విశోకాయ విశాలాయ విభవే వీతరాగిణే। విశ్రాంతాయ విరూపాయ
విసంకటకరాయచ॥ విలోచనాయ ప్రాజ్ఞాయ విశ్వేశాయ విపశ్చితే।
వీర్యాయ వీరభద్రాయ విఘ్నరాజాయ తేనమః॥ విజయాయ విరాజా
య విశ్వవేద్యాయ వేదసే। వైకుంఠాయ వికుంఠాయ నీలకంఠాయ
పాత్రిణే॥ కుంఠితాసురసంఘాయ శితికంఠాయ తేనమః। తురగాయా
మరేశాయ విఘ్నఘ్నే చామలార్చిషే॥ తుర్యాయ తుర్యగతయే తుం
దిలాయ నమోనమః। వాసుదేవాయ వసవే వామనాయ వరూధినే॥
వాగతీతాయ వేద్యాయ వజ్రదేహాయ తేనమః। వేదితాఖిలలోకాయ
వాగీశాయ వరాయచ॥ వేదగమ్యాయ విపదే నమో వేదాంతవేదినే।
వరిష్ఠాయ వదాన్యాయ గరిష్ఠాయ గుణాత్మనే॥ స్థవిష్ఠాయ స్థపత్ర్యై
శ్రేష్ఠరూపాయ శాంతయే। రవయే లోకరత్నాయ నమోరాజీవబాం
ధవే॥ రమేశాయాతి రమ్యాయ రాజీవాక్షాయ తేనమః। రాజ్ఞేరాజోప
చారాయ పద్మరాగ ప్రభాయచ॥ నమోరాజాధి రాజాయ రత్నగర్భా
శ్రియాయచ। రామాయ లోకగురవే రఘవే రాక్షసారయే॥ రోగ
హర్త్రే మహేశాయ రోచిషాం పతయేనమః। నమస్తే పంకజాక్షాయ
శంఖచక్ర ధరాయచ॥ ౩౦ ॥ శంకరాయాప్యహిస్థాయ కుంకుమాంకిత
వక్షసే। హృత్పంకజాంత స్సంస్థాయ నమః పంకజబాంధవే॥ పంకజో
జ్వల దేహాయ నమస్సంకర్షణాయచ। నమః పంకజనాథాయ నమః
పంకజపాణయే॥ నమః పంకజనాభాయ పంకజాక్షాయ తేనమః। నిర్గు
ణాయ నిరీశాయ నిర్వికారాయ తేనమః॥ నిరంజనాయ నీహార హారిణే
నిర్జరాయచ। నిదాఘరూపిణే తుభ్యం నిర్జరేశాయ తేనమః॥ యజ్ఞాయ
యజ్ఞగమ్యాయ యజ్ఞరక్షకరాయచ। యజ్ఞాంగరూపిణే యజ్ఞ భుజే
యజ్ఞ ఫలాయచ॥ యజ్ఞకర్త్రే యజ్ఞభర్త్రే యజ్ఞరూపాయ తేనమః॥
సుజ్ఞానగోచరాయాస్తు నమః కల్యాణమూర్తయే॥ ఋగ్యజుస్సామరూ
పాయ యాజినే యజ్వపాలినే। యశస్వతే యథార్థాయ యతయేచ

నమోనమః శిష్టాయ శిపివిష్టాయ విశిష్టాభీష్టదాయినే ॥ శిష్టేష్టాయ సురూపాయ సృష్టిస్థిత్యంతహేతవే । అష్టైశ్వర్య ప్రదానాయ దుష్టఘ్నాయ విరించయే॥ త్రివిష్టపాధి రాజాయ చాష్టదిక్పతయేనమః। విష్టరశ్రవసే తుభ్యం విష్ణవే శాయ తేనమః ॥ నమోబ్రహ్మణ్య దేవాయ భానవే భవహారిణే॥ ౪౦॥ భాగధేయాయ బలినే నమస్తే చిత్రభానవే। భర్గాయభాసా నిధయే భాస్కరాయ నమోనమః ॥ బాలార్కాయ భవఘ్నాయ భారతీపతయేనమః। ప్రభాకరాయ భీమాయ భవరోగహారాయచ॥ భాసురాయ జగద్భాత భావనాయ నమోనమః । భక్తానాంభవభంగాయ భక్తిముక్తి ప్రదాయచ॥భూమిపాలాయ భవ్యాయ భక్తిగమ్యాయ తేనమః।నమస్సహస్రశిష్యాయసహస్రాక్షాయ తేనమః॥ సహస్రభానవేకోటి సహస్రయుగధారిణే॥సహస్రపాదచారాయ సహస్రకిరణాయచ।సహస్రమూర్తయే తుభ్యం సహస్రాక్షాయ తేనమః॥ వ్యక్తావ్యక్తరూపాయముక్తాసక్తాయశక్తయే।రక్తాయరక్తవస్త్రాయ రక్తఛత్రాయరాగిణే॥ రక్తమాల్యాంబరాఢ్యాయ రక్తపుష్పప్రియాయచ। రక్తధ్వజాయ రామాయ రక్తరూపాయ తేనమః ॥ బుధాయ బుధవంద్యాయ బుద్ధిదాయ విశుద్ధయే । సిద్ధగంధర్వ పూజ్యాయ శ్రద్ధారూపాయ తేనమః ॥ శుద్ధబుద్ధ స్వరూపాయ బ్రధ్నాయ శతధన్వనే । ఘోరదుఃఖాబ్ధితారాయ గోవిందాయ నమోనమః॥గోప్త్రేగోపతయేగోఘ్నేఖద్యోతాయ గరుత్మతే॥ ౫౦॥ గోవర్ధనాయ గోపాయ గోపికా వల్లభాయచ । గోమతే గజరాజాయ గోపాలాయ నమోనమః ॥ దేహస్థాయ నమోధాత్రే దేవదేవాయ తేనమః। దేహశుద్ధి విధానాయ నమోద్వాదశమూర్తయే॥ దేవసింహాయ దివ్యాయ దేవాధీశాయ తేనమః। దేహశూన్యాయ శర్వాయ సర్వదేవ మయాయచ॥ నమోదేవాదిదేవాయ దేహసంచారహేతవే।దైత్యసంఘవినాశాయ సూర్యదేవాయ తేనమః॥ దమనాయ దమిష్ఠాయ దారిద్ర్యహరణాయచ। దయావతేదైత్యహంత్రే దక్షగమ్యాయ తేనమః॥ దర్శనజ్ఞాన దాంతాయ దండినేదానవారయే। దక్షాయ విశ్వరక్షాయ దాక్షిణ్య నిధయేనమః ॥ దక్షాయక్షయరూపాయ రూక్షాయ క్షయహారిణే । అక్షీణమూర్తయే క్షాంతి మతే

మ్యాయ తేనమః ॥ నక్షత్రగ్రహచారాయ చాక్షతీతాయ సాక్షిణే । యజ్ఞేశ్వరాయ యతయే సౌమ్యాయా క్షయకారిణే॥ సపక్షాయ విప క్షాయ చాక్షమాలా ధరాయచ । అక్షీణాయ నమస్తుభ్యం లోకాధ్య క్షాయ తేనమః ॥ క్షేత్రాయ క్షేత్రపాలాయ క్షేత్రజ్ఞాయ త్విషీమతే। కుక్షినిక్షిప్తలోకాయ ఆత్మరక్షాకరాయచ॥నమోక్షతాయ రక్షోఘ్న పద్మాక్షాయ నమోనమః।నమస్తే దివ్యరూపాయ దివ్యాభరణశాలినే॥ దుర్గ్రహాయ దురంతాయ దుర్గాయ దురితారయే । దుస్తరాయ ధురీ ణాయ దుఃఖధ్వంసాయ తేనమః॥ దివాకరాయ దీప్తాయ దివిజస్తోమధా రిణే । దిక్ప్రకాశైక దీపాయ దివసేశాయ తేనమః ॥ వజ్రిణేవజ్రిపాలా య వజ్రహస్తాయ వాజినే । వామదేవాయ వసవే వేద్యాయ వరదా యినే॥ నమోవాచాధిపతయే వారిజాప్తాయ తేనమః। సత్యాయసత్త్వ సంధాయ సర్వజీవదయావతే॥సమానాధిక శూన్యాయ సవిత్రేచ నమో నమః । సాగరాయచ సారాయ కారుణ్యానిధయే నమః ॥ స్యందనాంతర సంస్థాయ స్యందినే శ్రేయసాయచ । సాధువాదాయ సామ్రాజ్య దా యినే సుహృదాయచ ॥ సౌవర్ణోజ్జ్వల రూపాయ సవికల్పాయ సాధవే। సనాతనాయ శూరాయ గిరీశాయ నమోనమః॥ ధీరాయ దిక్ప్రకాశా య ధీస్వరూపాయ ధీమతే । సంకల్పాయ స్వరూపాయ సత్కృతాయ నమోనమః॥ ధీరూపిణే హృదిస్థాయ ధిషణాయ నమోనమః। ధ్యానా య ధ్యానగమ్యాయ ధ్యేయాయ ధ్యానశాలినే॥ ధామ్నేధరాధి నాథా య ధాత్రేతుభ్యం నమోనమః । మహీయసే మహేశాయ మాధవా య మహాత్మనే॥మంత్రాయ మంత్రరూపాయ మంత్రరాజాయ తేనమః। మాయామయాయ మాయాయ మాయాధారాయ తేనమః॥ మాయా తీతాయ మరుతే మాంగల్యాయ నమోనమః । మనీషిణే మనోజ్ఞాయ మహనీయాయ మంత్రిణే ॥ మానినే మాననీయాయ మనసే విమలా త్మనే । మహాసేనాయ మహసే మాలినే మదనాయచ॥ హారాయ హరి దశ్వాయ హరయే పరమాత్మనే । హరనేత్రాయ హర్షాయ హృషీ కేశాయ తేనమః॥ హవిర్ధానాయ హవ్యాయ పాపఘ్నాయనమోనమః॥ నమోహిరణ్యగర్భాయ సర్వలోకహితాయచ।అహోనాశాయ హారిణే

మహసాం నిధయేనమః ॥ గ్రహేశాయాగ్రి గణ్యాయ గహ్వరాయ
గుహాయచ । హిరణ్యరేతసేతుభ్యం హిరణ్యవపుషేనమః ॥ యోగ
గమ్యాయ యోగాయ యోగినే యోగదాయినే। యోగ్యాయయోగ్య
రూపాయ యోగనిష్ఠాయ తేనమః ॥ నారాయణాయ నవ్యాయ నరసిం
హాయనామినే । నాదాయ నాదినేతుభ్యం నాదగమ్యాయ తేనమః ॥
నాదబ్రహ్మ స్వరూపాయ నాగాభరణశాలినే। నానారూపాయ భూషా
య నందగోపాయ తేనమః ॥ నగేశాయ నరేంద్రాయ నర్మదాయచ
నర్మిణే । పద్మనేత్రాయ సూత్రాయ శుచరిత్రాయ చిత్రిణే ॥ పద్మా
సనాయ పాలాయ పరమేశాయ తేనమః । పురుహూతాయ పుణ్యాయ
పూర్ణాయ పురభేదినే ॥ పూరయిత్రే పురాణాయ పుష్కరాక్షాయ తే
నమః । కలయే కలికాలఘ్న కామాయ కలుషారయే॥ ప్రిభాకాంతా
య విశ్వైక కారణాయ కలాపినే। కల్యాణాయ విశాలాయ కాలరూ
పాయకాలినే॥ ఖరోచిషేఖ సంస్థాయ ఖద్యోతాయ ఖగాయచ । గభ
స్తీశాయ గతయే లోకాగారాయ తేనమః॥ త్రిశూలినేక వచినే కమం
డలు ధృతేనమః । మృత్యుంజయాయ జటినే జగదానందరూపిణే॥ జగ
జ్జైత్రాయ జైత్రాయ ప్రశాస్త్రే కృత్తివాససే। వీతిహోత్రాయ జగ
తాం పవిత్రాయ నమోనమః ॥ నమోదురిత దూరాయ కరుణాకర
మూర్తయే । శరణాగతదాసానాం పారిజాతాయ తేనమః ॥ జంతుజా
డ్యాపహారాయ జన్మమృత్యుహరాయచ । జరాశూన్యాయ జాలాయ
జగతాం పతయేనమః॥జ్ఞానాయ జ్ఞానగమ్యాయ జ్ఞానినే జ్ఞానదాయినే।
సర్వజ్ఞాన స్వరూపాయ జ్ఞాననాథాయ తేనమః ॥ తీక్ష్ణమవేచా యుధినే
వర్మిణే కర్మిణేనమః । వైశంతాయచ కాంతాయ నాద్యా నాద్యాయ
తేనమః॥ జ్యేష్ఠాయచ కనిష్ఠాయ వరిష్ఠాయ వరాత్మనే।దాఘిష్ఠాయ
యవిష్ఠాయ పుంజిష్ఠాయ నమోనమః॥ సంసారఘోరదుఃఖాబ్ధి ధ్వంసా
య ధ్వాంతహారిణే । అంసాపహారి పరమ పుంసే హంసాయ తేనమః ॥
హంసీయసేచ హంత్రేచ హరికేశాయ హస్తినే । హరితాయ హరిత్యా
య హరిణ్యాయ నమోనమః॥ అవార్యాయచ పార్యాయ ప్రతర్యాయ
ఫుల్లస్తయే । ప్రవాహ్యాయచ ఫేన్యాయ కపిలాయ వరాయచ॥ పరంత

పాయ పద్మాయ పరేశాయ నమోనమః । బృందారకాభి వంద్యాయ ముకుందాయ మురారయే ॥ ఇందీవరదళాక్షాయ స్వాంతాయ కవి తాత్మనే । మందహాసాయ తే తుభ్యం ఇందిరాక్షాయ తేనమః । భూతా నామధి నాథాయ భూతయే భూతిదాయినే । భూతాశ్రయాయ సర్వా య సర్వభూత ప్రబోధినే ॥ భూతనాథాయ పూర్వాయ పంచభూత మయాయచ । సర్వభూత నిషేవ్యాయ భూతానాంపతయేనమః । గంగా తరంగ సంగాయ మంగలాయ మహాత్మనే ॥ ౧౦౦ ॥ రంచన్మరీచి బాలా య పింగలాక్షాయ తేనమః । వేదక ర్త్రే వేదసృజే వేదరూపాయ వేది నే ॥ వేదశిష్టైక వేద్యాయ వేదాంగాయ నమోనమః । శ్రుతాయ శ్రుతిసారాయ శ్రుతాయ సుమహాత్మనే ॥ సమృద్ధాయచ శుద్ధాయ స్వాయుధాయ సుధన్వనే । సత్యాయచ సరస్యాయ నమస్సృత్యాయ విష్ణవే ॥ లోకాధ్యక్షాయ కవవే సురాధ్యక్షాయ తేనమః । నమఃకంజా ధిపతయే తేజః పుంజాయచారవే ॥ మంజునాదాయ తిమిర భంజనాయ నమోనమః । అంబుజామ్యాంబరస్థాయ నమశ్చాంబరచారిణే ॥ కుంభో ద్భవాయ కులినే శంబరాయాచలాయ చ । జంభారయే జగద్ధాత్రే కంబు గ్రీవాయ తేనమః ॥ రక్తాంబరాయ రజసే తుంబురుస్తుతిశాలినే । విమ్య త్యాయచ వాత్యాయ వరదాయ వరాత్మనే ॥ శంబరారాతయే తుభ్యం అంబికాపతయే నమః । త ప్తజాంబూనదాభాయ స ప్తగంధర్వచారిణే ॥ సు ప్తజ్ఞాన ప్రణాశాయ నమో వి త్తప్రదాయచ । జటాధరాయ చంద్రా య నమ స్తే చంద్రమౌళయే ॥ కలాపినేచ గురవే గౌరీభ ర్త్రే గుణా త్మనే । దృఢప్రజ్ఞాయ దార్ఢ్యాయ ధరాధారాయధామినే ॥ నమఃకశ్మల కర్మఘ్నే పటవే చటులాత్మనే ॥ ౧౧౦ ॥ పటీయసే వటస్థాయ కూపస్థాయ నమోనమః । మృగవ్యాధాయ మృదవే మృగరాజాయ యోగినే ॥ మహా స్థాయ సుమిత్రాయ నమ స్తే మీనకేతవే । స్వ స్తిదాయ స్వ స్తికృతే స్వధామె సర్వదాయచ ॥ రవయే లోకరత్నాయ కర్ణికార ప్రియాయచ । విధామ్నేచ సుకేశాయ గోపాలాయ శిఖావతే ॥ శాఖాయ సర్వశాఖా య సుశాఖాయ సుఖాయచ । కామితార్థ ప్రదానాయ కపర్దీశాయ శాంతయే ॥ కాలరూపాయ క ర్త్రేచ కలారూపాయ తేనమః । మరీచయే

మహేశాయ మహాగర్తాయ ఛత్రిణే॥ సుపర్ణాయ సువర్ణాయ స్వర్ణవర్ణా
య తేనమః । సంపూర్ణాయ సుకర్ణాయ నమస్తే విశ్వకర్మణే। భ్రా
జిష్ణవే భోజనాయ భోక్త్రే భోగప్రదాయచ । భోగీశాయ భవఘ్నాయ
భవదూరాయ భోజినే। బ్రహ్మణే బ్రహ్మణేశాయ సుబ్రహ్మణ్యాయ తే
నమః । ఓంనమః పరమార్థాయ పురుషాయమహాత్మనే । నిష్కల్మ
షాయ శుద్ధాయ మధ్యాయ మహతేనమః । ధ్వాంతాపహార చారా
య ధ్యాతృపాపహారాయచ । త్రివిక్రమాయ రామాయ వైకుంఠాయ
హారాయచ । గోవిందాయనమః పద్మనాభాయ ప్రభవాయచ ॥
౧౨౦॥ తేజోమతే విధాత్రేచ వాసుదేవాయ భూభుజే । హృషీకే
శాయ కూర్మాయ మాధవాయాచ్యుతాయచ। జనార్దనాయకృష్ణాయ
ఉపేంద్రాయ నమోనమః। ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ శ్రీధరాయ
శివాయచ । దామోదరాయ దేవాయ అనంతాయాంతకాయచ। వరు
ణాయనృసింహాయ వరాహాయవరాత్మనే । హయగ్రీవాయహంసాయ
దినాధిపతయేనమః॥ పురుహూతాయపుణ్యాయ పుష్కరాయపినాకినే।
నమః ప్రవణరూపాయ భూపాయ ప్రత్యయాయచ। పరబ్రహ్మ స్వరూ
పాయ దేవదేవాయ తేనమః॥ స్థవిరాయస్థవిష్ఠాయ ధర్మిష్ఠాయార్థదా
యినే । దేవోత్తమాయద్యుతయే దేవాధీశాయ తేనమః॥ అధిష్ఠానా
యశాంతాయ ప్రతిష్ఠాయప్రకాశినే । సృష్టిస్థితివినాశానాం విధాత్రే
విశ్వసాక్షిణే। విశ్వామిత్రాయవిభవే విబుధాగ్రేసరాయచ । విశా
లాక్షాయచేష్టార్థ కృతేవిశ్వాత్మనేనమః । సమంజసాయసంహర్త్రే
శత్రుఘ్నాయచశూలినే। శరణ్యాయవరేణ్యాయసర్వాధిపతయేనమః॥
శోకనాశాయశాంతాయ సప్తజిహ్వాయసంగినే । చతుర్ముఖాయచం
ద్రాయశంఖచక్రాసిధారిణే। నిష్కలంకాయనిత్యాయ కలంకఘ్నేకలా
త్మనే । సుకుమారాయకైలాస వాసినేవ్యాసరూపిణే॥ ౧౩౦॥ సర్వభూ
తనివాసాయ దాసానాంసులభాయచ। నమః కల్పాయకల్యాణ కవితా
యకుంధారిణే । కుశలాయకుమారాయ కంజమిత్రాయ తేనమః॥ కశా
ధారాయ కామ్యాయ సకలాధారరూపిణే। అక్రూరాయఖచమార్గాయ
బీజకర్త్రేచచక్రిణే । గిరిచారాయగిరయే గహనాయనమోనమః॥

కుంభినీశాయకులినే గుహాయగిరిధన్వనే । ఉద్యోగినేవిద్యుతయే సదసన్మయరూపిణే । హృద్యాయనిరవద్యాయ ప్రద్యుమ్నాయాఘహారిణే । మహావైద్యైకవేద్యాయ చైద్యహానాయభానవే । భవరోగాదివేద్యాయ భక్తదారిద్ర్యహారిణే । ప్రతప్తాయప్రశాంతాయ నిదాఘాయనిజాత్మనే । నభోరత్నాయనాగాయ నభస్యాయనమోనమః॥ పరంజ్యోతిస్స్వరూపాయ పరేశాయప్రగల్భినే । పాపారయేపూరయిత్రే పుష్కరాక్షాయభూభృతే । వసుప్రదాయామర్త్యాయ పూర్ణాయపరమాత్మనే । భూతిదాయప్రభావాయ భువనేశాయభోగినే । భూతనాథాయభద్రాయ భానవేబ్రహ్మరూపిణే॥ ౧౪౦॥ భూదేవాయ చరక్షోఘ్నే సర్వలోకప్రియాయచ । మహాగత్రాయరవయే వ్యాఘ్రచర్మధరాయచ । భస్మోద్ధూళితగాత్రాయ భస్మశుద్ధికరాయచ । భస్మప్రీతిమతే భస్మశాయినేభస్మదాయచ । మరీచయే మరేశాయ మాంగళ్యనిధయే నమః॥ వృద్ధిప్రదాయభక్తానాం బుద్ధిరూపాయ తేనమః॥ సిద్ధబృందాభివంద్యాయ శుద్ధనిర్మలమూర్తయే । శలభాయశరణ్యాయ శాపకాయశశాయచ । సంగ్రామాయసమర్థాయ పతంగాయచరోచిషే । సర్వలోకాధిపతయే చాముండిజనకాయచ । గండభాగోల్లసద్రత్న కుండలాయనమోనమః॥ నిత్యాయనిరవద్యాయ సత్యాయామితతేజసే । సచ్చిదానందరూపాయ చాదిత్యాయనమోనమః॥ పద్మప్రియాయపాపానాం నిహంతేపరమాత్మనే । ప్రభాకరాయభీమాయ భాస్వతేవిశ్వమూర్తయే । సప్తగంధర్వచారాయ తేజసాం నిధయేనమః । దివసేశాయదివ్యాయ సర్వదీనార్తిహారిణే । జగదీశాయశర్వాయ ధ్యేయాయపరమేష్ఠినే। త్రిమూర్తిమయరూపాయ జగతాంజ్ఞానమూర్తయే। తమోనిహంత్రేలోకానాం త్రయీతనుధరాయచ । గ్రహాయగ్రహరాజాయ భాస్కరాయనమోనమః ॥ వివస్వతేచరవయే తరుణాయనమోనమః । రక్షాయసర్వజగతాం చక్షుషేకర్మసాక్షిణే । రక్షితాఖిలలోకాయ విష్ణురూపాయ తేనమః। తపనాయసవిత్రేచతపోరూపాయసాధవే । అరుణాయద్యుమణయే ఛాలినేచాంశుమాలినే । శశ్వద్రక్షితలోకాయ విశ్వరూపాయ తేనమః । గరుడాగ్రజసూతాయ జగదానం

దహోతవే । నిగమాగమవేద్యాయ నమోనారాయణాయచ । దయా పరాయదివ్యాయ దివ్యమాల్యధరాయచ । ప్రద్యోతనాయవంద్యాయ సత్యసంధాయ తేనమః । దివాకరాయసూర్యాయ శూరాయాంశుమతే నమః। సర్వజీవదయాభూత కారణాయకలాపినే। ఖద్యోతనాయరుద్రాయ విద్యుతేచప్రభావతే । సహస్రాంశువిరాజాయ సర్వదేవ మయాయచ । లోకాయలోకమణయే లోకానాంబాంధవాయచ । పినాకినే చక్రభృతే పుణ్యశ్లోకాయ తేనమః । జనాధారాయ శేషాయ సురశ్రేష్ఠాభివందినే । మనోజవాయజటినే జీవితాంతకరాయచ । దుర్జయాయదురంతాయ సామగానప్రియాయచ।చరాచరస్వరూపాయ సర్వేశాయనమోనమః ॥ నమోనమస్తే జగతాం నివాస జగద్ధితాధార జగత్స్వరూప జగత్ప్రదంగారభవత్సురేశతన్యేవ సర్వాంలయమేష్యతీదం॥ నమోనమః కారణకారణాయ నమోనమః కార్యకరాయభానో । నమోనమస్తే పురుషోత్తమాయనమః పరేశాయహిరణ్యరూప॥ జయభాసురభూతాత్మనే భూతభావనకామద । త్వంకర్తాసర్వలోకానాం హర్తాపాలయితాప్రభో । త్వంసర్వజగతాం యోనిరనాదిస్త్రిజగాంతకృతే । త్వమింద్రస్త్వంయమస్త్వష్టాత్వంరుద్రస్త్వంజలాధిపః । త్వమగ్నిస్త్వంచపవనః త్వంధాతాత్వంప్రజాపతిః। ఋగ్వేదస్త్వంయజుర్వేదస్సామవేదస్త్వథర్వచ । త్వంస్వాహాత్వం వషట్చరః త్వంసదాలోకపావకః । ఇత్యేవంలోకనాథస్య భానోరమితతేజసః । నామ్నాంసహస్రంవిప్రేంద్ర కీర్తితంపరమర్షిణా। విశ్వామిత్రేణమునినా లోకానుగ్రహకాంక్షిణా । షణ్మాసజప్యాత్సిధ్యంతి కామితార్థానసంశయః । కామితార్థప్రదంనౄణాం పుత్రపౌత్రాభివర్ధనం । రాజాగ్నిశత్రువ్యాఘ్ర చోరబాధావినాశనం । ఋణరోగాదిదారిద్ర్య సర్వరోగాపహారకం । వివాహంభూమిలాభంచ ధనరాజ్యాదివర్ధనం। దుష్టకుష్టాదినిర్మూలమాయుర్వర్ధనముత్తమం । మనోరథమహోద్యోగ సర్వయాత్రఫలప్రదం । యఃపఠేచ్ఛృణుయాద్వాపి లిఖేద్వ్యాసమాహితః । తులాపురుషసహస్రేషు సర్వక్రతుషు యత్ఫలం కాశీయాత్రాసు యత్పుణ్యం మహాదానేషుయత్ఫలం । తత్ఫలంసనరశ్రేష్ఠ సంప్రాప్నోతినసం

శయః । సర్వాయుస్సుఖీభూత్వా భుక్త్వాభోగానసేకశః। దివ్యపుష్పక మారుహ్య దేహాంతేషు అవర్జితం । కిన్నరై స్సేవ్యమానస్సన్ సూర్య సాయుజ్యమాప్నుయాత్॥ యతోజగత్ స్థావరజంగమాఖ్యం లయంతి యత్ప్రేష్యతి జీవలోకః । తత్ప్రాకృతం రూప మజాస్యభీష్టం సతోస్మి మాయా మయమప్రమేయం ॥ ధృతపద్మద్వయం భీమ తేజోమండల మధ్యగం । సర్వవ్యాధి ప్రశమనం ఛాయాశ్లిష్ట తనుం భజే॥

ఇతి సూర్య సహస్రనామ స్తోత్రం సంపూర్ణమ్.

అనావృష్ట్యాది దోషపరిహార శాంతిః.

పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మిన్నామే అస్మిన్దేశే అస్మిన్రాష్ట్రే అనావృష్ట్యాది దోషపరిహారార్థం సస్యస్సువృష్టిసిద్ధ్యర్థం వాపీకూప తటాకాది పరిపూర్తి సిద్ధ్యర్థం ఋష్యశృంగ ఆవాహనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః పుణ్యాహవాచనాఖ్యం కర్మకరిష్యే। తదంగగణపతి పూజాంకుర్యాత్ । వరుణకలశస్థాపనం కుర్యాత్॥ పురుషసూక్తవిధానేన షోడశోపచార పూజాంకుర్యాత్॥ తదంగ ఋత్విగ్వరణం కరిష్యే॥ ఆదౌ ఆచార్య బ్రహ్మఋత్విగ్వరణం దద్యాత్। ఆదౌ గణపతి ప్రార్థనంకుర్యాత్। శ్లో॥ఋష్యశృంగాయమునయే విభాండకసుతాయవై । నమశ్శాంతాధిపతయే సద్యస్సద్వృష్టి హేతవే। పీవోన్నాం-మసిషా। ఇమంమే-షీః। ఉన్నంభయ-పృథివీం । మిద్యున్మహసో-వర్షంతి । పురోవాతః-భూతరావృథ్వాస్వాహా । పర్జన్యాయ-పురుషీణాం। పర్జన్యోవసోర్ధారా-సంపూరయతి । సమానమే తదుదకం-అగ్నయఇతి। ఏతైర్మంత్రైః ఏకైకస్య అష్టోత్తర శతజపం కుర్యాత్ । సర్వేఋత్విజః జానుదఘ్నంవానాభిదఘ్నంవాజలమధ్యేస్థిత్వావారుణానువాకాన్ సంకల్పపూర్వేణపఠేత్ । కృతవీర్య

సుతో రాజాన్సహస్ర భుజమండలః । అవతారోహ రేస్సాతష్యాత్పాల యేత్పృథివీం మహీం। చంద్రప్రభంపంకజ సన్నివిష్టం పాశాంకుశా భీతి వరందధానం । ముక్తాకలాపాంచిత సర్వగాత్రంధ్యాయేత్ప్రసన్నంవరుణం సువృష్ట్యై॥ ఇతి సర్వేఋత్విజః ప్రార్థ్య । సుబ్రహ్మణ్యాహ్వానంకుర్యాత్ । సుబ్రహ్మణ్యోం ఇతిత్రిః। ఇంద్రాగచ్ఛ-ఉపస్తరణ మసి। ఏహిపర్జన్యత్రిః । ఏహీంద్రత్రిః। ఏహివరుణత్రిః ॥ ఏహిపుష్కలావర్తక మేఘత్రిః । మాంద్రాః। వాశాః-సురాష్ట్రాః। ఇహావర్షయంతు। పర్జన్యోవసోర్ధారా-సంపూరయతి । పుష్కలావర్తకై ర్మేఘైః ప్రవర్షంతు వసుంధరాం । విద్యుద్గర్జితసన్నిద్ధంతోయాత్మానం నమామ్యహం। యస్యకేశేషుజీమూతా నద్యస్సర్వాంగ సంధిషు । కుక్షౌ సముద్రాశ్చత్వార స్తస్మైతోయాత్మనేనమః। సమానమేతదుదకం-దివంజిన్వంత్యగ్నయ ఇతి ॥ ఓంనమోభగవతే వరుణాయ జలాధిపతయే మకరవాహనాయ పాశహస్తాయ విష్ణు భక్తాయ నానాలంకృత మేఘవస్త్రాచ్ఛాదన విద్యుత్ప్రకాశ దీపజ్వాలానోవ్యోమ్నిఘన గర్జిత జీమూతఘోషాలంకృతసర్వ నదీతటాకవాపీకూప సమృద్ధి సంపూర్ణ బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వర రాజర్షి దేవద్విజగణానాం సకల జీవప్రాణాధార సకల జీవ ఆహారార్థం శీఘ్రమేవ వరుణ ఆగచ్ఛ ఆగచ్ఛ వర్ష ప్రతిబాధం నివారయ నివారయ। వర్షంధారయ ధారయ । వర్షం విముంచయ విముంచయ పశ్చాద్వాతం శమయ శమయ పురోవాతం జనయ జనయ మహావృష్టిం స్రావయ స్రావయ సస్య స్సు వృష్టిం దేహిపర్జన్యోం॥ అస్మిన్గ్రామే అస్మిన్దేశే అస్మిన్రాష్ట్రే అనావృష్టిదోషపరిహారోస్తు॥ సస్యస్సువృష్టి సిద్ధిరస్తు॥ కేచిత్ చతుష్పథే దేవాలయ సన్నిధే సుబ్రహ్మణ్యాహ్వానం కుర్యాత్ । తతఃవారుణాను వాకాన్పఠేత్ ॥ వారుణఅధ్యాయాలు । ఆపఉదంతు । ఉదాయుషా । వాచామేంద్రియేణ । ప్రజాపతిర్యజ్ఞాన్ । ధృవోసీత్యాహ । యోవైసప్తదశం ।, ఇంద్రంవోహవామహే । ప్రజాపతిస్తావరుణం । వషట్కారోసౌ సౌరీంగరుణ మాశ్వీన మింద్రంవోనరః । అగ్నింవాఏతస్య । ప్రజాపతిర్వ

రుణాయ । యూవామింద్రావరుణా । మారుతమసి మరుతామోజః । దేవావసవ్యా అగ్నే । మారుతమసి మరుతామోజఇతి । దేవావసవ్యా దేవాశ్శర్మణ్యాః । అగ్నినారయిం । ఏతద్వాఅపాం । అపాంత్వేమన్ । ఇంద్రాగ్నిభ్యాంత్వా సయుజాయుజా । వృష్టిసనీరుప । జ్యోతిగ్ంషికురుతే । రుద్రోవాఏషః । వసోర్ధారాం జుహోతి । అగ్నిర్దేవేభ్యోపాక్రామత్ । సమీచీనామాసి । హిరణ్యవర్ణాః । అపాంగ్రహాన్ । వారుణోవైక్రీతః । దేవావైయజ్ఞ మాగ్నీధ్రే । అవభృథయజూగ్ంషి । కూప్యాభ్యస్వాహా । అద్భ్యస్వాహా । పృథివ్యైస్వాహా। ఆబ్రహ్మన్ । ఆక్రాన్ వాజీ । జజ్ఞిబీజం । యోవాఅశ్వస్య మేధ్యస్య । బ్రహ్మసంధత్తం । పవమానః । ప్రజాపతిసవితాభూత్వా । ఉత్తరస్యాం వేద్యాం । వసూనాంత్వా । అపాంమోదప్రవణే । యంతునదయః । ఆపోదేవీః । యత్తేగాత్రేణ్ణా । యద్దీక్షే । వా[illegible]వాఅశ్వః । యదశ్వం । తదాహుః । ఏషవైవిభూః । తార్క్ష్యేణ । ఆదిత్యాశ్చ । ప్రజాపతింవై దేవాః పితరం । ప్రజాపతిర్దేవాన్ । ఇయంవాదిసరఘా । కశ్ఛద్వై । యచ్చామృతగ్ం । సర్వాదిశస్సర్వాందివం । అగ్నిశ్చజాతవేదాశ్చేతి ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తస్యవై మేఘః । తస్యవైద్యౌ । ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణః । సువర్ణంఘర్మం । సహస్రశీర్‌షా । అద్భ్యస్సంభూతః । భర్తాసన్భ్రియమాణః । అంభస్యపారే । ఆదిత్యోవాఏష ఏతత్ । ఆదిత్యోవై తేజః । పీవోన్నాం ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తతః । దశ్శాంతులు-మిత్రోసి-ఇత్యాదిన్యాసపూర్వకసహస్రఘటాభిషేకకాలమందు తటాకంలోగాని ప్రవాహంలోగాని నాభిదఘ్నజల స్థితులయి వారుణ అధ్యాయులు తాను వాకములు చెప్పవలెను। ......నంబీజం । రుంశక్తిః । ణంకీలకం। అస్యశ్రీధ్రువాసుత్వేత్యస్య మంత్రస్య । ఋష్యశృంగఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । వరుణోదేవతా । ఇంద్రప్రీత్యర్థే వర్షప్రతిబంధక నివారణార్థే జపేవినియోగః। ధృవాసుత్వా అంగు-నమః। సుక్షితయః తర్జ-నమః । అస్మాత్పాశంమధ్య-నమః । వరుణోము వో చత్ అనా-నమః । అవోనప్వానా అదితేరుపస్థాత్ కని-భ్యాంనమః । యూయంపాతస్వస్తిభిస్సదానః కరతల-నమః ॥ ఏవంహృదయాది

న్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః। ధ్యానం॥ శ్లోకం। ఋష్యశృంగాయమునయే విభాండక సుతాయవై। నమశ్శాంతాధిపతయే సద్యస్సద్వృష్టిహేతవే॥ ధృవాసుత్వాసుక్షితయస్సు పేశస్తోవ్యా 3 అస్మత్పాశం వరుణోము మోచత్। అవోవన్వానా అదితేరుపస్థాద్యూయంపాతస్వ స్తిభిస్సదానః॥ ౧౦౮ యీ మంత్రము జపముచేయవలెను.

శతానువాకక్రమః.

ఎట్లనగా - త్వమగ్నే, త్వమగ్నె ప్రతిపూరుషం ప్రతిపూరుషం రుద్రోవాఏషః। రుద్రోవాఏషః। ఆశుశ్శిశానః। ఋచాంప్రాచీం తేషామసురాణాం। సువర్గాయవా ఏషలోకాయ చియ్యతే యదగ్ని స్తం। సువర్గాయవా ఏషలోకా య దేవరథః। సువర్గాయవా ఏషలోకాయ చీయతేయ దగ్నిర్వ్రజః। అసావాదిత్యోదశరషభాం। సౌరీం। అసౌసోమారాద్రం। ఇంద్రస్య వజ్రోసి వార్త్రఘ్న స్తనూపాః। వసోర్ధారాం। సువర్ణఘర్మం। సహస్రశీర్షా। అన్నబ్రస్సమ్యాభృతః। దశశాంతులు ౧౦ అణోరణీయాని త్రిప్రశ్నాంతం అనగా ఖండలు ౭౦ యిందులో సంహితలోవి ౧౩ పరాయంతలోవి ౪ చిత్తిలోవి 3 నారాయణంలోవి ౭౦। దశశాంతులు ౧౦ మొత్తం ౧౦౦॥

అయ్యా! ఈ శతానువాకములు ప్రత్యేకముగా ముద్రించబోవుచున్నారము - సస్వరసహితముగా ఈ గ్రంథమందు చేర్చినయెడల గ్రంథవిస్తర భయముచే చేర్చనైతిని.

1 సంధ్యావందనం.

2 విఘ్నేశ్వోపాసనం.

3 ఉదకశాంతి.

అయ్యా! ఈ 3 ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా ముద్రింపించినందున ఈద్వితీయముద్రణమునందు గ్రంథవిస్తరభీతిచే చేర్చనైతిని.

సమాప్తము

శ్రీరస్తు.

శ్రీమద్రామాయణే-యుద్ధకాండే

ఆదిత్యహృదయస్తోత్రమ్.

శ్లో॥ తతో యుద్ధపరిశ్రాంతం సమరే చింతయాస్థితమ్।
రావణం చాగ్రతో దృష్ట్వా యుద్ధాయ సముపస్థితమ్॥ ౧
దైవతైశ్చ సమాగమ్య ద్రష్టు మభ్యాగతో రణమ్।
ఉపాగమ్యాబ్రవీద్రామ మగస్త్యో భగవా నృషిః॥ ౨

టీక. తతః-అటుపిమ్మట, రణమ్-యుద్ధమును, ద్రష్టుం-చూచుటకు, దైవతైశ్చ-దేవతలతోను, సమాగమ్య-చేరి, అభ్యాగతః-వచ్చిన, భగవాన్-అధికమైన మాహాత్మ్యముగల, ఋషిః-జ్ఞానవంతుఁడగు, అగస్త్యః-అగస్త్యుఁడు, యుద్ధపరిశ్రాంతమ్-పోరునందు అలసినవాఁడును, యుద్ధాయ పోరుకొఱకు, సముపస్థితమ్-వచ్చిన, రావణంచ-రావణుని, అగ్రతః-ముందట, దృష్ట్వా-చూచి, సమరే-యుద్ధమునందు, చింతయా-ఆలోచనతో, స్థితమ్-ఉన్నవాఁడునగు, రామమ్-రాముని, ఉపాగమ్య-సమీపించి, అబ్రవీత్-పలికెను.

తా॥ అంత యుద్ధంబుఁ జూచుటకై దేవతలతోఁ గూడ వచ్చియున్న భగవంతుండును, త్రికాలజ్ఞుండు నగునగస్త్యమహర్షి, రాముండు యుద్ధంబున నలసట నొంది, మఱల యుద్ధంబునకువచ్చి తనముందట నిలుచున్న రావణుంగని, చింతనొంది యుండుటంజూచి, రామునియొద్దకువచ్చి యిట్లని పలికెను.

శ్లో॥ రామ రామ మహాబాహో శృణుగుహ్యం సనాతనమ్।
యేనసర్వా నరీన్ వత్స సమరే విజయిష్యసి॥ 3
ఆదిత్యహృదయం పుణ్యం సర్వశత్రువినాశనమ్।
జయావహం జపం నిత్య మక్షయ్యం పరమం శుభమ్॥ ౪
సర్వమంగళమాంగళ్యం సర్వపాపప్రణాశనమ్।
చింతాశోక ప్రశమన మాయుర్వర్ధన ముత్తమమ్॥ ౫

టీక. రామ-రాముఁడా! రామ రాముఁడా! (రాముఁడు చింతావిష్టుఁడగుటవలనను ఆదరాతిశయము వలనను కార్యమునందలి యవసరమువలనను రెండుమాటులు రామసంబోధనము చేయఁబడినది) మహాబాహో-పెద్దచేతులు గలవాఁడా! వత్స-

బిడ్డా! యేన-దేనిచేత, సమరే-యుద్ధమునందు, అరీన్-శత్రువులను, సర్వాన్-అందఱను, విజయిష్యసి-జయింపఁగలవో, తత్ (అధ్యాహృతము)-అట్టి, గుహ్యం-రహస్యమును, సనాతనం-అనాదియును, పుణ్యం-పవిత్రమును, సర్వశత్రువినాశనం-సమస్తశత్రువుల నశింపఁజేయునదియు, జయావహం-జయము గలిగించునదియు, నిత్యం-నాశములేనిదియు, అక్షయ్యం-నాశములేని ఫలముగలదియు, పరమం-అధికమైనదియు, శివం-మంగళకరమును, సర్వమంగళమాంగల్యం - సమస్త మాంగళ్యములకును మంగళమును, సర్వపాపప్రణాశనం-సమస్తపాపములను నశింపఁజేయునదియు, చింతాశోకప్రశమనం-మనస్సునందలి దుఃఖమును దేహపీడను బోఁగొట్టునదియు, ఆధివ్యాధులం బోఁగొట్టునదియును, ఆయుర్వర్ధనం-ఆయుస్సును వృద్ధిఁబొందించునదియు, ఉత్తమం-శ్రేష్ఠమునగు, ఆదిత్యహృదయం - ఆదిత్యహృదయసంబంధియైన, సూర్యమండలాంతర్యామియయిన పురుషుండు ఆదిత్యహృదయశబ్దముచేతఁ జెప్పఁబడుచున్నాడు, యఆదిత్యేతిష్ఠన్, యఆదిత్యమంతరోయమయతి, అంతరాదిత్యేమనసాచరంతం యఏషోంతరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషోదృశ్యతే, ఇత్యాదిశ్రుతులచేఁ జెప్పఁబడిన అంతరాదిత్యవిద్యచే నుపాసింపఁబడునట్టి పరమాత్మయైన పరమపురుషుఁడు ఆదిత్యహృదయ శబ్దవాచ్యుఁడు, అతని సంబంధమైనదనుట, లేక, ఆదిత్యాంతర్యామి యయిన పురుషుఁడు „ఆదిత్యహృత్„ అనుశబ్దముచేతఁ జెప్పఁబడును, ఆదిత్యహృదంఅయతి-ఆదిత్యహృత్తునుబొందునది కావున, ఆదిత్యహృదయనునటు స్తోత్రముననుపేరుగలిగినది, ఆదిత్యహృదయమను పేరుగల, జపం-స్తోత్రమును, శృణు-వినుము.

తా॥ రామా! రామా! మహాబాహుఁడా! నాయనా! నీవేస్తోత్రము జపించినచో సమస్తశత్రువులను యుద్ధంబున జయింపఁగలవో అట్టి పరమరహస్యంబును సనాతనంబును బవిత్రంబును సమస్తశత్రువుల నశింపఁ జేయునదియు జయప్రదంబును నిత్యంబును అక్షయమైన ఫలముగలదియు పరమ మంగళప్రదంబును సమస్తమంగళంబులకును మంగళంబును, సమస్తపాపనాశంబును ఆధివ్యాధిహరంబును ఆయుర్వృద్ధికరంబును సర్వస్తోత్రంబులలోను ఉత్తమంబునగు పరబ్రహ్మప్రతిపాదకమైన ఆదిత్యహృదయంబను స్తోత్రమును నీకుపదేశించెదను వినుము.

శ్లో॥ రశ్మిమంతం సముద్యంతం దేవాసుర నమస్కృతమ్ ।
పూజయస్వ వివస్వంతం భాస్కరం భువనేశ్వరమ్॥ ౬

టీక. త్వం (అధ్యాహృతము)-నీవు, రశ్మిమంతం-ప్రశస్తములైన కిరణములు

గలవాఁడును, లేక, రశ్మిమంతం - అంతరంగభక్తులు గలవాఁడును, వారలచే నుపాసింపఁబడువాఁడు ననుట, సముద్యంతం - చక్కఁగా నుదయించుచున్నవాఁడును, దేవాసురనమస్కృతం - దేవతలచేతను అసురులచేతను నమస్కరింపఁబడినవాఁడును, వివస్వంతం - తన తేజస్సుచే నితరములయొక్క తేజస్సులను ఆచ్ఛాదించువాఁడును, భాస్కరం- కాంతులఁజేయువాఁడును, సూర్యుడు చంద్రుడు అగ్ని మొదలగువానికిని గాంతి యొసంగువాడు ననుట,అగు, భువనేశ్వరం-లోకములయొక్క నాథుని,సమస్త లోకముల నియమించునట్టి సర్వేశ్వరుని, పూజయస్వ-పూజింపుము, ఈస్తోత్రముచే నారాధింపుమనుట.

తా॥ నీవు సువర్ణవర్ణుండగుటచేఁ బ్రశస్తకిరణములు గలవాఁడును (అంతరంగభక్తులచే నుపాసింపఁబడు వాఁడును) ఉదయమును బొందుచున్నవాఁడును దేవాసురులచే నమస్కృతుండును ఇతర తేజస్సుల నన్నింటిని బరిభవించునట్టి మహాతేజస్సు గలవాఁడును, చంద్రసూర్య ప్రభృతులకును తేజమునొసంగువాఁడు నగు సమస్త లోకనియామకునిఁ బరమాత్మను ఇమ్మహాస్తోత్రముచే నారాధింపుము.

శ్లో॥ సర్వదేవాత్మకో హ్యేష తేజస్వీ రశ్మిభావనః।
ఏష దేవాసురగణాన్ లోకాన్ పాతి గభస్తిభిః॥ ౭

టీక. ఏషః-ఈసూర్యమండలాంతర్వర్తిపురుషుఁడు, సర్వదేవాత్మకః-సమస్త దేవతలకు ఆత్మభూతుఁడు, తేజస్వీ-అధికమైన తేజస్సుగలవాఁడు, రశ్మిభావనః-కిరణములచేత (లోకములకు) కలిగించువాఁడు, లేక, అంతరంగభక్తులను ముక్తులుగాఁజేయువాఁడు,ఏషః-ఈతండు,దేవాసురగణాన్-దేవాసురసమూహములను,లోకాన్-లోకములను, గభస్తిభిః-కిరణములచేత, పాతి-రక్షించుచున్నాఁడు.

తా॥ ఆదిత్యమండలాంతర్వర్తియగు నీపురుషుండు, సమస్త దేవతలకు నాత్మభూతుండు, తనతేజస్సుచే సమస్తతేజస్సులను తిరస్కరించువాఁడు, కిరణంబుల సమస్తలోకంబులకు ఉత్పత్తిస్థితిసంహారంబులు సేయువాఁడు (భక్తులకు మోక్షంబునొసంగువాఁడు) ఈతండె, కిరణంబులచే వర్షాదులుగల్గించి దేవాసురప్రభృతి సమస్తలోకంబులను రక్షించును.

శ్లో॥ ఏష బ్రహ్మా చ విష్ణుశ్చ శివస్స్కందః ప్రజాపతిః।
మహేంద్రో ధనదః కాలో యమస్సోమో హ్యపాంపతిః॥ ౮

టీక. ఏషః-ఈతఁడు, బ్రహ్మాచ-చతుర్ముఖుఁడును, విష్ణుశ్చ-విష్ణువును, శివః-,

శివుండును, స్కన్దః - కుమారస్వామియు, ప్రజాపతిః - తొమ్మిదిప్రజాపతులు మహేంద్రః-దేవేంద్రుండును, ధనదః-కుబేరుండును, కాలః - మృత్యువును, యమ యముండును, సోమః-చంద్రుండును (హి, అనునది పాదపూరణార్థము), అపాంపతిః-వరుణుండును.

తా॥ ఈతడే సమస్తదేవతలును శరీరముగాగలవాడు, ఇతండే బ్రహ్మ, ఇత విష్ణువు, ఇతండే శివుండు, ఇతండే కుమారుండు, ఇతండే నవప్రజాపతులును,ఇతం దేవేంద్రుండును, ఇతండే కుబేరుండును, ఇతండే మృత్యువు, ఇతండే యముండ ఇతండే చంద్రుండు, ఇతండే వరుణుండు.

విశేషార్థము:—పూర్వశ్లోకమునందు సర్వదేవాత్మకత్వము చెప్పంబడిన అది యిపుడు వివరింపంబడుచున్నది. "య ఏషోఽన్తరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషో దృశ్యతే" (సూర్యునియందు లోపల హిరణ్మయుండైన ఏయీపురుషుండు చూడంబడుచున్నాండో) అని శ్రుతియందుం బరమయోగులచేం జూడంబడువాడుగాం జెప్పంబడుటం జేసి, పురోవర్తివాచకమైన ఏతచ్ఛబ్దముచే నిర్దేశము చేయంబడినది. ఏషః ఈతండు, బ్రహ్మాచ-చతుర్ముఖశరీరుండు, చతుర్ముఖాంతర్యామియీతం డనుట,ఇట్లు ముందును తెలియునది. విష్ణుశ్చ-విష్ణువును, శివః-శివుండును, స్కన్దః-"స్కన్దిర్ గతిశోషణయోః"అను ధాతువునం బుట్టినది, శత్రువులను శోషిల్లంజేయువాడనుట, ప్రజాపతిః-"ప్రజాపతిశ్చరతిగర్భే అన్తః" (గర్భమునందు లోపలం బ్రజాపతి విహరించును) అను శ్రుతియందుం జెప్పంబడిన ప్రజాపతిస్వరూపుండనుట. మహేంద్రః-(మహాన్ ఇంద్రః) స్వరూపమునందును ఐశ్వర్యమునందును అవధిలేనివాండు. ధనదః "అన్నాదో వసుదః" అని శ్రుతియందుం జెప్పంబడిన ప్రకారమున సమస్తఫలము నొసంగువాండనుట. కాలః-జగత్సంహారము సేయువాండు, "కాలాయమహాగ్రాసాయవై నమః" అనిశ్రుతియందును 'అత్తాచరాచరగ్రహణాత్' అని శారీరకమీమాంసాసూత్రమునందుం జెప్పంబడినకాలరూపుండు 'అనాదిర్భగవాన్ కాలః, అని పరాశరమహర్షిచేం జెప్పంబడినది. యమః-శిక్షించువాండు, పాపులశిక్షించువాండనుట. సోమః-(అమృతం)సూతే, అమృతమనంగా మోక్షము దాని నొసంగువాండు.అపాంపతిః-జలములకు నాథుండు, 'ఆపోనారా ఇతిప్రోక్తా ఆపోవై నరసూనవః, తాయదస్యాయనం పూర్వం తేన నారాయణస్మృతః" (జలములు నారము లని చెప్పబడినవి, ఏలయనంగా— జలములు నరునివలనంబుట్టినవి, అజలములు ఈయనకు

పూర్వము స్థానమయ్యెఁ గావున ఈతఁడు నారాయణుఁ డనఁబడెను)అనియు 'ఆప ఏవససర్జాదౌ' (మొదట జలమునే సృజియించెను) అనియు నుండుటవలన, మొదట జలమును సృజియించి యందు నివసించునట్టి నారాయణరూపుఁ డగుట.

శ్లో॥ పితరో వసవ స్సాధ్యా హ్యశ్వినౌ మరుతో మనుః।
వాయుర్వహ్నిః ప్రజాప్రాణ * ఋతుకర్తా ప్రభాకరః॥ ౯

టీక. ఏషః(అధ్యాహృతము)-ఈతఁడు; పితరః-అగ్నిష్వాత్తాది పితృదేవతలు; వసవః-అష్టవసువులు; సాధ్యాః - సాధ్యులు ('హి' అనునది పాదపూరణార్థము); అశ్వినౌ-అశ్విదేవతలు; మరుతః-ఆవహాదివాయువులు; మనుః-మనువు; వాయుః-భూలోకమునందలి వాయువు; వహ్నిః-అగ్ని; ప్రజాప్రాణః-జనులయొక్క ప్రాణము; ఋతుకర్తా-ఋతువులను జేయునట్టి; ప్రభాకరః-సూర్యుడు; మహేశ్వరతీర్థ పక్షము నందు; ఋతుః-అందఱిచేతను బొందఁబడునట్టి వాడు; కర్తా-చేయువాడు.

తా॥ ఈతఁడె పితృదేవతలు; ఇతఁడే అష్టవసువులు; ఇతఁడే సాధ్యులు; ఇతఁడే యశ్విదేవతలు; ఇతఁడే మరుత్తులు; ఇతఁడే మనువు; ఇతఁడే వాయువు; ఇతఁడే యగ్ని; ఇతఁడే వసంతాది ఋతువులకుఁ గారణమైన సూర్యుండు;(సమస్త కార్యములకును బ్రేరకుఁడు; సూర్యుఁడు).

విశేషార్థము:—పితరః-పితృదేవతలు, పితరులయొక్కయు నంతర్యామియైన వాఁడగుట, వసవః-(సదావసంతి) ఎల్లప్పుడునుండువారలు. 'ధ్రువోధర స్తథాసోమ ఆపోవైశ్వానరోనిలః, ప్రత్యూషశ్చ ప్రభావశ్చ వసవోష్టౌ ప్రకీర్తితాః'(ధ్రువుఁడు ధరుఁడు సోముఁడు ఆపుఁడు వైశ్వానరుఁడు అనిలుఁడు ప్రత్యూషుఁడు ప్రభావుఁడు అని వసువులు ఎనమండ్రుగాఁ జెప్పఁబడినారు.) లేక, 'అగ్నిశ్చపృథివీచ వాయు శ్చాంతరిక్షంచ ఆదిత్యశ్చద్యౌశ్చ చంద్రమాశ్చ నక్షత్రాణిచ ఏతేవై వసవః' అను శ్రుతివలన అగ్నిప్రభృతులు అష్టవసువులు సాధ్యాః-(సిద్ధి రేషామస్తి) సిద్ధిగలవారలు. 'మనుర్మంత్రః ప్రాణదశ్చ చేతయానశ్చ వీర్యవాన్, విత్తిర్జయోనశ్చైవ హంసో నారాయణ స్తథా, ప్రభవోథ విభుశ్చైవ సాధ్యాద్వాదశజజ్ఞిరే.(మనువుమంత్రుండు ప్రాణుఁడు చేతయానుండు వీర్యవంతుండు విత్తి జయుండు నయుండు హంసుండు నారాయణుండు ప్రభవుండు విభువు అని పండ్రెండుగురు సాధ్యులు జన్మించిరి).

* 'ఋతుఃకర్తా' ఇతి మహేశ్వరతీర్థ పాఠః.

అశ్వినౌ-ఆడుగుఱ్ఱముయొక్క రూపముదాల్చిన సూర్యభార్యయగు సంజ్ఞాదేవికిని మగగుఱ్ఱముయొక్క రూపునొందిన సూర్యునకును బుట్టినవారలు, మరుతః-వాయుపురాణమునందు జెప్పఁబడిన శుక్లజ్యోతిరాజులు నలుబదితొమ్మండుగురు. మనుః-మననము సేయువాఁడు, 'నాన్యోతోఽస్తిమంతా' (ఇతనికన్న నితరుఁడు మననము సేయువాఁడు లేడు) అని శ్రుతి, సృష్టికిఁబూర్వము ప్రపంచవిషయకమననము గలవాఁ డనుట, వాయుః-(వాతి) సమస్తమును వాసనగలదిగాఁ జేయువాఁడు. వహ్నిః - వహతి (హవ్యం)-దేవతలహవిస్సును గొనిపోవువాడు, లేక, హుతమయిన హవిస్సును వహించువాఁడు, గ్రహించువాఁ డనుట- 'ఇష్టాపూర్తం బహుధాజాతం జాయమానం విశ్వంబిభర్తి భువనస్య నాభిః తదేవాగ్ని స్తద్వాయు స్తత్సూర్య స్తదు చంద్రమాః (ఏదిభువనమునకు నాభిభూతమై పుట్టినదియు పుట్టుచున్నదియు నగు సమస్తమైన యిష్టాపూర్తమును భరించుచున్నదో, అదియే యగ్ని, అదియే వాయువు, అదియే సూర్యుఁడు, అదియే చంద్రుఁడు) అని శ్రుతి. ప్రజాప్రాణః-ప్రజలకుఁ బ్రాణహేతువు, కోహ్యేవాన్యాత్ కః ప్రాణ్యాత్, యదేష ఆకాశ ఆనందోనస్యాత్' (ఆనందరూపమైన ఆకాశము అనఁగా బ్రహ్మము లేనియెడ, ఎవఁడు ప్రాణము గలవాఁడగును?) అని శ్రుతి. ఋతుః-(అర్యతే) పొందఁబడువాఁడు, తెలియఁబడువాఁడు. 'ఋతుస్సుదర్శనః కాలః' అని సహస్రనామస్తోత్రము. కర్తా-చేయువాఁడు, సమస్తభూతంబులయందును అంతఃప్రవిష్టుండై సమస్తకర్మలకును బ్రేరకుఁడు'ధియోయోనః ప్రచోదయాత్' ఎవ్వఁడు మాబుద్ధులం బ్రేరించునో) అని శ్రుతి. మఱియు,'అంతఃప్రవిష్టం కర్తారమేతం, అథరథాన్ రథయోగాన్ పథస్సృజతే, సహికర్తా, సర్వకర్మా' (లోపలఁ బ్రవేశించిన కర్తయగు నితని, మఱియు రథంబులను రథములతోఁగూడిన మార్గములను సృజించును, అతఁడుగదా కర్త, సమస్తకర్మములు గలవాఁడు.) అను శ్రుతులును బ్రమాణములు. ప్రభాకరం-ప్రభాంకరోతి, వెలుతురు అనఁగా జ్ఞానమును జేయువాఁడు, జ్ఞానము నొసంగువాఁడనుట, 'తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్, దదామిబుద్ధియోగంతం యేనమాముపయాంతితే' (అట్లు ఎల్లప్పుడును యోగము నవలంబించి, ప్రీతితో నన్నుభజించువారలకు, దేనిచే వారలు నన్నుఁ బొందఁగలరో, అట్టి జ్ఞానయోగమును నేనొసంగుదును) అని భగవద్గీతలు.

స్తోత్రప్రారంభః.

శ్లో॥ ఆదిత్య స్సవితా సూర్యః ఖగః పూషా గభస్తిమాన్ ।
* సుపర్ణ స్తపనో భాను ర్హిరణ్యరేతా దివాకరః ॥ ౧౦

టీక. త్వం-(ఇచ్చటఁ బ్రథమాంతశబ్దములకుఁ బ్రతిశబ్దమునకును 'త్వం' అని యధ్యాహారము) నీవు, ఆదిత్యః-అదితియొక్క పుత్రుఁడవు, లేక, అదితియనఁగా అఖండితమైన భూమి, దానికి నాథుఁడవు, లేక, సర్వంఆదత్తే-అన్నిటిని గ్రహించువాఁడవు, యస్మాత్సర్వమాదత్తే తస్మాదాదిత్యః, (ఎందువలన అన్నిటిని గ్రహించుచున్నాఁడో అందువలన ఆదిత్యుఁడు) అనిశ్రుతి, భూమియందలి సమస్త రసమును గ్రహించువాఁ డనుట, లేక, జీవరూపంబున సమస్తవిషయంబుల భుజించువాఁడవనుట. సవితా-(జగత్)సూతే, జగత్తునుగలిగించువాఁడవు సూర్యః-సువతి(జనాన్ కర్మణి) జనులను కర్మయందుఁ బ్రేరించువాఁడవు, ధియో యోనః ప్రచోదయాత్, అనిశ్రుతి. ఖగః-ఖేగచ్ఛతి, ఆకాశమునందిరుగువాఁడవు, లేక, ఖంగచ్ఛతి, దహరాకాశమును బొందినవాఁడవు,ఉపాసకులచే దహరాకాశమున జూడఁబడువాడవనుట. పూషా-పుష్ణాతి, జగత్తును బోషించువాఁడవు, స్థితికర్తవనుట. గభస్తిమాన్-ప్రశస్తములయిన కిరణములు గలవాఁడవు, లేక, గభస్తియనగా సర్వవ్యాపినియగులక్ష్మి, అది గలవాఁడవు, లక్ష్మీవంతుఁడ వనుట. 'యథాసర్వగతో విష్ణు స్తథైవేయం ద్విజోత్తమః'. (బ్రాహ్మణోత్తముఁడా! ఎట్లు విష్ణువు సర్వమునుబొందినవాఁడో అట్లే ఈలక్ష్మియు సర్వమును వ్యాపించియుండును.) అని పరాశరమహర్షిచేఁ జెప్పఁబడినది. సుపర్ణః-మంచిపర్ణములు అనఁగా ఱెక్కలుగలవాఁడవు, పరమాత్మవనుట, ద్వాసుపర్ణా సయుజా సఖాయా, (ఇద్దఱు సుపర్ణులు కూడనుండువారలును స్నేహితులును) అనిశ్రుతి జీవాత్మపరాత్మలను నిర్దేశించుచున్నది. తపనః - తపింపఁజేయువాఁడవు. పాఠాంతరపక్షమునందు, సువర్ణసదృశః-బంగారముతో సమానుఁడవు. 'హిరణ్యశ్మశ్రుర్హిరణ్యకేశ ఆప్రణఖా త్సర్వఏవసువర్ణః' (బంగారుమీసములుగలవాఁడును బంగారు వెండ్రుకలుగలవాఁడును గోళ్లుమొదలుకొని సమస్తశరీరమును సువర్ణవర్ణము) అనిశ్రుతి. భానుః-ప్రకాశించువాఁడవు, హిరణ్యరేతాః - బంగారువికారమైన

---

* 'సువర్ణ సదృశో భానుః' ఇతి పాఠాంతరమ్.

రేతస్సుగలవాఁడవు, కారణమైన రేతస్సు హిరణ్మయమనుట కార్యము హిరణ్మయమని తెలుపుటకొఱకు, హిరణ్మయమైన బ్రహ్మాండమును సృజించినవాఁడ వనుట, 'అప ఏవ ససర్జాదౌ తాసు వీర్య మపాసృజత్ । తదండ మభవద్ధైమం సహస్రాంశుసమప్రభమ్' (మొదట జలములనే సృజించెను, అందు వీర్యము నుంచెను, అది సూర్యసమానమైన కాంతిగల హేమవికారమైన యండమయ్యె) అని మనుస్మృతి. దివాకరః-పగటినిజేయువాఁడవు, లేక, దివాద్యుతింకరోతి, వెలుతురును జేయువాఁడవు, అజ్ఞానమును బోఁగొట్టి జ్ఞానము నొసంగువాఁడ వనుట 'తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్ । దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మా ముపయాంతి తే' అని భగవద్గీతలు.

శ్లో॥ హరిదశ్వ స్సహస్రార్చి స్సప్తసప్తి ర్మరీచిమాన్ ।
తిమిరోన్మథన శ్శంభు స్త్వష్టా మార్తాండ అంశుమాన్ ॥౧౧

టీక. త్వం(అధ్యాహృతము)-నీవు, హరిదశ్వః-ఆకుపచ్చనివన్నెగలగుఱ్ఱములు గలవాఁడవు, లేక, హరిత్-హరతి (మనః) మనోహరమైన, అశ్వాః-వాహనములుగలవాఁడవు, వృషభగరుడాది మనోహరవాహనములుగల పరమేశ్వరుఁడవనుట. సహస్రార్చిః-వేయికిరణములుగల వాఁడవు, లేక, అర్చ్యతే ఇతిఅర్చిః, అర్చిః అనుటచేఁ బూజనీయమైన మంగళగుణము చెప్పఁబడుచున్నది, వేయిమంగళగుణములు గలవాఁడవు, లెక్కకు మీఱిన కల్యాణగుణములు గలవాఁడవనుట. సప్తసప్తిః - సప్తయను గుఱ్ఱముగలవాఁడవు, 'ఏకో అశ్వో వహతి సప్తనామా' (ఒకగుఱ్ఱము సప్తయనుపేరు గలది వహించుచున్నది) అని శ్రుతి, సప్తయనుగుఱ్ఱముగల యాదిత్యున కంతర్యామి వనుట. మరీచిమాన్-ప్రశస్తకిరణములుగలవాఁడవు, మ్రియంతే శత్రవః అనేన-దీనిచే శత్రువులు చత్తురు, అని, మరీచియనఁగా చక్రము, అదిగలవాఁడవనుట, చక్రము ఇతరాయుధోపలక్షకము, శంఖచక్రగదాధరుండవనుట. తిమిరోన్మథనః - చీకటిని బోఁగొట్టువాఁడవు, లేక, తిమిరమనఁగా జ్ఞానోత్పత్తిప్రతిబంధకమైన దోషము, దాని బోఁగొట్టువాఁడవు, జ్ఞానము గలిగించువాఁడవనుట, శంభుః-శంభవత్యస్మాత్, సుఖము గలిగించువాఁడవు, త్వష్టా-త్వక్షతి, సమస్తనామరూపములను సంహరించువాఁడవు, మార్తాండః - మృతే అండే జాతః, బ్రహ్మాండము మృతము కాఁగాఁ బుట్టినవాఁడవు, బ్రహ్మాండము ప్రలయము నొందినపుడు మరల సృజించుటకై యున్నవాఁడవనుట, లేక, మృతంఅండంజీవయతి, ప్రలయము నొందిన బ్రహ్మాండమును మరల జీవింపఁజేయు

వాడవు, సృజించువాడవనుట, అంశుమాన్ - ప్రకృష్ట కిరణములుగలవాడవు, లేక, అంశుశబ్దము, అంశువ్యాప్తౌ, అను ధాతువువలన బుట్టినది, అంశువనఁగా వ్యాప్తి అది గలవాడవు. ప్రపంచము లోపల వెలుపల నంతటను వ్యాపించినవాఁడవనుట, 'అంతర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్యనారాయణః స్థితః' (దానినంతయు, లోపల వెలుపలను వ్యాపించి నారాయణుం డున్నాఁడు) అని శ్రుతి.

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ శ్శిశిర స్తపనో భాస్కరో రవిః ।
అగ్నిగర్భో దితేః పుత్ర శ్శంఖ శ్శిశిరనాశనః॥ ౧౨

టీక. త్వం(అధ్యాహృతము)-నీవు, హిరణ్యగర్భః-బంగారువికారమైన అండము గర్భమందుఁగలవాఁడవు, హిరణ్మయబ్రహ్మాండమును సృజించినవాఁడ వనుట, 'అపఏవస సర్జాదౌ తాసువీర్యమపాసృజత్, తదండమభవద్ధైమం సహస్రాంశు సమప్రభమ్' అని మనుస్మృతి, లేక, హిరణ్య-హితమును రమణీయమును అయిన, గర్భః-అంతఃకరణము గలవాఁడవు, భక్తులకు మేలొసంగునది కావున రమణీయమైన హృదయముగలవాఁడవనుట, లేక, హిరణ్య-జీవసమూహము, గర్భః-కడుపునఁ గలవాడవు, శిశిరః-చల్లనివాఁడవు, తాపత్రయతప్తులతాపముఁ బోఁగొట్టి సుఖము గల్గించువాడవనుట, తపనః - తపింపఁజేయువాడవు, భక్తులయొక్క శత్రువులకు సంతాపముఁ గలుగఁజేయువాడ వనుట, భాస్కరః-ప్రకాశము సేయువాఁడవు, సర్వవస్తువులను దెలియుటకు కారణభూతుఁడవనుట, రవిః-రౌతి, శబ్దించువాఁడవు, వేదముల బ్రహ్మదేవునకుపదేశించినవాఁడ వనుట, 'యోవై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతితస్మై'(ఎవఁడు ఆబ్రహ్మదేవునికొఱకు వేదముల నుపదేశించెనో) అనిశ్రుతి, లేక, రూయతే ఇతి రవిః-వేదములచేత చెప్పఁబడువాఁడవు, లేక, భక్తులచేత స్తుతింపఁబడువాఁడవు, అగ్నిగర్భః-పగటియందు అగ్నిగర్భమందుఁ గలవాఁడవు, 'ఉద్యంతంవా ఆదిత్యమగ్నిరనుసమారోహతి' (అగ్ని ఉదయించుచున్న సూర్యునిపొందును) అనిశ్రుతి, లేక, అగ్నిగర్భః-కాలాగ్నిరుద్రుఁడు గర్భమందు గలవాఁడవు, 'నారాయణాద్రుద్రో జాయతే' నారాయణునివలన రుద్రుఁడుపుట్టును) అని శ్రుతి. అదితేః-అదితిదేవియొక్క, పుత్రః-కొడుకవు లేక, అదితిపుత్రుఁడవుగా నవతరించినవాఁడ వనుట, లేక, అదితేః-అదితియొక్క, పుత్రః - పురుషుఁడైన కొడుకును అనగా నింద్రుని రక్షించినవాడవు, శంఖః-శామ్యతి, ప్రళయకాలంబున నిర్వ్యాపారముగా శాంతుడవగువాడవు, లేక, శంఖేయస్యసః-సుఖము హృదయాకాశమందు గలవాడవు, ఎల్లప్పుడును ఆనం

దము గలవాడ వనుట, శిశిరనాశనః-మంచును బోగొట్టువాడవు, సూర్యమండలాంతర్వర్తి యగుటచే సూర్యకిరణంబుల మంచును బోగొట్టువాడ వనుట.

శ్లో॥ వ్యోమనాథ స్తమో భేదీ ఋగ్యజుస్సామపారగః ।
ఘనవృష్టి రపాం మిత్రో * విన్ధ్య వీథీ ప్లవంగమః॥ ౧౩

టీక. త్వం(అధ్యాహృతము)-నీవు, వ్యోమనాథః-ఆకాశమునకు ప్రభుండవు, ఆకాశమునందుండువాడవనుట, లేక, ఆకాశమును సృజించినవాడవనుట 'ఆత్మన ఆకాశస్సంభూతః' (ఆత్మవలన ఆకాశము పుట్టినది) అని శ్రుతి. తమోభేదీ-చీకటిని బోగొట్టువాఁడవు, లేక, రాహువును భేదించువాఁడవు గ్రహణమున రాహువుచే మ్రింగఁబడి యతని భేదించుకొని వెలువడువాడవు, అట్టి సూర్యుని యంతర్యామివనుట, లేక, భక్తులయొక్క తమోగుణమును బోగొట్టువాడవనుట ఋగ్యజుస్సామపారగః-ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము అను వేదములయొక్క పారమును బొందినవాడవు, సమస్త వేదముల యొక్క పర్యవసానమగు, సమస్తవేదముల చేతను తెలియదగినవాడవనుట 'వేదైశ్చసర్వైరహమేవ వేద్యః' (సమస్త వేదముల చేతను నేనే తెలియఁదగినవాడను) అని శ్రుతి, లేక, ఋగ్యజుస్సామవేదముల చేత ఆకాశముయొక్క పారమునొందువాఁడవు 'ఋగ్భిః పూర్వాహ్ణే దివి దేవ ఈయతే, యజుర్వేదేతిష్ఠతిమధ్యే అహ్నః, సామవేదేనాస్తమయే మహీయతే, వేదైరశూన్య స్త్రిభిరేతిసూర్యః' (సూర్యుఁడు ప్రాతఃకాలమున ఆకాశమునందు ఋగ్వేదముచేఁ బొందఁబడును, మధ్యాహ్నమునందు యజుర్వేదంబున నుండును, సాయంకాలమునందు సామవేదముతో మహితుండగును) అని శ్రుతి. ఘనవృష్టిః-అధికమైనవర్షముగలవాడవు, అధికమైనవర్షము గురిపించువాఁడవనుట 'అగ్నౌ ప్రాస్తాహుతిస్సమ్యగాదిత్య ముపతిష్ఠతే, అదిత్యాజ్జాయతే వృష్టిర్వృష్టేరన్నం తతః ప్రజాః' (అగ్నియందు వేయఁబడిన యాహుతి సూర్యుని బొందును, సూర్యునివలన వర్షము, వర్షమువలన నన్నము, అన్నమువలనఁ బ్రజలు గలుగుదురు.) అని స్మృతి, లేక, అధికమైన సర్వకర్మఫలరూపమైన వర్షముగలవాడవు 'అహంహిసర్వయజ్ఞానాం భోక్తాచ ప్రభురేవచ' (నేనేగదా సమస్తయజ్ఞములకును భోక్తను ప్రభుండను) అని స్మృతి, 'ఫలమత ఉపపత్తేః' (ఉపపత్తివలన, ఈయీశ్వరునివలననే కర్మఫలముగలుగునని సిద్ధమగుచున్నది) అని శ్రీశారీరకమీమాంసాసూత్రము, అపాంమిత్రః-జలములకు స్నేహి

* 'విన్ధ్యవీథిః ప్లవంగమః' ఇతి పాఠాంతరమ్.

తుఁడవు, జలములను వర్షించువాఁడవనుట, లేక, సముద్రజలంబుల శయనించియుండు వాఁడవనుట, 'వింధ్యవీథీప్లవంగమః' వింధ్యవీథీ-వింధ్యపర్వతముయొక్క మార్గమునందు, అనఁగా ఆకాశమార్గమునందు, ప్లవంగమః-శీఘ్రముగాఁ బోవువాఁడవు, లేక, వింధ్యవీథీ-వింధ్యవీథివలె దుర్గమమైన సుషుమ్నామార్గమునందు, ప్లవంగమః-శీఘ్రముగా భక్తులనుబోవునట్లు జేయువాఁడవు, భక్తులకు సుషుమ్నామార్గమున మనోవాయుధారణము గలిగి మోక్షముగలుగునట్లు అనుగ్రహము సేయువాఁడవనుట, పాఠాంతరపక్షమందు విథ్యవీథిః-(దక్షిణాయనమందు) వింధ్యపర్వతము మార్గము గాఁగలవాడవు, లేక, సుషుమ్నమార్గము గాఁగలవాఁడవు, సుషుమ్నామార్గమును బొందినవారలే నిన్నుఁ బొందఁగలవారనుట, ప్లవంగమః – శీఘ్రముగా నడచువాఁడవు, లేక, శీఘ్రముగాఁ బొందించువాఁడవు, సమస్తకర్మఫలంబులను తప్పక యొసంగు వాఁడవనుట.

శ్లో॥ ఆతపీ మండలీ మృత్యుః పింగళ స్సర్వతాపనః।
కవిర్విశ్వో మహాతేజా రక్తస్సర్వభవోద్భవః॥ ౧౪

టీక. త్వం (అధ్యాహృతము)-నీవు, ఆతపీ- ఎండగలవాఁడవు, లేక, ఆసమంతాత్ తపఃఅస్యఅస్తి-మిక్కిలియు తపము అనఁగా జ్ఞానముగలవాడవు, 'యస్యజ్ఞానమయంతపః' అనిశ్రుతి. మండలీ-గుండ్రమైన ఆకారము గలవాఁడవు, లేక, మండ్యతే అనేనేతిమండలం. అనఁగా భూషణము, అదికలవాఁడవు, కౌస్తుభాదిభూషణములు గలవాఁడవనుట, మృత్యుః – శత్రులఁజంపువాఁడవు, పింగళః – ఉదయకాలమందు గోరోజనపువన్నె గలవాఁడవు, లేక, పింగతి – కలియువాఁడవు, సర్వవ్యాపకుఁడవనుట, సర్వతాపనః-(మధ్యాహ్నమునందు) సమస్తమును తపింపఁజేయువాఁడవు, లేక, ఏకకాలమునందే సమస్తబ్రహ్మాండమును సంహరించువాఁడవు, కవిః-పండితుఁడవు, వ్యాకరణము మొదలైన సమస్తశాస్త్రములను ప్రవర్తింపఁజేసినవాఁడవనుట; లేక; సర్వజ్ఞుఁడవనుట 'యస్సర్వజ్ఞ స్సర్వవిత్' అనిశ్రుతి. విశ్వః-సమస్తమును నిర్వహించువాడవు; లేక; సమస్తమును శరీరముగాఁగలవాడవు 'విశ్వమేవేదంపురుషః' అనిశ్రుతి. మహాతేజాః-అధికములైన కాంతులుగలవాఁడవు, లేక, అధికమైన యితరులజయించు సామర్థ్యము గలవాఁడవు; రక్తః-భక్తులయం దనురాగము గలవాఁడవు, సర్వభవోద్భవః-సమస్తములైన కార్యములకు కారణభూతుఁడవు; లేక, అందఱియొక్కయు సంసారమునకు కారణభూతుఁడవు.

శ్లో॥ నక్షత్రగ్రహతారాణా మధిపో విశ్వభావనః।
తేజసా మపి తేజస్వీ ద్వాదశాత్మ న్నమోస్తుతే॥ ౧౫

టీక. త్వం(అధ్యాహృతము)-నీవు; నక్షత్రగ్రహతారాణాం-అశ్విన్యాదినక్షత్రములకు గ్రహములకు సాధారణనక్షత్రములకును, అధిపః - నాథుఁడవు, నక్షత్రగ్రహములయందును అంతర్యామి యైనవాఁడవనుట, విశ్వభావనః - ప్రపంచమును నిలుపువాఁడవు; 'ద్యౌస్స చంద్రార్క నక్షత్రం ఖందిశో భూర్మహోదధిః, వాసుదేవస్య వీర్యేణ విధృతాని మహాత్మనః' (స్వర్గము; చంద్రసూర్య నక్షత్రములతోఁ గూడిన ఆకాశము, దిశలు, భూమి, సముద్రము ఇవన్నియు మహాత్ముం డగువాసుదేవుని వీర్యముచేతనే నిలిచియున్నవి) అని మహాభారతము. తేజసామపి-తేజస్సులకు గూడ; తేజస్వీ - అధిక తేజస్సుగలవాఁడవు, సమస్తతేజస్సులను అణఁచివేయునట్టి మహాతేజస్సు గలవాఁడ వనుట, ద్వాదశాత్మన్-పండ్రెండుమూర్తులు గలవాఁడా! 'ఇంద్రోధాతా భగః పూషా మిత్రోథ వరుణోర్యమా, అర్చిర్వివస్వాన్ త్వష్టాచ సవితా విష్ణురేవచ' (ఇంద్రుఁడు ధాత భగుఁడు పూషుఁడు మిత్రుఁడు వరుణుఁడు అర్యముఁడు అర్చిస్సు వివస్వంతుఁడు త్వష్ట సవిత విష్ణువు) అని ద్వాదశాదిత్యులు. ఈద్వాదశాదిత్యులయందు అంతర్యామియై యుండువాఁడా! అనుట. తస్మై (అధ్యాహృతము)-అట్టి, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము; అస్తు-అగుఁగాక; నీవు ఇట్టి విశేషణములు గలవాఁడవు. ఇట్టి సమస్తకల్యాణగుణములు గల నీకు నమస్కారముఁ జేసెదననుట.

శ్లో॥ నమః పూర్వాయ గిరయే పశ్చిమే గిరయే నమః ।
జ్యోతి ర్గణానాం పతయే దినాధిపతయే నమః॥ ౧౬

టీక. పూర్వాయ-తూర్పుదిశనుండునట్టి, గిరయే-పర్వతమైన, తూర్పుకొండయందున్నయనుట; లేక, తూర్పుకొండయం దంతర్యామివై యున్న, తే(అధ్యాహృతము ఇట్లు ముందును)-నీకొఱకు; నమః-నమస్కారము, పశ్చిమే-పడమటిభాగమందు, గిరయే - పర్వతమైన, పడమటికొండయం దుండునట్టి యనుట; లేక, పడమటికొండయొక్క అంతర్యామివైన; తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము; జ్యోతిర్గణానాం పతయే-జ్యోతిస్సమూహములయొక్క నాథుఁడవైన, లేక, ముక్తులగువారల సమూహములయొక్క నాథుఁడవైన; ముక్తులకుఁ బ్రాప్యస్థానమైన, తే-నీకొఱకు; నమః (అధ్యాహృతము)-నమస్కారము, దినాధిపతయే - పగటికిఁ బ్రభుఁడవైన, లేక,

పగటినిజేయునట్టి సూర్యునియందు అంతర్యామివైన, తే-నీకు, నమః-నమస్కారము.

తా॥ తూర్పుకొండపైనున్న నీకు నమస్కారము, పడమటికొండపై నున్న నీకునమస్కారము. (తూర్పు పడమటికొండలయందు అంతర్యామివైన నీకు నమస్కారము) జ్యోతిర్గణములకు నాథుఁడవగు నీకు నమస్కారము. (ముక్తులగు వారలకుఁ బ్రాప్యస్థానమగు నీకు నమస్కారము) దినమును జేయునట్టి నీకు నమస్కారము. (సూర్యమండలాంతర్యామి వగు నీకు నమస్కారము).

శ్లో॥ జయాయ జయభద్రాయ హర్యశ్వాయ నమోనమః ।
నమోనమ స్సహస్రాంశో ఆదిత్యాయ నమోనమః॥ ౧౭

టీక. జయాయ-జయించువాఁడ వగు అప్రతిహతమైన పరాక్రమము గలవాడ వనుట, లేక, 'జయంతి అనేన సద్భక్తా స్సంసారం'(భక్తులు ఈతనిచే సంసారమును జయింతురు)భక్తులనుసంసారమునుజయించునట్లు చేయువాఁడవగు, (అధ్యాహృతము) తే - నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, జయభద్రాయ - జయమును మంగళమును యిచ్చునట్టి, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము,హర్యశ్వాయ-ఆకుపచ్చని గుఱ్ఱము గలసూర్యునియొక్క అంతర్యామివైన యనుట,లేక,హరి-మనోహరమైన,అశ్వాయ-వాహనముగల, మనోహరమైన గరుడవృషభాదివాహనములు గలవాఁడ వనుట, ఇది యాదిత్యమండలాంతర్వర్తి పురుషవిషయక మవుటంజేసి, యాదిత్యవాచకశబ్దంబులు పలుమారు ప్రయోగింపఁబడినవి, స్తోత్రమవుటవలనను, పునరుక్తము దోషముకాదు. తే-నీకొఱకు, నమఃనమః-నమస్కారము నమస్కారము, సహస్రాంశో-వేయికిరణములుగల సూర్యుని యంతర్యామివైనవాఁడా! లేక, మితిలేని తేజస్సుగలవాఁడా! లేక, వేయిజీవులు గలవాఁడా! సమస్తజీవులును నీయొక్క అంశములనుట 'మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతః' (నాయొక్క అంశమే జీవలోకమందు జీవుడయినది) అని చెప్పఁబడియున్నది. తే-నీకొఱకు, నమోనమః-నమస్కారము నమస్కారము, ఆదిత్యాయ-సూర్యుఁడవైన సూర్యమండలంబునందు, అంతర్వర్తివైన, తే-నీకొఱకు, నమోనమః-నమస్కారము నమస్కారము, 'నమోనమః' అని రెండుమాఱులు ఆదరాతిశయమునం జెప్పఁబడినది.

తా॥ అప్రతిహతమైన పరాక్రమము గలవాఁడవగు నీకు నమస్కారము గావించెదను. (భక్తులకు సంసారజయంబు నొసంగించువాడవైన నీకు నమస్కారము చేసెదను) జయంబును మంగళంబును ఒసంగువాఁడవైన నీకు వందనము గావించెదను, హరి

తవర్ణమగు గఱ్ఱముగల సూర్యునియందు నంతర్యామివైన నీకుఁ బ్రీతియొనర్చెదను. (మనోహరములగు గరుడవృషభాదివాహనములుగల నీకు మ్రొక్కెదను) వేయికిరణంబులు గల సూర్యునియం దంతర్యామివైనవాఁడా! (నీయంశమువైన సమస్తజీవులకు నాధారభూతుఁడా) నీకుఁ బ్రణామంబు గావించెదను, ఆదిత్యమండలంబున యోగులచేఁ జూడఁబడునట్టి నీకభివందనము చేసెదను.

శ్లో॥ నమః ఉగ్రాయ వీరాయ సారంగాయ నమోనమః।
నమః పద్మప్రబోధాయ మార్తాండాయ నమోనమః॥ ౧౮

టీక. ఉగ్రాయ-(ఉపాసకులు కానివారలకు) భయంకరమైన రూపముగల, తే(అధ్యాహృతము)-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, వీరాయ - 'ప్రాణినః వివిధం ఈరయతి' ప్రాణులను నానావిధముగాఁ బ్రేరించువాఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, సారంగాయ - సారంగచ్ఛతి, శీఘ్రముగా నడచువాఁడవైన, అర్ధనిమిషంబునకు సూర్యుఁడు రెండువేలయోజనంబులు పోవునని పురాణప్రసిద్ధము, లేక, సారమును బొందువాఁడవైన, సారమును గ్రహించువాఁడవైన యనుట, లేక, ప్రణవమును బొందువాఁడవైన ప్రణవప్రతిపాద్యుఁడవైన యనుట, లేక, సారంగాయ-హంసావతారరూపుఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమఃనమః-నమస్కారము నమస్కారము, పద్మప్రబోధాయ-కమలములను వికసింపఁజేయు వాఁడవైన, హృదయకమలమును వికసింపఁజేయువాఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, మార్తాండాయ - మృతేఅండేజాతః, బ్రహ్మాండము మృతమైనప్పుడు (మఱల సృజించుటకు) పుట్టిన వాఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమఃనమః-నమస్కారము నమస్కారము.

తా॥ ఉపాసకులు కానివారలకు భయంకరుఁడవైన నీకు నమస్కారము, సర్వప్రాణులను తత్తత్పూర్వకర్మానురూపంబుగాఁ గర్మములయందుఁ బ్రేరించువాఁడవైననీకు నమస్కారము, శీఘ్రముగా నడచువాఁడవైన (సారమును గ్రహించువాఁడవైన, ఓంకార ప్రతిపాద్యుఁడవైన, హంసావతారరూపుఁడవైన) నీకు నమస్కారము, కమలములను వికసింపఁ జేయువాఁడవైన (భక్తుల హృదయకమలమును సదా వికసింపఁ జేయువాఁడవైన) నీకునమస్కారము, బ్రహ్మాండము ప్రళయము నొందినపుడు మరలసృజించుటకై యున్నవాఁడవైన నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ బ్రహ్మేశానాచ్యుతేశాయ సూర్యాయాదిత్య వర్చసే।
భాస్వతే సర్వభక్షాయ రౌద్రాయ వపుషేనమః॥ ౧౯

టీక. బ్రహ్మేశానాచ్యుతేశాయ-బ్రహ్మదేవునికిని శివునకును విష్ణువునకును నియామకుఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, సూర్యాయ - ప్రాణులను కర్మములందుఁ బ్రేరించువాఁడవైన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, ఆదిత్యవర్చసే-సూర్యరూపమైన కాంతిగలవాఁడవైన, లేక, సూర్యమండలమందుఁ దేజోరూపుఁడవైన, తే-నీకు, నమః - నమస్కారము, భాస్వతే- తేజస్సు గలవాఁడవయిన, సమస్త పదార్థములయందును తేజస్సు కలిగించువాఁడవయినవాఁడనుట; తే - నీకొఱకు, నమః - నమస్కారము, సర్వభక్షాయ-సమస్తమును భక్షించువాఁడవయిన, సర్వమును సంహరించువాఁడవయిన యనుట; తే-నీకొఱకు.నమః-నమస్కారము, కావున నే ఆకాలమందు, రౌద్రాయ-భయంకరమైన, వపుషే- శరీరమైన, భయంకరమైన యాకారము గలవాఁడవనుట, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము.

తా॥ బ్రహ్మ విష్ణు శివులకును నియామకుఁడవై పరబ్రహ్మరూపుఁడవైన నీకు నమస్కారము, సమస్తప్రాణులను అహ్నికకర్మంబులందుఁ బ్రేరించువాఁడవైన నీకు నమస్కారము, సూర్యమండలమునందుఁ దేజోరూపుఁడవైన నీకు నమస్కారము, సమస్తతేజస్సులకును గారణమైన మహాతేజస్సు గలవాఁడవైన నీకు నమస్కారము, ప్రలయకాలమున సమస్తమును సంహరించువాఁడవయిన నీకు నమస్కారము, అప్పుడు భయంకరమైన యాకారముగలవాఁడవైన నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ తమోఘ్నాయ హిమఘ్నాయ శత్రుఘ్నాయా ఽమితాత్మనే।
కృతఘ్నఘ్నాయ దేవాయ జ్యోతిషాం పతయే నమః॥ ౨౦

టీక. తమోఘ్నాయ - చీకటిని బోఁగొట్టువాఁడవయిన, లేక, అజ్ఞానమును బోఁగొట్టువాఁడవయిన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, హిమఘ్నాయ-మంచును బోఁగొట్టువాఁడవయిన, లేక, హిమ మనఁగా శీతము, ఇది యుష్ణమునకు నుపలక్షకము, శీతోష్ణమును బోఁగొట్టువాఁడవయిన, భక్తులకు శీతోష్ణాదిద్వంద్వములను నోర్చు శక్తి నొసంగువాఁడవయిన యనుట, తే-నీకు; నమః-నమస్కారము; శత్రుఘ్నాయ-ఆశ్రితులయొక్క శత్రువులను వధించువాఁడవయిన, లేక; శత్రుభూతములైన ఇంద్రియములను వధించువాఁడవయిన, ఆశ్రితులకు ఇంద్రియముల నిగ్రహించుశక్తి నొసంగువాఁడవయిన యనుట, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము; అమితాత్మనే-పరిచ్ఛిన్నముకాని స్వరూపము గలవాఁడవయిన, దేశకాలవస్తుకృతత్రివిధపరిచ్ఛేదము లేనివాఁడవయిన యనుట, లేక, అమితమైన మహిమగలవాఁడవయిన, తే - నీకొఱకు

నమః-నమస్కారము, కృతఘ్నఘ్నాయ-కృతఘ్నులను వధించువాఁడవయిన, కృతఘ్నులనఁగా ఇతరులు తమకుఁ గావించిన యుపకారమును మఱచినవారలు, అట్టి మహాపాపులను వధించువాఁడవయిన, ఇది యుపలక్షణము, పాపము నాచరించిన వారలను శిక్షించువాఁడవయిన యనుట; తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, దేవాయ-దీవ్యతి, సృష్టిస్థితిసంహారములచేఁ గ్రీడించువాఁడవయిన, లేక; ప్రకాశించు వాఁడవయిన, స్వయంప్రకాశుఁడవయినయనుట, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, జ్యోతిషాం-చంద్రసూర్యనక్షత్రాదికములయిన ప్రకాశవస్తువులకు, పతయే-ప్రభుఁడవయిన, చంద్రసూర్యాది జ్యోతిర్వర్గములకును ప్రకాశము నొసంగువాఁడవయిన యనుట, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము.

తా॥ అంధకారమును బోఁగొట్టువాఁడవయిన (అజ్ఞానమును బోఁగొట్టువాఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, భక్తులకు శీతోష్ణాదిద్వంద్వముల సహించుసామర్థ్యము నొసంగువాఁడవయిన నీకు నమస్కారము, ఆశ్రితుల శత్రువులను వధించువాఁడవయిన (శత్రువులైన యింద్రియములను జయించుశక్తిని భక్తులకుఁ బ్రసాదించు వాఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, దేశకాలవస్తుకృతత్రివిధ పరిచ్ఛేద శూన్యుఁడవయిన (అపరిమిత మహిమగలవాఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, సమస్త పాపులను విశేషించి కృతఘ్నులను శిక్షించువాఁడవయిన నీకు నమస్కారము, సృష్టిస్థితిసంహారములచేఁ గ్రీడించువాఁడవయిన (స్వయంప్రకాశుఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, చంద్రసూర్యాది సమస్తజ్యోతిర్వర్గమునకును బ్రకాశము నొసంగుటచే నాథుఁడవయిన నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ తప్తచామీకరాభాయ * వహ్నయే విశ్వకర్మణే।
నమస్తమోభినిఘ్నాయ ♦ రుచయే లోకసాక్షిణే॥ ౨౧

టీక. తప్తచామీకరాభాయ-కాఁచఁబడిన బంగారముయొక్క కాంతివంటి కాంతిగలవాఁడవయిన, తే-నీకు, నమః-నమస్కారము, వహ్నయే - అగ్నిరూపుఁడవయిన, లేక, సమస్తలోకములను వహించువాఁడవయిన, హరయే(పాఠాంతరము)-పాపములను హరించువాఁడవయిన, తే-నీకు, నమః-నమస్కారము, విశ్వకర్మణే-జగత్తు కార్యముగాఁ గలవాఁడవయిన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, తమోభినిఘ్నాయ-అంధకారమును బోఁగొట్టునట్టివాఁడవయిన, లేక, అజ్ఞానమును బోఁగొ

పాఠాంతరము.— * హరయే. ♦ ఘృణయే.

ట్టువాఁడవయిన, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము, రుచయే-ప్రకాశస్వరూపుఁడవయిన, ఘృణయే(పాఠాంతరము)-ప్రకాశస్వరూపుఁడవయిన, తే-నీకొఱకు; నమః-నమస్కారము; లోకసాక్షిణే-జనులకు సాక్షిభూతుఁడవయిన, సమస్త కర్మలకును సాక్షిభూతుఁడవైన యనుట, తే-నీకొఱకు, నమః-నమస్కారము.

తా॥ మేలిమిబంగారువంటి మేనుగలవాఁడవైన నీకు నమస్కారము, అగ్నిరూపుఁడవైన (సమస్తలోకములకును ఆధారభూతుఁడవైన) నీకు నమస్కారము, (పాఠాంతరపక్షమందు) సమస్తపాపములను హరించువాఁడవైన నీకు నమస్కారము, అంధకారమును నశింపఁజేయువాఁడవైన (అజ్ఞానమును నశింపఁజేయువాఁడవైన) నీకు నమస్కారము, సమస్తమునందుఁ బ్రకాశరూపుఁడవైన (స్వయం ప్రకాశరూపుఁడవైన) నీకు నమస్కారము, లోకులుచేయు సమస్తకర్మములకు సాక్షిభూతుఁడవైన నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నాశయ త్యేష వై భూతం తదేవ సృజతి ప్రభుః।
పాయ త్యేష తప త్యేష వర్ష త్యేష గభస్తిభిః॥ ౨౨

టీక. ప్రభుః-సమస్తమునకును నియామకుండవైన, ఏష వై-ఈమహాపురుషుఁడే, భూతం-జగత్తును, నాశయతి-నశింపఁజేయుచున్నాఁడు, తదేవ-ఆజగత్తునే, సృజతి-సృజించును, ఏషః-ఈతఁడు, గభస్తిభిః-కిరణములచేత, పాయతి-శోషిల్లఁజేయును, తపతి-తపింపఁజేయును, వర్షతి-వర్షించును.

తా॥ సర్వలోకనియామకుఁడైన యీదేవుండే సమస్తప్రపంచమును ప్రళయకాలంబున సంహరించును, మఱల నాప్రపంచమునే సృజించును, ఈతఁడే కిరణములచేఁ దాపము గల్గించి శోషిల్లఁజేయును, వర్షంబునుఁ గురియించును.

శ్లో॥ ఏష సుప్తేషు జాగర్తి భూతేషు పరినిష్ఠితః।

టీక. ఏషః-ఇతఁడు, భూతేషు-ప్రాణులు, సుప్తేషు-నిదురించియుండఁగా, పరినిష్ఠితః-అంతటను వ్యాపించినవాఁడై, జాగర్తి-మేలుకొనియుండును.

తా॥ భూతంబులు నిద్రించియున్నప్పుడును, ఈతఁడు, ఆభూతంబుల యన్నిటియందును అంతర్యామిత్వంబున వ్యాపించినవాఁడై మేలుకొనియుండును.

శ్లో॥ ఏష ఏవాగ్నిహోత్రంచ ఫలం చైవాగ్నిహోత్రిణామ్॥ ౨౩

టీక. ఏష ఏవ ఈతఁడే, అగ్నిహోత్రంచ-అగ్నిహోత్రమను కర్మమును, అగ్నిహోత్రిణాం - అగ్నిహోత్రము గలవారలయొక్క, అగ్నిహోత్రము చేయువారలయొక్క, ఫలం చైవ-ఫలమును.

తా॥ అగ్నిహోత్రమును అగ్నిహోత్రముయొక్క- ఫలమును ఈమహాపురుషుడే.

శ్లో॥ వేదాశ్చ క్రతవశ్చైవ క్రతూనాం ఫలమేవచ ।

టీక. ఏషః(అధ్యాహృతము)-ఈతఁడు, వేదాశ్చ - వేదములును; క్రతవశ్చ-యజ్ఞములును; క్రతూనాం-యజ్ఞములయొక్క-, ఫలమేవచ ఫలమును.

తా॥ ఇతఁడే వేదములు, ఇతఁడే యజ్ఞములు, యజ్ఞములచేఁ బొందఁదగిన ఫలమును ఇతఁడే.

శ్లో॥ యాని కృత్యాని లోకేషు సర్వ ఏష రవిః ప్రభుః॥ ౨౮

టీక. లోకేషు-లోకములయందు, కృత్యాని-కార్యములు, యాని(సంతి)-ఏవి కలవో, తేషాం(అధ్యాహృతము)-వానికి, సర్వః-సమస్తాత్మకుఁడైన, ఏషః - ఈ రవిః-సూర్యమండలాంతర్వర్తియగుపురుషుఁడు, ప్రభుః-నియామకుఁడు.

తా॥ మఱియు లోకంబున నేయేకర్మములు చేయఁబడుచున్నవో; వానికన్నిటికిని; సర్వాత్మకుఁడైన సూర్యమండలాంతర్వర్తియగు హిరణ్మయపురుషుఁడే నియామకుఁడును ఫలప్రదాతయు.

శ్లో॥ ఏన మాపత్సు కృచ్ఛ్రేషు కాంతారేషు భయేషుచ।
కీర్తయన్ పురుషః కశ్చి న్నావసీదతి రాఘవ॥ ౨౯

టీక. రాఘవ-రాముఁడా! పురుషః-పురుషుఁడు, కశ్చిత్-ఒకానొకఁడైనను, ఆపత్సు-ఆపదలయందును, కృచ్ఛ్రేషు-కష్టములయందును, కాంతారేషు-అడవులయందును; భయేషుచ-భయములయందును; ఏనం-ఈదేవుని, కీర్తయన్-కీర్తించుచున్నవాఁడై, నావసీదతి-దుఃఖింపడు.

తా॥ రాముఁడా! ఇందు వర్ణాశ్రమాద్యధికారనియమములేదు, ఎవ్వఁడైనను, ఆపదలు గలిగినపుడుగాని, కష్టమువచ్చినపుడుగాని, అడవిమార్గంబులందుగాని, యితర భయంబులు గలిగినప్పుడు గాని యీయాదిత్యహృదయ స్తోత్రమును స్మరించినచో నతండు ఆపదలంబాసి నిర్భయుండై సుఖము నొందఁగలఁడు.

శ్లో॥ పూజయస్వైన మేకాగ్రో దేవదేవం జగత్పతిమ్ ।
ఏతత్త్రిగుణితం జప్త్వా యుద్ధేషు విజయిష్యసి॥ ౩౦

టీక. త్వం-(అధ్యాహృతము)-నీవు, ఏకాగ్రః-ఒకటచెల్లిన మనస్సుగలవాఁడవై, దేవదేవం-దేవతలకును దేవుండును, జగత్పతిం-ప్రపంచమునకు నాథుండునగు ఏనం-ఈదేవుని, పూజయస్వ-పూజింపుము; ఏతత్-ఈయాదిత్యహృదయమును, త్రిగుణితం-ముమ్మాఱుగా, జప్త్వా-జపించి, యుద్ధేషు-పోరులందు, విజయిష్యసి - గెలువగలవు.

తా॥ నీవు, మనసునిశ్చలముగా నిలిపి, దేవతలకును దేవుండును జగన్నాథుండు నగు నీదేవుని, యిసూర్యాదిత్యహృదయస్తోత్రంబునం బూజింపుము, ఈసూర్యాదిత్యహృదయస్తోత్రమును మూడుమాఱులు జపింతువేని యుద్ధంబులందు జయము నొందంగలవు.

శ్లో॥ అస్మిన్ క్షణే మహాబాహో రావణం త్వం వధిష్యసి ।

టీక. మహాబాహో-పెద్దచేతులు గల రాముండా! త్వం-నీవు, అస్మిన్-ఈ, క్షణే-క్షణమునందు, రావణం-రావణుని, వధిష్యసి-వధింపంగలవు.

తా॥ మహాబాహుండ వగు రాముండా! నీ వీసూర్యాదిత్యహృదయమును జపించు, ఈక్షణముననే రావణుని వధింపంగలవు. అని యగస్త్యుండు రామునకుం జెప్పెను.

శ్లో॥ ఏవముక్త్వా తదాగస్త్యో జగామచ యథాగతమ్। ౨౭

టీక. తదా-అప్పుడు, అగస్త్యః-అగస్త్యమహర్షి, ఏవం-ఇట్లు, ఉక్త్వా-పలికి, యథాగతం-వచ్చినట్లుగా, జగామచ-పోయెను.

తా॥ అంత, నగస్త్యమహర్షి, ఇవ్విధంబునం బలికి, తావచ్చినదారిం బోయెను.

శ్లో॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వా మహాతేజా నష్టశోకో ఽభవత్తదా ।
ధారయామాససుప్రీతో రాఘవః ప్రయతాత్మవాన్॥ ౨౮

టీక. తదా-అప్పుడు, మహాతేజాః-అధికమైన పరాక్రమముగల, రాఘవః-రాముండు, ఏతత్-దీని, శ్రుత్వా-విని, నష్టశోకః-నశించిన దుఃఖముగలవాండు, అభవత్-అయెను, సుప్రీతః-మిక్కిలియు సంతుష్టుండై, ప్రయతాత్మవాన్-పరిశుద్ధమైన మనస్సుగలవాండై, ధారయామాస-ధరించెను, ధ్యానముచేసెననుట.

తా॥ అప్పుడు, మహాతేజుం డగురాముండు; ఇమ్మహాస్తోత్రమును వినినంతనే మనసునందలి చింతవదలి, పరమసంతుష్టుండై; పరిశుద్ధమైన మనస్సుతో, ఆదిత్యహృదయ ప్రతిపాద్యుండగు దేవదేవుని ధ్యానించెను.

శ్లో॥ ఆదిత్యం ప్రేక్ష్య జప్త్వాతు పరం హర్ష మవాప్తవాన్ ।
త్రి రాచమ్య శుచిర్భూత్వా ధనురాదాయ వీర్యవాన్॥ ౨౯

టీక. వీర్యవాన్-అధికమైన పరాక్రమము గల రాముండు, ఆచమ్య-ఆచమనముచేసి, శుచిః-పరిశుద్ధుండు, భూత్వా-అయి, ఆదిత్యం-సూర్యుని, ప్రేక్ష్య-చూచి, లేక, సూర్యమండలాంతర్వర్తి హిరణ్మయ పురుషుని ధ్యానించి, త్రిః - మూడుమాఱులు, జప్త్వాతు-జపించియు, ధనుః-వింటిని, ఆదాయ - గ్రహించి, పరం - అధికమైన, హర్షం-సంతోషమును, అవాప్తవాన్-పొందెను.

తా॥ రాముండు, ఆచమనము చేసి; శుచియై, సూర్యుంజూచుచు (ఆదిత్యమండలాంతర్వర్తి పరమాత్మను ధ్యానముచేయుచు) మువ్మారు ఆదిత్యహృదయస్తోత్రమును జపించి; యినుమడియయిన పరాక్రమంబు గలవాఁడై, పరమహర్షంబునొంది ధనుస్సు చేతంబట్టెను.

శ్లో॥ రావణం ప్రేక్ష్య హృష్టాత్మా యుద్ధాయ సముపాగమత్ ।
సర్వయత్నేన మహతా వధే తస్య ధృతోఽభవత్ ॥ 38

టీక. సః(అధ్యాహృతము)-ఆరాముఁడు, రావణం-రావణుని, ప్రేక్ష్య-చూచి, హృష్టాత్మా-సంతోషించిన మనస్సుగలవాఁడై, యుద్ధాయ-పోరుకొఱకు, పోరుట కనుట, సముపాగమత్-సమీపించెను, మహతా-గొప్పదగు, సర్వయత్నేన-సమస్త ప్రయత్నముచేత, తస్య-ఆరావణునియొక్క, వధే-చంపుటయందు ధృతః-నిశ్చయించినవాఁడు, అభవత్-అయ్యెను.

తా॥ రాముండు, అంత రావణుంజూచి సంతుష్టుండై, సమస్త ప్రయత్నంబుల నతని వధింప నిశ్చయించి యుద్ధంబుసేయుటకై సమీపించెను.

శ్లో॥ అథ రవి రవద న్నిరీక్ష్య రామం ।
ముదితమనాః పరమం ప్రహృష్యమాణః ॥
నిశిచరపతిసంక్షయం విదిత్వా ।
సురగణమధ్యగతో వచ స్త్వరేతి ॥ 39

టీక. అథ-అటుపిమ్మట, రవిః-సూర్యుఁడు, సూర్యమండలాంతర్వర్తి హిరణ్మయపురుషుఁడనుట, ముదితమనాః-సంతసించిన మనస్సుగలవాఁడై, పరమం-మిక్కిలియు, ప్రహృష్యమాణః-గగుర్పాటునొందినవాఁడై, సురగణమధ్యగతః-దేవసమూహముయొక్క మధ్యభాగము నొందినవాఁడై, రామం-రాముని, నిరీక్ష్య-చూచి, 'నిశిచరపతిసంక్షయం-రాక్షసరాజైన రావణుని నాశమును, విదిత్వా - తెలిసి, త్వర-వేగిరిపడుము,' ఇతి-అని, వచః-మాటను, అవదత్-పలికెను.

తా॥ అట్లు, రాముండు జపధ్యానపరాయణుండగుటయు, సూర్యమండలాతర్గతుండైన హిరణ్మయుండగు నమ్మహాపురుషుండు, తన్ను దేవతాసమూహం పరివేష్టించి కొలువఁ బరమసంతుష్టుండై పులకితదేహుండై, రామునకుం బొడసూపి రామునింజూచి, "రాక్షసరాజగు రావణుండు నాశము నొందఁగలఁడని తెలియుంగుము, జాగుసేయక పోరుము" అని పలికెను.

గ్రంథము సమాప్తమ్.